

ДМИТРИЙ ГЛУХОВСКИ

МЕТРО СИЗЧ

ДМИТРИЙ ГЛУХОВСКИ МЕТРО 2034

Превод: Васил Велчев

chitanka.info

Целият свят е в руини. Човечеството е почти изцяло изтребено. Радиацията прави полуразрушените градове непригодни за живот. А извън техните предели, според слуховете, започват безкрайни изпепелени пустини и дебри от мутиралаи гори. Ала никой не знае със сигурност какво има там.

Цивилизацията угасва. Спомените за някогашното величие на човека обрастват с небивалици и се превръщат в легенди. От деня, в който последният самолет се е откъснал от земната повърхност, са изминали повече от двайсет години. Изядените от ръжда железопътни линии не водят доникъде. Строежите на века, така и незавършени докрай, са се превърнали в развалини. Радиоефирът е пуст и свързочниците чуват само унило виене, когато за милионен път се настроят на честотите, по които някога са предавали Ню Йорк, Париж, Токио и Буенос Айрес.

Минали са само двайсет години от момента, в който това се случи. Но човекът вече не е господар на Земята. Създанията, родени от радиацията, са приспособени към новия свят значително по-добре от хората. Епохата на човека приближава края си.

ПРОЛОГ

2034 година.

Целият свят е в руини. Човечеството е почти изцяло изтребено. Радиацията прави полуразрушените градове непригодни за живот. А извън техните предели, според слуховете, започват безкрайни изпепелени пустини и дебри от мутиралаи гори. Ала никой не знае със сигурност какво има там.

Цивилизацията угасва. Спомените за някогашното величие на човека обрастват с небивалици и се превръщат в легенди. От деня, в който последният самолет се е откъснал от земната повърхност, са изминали повече от двайсет години. Изядените от ръжда железопътни линии не водят до никъде. Строежите на века, така и незавършени докрай, са се превърнали в развалини. Радиоефирът е пуст и свързочниците чуват само унило виене, когато за милионен път се настроят на честотите, по които някога са предавали Ню Йорк, Париж, Токио и Буенос Айрес.

Минали са само двайсет години от момента, в който това се случи. Но човекът вече не е господар на Земята. Създанията, родени от радиацията, са приспособени към новия свят значително по-добре от хората. Епохата на човека приближава края си.

Тези, които отказват да повярват в това, са съвсем малко — само няколко десетки хиляди. Те не знаят дали се е спасил още някой, или са последните хора на планетата. Живеят в Московското метро — най-голямото от всички построени някога противоатомни бомбоубежища. Последното убежище на човечеството.

Всички те са се оказали в метрото в онзи ден и това им е спасило живота. Херметичните врати ги защитават от радиацията и от чудовищата от повърхността, износени филтри пречистват водата и въздуха. Сглобените от самоуки изобретатели динамомашини произвеждат електричество, в подземни ферми се отглеждат печурки и свине.

Централната система на управление вече отдавна се е разпаднала и станциите са се превърнали в държави джуджета. Хората в тях се сплотяват около някоя идея, религия или просто около водните филтри.

Това е свят без утрешен ден. В него няма място за мечти, планове, надежди. Чувствата тук отстъпват място на инстинктите, главният от които е да се оцелее. Да се оцелее на всяка цена.

Предисторията на събитията, описвани в тази книга, четете в романа „Метро 2033“.

ГЛАВА ПЪРВА

ОТБРАНАТА НА „СЕВАСТОПОЛСКА“

Те не се върнаха нито във вторник, нито в сряда, нито дори в четвъртък, който беше определен за краен срок. Първият блокпост дежуреше денонощно и ако патрулните бяха чули дори ехото на викове за помощ, ако бяха забелязали поне блед отблясък на лъч върху влажните тъмни стени на тунела в посока към „Нахимовски проспект“, щеше да бъде изпратен ударен отряд.

Напрежението нарастваше с всеки изминал час. Най-добрите бойци, превъзходно екипирани и специално подготвени именно за такива задачи, не отделяха очи от мрака нито за секунда. Колодата карти, с която винаги убиваха времето между два сигнала за тревога, вече второ денонощие кротуваше в чекмеджето на масата в караулното помещение. Обичайната глъчка беше заменена от тихи тревожни разговори, а те отстъпваха пред тежкото мълчание — всеки се надяваше пръв да чуе ехото от стъпките на завръщащия се керван. Твърде много зависеше от него.

„Севастополска“ беше превърната в непристъпен бастион от обитателите си, всеки от които — от петгодишните момчета до старците на преклонна възраст — умееше да борава с оръжие. Но въпреки изградените картечни гнезда, шиповете бодлива тел и дори противотанковите решетки от заварени релси тази станция крепост, която изглеждаше абсолютно неуязвима, можеше да падне всеки момент.

Постоянният недостиг на боеприпаси беше нейната ахилесова пета.

Ако жителите на която и да е друга станция се бяха сблъскали с това, на което обитателите на „Севастополска“ издържаха всекидневно, те сигурно изобщо не биха помислили за отбрана, а щяха да избягат оттам като плъхове от горящ тунел. Дори могъщата Ханза — съюзът между станциите на Околовръстната линия, — като се имат предвид всички разходи, едва ли би се решила да отдели необходимите

ресурси за защита на „Севастополска“. Да, стратегическото ѝ значение бе голямо, но въпреки това защитата ѝ не си струваше усилията.

Електричеството наистина беше много скъпо. Толкова скъпо, че севастополци, които бяха построили една от най-големите водни електроцентрали в метрото, с печалбите от износа на ток за Ханза си поръчваха цели сандъци с муниции и пак оставаха на печалба. Само че на мнозина от тях се налагаше да плащат не само с патрони, но и със собствения си осакатен, съсипан живот.

Подпочвените води, които бяха както благословията, така и проклятието на „Севастополска“, я обгръщаха от всички страни, досущ водите на Лета — ненадеждната лодка на Харон. Те въртяха греблата на десетките турбини, монтирани от местни самоуки изобретатели в тунелите, пещерите, подземните канали — навсякъде, където можеха да проникнат инженерно-разузнавателните групи, и осигуряваха топлина и светлина както на самата станция, така и поне на една трета от Околовръстната линия.

Но пак тези води неуморно подкопаваха подпорите, разяждаха циментовите спойки, приспивно ромоляха съвсем близо до стените на главната зала, опитвайки се да приспят бдителността на обитателите. И отгоре на всичко не позволяваха да се взривят излишните, неизползваеми участъци, от които към „Севастополска“, подобно на безкрайно дълга отровна стоножка, опитваща се да пропълзи в месомелачка, безспир нахлуваха цели орди кошмарни създания.

Жителите на станцията екипажът на тази носеща се по преизподнята призрачна фрегата, бяха навеки обречени да търсят и запущват все нови и нови пробойни, защото корабът им отдавна бе започнал да пропуска, но просто не съществуваше пристанище, където би могъл да намери покой.

Едновременно с това те трябваше да отблъскват атаките на чудовищата от „Чертановска“ и „Нахимовски проспект“, които пъплека из вентилационните шахти и се носеха по мътните стремителни ручеи в канализационните тръби, пръснати из южните тунели.

Сякаш целият свят, без да жали сили, се беше опълчил срещу севастополци, само и само да изтрие тяхното пристанище от картата на

метрото. А те така се бяха вкопчили в своята станция, като че ли не им беше останало нищо друго в цялата вселена.

Колкото и изкусни да бяха местните инженери обаче, колкото и опитни и безжалостни бойци да бе възпитала „Севастополска“, те не биха могли да защитят своя дом без патрони, без крушки за прожекторите, без антибиотици и бинтове. Да, станцията произвеждаше електричество и Ханза беше готова да плаща за него добра цена, но Околовръстната линия имаше и други доставчици, и собствени източници, а севастополци едва ли биха издържали и месец без доставки отвън. И най-страшно от всичко би било да останат без боеприпаси.

Всяка седмица добре охранявани кервани тръгваха към „Серпуховска“, за да купят на кредит от ханзейските търговци всичко необходимо, и без да се бавят нито час, се отправяха към дома. И докато Земята се въртеше, докато течаха подземните реки и се държаха издигнатите от строителите на метрото стени, този ред не биваше да се променя.

Ала сега керванът се бавеше. Бавеше се повече от допустимото и вече ставаше ясно — случило се е нещо ужасно, непредвидено, от което не са успели да ги защитят нито закалената в битки тежковъоръжена охрана, нито изгражданите с години отношения с ръководството на Ханза.

Но и това нямаше да е беда, ако връзката работеше. Само че нещо се беше случило с опънатите към Околовръстната линия телефонни кабели — връзката бе прекъснала още в понеделник, а бригадата, изпратена да открие скъсаното място, се върна без резултат.

* * *

Лампата с широк зелен абажур висеше ниско над кръглата маса и осветяваше пожълтелите листове хартия, по които бяха начертани с молив графики и диаграми. Крушката беше слаба, четирийсетватова, но не защото се налагаше да се пести ток, а заради това, че обитателят на кабинета не обичаше ярката светлина. Над пепелника, препълнен с угарки от долнокачествените местни самоделни цигари, се стелеше

лютив сив дим, който се насляоваше на лениви гъсти кълба под ниския таван на стаята.

Началникът на станцията потърка чело и изви ръка, за да погледне с единственото си око към циферблата на часовника — за пети път през последния половин час. После изпука с преплетени пръсти и тежко се изправи.

— Трябва да вземем решение. Няма смисъл да отлагаме повече.

Якият старец с къса камуфлажна риза и протритата синя барета, който седеше на масата срещу него, понечи да каже нещо, но се закашля и замаха с ръка, за да разпръсне дима. После отговори, като се мръщеше недоволно:

— Ще ти го кажа още веднъж, Владимир Иванович... от южното направление не можем да отзовем никого. Блокпостовете са под такъв натиск, че едва се държат вече. За последната седмица там имаме трима ранени, един от които тежко — и то въпреки укрепленията. Няма да ти позволя да отслабиш юга. Освен това там непрекъснато се нуждаят и от две тройки разузнавачи, които да патрулират по шахтите и коловозите за разминаване. А пък на север няма други свободни освен бойците от посрещащата бригада, извинявай. Търси хора където искаш.

— Ти си командир на периметъра, ти търси — сопна му се началникът. — Аз ще се занимавам с моите си дела. Но след час групата трябва да тръгне. Разбери, двамата с теб мислим в различни категории. Не трябва да се решават само текущите задачи! А ако там се е случило нещо сериозно?

— Според мен, Владимир Иванович, ти нещо си се притеснил. В оръжейната има две неотворени сандъчета с патрони калибър 5,45, със сигурност ще стигнат за две седмици. А и у дома, под възглавницата, се търкалят още — старецът се ухили, оголвайки едри, пожълтели зъби. — Ще се събере едно сандъче. Проблемът не е в патроните, а в хората.

— Я по-добре аз да ти кажа къде е проблемът. След две седмици, ако не получим доставка, ще се наложи да залостим херметическите врати в южните тунели, защото без боеприпаси няма да можем да ги удържим. Значи няма да можем да инспектираме и ремонтираме две трети от турбините. След още една седмица те ще започнат да излизат от строя. Никой в Ханза няма да се зарадва на прекъсването на

електричеството. В най-добрия случай ще започнат да си търсят други доставчици. В най-лошия... Абе, какво ти електричество! Тунелите са пусти вече пети ден, няма жив човек! Ами ако има срутване? Ами ако водата е избила в тунела? Ако вече сме отрязани от всички?

— Зарежи тая работа! Електрическите кабели са в ред. Електромерите отчитат, токът си върви. Ханза си го ползва. Ако имаше авария, веднага щеше да разбереш. Дори, само да предположим, ако някой ни спретваше диверсия, нямаше да ни прережат телефонните кабели, а далекопроводите. А що се отнася до тунелите — кой ще отиде там? И в по-добрите времена тук не идваше никой. „Нахимовски проспект“ не си струва усилията... Сам човек не може да се добере дотам, а чуждите търговци отдавна вече не се вясват. Бандитите са ясни, вече са осведомени достатъчно, ненапразно всеки път щадяхме по един, да разправя. Чуй какво ти казвам — не се паникьосвай.

— Лесно ти е да разсъждаваш — промърмори Владимир Иванович, повдигна превръзката над празната си очна яма и избърса потта от челото си.

— Ще ти дам трима. Повече не мога, наистина — каза старецът, вече с по-мек тон. — И стига си пушил. Знаеш много добре, че не трябва да го дишам, а и ти се тровиш. По-добре дай чай...

— За теб винаги — потри ръце началникът. — Говори Истомин — избоботи той в телефонната слушалка, — чай за мен и за полковника.

— Повикай и дежурния офицер — помоли командирът на периметъра, като свали баретата от главата си. — А аз ще дам нарежданията си за тримата.

Истомин винаги си имаше свой чай, от ВДНХ — особен, подбран сорт. Малцина можеха да си позволят нещо такова — доставен от другия край на метрото и три пъти обложен с ханзейски данъци, любимият чай на началника на станцията ставаше толкова скъп, че самият той би изоставил слабостта си, ако не бяха старите връзки с „Добрининска“. Имаше си човек там, навремето били воювали заедно, та оттогава, веднъж месечно, водачът на завръщащия се от Ханза керван неизменно носеше със себе си едно шарено пакетче, за което Истомин винаги идваше лично.

Преди година чаят започна да пристига нередовно. До „Севастополска“ достигнаха тревожни слухове за нова страшна заплаха, която била надвиснала над ВДНХ, а може би над целия оранжев клон: от повърхността към станцията се спускали неизвестни и невиджани дотогава мутанти, според слуховете — способни да четат мисли, почти невидими и при това практически неизтребими. Разказвах, че станцията била паднала и че Ханза, страхувайки се от нахлуване, взривила тунелите към „Проспект на мира“. Цените на чая се изстреляха до небето, после тази стока съвсем изчезна и Истомин се разтревожи не на шега. Само че след няколко седмици страстите се уталожиха и керваните, които се връщаха в „Севастополска“ с патрони и крушки, отново започнаха да носят прочутия ароматен чай. А какво можеше да е по-важно?

Докато наливаше на командира отвара в порцеланова чашка с изтрита на места позлата и вдишваше ароматната пара, Истомин чак замижа от удоволствие. После наля и на себе си, тежко се отпусна на стола и започна да почуква със сребърна лъжичка по чашката, разбърквайки таблетката захарин.

Двамата замълчаха и около половин минутка меланхоличното почукване беше единственият звук, който се разнасяше в потъналия в тютюнев дим полутъмен кабинет. А после, почти в тон, с него се смеси разнеслият се из тунелите рязък камбанен звън.

— Тревога!

С невероятна за годините си пъргавина командирът на периметъра рипна от място и се стрелна във от стаята. Някъде в далечината се чу единичен изстрел, последван от автоматни откоси — един, втори, трети, по платформата затропаха подковани войнишки ботуши и някъде отдалеч проехтя силният бас на полковника, раздаващ заповеди.

Истомин също понечи да посегне към висящия до шкафа лъщящ милиционерски автомат, но после се хвана за кръста, изохка, махна с ръка, върна се на масата и продължи да пие чай. Срещу него изстиваше, изпускайки тънка пара, изоставената от полковника чаша и лежеше забравената му в бързината синя барета. Началникът на станцията се нацупи към шапката и полугласно заспори с тръгналия си командир, връщайки се към предишните теми с нови аргументи, за които не се беше сетил одева.

* * *

На „Севастополска“ се разказваха немалко мрачни шеги защо съседната „Чертановска“ носи това име^[1]. Въпреки че турбините бяха разпръснати много навътре в тунелите между двете станции, на никого и през ум не му минаваше за по-удобно да заеме и пригоди за живот пустеещата „Чертановска“, както бяха направили със съседната „Каховска“. Инженерните групи, промъквачи се към нея под охрана, за да монтират и проверяват далечните генератори, не се осмеляваха да се приблизят на по-малко от сто метра от перона ѝ. Когато тръгваха на поход към нея, почти всички, освен най-отявлените безбожници, тайничко се кръстеха, а някои дори се прощаваха със семействата си.

Станцията не беше добро място и това се усещаше от всеки, приближил се до нея дори и на половин километър. Тежковъоръжените ударни отряди, които севастополци по-рано изпращаха поради незнание на „Чертановска“ с надеждата да разширят територията си, се завръщаха изтощени и съсипани, но в повечето случаи изобщо не се връщаха. Опитните бойци бяха изплашени до смърт, по брадите им се стичаше слюнка, не можеха да спрат да се тресат дори когато седяха толкова близо до огъня, че дрехите им започваха да тлеят. Спомняха си с усилие какво са преживели — и спомените им никога не си приличаха.

Смяташе се, че някъде зад „Чертановска“ страничните разклонения от основните тунели се спускат надолу и се вплитат в грандиозен лабиринт от естествени пещери, според слуховете пълни с всякакви гадини. Това място в станцията условно го наричаха „Портала“ — условно, защото никой от живите обитатели на „Севастополска“ не го беше виждал. Наистина имаше един случай, още в началото на заселването на линията, когато Портала бил открит от голяма разузнаваческа група, успяла да премине през „Чертановска“. Групата носела със себе си предавател — нещо като кабелен телефон. По него свързочникът съобщил на „Севастополска“, че разузнавачите се намират на входа на почти вертикално спускащ се тесен коридор. Повече нищо не успял да предаде, но още няколко минути, докато кабелът не бил скъсан, събралото се около предавателното устройство командване на „Севастополска“ слушало как един след друг

заглъхвали сърцераздирателните, изпълнени с ужас и нечовешка болка вопли на бойците от разузнавателната група. Никой от тях дори не се опитал да стреля, сякаш на всеки от умиращите му било ясно, че обикновените оръжия няма да могат да ги защитят. Последен млъкнал командирът на групата — наемник главорез от „Китай-город“, който събирал колекция от кутретата на своите врагове. Вероятно се е намирал на известно разстояние от изпуснатата от свързочника слушалка, затова не било лесно да разберат какво казва; но като се вслушал в предсмъртните му хлипания, началникът на станцията разпознал думите на молитва — от онези простичките, наивните, на които родителите учат малките си деца.

След този случай бяха изоставени всички опити да стигнат до „Чертановска“. Даже се появи идея да напуснат „Севастополска“ и да се изтеглят в Ханза. Изглежда, проклетата станция се оказа граничният стълб, който определя края на човешките владения в метрото. Проникващите отвън създания редовно досаждаха на обитателите на „Севастополска“, но те поне можеха да бъдат убити и при нещо организирана отбрана нападенията им бяха отблъсквани лесно и почти безкръвно — стига да имаше достатъчно боеприпаси.

От време на време до блокпостовете се приближаваха такива чудовища, които можеха да бъдат спрени само от куршуми дум-дум и капани с високоволтови заряди. Но по-често патрулите си имаха работа с не чак толкова страховити, макар и доста опасни твари. Тук ги наричаха по домашному, по гоголевски — упири.

— Ето там има още един! Горе, в третата тръба!

Прожекторът, срутил се от закрепването си на тавана, се люлееше като обесник на един кабел и заливаше пространството пред блокпоста със силна бяла светлина — ту осветяваше притаените в сенките сбръчкани фигури на мутантите, ту отново ги скриваше в мрака, ту се вторачваше в очите на патрулните, като ги заслепяваше. Наоколо бродеха хаотични силуети, изчезваха и веднага след това изникваха изкривени, деформирани, така че хората хвърляха животински, а чудовищата — човешки сенки.

Блокпостът беше разположен на много удобно място. Тук се срещаха тунелите — малко преди последната война „Метрострой“ започнал реконструкция, която така и не била завършена. При този възел севастополци бяха изградили същинска малка крепост: две

картечни гнезда, високо метър и половина укритие от натрупани чували с пясък, заграждения и бариери на релсите, високоволтови капани на близките подстъпи и грижливо обмислена система за сигнализация. Но когато мутантите връхлитаха на такива вълни, както в този ден, изглеждаше, че още малко — и отбраната ще рухне.

Картечарят монотонно бърбореше нещо, пускаше кървави мехурчета през носа си и разглеждаше с учудване мокрите си червени длани. Въздухът около неговата картечница „Печенег“ трепереше от горещината. После той кратко изсумтя, доверчиво притисна лице в рамото на своя съсед, як боец с титанов шлем със спуснато забрало, и притихна. Само след секунда отпред се разнесе сърцераздирателен писък — нападаше ги упир.

Боецът с шлема се надигна над бруствера, отмятайки отпусналия се върху него окървавен картечар, вдигна автомата си и пусна кратък откос. Отвратителният жилав звяр, покрит с матовосива кожа, вече се бе хвърлил напред, протегнал грубите си предни лапи, и планираше с помощта на опънатите си кожени ципи. Упирите се движеха с невероятна скорост, не оставяха никакви шансове на туткащи се хора, затова в този патрул служеха най-ловките и умели войници.

Свистене на куршум прекъсна писъка, но по инерция мъртвият упир продължи да се плъзга напред — стокилограмовият труп глухо се удари в бруствера, като вдигна облак прах над торбите с пясък.

— Май това беше за днес...

Безкрайният поток от твари, който само преди минутка бликаше от огромните срязани тръби, монтирани по тавана на тунела, сякаш наистина бе секнал. Патрулните започнаха внимателно да се измъкват иззад укрепленията.

— Носилка, насам! Лекар! Бързо го носете на станцията!

Здравенякът, който беше убил последния упир, сложи щик на автомата си и без да бърза, се захвана да преглежда разпръснатите из зоната на огъня тела на убити и ранени създания, като размазваше с ботуша си озъбената паст на всяко едно от тях и го промушваше с кратък и точен удар на щика право в очите. После уморено се облегна на торбите с пясък, отвърна лице от тунела, най-накрая вдигна забралото на шлема си и надигна манерката си.

Подкреплението от станцията пристигна чак след като всичко беше свършило. Дойде и командирът на периметъра с разкопчан

войнишки мундир, като дишаше тежко и проклинаше boleжките си.

— И откъде сега да му намеря трима души? От сърцето си ли да ги откъсна?

— За какво говорите, Денис Михайлович? — попита един от патрулните, едва не поглеждайки в устата на командира.

— Истомин иска да изпрати спешно трима разузнавачи в „Серпуховска“. Тревожи се за кервана. А откъде да му ги намеря тези трима? И то точно сега...

— За кервана още нищо ли не се чува? — попита утоляващият жаждата си, без да се обръща.

— Нищо — отговори старецът. — Но все още не е минало много време. В края на краищата кое е по-опасно? Ако сега оголим юга, след една седмица няма да има кой да посрещне този керван!

Боецът кимна и замълча. Не се обади и когато командирът, след като помърмори още няколко минути, попита останалите патрулни дали някой не иска да отиде доброволец в тройката, която така или иначе се налага да изпратят до „Серпуховска“ — че иначе началник-станцията, да го вземат дяволите, няма да миряса.

Не беше трудно да се намерят желаещи — много от патрулните бяха тук от доста време, а и не им беше лесно да си представят нещо по-опасно от отбраната на южните тунели.

От шестимата, пожелали да тръгнат на поход, полковникът избра онези, от които, според него, „Севастополска“ щеше да има най-малка нужда. Решението му се оказа правилно, защото от изпратените към „Серпуховска“ трима души не се завърна нито един.

* * *

Вече бяха минали три дни, откакто разузнавачите тръгнаха да търсят кервана. На командира му се струваше, че всички говорят зад гърба му и че навсякъде го гледат накриво. Даже най-оживените разговори спираха, когато той минаваше наблизо. И в напрегнатото мълчание, което се възцаряваше навсякъде при появата му, усещаше неизказаното желание да обясни и да се оправдае.

Той просто си бе свършил работата: грижеше се за безопасността на отбранителния периметър на „Севастополска“. Беше тактик, а не

стратег. Когато всеки войник е нужен, полковникът просто нямаше право да ги разпръсква, да ги изпраща на съмнителни, ако не и безсмислени задачи.

Преди три дни искрено вярваше в това. Но сега, когато всеки изплашен, неодобрителен, съмняващ се поглед го удряше в гърба, неговата увереност започваше да се разклаща. Една разузнавателна група, отиваща на лека задача, би трябвало да премине пътя до Ханза и обратно за по-малко от денонощие — и то като се имат предвид евентуалните сблъсъци и изчакването на границите с независимите гари. Значи...

След като заповяда никой да не го безпокои, полковникът се затвори в своята стаичка и започна да мърмори под нос, прехвърляйки за стотен път всички варианти за онова, което би могло да се случи с търговците и разузнавачите.

Хората от „Севастополска“ не се страхуваха от нищо — с изключение на армията на Ханза, разбира се. Зловещата слава на станцията, многократно повтаряните истории на неколцината очевидци за това каква цена се налага да плащат нейните обитатели, за да останат живи, подети от пътуващите търговци и от почитателите на разпространяваните от тях слухове, се носеха из метрото и си вършеха работата. Усетило бързо ползата от тази репутация, ръководството на станцията се включи в нейното затвърждаване. Информатори и керванджии, пътешественици и дипломати получиха официалната благословия да лъжат и да преувеличават за всичко на станция „Севастополска“, и изобщо за Серпуховската част от линията.

Единици можеха да надникнат зад тази димна завеса и да разберат истинската привлекателност и значимост на станцията. През последните години само няколко пъти неосведомени бандити се опитаха да преминат през блокпостовете, но превъзходно смазаната военна машина на „Севастополска“ без никакви трудности унищожаваше неорганизираните им отряди.

Но въпреки това тримата, които заминаха, получиха ясни инструкции в случай на някаква заплаха да не влизат в бой с противника, а да се върнат обратно колкото се може по-бързо.

Разбира се, съществуваше и „Нагорная“ — място, не чак толкова ужасно, колкото „Чертановска“, но въпреки това доста опасно, зловещо. И „Нахимовски проспект“, чиито херметични врати бяха

блокирали, така че достъпът до станцията от повърхността не можеше да бъде спрял напълно. Севастополци не искаха да взривяват изходите: нахимовският „асансьор“ се използваше от местните сталкери. Никой не се осмеляваше да мине сам през Проспекта, както го наричаха на станцията, но още не бе имало случай трима души да не могат да дадат отпор на обитаващите го твари.

Срутване? Пробив на подземни води? Диверсия? Необявена война с Ханза? Сега не Истомин, а той беше длъжен да даде отговор на съпругите на изчезналите разузнавачи, които идваха при полковника и като изоставени кучета го гледаха тревожно и очаквателно в очите, с надеждата да намерят в тях обещание и утеха. Той беше длъжен да обясни всичко на незадаващите излишни въпроси войници от гарнизона, засега все още вярващи в него. Да успокои всички разтревожени хора, събиращи се вечер след работа край часовниците в станцията, които отчитаха времето от тръгването на кервана.

Истомин казваше, че през последните дни все по-често го питат защо осветлението на станцията е намалено и че настояват лампите да бъдат включени с предишната им сила. А никой дори не бе и помислял за намаляване на напрежението и осветлението си работеше с пълна сила. Мракът се съгъстяваше не на станцията, а в човешките души, и дори най-ярките живачни лампи не можеха да го прогонят.

Така и не успяха да възстановят телефонните връзки със „Серпуховска“ и за седмицата след тръгването на кервана полковникът, както и много други севастополци, изгубиха важното и рядко за обитателите на метрото чувство за близост с хората.

Докато връзката работеше, докато керваните вървяха редовно и пътят до Ханза се изминаваше за по-малко от ден, всеки от живеещите на „Севастополска“ беше свободен да остане или да си тръгне, всеки знаеше, че само след пет участъка от тяхната станция започва истинското метро, цивилизацията... Човечеството.

Сигурно така са се чувствали някога и захвърлените в Арктика полярници, които заради научните изследвания или високите надници са се обричали на дълги месеци борба със студа и самотата. До голямата земя е имало хиляди километри, но все пак тя е била близо, щом радиото е работело и веднъж в месеца са се чували моторите на самолета, спускащ с парашути сандъци с консерви.

Но сега леденият блок, върху който се издигаше станцията им, се бе откъснал и с всеки изминал час се отдалечаваше все повече — в ледената буря, в черния океан, в пустотата и неизвестността.

Чакането се проточваше и смътното безпокойство на полковника за съдбата на изпратените към „Серпуховска“ разузнавачи постепенно се превръщаше в мрачна увереност, че повече няма да види тези хора. Той просто не можеше да си позволи да отнеме още трима бойци от отбраната на периметъра, за да ги хвърли срещу неизвестната опасност и напълно вероятно към сигурна гибел, така и без да се намери изход от положението. Все още му се струваше преждевременно да затвори херметичните врати, да прекъсне достъпа до южните тунели и да събере голяма ударна група. Да имаше сега кой да вземе решението вместо него... Решение, което беше обречено да се окаже погрешно.

Командирът на периметъра въздъхна, откряна вратата, огледа се крадешком и привика часовия.

— Ще ме черпиш ли една цигарка? Но за последен път, повече няма да ми даваш, колкото и да те моля! И няма да кажеш на никого, нали?

* * *

Когато Надя, ниската и пълна приказлива лелка с прокъсана пухена забрадка и лекъосана престилка, донесе горещата тенджерка с месо и зеленчуци, патрулните се оживиха. Картофите, краставиците и доматиите се смятаха за най-изискани деликатеси — освен в „Севастополска“, зеленчуци можеха да се хапнат само в няколко от най-добрите ресторанта на Околовръстната или Полиса. Проблемът беше не само в сложните хидропонни инсталации, необходими за отглеждането на съхраняваните от ботаниците семена, но и в това, че малко станции можеха да си позволят да отделят много киловати електричество, за да разнообразят войнишкото меню.

Дори на масата на началството зеленчуци попадаха единствено по празниците, обикновено с тях само глезеха децата. На Истомин му се наложи доста да поспори с готвачите, за да ги убеди да добавят по сто грама варени картофи и домати към полагащото се на нечетните дати свинско — за поддържане на бойния дух.

Планът сработи: достатъчно беше Надя да свали по женски несръчно автомата от рамото си и да повдигне капака на тенджерата, и бръчките по лицата на патрулните започнаха да се изглаждат. При такава вечеря не ти се иска да продължиш тягостните разговори за изчезналия керван и забавилата се група разузнавачи.

— Днес не знам защо цял ден си мисля за „Комсомолска“ — каза един белокос старец с ватенка с емблемата на метрото, докато размачкваше с лъжица картофките в алуминиевото си канче. — Да можех да ида там, да погледам... Каква мозайка има само! Според мен е най-красивата станция в Москва.

— Зарежи тази работа, Омир, ти просто си живял там и затова я обичаш и досега — незабавно му отговори един брадясал дебелак с ушанка. — А витражите на „Новослободска“? А онези леки колони и фреските по тавана на „Маяковска“?

— А на мен винаги ми е харесвал „Площад на революцията“ — стеснително призна снайперистът, тих и сериозен мъж на години. — Сам знам, че това са глупости, но всичките онези сурови моряци и летци, граничарите с кучетата... От дете обожавам тази станция!

— Че защо да са глупости? Бронзовите мъже даже са си много симпатични — подкрепи го Надя, докато изгребваше остатъците от дъното на тенджерата. — Хей, бригадире, гледай да не останеш без вечеря!

Седящият сам висок, широкоплещест боец се приближи към огъня, без да бърза, взе порцията си и се върна на предишното си място — по-близо до тунела, по-далеч от хората.

— Той изобщо връща ли се на станцията? — попита шепнешком дебелакът с ушанката, кимайки към потъващия в полумрака широк гръб.

— По повече от седмица неотстъпно стои тук — отвърна му снайперистът също така тихо. — Нощува в спален чувал. Как ли му издържат нервите... А може пък тая работа просто да му харесва. Преди три дни, когато упирите едва не разкъсаха Ринат, петнайсет минути след това той обикаляше и ги доубиваше собственоръчно. После се върна, ботушите му — подгизнали от кръв, автоматът — също... А той доволен.

— Не човек, а машина... — добави висок и слаб картечар.

— Мен даже ме е страх да спя близо до него. Видя ли му лицето? Дори не мога да го погледна в очите.

— А при мен е обратното — само с него се чувствам спокойно... — сви рамене старецът, когото наричаха Омир. — Вие пък що се заяждате? Той е добър човек... е, малко осакатен. Красотата е важна само в станциите. Между другото, твоята „Новослободска“ е пълна безвкусица. Такива витражи не могат да се гледат на трезва глава... И това ми било витражи!

— А мозайка на колхозна тема на тавана не е ли безвкусица?!

— А ти къде видя такова пано на „Комсомолска“?

— Ами то цялото проклето съветско изкуство е или за живота в колхоза, или за героите летци — разгорещи се дебелакът.

— Серьожа, не закачай летците — предупреди го снайперистът.

— И „Комсомолска“ е боклук, и „Новослободска“ е фъшкия — дочу се нисък хриплив глас.

От изненада дебелакът се задави с пригответените си думи и се вторачи в бригадира. Останалите също веднага млъкнаха: той почти никога не беше взимал участие в разговорите им, като даже на преките им въпроси отговаряше съвсем кратко или изобщо не реагираше.

Бригадирът продължаваше да седи с гръб към тях, без да откъсва поглед от гърлото на тунела.

— На „Комсомолска“ сводовете са твърде високи, а колоните — тънки, цялата платформа се вижда от линиите като на длан, удобна е за обстрел и е неудобно да се прикриват преходите. А на „Новослободска“ всички стени са в пукнатини, колкото и да ги замазват. Една граната е достатъчна, за да се погребее цялата станция. И там вече отдавна няма витражи. Потрошиха се. Чупливо нещо.

Никой не се осмели да възрази. След кратко мълчание бригадирът подхвърли:

— Отивам на станцията. Ще взема Омир със себе си. Смяната ще е след час. Артур става старши.

Кой знае защо, снайперистът скочи и кимна, макар че бригадирът не можеше да види това. Старецът също се изправи и забързано се зае да събира разпилените си вещи в торбата, без да си дояде картофа. Когато се приближи до огъня, боецът вече бе в пълно бойно снаряжение, сложил неизменния шлем и метнал обемиста раница на гръб.

— Успех.

Докато гледаше двете отдалечаващи се по осветения участък фигури — могъщата на бригадира и сухата на Омир, — снайперистът зиморничаво потри ръце и настръхна.

— Нещо захладня. Я хвърлете насам малко въглища, що ли?

През целия път бригадирът почти дума не продума, само попита Омир дали наистина е бил помощник-машинист, а преди това обикновен кантонер. Старецът го погледна с подозрение, но не взе да отрича, въпреки че на „Севастополска“ винаги бе казвал на всички, че се е издигнал до машинист, а за работата си като кантонер предпочиташе да не говори, защото я смяташе за недостойна.

Бригадирът влезе, без да чука, в кабинета на началника на станцията, като рязко отдаде чест на направилия му път караул. При появата му Истомин и полковникът изненадано се изправиха от двете страни на бюрото — разчорлени, изморени, разстроени. Омир замря смирено до входа, пристъпвайки от крак на крак.

Бригадирът свали шлема си, сложи го направо върху книжата на Истомин и потри с ръка избръснатата си до голо глава. На светлината на лампите се видя колко жестоко е обезобразено лицето му: лявата му буза бе набраздена и сгърчена от огромен белег като от изгаряне, окото се беше превърнало в тясна цепка, от едното ухо към извивката на устните му криволичеше широка лилава резка. Макар и Омир да смяташе, че вече е свикнал с това лице, сега, както и преди, когато го беше видял за пръв път, усети, че го обзема неприятен хлад.

— Сам ще отида до Околовръстната — изстреля бригадирът, без да поздрави.

В стаята увисна тежко мълчание. Омир и преди беше чувал, че този човек, смятан за незаменим боец, има особени отношения с началника на станцията. Но едва сега започна да разбира, че за разлика от всички останали севастополци бригадирът на патрула, изглежда, изобщо не се подчиняваше на ръководството.

Ето и сега той сякаш не искаше разрешение от тези възрастни, изморени, безпомощни мъже, а им даваше заповед, която те бяха длъжни да изпълнят. И Омир, за кой ли път, си зададе въпроса: кой е този човек?

Командирът на периметъра се спогледа с началника, намръщи се и се нагани да възрази, но после само примирено махна с ръка.

— Както решиш, Хънтър... С теб така или иначе не може да се спори.

---

[1] Игра на думи с името на станцията и руската дума за „дявол“ — „черт“. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ВТОРА

ЗАВРЪЩАНЕТО

Свилият се на входа старец настръхна: не беше чувал по-рано това име на „Севастополска“. Дори не име, а прякор, както и при него самия — разбира се, той не беше никакъв Омир, а най-обикновен Николай Иванович, наречен на името на гръцкия митотворец едва тук, на станцията, заради своята неудържима любов към всякакви истории и слухове.

... „Новият ви бригадир“ — каза полковникът на патрулните, които оглеждаха с навъсено любопитство широкоплещестия новак с кевлар^[1] и тежък шлем. А той, пренебрегвайки етикета, равнодушно се извърна от тях — комай тунелът и укрепленията го интересуваха значително повече, отколкото поверените му хора. Стисна ръцете на приближилите се да се запознаят с него подчинени, но не се представи. Кимаше безмълвно, запомняйки поредния прякор, а в сянката на повдигнатото забрало мъртвешки проблясваше заобиколеното с белези око-бойница. Нито тогава, нито по-късно никой от патрулните не се осмели да настоява, и ето че вече от два месеца го наричаха просто „бригадира“. Решиха, че станцията е бръкнала дълбоко в кесията си, за да ангажира един от онези скъпоструващи наемници, които могат да минат и без име и минало.

Хънтър.

Омир беззвучно опита странната дума с устни. Изглеждаше му по-подходящо за име на средноазиатска овчарка, отколкото на човек. Той тихичко се усмихна на себе си: виж ти, още помнеше, че е имало такава порода кучета. Откъде му хрумват всички тези неща? Бойна порода, със скъсена опашка и срязани току над черепа уши. Нищо излишно.

А името, при дълго повтаряне, започваше да му се струва неуловимо познато. Къде можеше да го е чул по-рано? Някога беше привлякло с нещо вниманието му в потока на безбройните истории и слухове и бе заседнало на самото дъно на паметта му. А отгоре вече се беше натрупал дебел слой тиня: имена, факти, слухове, цифри — всички онези безполезни сведения за живота на други хора, които Омир с такова любопитство слушаше и толкова усърдно се стараше да запомни.

Хънтър... Може би рецидивист, за чиято глава Ханза е определила награда? Старецът хвърли пробен камък в дълбините на склерозата си и се заслуша. Не, нищо. Сталкер? Май не. Полеви командир? Топло. И като че ли дори легендарен...

Омир погледна още веднъж крадешком безизразното, сякаш парализирано лице на бригадира. Все пак кучешкото име удивително му подходеше.

— Трябват ми още двама. Ще взема Омир, той познава тукашните тунели — продължаваше бригадирът, без да се обръща към стареца и да го пита дали е съгласен. — Може да ми дадете още един по ваша преценка. Да е добър пешеходец, куриер. Ще тръгна още днес.

Истомин веднага тръсна глава в знак на одобрение, после се сепна и погледна въпросително полковника. Той промърмори навъсено, че също няма нищо против, въпреки че през последните дни се беше сражавал толкова отчаяно с началника за всеки свободен боец. Очевидно никой нямаше намерение да се съветва с Омир, но той и не възнамеряваше да спори — въпреки възрастта си старецът никога досега не бе отказвал подобни задачи. Имаше си своите причини за това.

Бригадирът откъсна от масата еднорудовия^[2] си шлем и тръгна към изхода. Забави се за миг при вратата и подхвърли на Омир:

— Иди си кажи довиждане със семейството си. Не се бави много. Не взимай патрони, аз ще ти дам.

И излезе.

Старецът понечи да тръгне след него, надявайки се да чуе поне в общи линии какво може да очаква от този поход. Но когато се показа на платформата, Хънтър вече се беше отдалечил на десетина крачки, и

то от бая широките негови си крачки, така че Омир се отказа да го догонва, а само поклати глава, докато го изпращаше с поглед.

За разлика от обичайното бригадирът остана с открита глава — забрави да си сложи шлема, замислен за друго, или може би сега не му стигаше въздух. И когато минаваше покрай групата отдали се на безделие в обедната почивка свинарки, подире му се чу гнуслив шепот: „Ей, момичета, вижте го тоя изрод!“

* * *

— Откъде го изрови? — попита Истомин, докато, подпрям се с облекчение на масата, протягаше ръка към купчинката нарязана цигарена хартия.

Говореше се, че листата, които с такова удоволствие се пушеха на станцията, биваха събирани от сталкерите някъде едва ли не в района на Бритцевски парк. Веднъж на шега полковникът поднесе към една пачка „тютюн“ дозиметъра си и той наистина започна да пиука тревожно. Старецът спря да пуши моментално и кашлицата, измъчваща го нощем, постепенно започна да отстъпва. Обаче Истомин отказа да повярва в историята за радиоактивните листа и не без основание напомни на Денис Михайлович, че в метрото повече или по-малко „свети“ всичко, за което се хванеш.

— Старо познанство — отговори полковникът неохотно. Помълча малко и добави: — По-рано не беше такъв. Нещо е станало с него.

— Да, ако се съди по физиономията му, определено е станало нещо с него! — изсумтя началникът на станцията и веднага погледна към входа, да не би Хънтър да се е забавил и случайно да го е чул.

Командирът на защитния периметър не можеше да се оплаква от това, че бригадирът неочаквано се е върнал от студената мъгла на миналото. Още с появата си на станцията той се беше превърнал едва ли не в главната опорна точка на този периметър. Ала Денис Михайлович все още не можеше да повярва напълно в завръщането му.

Новината за смъртта на Хънтър — страшна и странна — облетя метрото като тунелно ехо още миналата година. И когато преди два месеца той се появи на прага на стаичката му, полковникът побърза да

се прекръсти, преди да му отвори вратата. Подозрителната лекота, с която възкръсналият беше преодолял блокпостовете — сякаш е преминал през бойците като през въздух, — караше полковника да се съмнява, че това чудо е за добро.

В запотената шпионка на вратата се виждаше сякаш познат профил: дебел врат, обръснат до блясък череп, леко сплескан нос. Но нощният гост кой знае защо беше застинал в профил, с наведена глава, и не правеше опити да разрежи сгъстилката се тишина. Поглеждайки със съжаление към отворената бутилка с домашна бира на масата, полковникът си пое дълбоко дъх и отключи вратата. Кодексът изискваше да се помага на своите, без да се прави разлика между живи и мъртви.

Хънтър откъсна поглед от пода едва когато вратата се отвори; стана ясно защо е криел другата половина на лицето си. Боял се е, че старецът просто няма да го познае. Дори виделият какво ли не полковник, за който командването на гарнизона на „Севастополска“ беше просто почетна пенсия в сравнение с предишните бурни години, при вида му се намръщи като попарен, а после виновно се разсмя — един вид: „извинявай, не се сдържах“.

Гостът дори не се усмихна в отговор. За изминалите месеци жестоките рани, обезобразили лицето му, бяха успели да поздравеят, но въпреки това той не напомняше с нищо за предишния Хънтър.

Той категорично отказа да обясни своето чудодейно спасение и последвалото го отсъствие и просто не отговаряше на въпросите на полковника, сякаш не ги е чул. И, което беше още по-лошо, помоли Денис Михайлович да не казва на никого за появата му, като му напомни за стар дълг. На полковника му се наложи да се пребори със здравия си разум, нашепващ му веднага да извести началниците. Така че той остави Хънтър на мира.

Впрочем старецът предпазливо направи свои проучвания. Гостът му не се бе забъркал в нищо, отдавна го бяха оплакали и никой не го търсеше. Наистина, тялото му така и не беше намерено, но на полковника уверено му бе казано, че ако Хънтър е оцелял, непременно би напомнил за себе си. С което полковникът беше съгласен.

Затова пък, както често се случва с безследно изчезналите, Хънтър — а по-точно неговият размит и поуокрасен образ — беше изплувал в поне десетина полуреалистични митове и легенди.

Изглежда, тази роля напълно го устройваше и той не бързаше да разубеждава приятелите си, които го бяха погребали жив.

Помнейки добре своите неплатени сметки, Денис Михайлович си направи правилните изводи, успокои се и дори започна да помага на Хънтър: не се обръщаше към него по име пред свидетели и без да задълбава в подробности, приобщи към тайната и Истомин.

На началника на станцията, общо взето, му беше все едно — бригадирът изработваше прехраната си с лихвите, като денуваше и нощуваше на бойната линия в южните тунели. Почти не го виждаха на станцията: идваше веднъж седмично, когато бе денят му за баня. И дори да се беше наврял в този пъкъл само за да се скрие там от някакви неведоми преследвачи, това не притесняваше Истомин, който никога не се гнусеше да ползва услугите на legioneri с тъмна биография. Достатъчно беше Хънтър да се бие — а точно в това отношение нямаше никакви проблеми.

Още след първата битка роптаещите патрулни, недоволни от високомерието на новия командир, веднага млъкнаха. След като видяха как той методично, пестеливо, с нечовешки, студен екстаз унищожава всичко, което е разрешено да се унищожава, всеки си направи някакви изводи за него. Повече никой не се опита да се сприятели с необщителния бригадир, но всички му се подчиняваха безпрекословно, така че никога не му се наложи да повиши своя тих, дрезгав глас. В този глас имаше нещо хипнотично и дори началникът на станцията започваше да кима покорно всеки път, когато Хънтър се обрънеше към него — дори без да го дослуша докрай, а просто така — за всеки случай.

За първи път през последните дни в кабинета на Истомин започна да се диша по-леко — сякаш тук току-що се беше разразила и отминала беззвучна буря, донесла дългоочаквано спадане на напрежението. Вече нямаше за какво да се спори. По-добър боец от Хънтър не съществуваше, а ако и той загинеше в тунелите, на севастополци им оставаше само едно.

— Да се разпоредя ли за подготовка на операцията? — предложи пръв полковникът, знаейки, че началникът на станцията така или иначе ще заговори за това.

— Три денонощия трябва да са ти достатъчни. — Истомин щракна със запалката и примижа. — Няма да можем да ги чакаме повече. Колко хора ще са необходими, как мислиш?

— Един ударен отряд вече чака заповеди, ще се заема с другите, там има още дващест души. Ако вдругиден няма никакви вести за тях — полковникът кимна към изхода, — обявявай всеобща мобилизация. Ще си пробиваме път.

Истомин вдигна вежди, но вместо да възрази, си дръпна дълбоко от леко пращящата самоделна цигара. Денис Михайлович загреба няколко раздрани листа от масата, наведе се късогледо над тях и се зае да чертае някакви тайнствени схеми, вписвайки в кръгчета фамилии и прякори.

Да си пробиват път? Началникът на станцията гледаше над прошарения старчески тил, през валмата тютюнев дим към голямата схема на метрото, висяща зад гърба на полковника. Тя беше пожълтяла и омазнена, изпъстрена с мастилени означения: стрелки — маршове на скок; кръгчета — обсади; звездички — блокпостове; удивителни знаци — забранени зони. Тази схема беше летопис на последното десетилетие. Десет години без нито един спокоен ден.

Под „Севастополска“ означенията прекъсваха веднага след „Южна“ — доколкото си спомняше Истомин, никой не се беше връщал оттам. Дългата, пълзяща надолу като коренище линия си оставаше девствено чиста. Завоюването на Серпуховска линия не се оказа по силите на севастополци; тук едва ли биха стигнали дори обединените сили на беззъбото от лъчевата болест човечество.

Сега белезникавата мъгла на неизвестността беше започнала да обгръща следващата част от тяхната линия и да се стреми упорито нагоре, към Ханза, към хората. Никой от онези, на които полковникът щеше да нареди на следващия ден да се готвят за битка, нямаше да откаже. На „Севастополска“ войната за изтребване на човека, започнала преди две десетилетия, не беше спирала нито за минута. Когато живееш много години рамо до рамо със смъртта, страхът от нея отстъпва мястото си на равнодушие, фатализъм, суеверие и животински инстинкти. Но кой знае какво ги чакаше напред, между „Нахимовски проспект“ и „Серпуховска“. Кой знае можеше ли изобщо да се преодолее тази загадъчна преграда и беше ли останало къде да се отиде отвъд нея?

Той си спомни последното си пътуване до „Серпуховска“: пазарните сергии, кътчетата за спане на скитниците и вехтите паравани, зад които си почиват и се любят по-състоятелните жители. Там не отглеждаха нищо свое, нямаше нито оранжерии, нито кочини за свините. Крадливите, ловки серпуховчани се изхранваха от спекула, препродаваха залежала стока, купена на безценица от закъснели кервани, а също и чрез оказване на гражданите на Околовръстната линия на някои услуги, които в Ханза се смятаха за подсъдни. Не станция, а гъба-паразит, израснала върху мощния ствол на Ханза.

Съюзът на богатите търговски станции от Околовръстната линия, кръстен сполучливо Ханза в памет на германския си първообраз, си оставаше опора на цивилизацията в затъващото сред тресавище от варварство и нищета метро. А Ханза... Ханза — това означава редовна армия, електрическо осветление дори за най-бедните спирки, както и гарантиран къшей хляб за всеки, в чийто паспорт стои заветният печат за гражданство. Такива паспорти струваха цяло състояние на черния пазар, но ако ханзейските граничари успеяха да хванат някого с фалшив паспорт, нарушителят плащаше с главата си.

Разбира се, Ханза дължеше богатството и силата си на своето разположение — Околовръстната линия минаваше през останалите линии като шиш през сноп. Ханза беше свързана чрез междинни станции с всяка от линиите и осигуряваше връзката помежду им. Пътуващите търговци, носещи чай от ВДНХ, и дрезините, доставящи патрони от оръжейните цехове на „Бауманска“, предпочитаха да докарат стоката си до най-близкия ханзейски митнически пост, след което поемаха към къщи. По-добре да го продадат по-евтино, отколкото в стремежа си за печалба да прекосяват цялото метро — едно странстване, което можеше да бъде прекършено всеки момент.

Понякога Ханза присъединяваше междинните станции, но по-често те бяха предоставени сами на себе си и се превръщаха, не без нейното съдействие, в „безцветна“ територия. Там се вършеха дела, в които ханзейските чиновници не искаха да бъдат уличени. Разбира се, радиалните станции бяха от ханзейски шпиони и видните местни дейци бяха купени, но формално тези станции си оставаха независими. Такава беше и „Серпуховска“.

В един от водещите към нея участъци беше спрял навеки влак, неуспял да се добере до съседната „Гулска“. Заселен от сектанти и

поради тази причина отбелязан на Истоминовата схема със сухо католическо кръстче, влакът се бе превърнал в загубен наред черната пустош чифлик. Ако не бяха бродещите из съседните станции мисионери, Истомин нямаше да има абсолютно нищо против сектантите. Впрочем божиите пастири не достигаха до „Севастополска“ и не създаваха особени проблеми на минаващите покрай тях пътници, освен че ги забавяха малко със своите душеспасителни разговори. При това вторият тунел от „Тулска“ до „Серпуховска“ беше чист и пуст и местните кервани използваша него.

Истомин отново плъзна поглед надолу по линията. „Тулска“? Постепенно подивяващо селище, за което остават трохи от минаващите покрай него севастополски конвои и изпечените серпуховски търгаши. Живеят с каквото Бог даде: един оправя най-различни механични вехтории, друг ходи да заработи нещо на ханзейската граница, като клечи по цели дни в очакване на поредния строител с робовладелски маниери. „Също живеят бедно, но поне в очите им я няма мазната серпуховска нечестност — помисли си Истомин. — И там има много повече ред. Сигурно опасността ги сплотява.“

Следващата станция, „Нагатинска“, беше означена на схемата с къса чертичка, което означаваше, че е незаселена. Това беше истина само отчасти: на нея никой не се задържаше дълго, но ако все пак се случеше някой да се застои, той виждаше, че там гъмжи от най-разнообразна паплач, водеща сумрачно, полуживотинско съществуване. В непрогледния мрак се сплитаха избягали от чужди очи двойки. Друг път между колоните пламваше хилав лагерен огън, край който се рояха тунелни душегубци, отишли на тайно събрание.

Но за нощуване тук оставаха само неосведомените или най-отчаяните: далеч не всички от посетителите на станцията бяха хора. При по-внимателно вглеждане в шепнещия, желеобразен мрак, с който беше запълнена „Нагатинска“, понякога се мяркаха наистина кошмарни силуети. И от време на време бездомниците биваха разпъждани от продиращ спарения въздух ужасен вопъл на някой несретник, завличан в нечие убежище, за да бъде изяден там на спокойствие.

Скитниците не се осмеляваха да припарват отвъд „Нагатинска“ и до самата отбранителна линия на „Севастополска“ се простираше

„ничия земя“. Разбира се, това беше условно название: тази земя си имаше собственици, които бдяха на своите граници и дори севастополските разузнавателни групи предпочитаха да избягват срещите с тях.

Но сега в тунелите се беше появило нещо ново. Невиждано. Поглъщащо всички, опитващи се да минат по уж отдавна изучения маршрут. И откъде можеше той да знае дали станцията му — дори и да призове на оръжие всичките си боеспособни жители — ще събере достатъчно войнство, за да се пребори с това нещо... Истомин се надигна тежко от масата, дотътри се до картата и очерта с химически молив отрязъка между точките с надписи „Серпуховска“ и „Нахимовски проспект“. Сложи отстрани дебел въпросителен знак. Искаше да го нарисува срещу Проспекта, но се получи срещу „Севастополска“.

* * *

На пръв поглед „Севастополска“ изглеждаше необитаема. На платформата не се забелязваше и следа от обичайните армейски палатки, в които най-често живееха хората на другите станции. Тук, едва очертани от няколкото слаби лампи, тъмнееха единствено наподобяващите мравуняци окопи, направени от чували с пясък. Но огневите позиции пустееха, а върху оскъдните квадратни колони лежеше гъст слой прах. Всичко беше направено така, че ако тук попаднеш външен човек, непременно би решил, че станцията е изоставена.

Но ако на неканения гост му хрумнеше да се задържи поне за малко, той рискуваше да си остане тук завинаги. Денонощно дежурещите на съседната „Каховска“ картечари и снайперисти заемаха местата си в окопите за броени секунди. Вместо слабите лампи под тавана избухваха безмилостни живачни прожектори, изгарящи ретините на привикналите към тъмнината на тунелите хора и чудовища.

Платформата беше последната и най-грижливо обмислена отбранителна линия на севастополци. Техните жилища се разполагаха в утробата на тази привидно изоставена станция, в колекторите под

пероните. Под гранитните плочки на пода, скрит от чужди очи, се намираше още един етаж — по площ неотстъпващ на основната зала, но разбит на множество клетки. Добре осветени, сухи и топли стаи, равномерно бучаща апаратура за прочистване на въздуха и водата, хидропонни оранжерии... Обитателите на станцията изпитваха усещане за безопасност и уют едва когато се скриеха още по-дълбоко под земята.

Омир знаеше, че решителното сражение го очаква не в северните тунели, а у дома. Промъквайки се по тесния коридор покрай полуотворените врати на чуждите жилища, той се тътреше все по-бавно, приближавайки се към жилището си. Трябваше да обмисли тактиката още веднъж и да изрепетира репликите си. Оставаше му все по-малко време.

— Какво да направя? Заповед... Сама знаеш каква е ситуацията. Дори не ме попитаха. Но защо се държиш като малко момиче? Просто е смешно! Не, не съм се натискал да ме изпратят! Не мога. Какви ги говориш? Естествено, че не мога. Да се измъкна? Та това е дезертъорство! — мърмореше си той под носа, ту с възмутена решителна интонация, ту преминавайки в минор и опитвайки се да уговори ласкаво някого.

Когато стигна до прага на стаята си, забърбори всичко отначало. Не, нямаше да мине без сълзи, но той не възнамеряваше да отстъпва. Настръхнал и готов за битка, старецът натисна дръжката на вратата.

От девет и половина квадратни метра — огромен разкош, за който навремето беше чакал на опашка цели пет години, мъкнейки се насам-натам из общежитията — два бяха заети от двуетажно войнишко легло, един — от най-обикновена маса, застлана с красива покривка, и още три — от огромна, стигаща до тавана купчина стари вестници. Ако живееше сам, в един прекрасен ден тази планина непременно би се срутила и би го погребала под себе си. Но преди петнайсет години сколаса да срещне жена, която беше готова не само да търпи присъствието на такова количество прашни хартиени вторични суровини в малкото си жилище, но и грижливо да я подрежда, без да позволява на семейното си огнище да се превърне в хартиен Помпей.

Изобщо тя беше готова да изтърпи много неща. Неизброимите вестникарски изрезки с тревожни заглавия от типа на „Надпреварата във въоръжаването набира скорост“, „Американците изпитаха нова противоракетна система“, „Ядреният ни щит укрепва“, „ПРОвокацията ПРОдължава“ и „Търпението ни свърши“ покриваха стаичката от горе до долу като с тапети. Нощните му бдения с изгризана химикалка над купчината ученически тетрадки под електрическо осветление — при такава купчина хартия не можеше и да става дума за свещи в дома им. Навярно оттам му дойде полушеговитият-полушутовски прякор, който той самият носеше с гордост, а останалите изричаха със снизходителна усмивка.

Тя беше готова да изтърпи много, но не и всичко. Не и неговия детински стремеж всеки път да се набутва в самия център на урагана, за да види какво всъщност става там — и това на почти шейсетгодишна възраст! Не и лекомислието, с което той се съгласяваше с всякакви поръчения на началството, забравяйки, че след един от последните походи едвам се беше разминал със смъртта.

Не и мисълта, че може да го загуби и отново да остане съвсем сама.

След като изпратеше Омир в патрула — той дежуреше веднъж седмично, — тя никога не седеше вкъщи. Бягайки от тревожни мисли, отиваше при съседите, работеше извънредни смени. Мъжкото равнодушие към смъртта ѝ изглеждаше глупаво, егоистично, престъпно.

Той я завари вкъщи по случайност — бе притичала да се преоблече след работа. Беше намъкнала ръцете си в ръкавите на закърпен вълнен пуловер и стоеше в тази поза. Разрошените ѝ коси забележимо бяха започнали да побеляват, макар и още да не бе навършила петдесет, в бледокафявите ѝ очи имаше уплаха.

— Коля, случило ли се е нещо? Пак ли удължено дежурство?

И на Омир изведнъж му се отця да ѝ говори за взетото решение. Той се поколеба: дали да не я успокои и да ѝ съобщи новината между другото, докато вечерят?

— Само да не си посмял да лъжеш — предупреди го тя, улавяйки блуждаещия му поглед.

— Разбираш ли, Ленка... Работата е такава... — започна той.

— Нали никой не е... — веднага попита тя направо за най-страшното, като не желаше дори да произнесе на глас думата „умрял“, сякаш вярваше, че мрачните ѝ мисли могат да се материализират.

— Не! Не — заклати глава Омир. — Просто ме освободиха от наряд. Пращат ме към „Серпуховска“ — добави той небрежно.

— Но нали... — Елена се запъна. — Нали там... Нима те вече се върнаха? Та там...

— Стига, това са глупости. Там няма нищо — побърза да я прекъсне той.

Елена се извърна, приближи се към масата, кой знае защо премести солницата от едно място на друго, изпъна една гънка на покривката.

— Сънувах един сън... — Тя се изкашля, прочиствайки гърлото си.

— Ти все сънуваш...

— Лош сън — упорито продължи тя и изведнъж изхлипа жално.

— Е, ти какво? Какво мога да... Та това е заповед — мънкаше той объркано, галейки пръстите ѝ, осъзнавайки, че цялата му предварително подготвена реч не струва пукната пара.

— Тогава нека едноокият сам да иде там! — подхвърли злобно тя, вече през сълзи, отдръпвайки ръката си. — Нека този белязан дявол ходи където ще, със своята барета! Само заповеди раздават... А той какво? Цял живот е спал до автомата си вместо до жена! Какво разбира той?

Нямаше как да успокои доведената до плач жена, без да се откаже от целта си. Омир се срамуваше, и наистина му беше жал за нея, но бе толкова лесно да се пречупи сега, да ѝ обещае, че ще се откаже от задачата, да я успокои, да пресуши сълзите ѝ — само за да се разкайва после, да съжалява за пропуснатия шанс. Може би последният шанс, изпаднал му в живота. Живот, който и без това по тукашните мерки траеше твърде дълго.

Така че си замълча.

* * *

Вече беше време да тръгва, да събира и да инструктира офицерите, но полковникът продължаваше да седи в кабинета на Истомин, без да обръща внимание на цигарения дим, който обикновено толкова го дразнеше и съблазняваше.

Докато началникът на станцията замислено шепнеше нещо, прекарвайки пръст по старата си карта, Денис Михайлович все се опитваше да разбере: защо му беше нужно всичко това на Хънтър? Зад загадъчната му поява на „Севастополска“, зад желанието му да се засели тук, и най-накрая зад предпазливостта, с която бригадирът се появяваше на станцията — почти винаги с шлем, скриващ лицето му, — можеше да има само едно нещо: Истомин имаше право да смята, че Хънтър наистина бяга от някого. Беше спечелил допълнителни точки, установявайки се на южния блокпост, там вършеше работата на цяла бригада и постепенно бе станал незаменим. Който и сега да поискаше да им го предадат, каквато и награда да предложеха за главата му, нито Истомин, нито самият полковник не биха и помислили да отстъпят.

Укритието беше безупречно. На „Севастополска“ не идваха чужденци, а местните водачи на кервани за разлика от бърбривите пътуващи търговци от другите станции винаги си държаха езика зад зъбите, когато излезеха в голямото метро. В тази мъничка Спарта, вкопчила се в своето късче земя на самия край на света, най-много се ценяха надеждността и свирепостта в боя. И тук умееха да уважават тайните.

Но защо тогава Хънтър беше готов да изостави всичко и да тръгне сам на поход, който Истомин не би имал достатъчно кураж да му възложи? Защо рискуваше да бъде разпознат, тръгвайки към Ханза? На полковника кой знае защо не му се вярваше, че бригадирът наистина се е трогнал от съдбата на изчезналите разузнавачи. А и за „Севастополска“ се сражаваше не от любов към станцията, а заради свои, известни само нему причини.

Може би изпълняваше задача? Това би обяснило много неща: внезапното му пристигане, неговата потайност, упоритостта, с която нощуваше в спалния чувал в тунелите, и най-накрая — решението му незабавно да тръгне към „Серпуховска“. Защото тогава беше помолен да не бъдат уведомявани останалите? От кого можеше да е изпратен, ако не от тях? От кого?

Полковникът с усилие пребори желанието си да се почерпи с една от самоделните цигари на Истомин. Не, не беше възможно. Хънтър — една от опорите на Ордена? Човекът, на когото дължаха живота си десетки, може би и стотици, сред които и самият Денис Михайлович?

„Този човек не би могъл да изпълнява задача на някой друг — предпазливо възрази полковникът сам на себе си. — Но дали Хънтър, върнал се от небитието, е същият този човек?“

И ако все пак изпълнява нечие поръчение... дали сега не е получил някакъв сигнал? Означаваше ли това, че изчезването на оръжейните кервани и тримата разузнавачи не е било случайност, а част от грижливо планирана операция? Но тогава каква е ролята на самия бригадир?

Полковникът рязко тръсна глава, сякаш опитвайки се да отхвърли прилепилите се и бързо набъбнали пиявици на подозренията. Как можеше да мисли такива неща за човека, който го беше спасил? При това до момента Хънтър служеше на станцията безупречно и не даваше никакви поводи за съмнение. И Денис Михайлович, след като си забрани дори наум да нарича Хънтър „шпионин“ и „диверсант“, взе решение.

— Дай по чаша чай и ще отида при момчетата — изрече пресилено бодро той и щракна с пръсти.

Истомин се откъсна от картата и уморено се усмихна. Понечи да посегне към старинния си телефон с шайба, за да повика ординареца си, но в този момент апаратът неочаквано зазвъня сам, карайки двамата да потрепнат и да се спогледат. Не бяха чували този звук от седмица — ако дежурният искаше да доложи нещо, винаги чукаше на вратата, а никой друг не можеше да звъни директно на началника на станцията.

— Истомин слуша — изрече той предпазливо.

— Владимир Иванович... Обаждат се от Тулска — побърза да каже дежурният. — Само че се чува много лошо... Изглежда, нашите... Но ето, връзката...

— Хайде свързвай ме вече, де! — изрева началникът, удрайки масата с юмрук толкова силно, че телефонът жално издрънча.

Телефонистът млъкна изплашено, после в микрофоните нещо изтрака, зашумоля и се чу безкрайно далечен, изкривен до неузнаваемост глас.

* * *

Елена се извърна към стената, криейки сълзите си. Какво още можеше да направи, за да го задържи? Защо той толкова хазартно се хваща за първата възможност да избяга от станцията, скривайки се зад тази толкова изтъркана история за заповедите на началството и наказанията за дезертъорство? Какво ли не беше дала тя от себе си, какво ли не бе направила за тези петнайсет години, за да го отучи! А него отново го теглеше към тунелите, сякаш се надяваше да намери там нещо различно от мрак, пустота и гибел. Какво не му достигаше?

Омир слушаше в главата си упреците ѝ толкова ясно, сякаш тя в момента говореше на глас. Чувстваше се отвратително, но вече беше късно да отстъпва. Понечваше да отвори уста, за да се извини, да я стопли с някоя дума, но се задавяше, разбирайки, че всяка от тези думи само ще подклади огъня.

А над главата на Елена плачеше Москва — грижливо сложена в рамка, на стената висеше цветна снимка на Тверска под прозрачен летен дъжд, изрязана от стар гланцов алманах. Някога, отдавна, във времената на предишните му скитания из метрото, цялото имуществво на Омир се свеждаше до дрехите му и до тази снимка. Другите носеха в джобовете си откъснати от мъжки списания измачкани страници с голи красавици, но според Омир те не можеха да заменят жива жена дори за няколко кратки, изпълнени със срам минути. А ето тази снимка му напомняше за нещо безкрайно важно, неизразимо прекрасно... И загубено завинаги.

Прошепвайки неловко „прости ми“, той излезе в коридора, внимателно затвори вратата след себе си и безсилно приклезна. Вратата на съседите беше отворена, на прага си играеха хилави безцветни деца — момче и момиче. Когато видяха стареца, те застинаха; натъпканото с парцали и криво-ляво зашито мече, което не бяха успели да си поделят, самотно тупна на пода.

— Чичо Коля! Разкажи ни приказка! Ти обеща да ни разкажеш, когато се върнеш! — втурнаха се те към Омир.

— Каква приказка? — Той не можеше да им откаже.

— За безглавите мутанти! — извика радостно момчето.

— Не! Аз не искам за мутантите! — навъси се момичето. — Те са страшни, страх ме е!

— А тогава каква искаш, Танюша? — въздъхна старецът.

— Тогава за фашистите! И партизаните! — вметна момчето.

— Не... На мен ми харесва за Изумрудения град... — каза Таня с щърба усмивка.

— Но аз ви я разказах едва вчера. Може би за войната между Ханза и червените?

— За Изумрудения град, за Изумрудения град! — завикаха и двамата.

— Е, добре — съгласи се старецът. — Някъде далеч по Соколническа линия, след седем пусти станции, отвъд три срутени метростата, след хиляди, хиляди траверси, лежи вълшебен подземен град. Този град е омагьосан и в него не могат да влизат обикновените хора. В него живеят вълшебници и само те умеят да излизат от градските порти и да се връщат обратно. А на повърхността на земята над тях се издига огромен могъщ замък с кули, в които по-рано са живеели тези мъдри вълшебници. Този замък се нарича...

— Вирситетът! — възкликна момчето и погледна тържествуващо сестра си.

— Университетът — потвърди Омир. — Когато станала голямата война и на земята започнали да падат ядрени ракети, вълшебниците слезли в своя град и омагьосали входа, за да не попаднат при тях злите хора, които започнали войната. И те живеят... — той се задави и млъкна.

Елена стоеше, облегната на касата на вратата, и го слушаше. Омир не беше забелязал кога е излязла в коридора.

— Ще ти подредя раницата — изрече хрипкаво тя.

Старецът се приближи до Елена и я хвана за ръката. Тя го прегърна — неловко и свенливо заради чуждите деца — и попита:

— Скоро ли ще се върнеш? Всичко ли ще бъде наред с теб?

И Омир, за хиляден път през дългия си живот смаян от безграничната женска любов към обещанията — независимо дали

възможни за изпълнение, или не, — каза:

— Всичко ще бъде наред.

— Вие вече сте толкова старички, а се целувате като младоженец и младоженка! — направи гримаса на неприязън момиченцето.

— А тате казва, че това не е истина, че няма никакъв Изумруден град! — съобщи заядливо момченцето.

— Може и да няма — сви рамене Омир. — Та нали това е приказка. А как ще изкараме тук без приказки?

* * *

Наистина се чуваше страшно лошо. Гласът едва пробиваше фона от пращане и шум. Той се стори смътно познат на Истомин — май беше на един от тримата разузнавачи, изпратени към „Серпуховска“.

— На „Тулска“... Не можем... „Тулска“... — опитваше се да обясни нещо той.

— Разбрах ви, вие сте на „Тулска“ — извика в слушалката Истомин. — Какво се е случило? Защо не се връщате?

— „Тулска“! Тук... Не бива... Главното е, че не бива... — Краят на фразата се изгуби в проклетите смущения.

— Какво не бива? Повторете, какво не бива?!

— Не бива да се щурмува! В никакъв случай не щурмувайте! — неочаквано ясно изрече гласът в слушалката.

— Защо? Какво става при вас, по дяволите? Какво се е случило?! — изкрещя началникът.

Но гласът вече не се чуваше; като плътна вълна придойде някакво бучене, а после слушалката замлъкна. Но Истомин не искаше да повярва в това и все не я пускаше.

— Какво става?!

---

[1] Органичен полимер, изключително устойчив на влага, високи температури и опън. Използван за направата на бронирани жилетки и облекла за работа в тежки условия. — Бел.прев. ↑

[2] Пуд — стара руска мярка за тегло, равна на 16,38 кг. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ТРЕТА СЛЕД ЖИВОТА

Омир си рече, че ще запомни за цял живот погледа на патрулния, който се прощаваше с тях на последния северен мост. По този начин се гледа тялото на паднал герой, когато почетният караул със залп му отдава последна почест: с възхищение и тъга. Сбогувайки се завинаги.

Такива погледи не са предназначени за живите. Омир се почувства така, сякаш се е изкатерил по гърчеща се възжена стълбичка до кабината на малък, неспособен да се приземява самолет, превърнат от коварните японски конструктори в адска машина. Соленият вятър шляпа лъчистото имперско знаме, по пистата се суетят механици, бучат съживените мотори, а дебел генерал, в чийто мазен поглед искри самурайска завист, притиска пръсти към козирката си...

— Нещо много си на кеф, а? — навъсено се обърна към замечтания старец Ахмед.

За разлика от Омир той не се стремеше да разузнае пръв какво става на „Серпуховска“. На перона беше останала мълчаливата му жена, хванала с лявата си ръка по-голямото дете, а с дясната предпазливо притиснала към гърдите си мяукащ вързоп.

— Това е като да се изправиш в цял ръст и да предприемеш психическа атака, с гърди срещу картечниците. Един такъв отчаян порив. Очаква ни смъртоносен огън... — опита се да обясни Омир.

— Тези твои атаки неслучайно са ги нарекли така — промърмори Ахмед, поглеждайки назад, към малкото светло петънце в дъното на тунела. — Точно заради такива психари като тебе. Нормален човек няма да тръгне доброволно срещу картечница. Такива подвизи на никого не са притрябвали.

— Разбираш ли каква е работата... — отговори старецът след кратка пауза. — Когато усетиш, че времето ти приближава, се замисляш: успех ли да направя нещо? Ще ме запомнят ли?

— Относно теб — не съм сигурен. А аз имам деца. Те със сигурност няма да ме забравят... Или поне по-големият — добави

тежко Ахмед след моментно забавяне.

Засегнатият Омир искаше да отговори язвително, но последните думи на Ахмед го накараха да забрави за войнственото си настроение. Наистина — лесно му беше на него, старият, бездетният, да рискува кожата си, а на младежа до него му предстоеше прекалено дълъг живот, за да мечтае за безсмъртие.

Зад тях остана последният фенер — стъклен буркан с лампа във вътрешността му, обгърната от арматурна решетка и препълнена с обгорели мухи и крилати хлебарки. Хитиновата маса едва забележимо мърдаше: някои от насекомите все още бяха живи и се опитваха да изпълзят, като недоубити осъдени на смърт, хвърлени в общия ров заедно с останалите разстреляни.

Омир неволно се задържа за миг при треперещото, умиращо петънце слаба жълта светлина, която изтръгваше от себе си тази лампа гробница. Пое си въздух и се потопи подир останалите в непрогледния мрак, разлял се от границите на „Севастополска“ до самите подстъпи на „Тулска“. Ако, разбира се, тази станция все още съществуваше.

* * *

Навъсената жена с двете деца, която сякаш беше враснала в гранитните плочи на пода, не беше сама на опустялата платформа. Малко по-надалеч, изпровождайки с поглед отдалечаващата се група, бе застинал едноок дебелак с широки рамене, а на крачка зад гърба му тихо говореше с ординареца си прегърбен старец с войнишко яке.

— Остава ни само да чакаме — обобщи Истомин, разсеяно местейки угасналата си цигара от едното крайче на устата си до другото.

— Ти чакай, а аз ще се заема със своите си неща — отговори упорито полковникът.

— Казвам ти, това беше Андрей. Старшият на последните трима, които изпратихме. — Владимир Иванович отново се вслушваше в гласа на телефонната слушалка, който натрапчиво продължаваше да звучи в главата му.

— И сега какво? Може да са го накарали да каже това чрез изтезания. На специалистите са им известни най-различни начини —

вдигна вежди старецът.

— Не изглежда да е така — замислено поклати глава началникът. — Да беше чул по какъв начин го казва. Там става нещо друго, нещо необяснимо. Няма да се справим с кавалерийска атака...

— Мога да ти дам обяснение на бърза ръка — увери го Денис Михайлович. — „Тулска“ е превзета от бандити. Устроили са засада, някои от нашите са убили, други са взели за заложници. Не прекъсват електричеството, защото и самите те го ползват, а и не искат да нервират Ханза. Но са прекъснали телефона. Каква е тази история с телефон, който ту работи, ту не работи?

— Гласът му беше един такъв... — продължаваше да си повтаря своето Истомин, сякаш изобщо не го слушаше.

— Какъв е бил гласът му?! — избухна полковникът, карайки ординареца деликатно да отстъпи на няколко крачки. — И твоят ще стане същият, като ти мушнат карфици под ноктите! А с помощта на шлосерски клещи може и за цял живот да ти превърнат баса във фалцет!

На него вече всичко му беше ясно — направил бе своя избор. Отървал се от съмненията, той отново се чувстваше в свои води и оръжието само се набутваше в ръката му, каквото и да мрънкаше Истомин.

Началникът на станцията не бързаше с отговора, позволявайки на вбесения полковник да изпусне парата.

— Ще почакаме — каза той най-накрая примирително, но твърдо.

— Два дни. — Старецът скръсти ръце на гърдите си.

— Два дни — кимна Истомин.

Полковникът се завъртя на пети и се понесе към казармата. Нямаше намерение да губи скъпоценни часове. Командирите на ударните отряди вече цял час го чакаха в щаба, настанени от двете страни на дъсчена маса. Пустееха само двата стола, сложени откъм тясната страна — неговият и на Истомин. Но този път щеше да се наложи да започнат без ръководството.

Началникът на станцията не обърна внимание на тръгването на Денис Михайлович.

— Брей, как ни се смениха ролите, а? — каза Истомин, неясно дали на него или на самия себе си.

Обърна се, без да дочака отговор, натъкна се на сконфузения поглед на ординареца, махна с ръка, освобождавайки го.

„Не мога да го позная полковника. До вчера категорично отказваше да отдели дори един излишен боец — мислеше началникът. — Нещо усеща това старо куче. Но този негов нюх дали не го подвежда?“

Усетът на самия Истомин пък подсказваше нещо друго: да се притаи. Да чака. Странното позвъняване само засили лошото му предчувствие, че на „Тулска“ тежката им пехота щеше да се изправи лице в лице с тайнствен, непобедим противник.

Владимир Иванович порови из джобовете си, намери запалката си, щракна я. И докато над главата му се виеха накъсани кръгчета дим, той не се помръдваше от мястото си и не откъсваше поглед от тъмната яма на тунела, хипнотизиран от гледката като заек пред питон.

След като допуши цигарата си, той отново поклати глава и тръгна към стаята си. Ординарецът излезе от сенките и го последва на почтително разстояние.

* * *

Глухо изщракване — и ръбестите сводове на тунела се озариха на поне петдесет метра напред. Фенерът на Хънтър по размерите и мощността си приличаше повече на прожектор. Омир въздъхна безшумно — през последните минути не можеше да се отърве от глупавото си хрумване, че бригадирът няма да поиска да запали светлина, понеже очите му така и така могат да се справят и без нея.

С навлизането си в тъмния участък Хънтър започна все по-малко да прилича на човек. Движенията, му придобиха животинска грация и устрем. Комай палеше фенера само заради спътниците си, докато самият той се осланяше повече на други сетива. Често сваляше шлема си, обръщаше ухо към тунела и се вслушваше, и дори — което засили подозренията на Омир — от време на време застиваше, за да подуши ръждивия въздух.

Плъзгаше се безшумно на няколко крачки напред и не се обръщаше към останалите, сякаш забравил за съществуването им. Ахмед, който бе дежурил рядко на южната застава и не беше свикнал със странностите на бригадира, с недоумение побутваше стареца в хълбока — какво му има на тоя? Омир само разперваше ръце — нима това може да се обясни с две думи?

Защо изобщо му бяха притрябвали те двамата? Хънтър, изглежда, се чувстваше в тукашните тунели доста по-уверено от Омир, на когото уж бе отредил ролята на туземец водач. А старецът, ако някой го попиташе, би могъл да разкаже доста работи за тукашните места — и небивалици, и истина, понякога много по-страшна и необичайна, отколкото най-невероятните истории на скучаещите около самотния лагерен огън патрулни.

В главата си Омир държеше своя собствена карта на метрото — не като тази на Истомин. Там, където върху картата на началника на станцията зееше пустота, Омир запълваше със свои собствени означения и пояснения цялото свободно пространство. Вертикални шахти, достъпни служебни помещения или такива, до които достъпът е бил спрял, паяжина от проходи, свързващи линиите. На неговата схема между „Чертановска“ и „Южна“ — през една станция надолу от „Севастополска“ — имаше множество разклонения от линията, водещи към гигантското метродепо „Варшавско“, оплетено от жилите на десетки тунели утайници без изход. За Омир, с неговия свещен трепет пред мотрисите, депото беше мрачно и мистично място, нещо като гробище на слонове. Старецът би могъл да говори с часове за него — стига да се намереха слушатели, готови да му повярват.

Омир смяташе участъка „Севастополска“ — „Нахимовски“ за доста сложен. Правилата за безопасност и просто здравият разум изискваха пътниците да се придържат заедно, да се придвижват бавно и предпазливо, да изследват грижливо стените и пода пред себе си. И дори в този участък, където всички люкове и пукнатини бяха трикратно зазидани и пломбирани от севастополските инженерни бригади, в никакъв случай не биваше да оставят тила си без защита.

Разпореният от лъча на фенера мрак се слепваше веднага зад гърбовете им, ехото на крачките им се накъсваше, отразявайки се от преградите на неизброимите тубинги, и някъде далеч тъжно подпяваше уловеният във вентилационните кладенци вятър. Отгоре

падаха едри еластични капки, събирали се бавно в процепите на тавана — може и да бяха просто вода, но Омир се стараяше да ги избягва. За всеки случай.

* * *

В отдавнашните времена, когато разрастващият се на повърхността град чудовище живееше трескавия си живот, а метрото все още изглеждаше на неспокойните граждани просто като бездушна транспортна система, още тогава младият Омир, когато всички наричаха просто Коля, бродеше по участъците с фенер и желязна кутия с инструменти.

За обикновените простосмъртни пътят нататък беше забранен, на тях им се полагаха само петдесетина изчистени до блясък мраморни зали и облепени с шарени реклами тесни вагони. Прекарвайки всекидневно по два-три часа в бучащите и поклащащи се мотриси, милиони хора не съзнаваха, че им се позволява да видят само една десета от неимоверно огромното царство, ширнало се под земята. И за да не се замислят за истинските му размери, за това, накъде водят незабележимите врати и железните прегради, тъмните странични разклонения на тунелите и затворените за вечен ремонт проходи, отвличаха вниманието им с блестящи до дразнене в очите картини, предизвикателни глупави лозунги и механични гласове на рекламни обяви, които не позволяваха на хората да се отпуснат дори когато са на ескалаторите. Във всеки случай така му се струваше на младия Коля, след като започна да прониква в тайните на тази държава в държавата.

Лекомислената многоцветна схема на метрото, висяща във вагоните, беше предназначена да убеждава любопитните, че пред тях се намира един изключително цивилен обект. Но в действителност забавно оцветените линии бяха обвити от невидимите разклонения на тайни тунели, по чиито тежки гроздове висяха военни и правителствени бункери, а участъците се съединяваха с мрежа от катакомби, изкопани под града още от езичниците.

През юношеските години на Коля, когато страната му беше прекалено бедна, за да се състезава с останалите по сила и амбиции, а денят на Страшния съд изглеждаше безкрайно далечен, в направените

в очакването му бункери и убежища се трупаше прах. Но заедно с парите се върна и някогашното високомерие, а подир него — и недоброжелателите. Многогонните, доста ръждясали чугунени врати бяха отворени със скърцане, запасите от продоволствия и медикаменти бяха обновени, а въздушните и водните филтри — приведени в готовност.

Тъкмо навреме.

Постъпването на работа в метрото за него, родения в друг град бедняк, беше като приемане в масонска ложа. От отритнат безработен той се превръщаше в член на могъща организация, заплащаща щедро скромните услуги, които можеше да й окаже, и обещаваща да го приобщи към съкровения тайни на мирозданието. Заплатата му се стори доста съблазнителна, а към бъдещия кантонер нямаше почти никакви специални изисквания.

Не веднага, постепенно, от неохотните обяснения на новите си колеги започна да осъзнава защо метрополитенът е принуден да примамва сътрудници с високи заплати и надбавки за вреден труд. Работата не беше в напрегнатия график, нито пък в доброволното отказване от дневната светлина. Не, ставаше въпрос за съвсем различен вид опасности.

Като скептично настроен човек, той не вярваше в непрестанните мрачни слухове за необясними събития. Но веднъж от обхода на къс задънен участък не се върна негов приятел. Кой знае защо, изобщо не организираха издирване — началникът на смяната обречено махна с ръка, — а подир приятеля му пак така безследно изчезнаха и всички документи, потвърждаващи, че той някога е работил в метрото. Коля беше единственият, който заради младостта и наивността си изобщо не можа да се примири с неговото изчезване. Най-накрая един от преките му началници, оглеждайки се плашливо, му съобщи, че приятеля му „са го взели“. Така че Омир, повече от всеки друг, беше наясно, че в московските подземия са се случвали лоши неща и дълго преди мегаполисът да загине, обгорен от диханието на Армагедон...

След загубата на приятеля и вследствие допира до забранени знания бе редно и Коля да се изплаши и да избяга, да зареже тази работа и да си намери друга. Но се получи така, че с течение на

времето неговият брак по сметка с метрото прерасна в страстен роман. Преситил се от разходките пеша из тунелите, той премина през обряда на повишението му в помощник-машинист, чрез което се издигна в сложната йерархия на метрополитена.

И колкото по-отблизо се запознаваше с това ново чудо на света, с този будещ носталгия по античността лабиринт, с този безстопанствен циклопски град, с това отражение на първообраза му в червеникавокафявата московска почва, толкова по-дълбоко и самоотвержено се влюбваше в него. Този създаден от човешки ръце Тартар^[1] беше безспорно достоен за поезията на истинския Омир или в най-лошия случай — за летящото перо на Суифт, който би видял в него идея, по-силна от Лапута... Но негов таен обожател и неумел певец стана само Коля. Николай Иванович Николаев. Смешно.

Дори и да е възможно да обичаш Господарката на Медната планина^[2], как може да обичаш самата Медна планина?! Обаче тази любов, оказала се взаимна, в точния момент отне семейството на Коля, но му спаси живота.

* * *

Хънтър се закова на място толкова внезапно, че Омир, заровил се в пухения дюшек на спомените, не успя да се измъкне обратно навреме и се вряза в гърба на бригадира. Хънтър отхвърли стареца от себе си, без да издаде нито звук, и отново застина, навел глава и обърнал към тунела обезобразеното си ухо. Сякаш бе прилеп, той прихващаше някакви доловими само за него вълни и с тяхна помощ чертаеше в ума си картината на заобикалящото ги пространство.

Омир надуши мириса на „Нахимовски проспект“ — мирис, който беше невъзможно да се сбърка с нищо. Бързо бяха стигнали... Дано да не се наложеше да плащат за лекия път дотук. Сякаш дочул мислите му, Ахмед свали автомата от рамото си и щракна с предпазителя.

— Кой е там? — внезапно избуча Хънтър, обръщайки се към стареца.

Омир се усмихна мислено: кой знае кого е довел дяволът тук. Широко отворените врати на „Нахимовски“ засмукваха като

водовъртеж най-различни твари. Но тази станция си имаше и постоянни обитатели. Макар и да ги смятаха за безопасни, старецът изпитваше особено чувство към тях — лепкава смесица от страх и погнуса.

— Дребни... Без коса... — опита да ги опише бригадирът и това беше достатъчно за Омир: точно те бяха.

— Трупоядците — изрече тихо той.

От „Севастополска“ до „Тулска“, а може би и в други краища на метрото, тази шаблонна ругатня имаше друго, ново значение. Буквално.

— Хищници ли са? — попита Хънтър.

— Не, ядат мърша — отговори неуверено старецът.

Тези отвратителни създания, приличащи едновременно на паяци и на примати, не рискуваха да нападат открито хората и се хранеха с трупове, които домъкваха от повърхността на обитаваната от тях станция. На „Нахимовски“ се беше настанила голяма глутница от тези същества и всички околни тунели бяха пропити от сладникаво-отвратителната миризма на разложение. На самия Проспект гъстата смрад предизвикваше световъртеж, мнозина не издържаха и заради това си нахлузваха противогазите още на подстъпите.

Омир, помнещ превъзходно тази особеност на „Нахимовски“, припряно измъкна от походната си торба намордника на респиратора и си го сложи. Ахмед, който се беше приготвил за пътуването на бърза ръка, го погледна със завист и прикри лицето си с ръкав: носещите се откъм станцията изпарения постепенно ги обгръщаха, побутвайки ги, гонейки ги от местата им.

Хънтър сякаш не усещаше нищо.

— Нещо отровно? Спори? — уточни той, обръщайки се към Омир.

— Само вонята — измуча спътникът му и се намръщи.

Хънтър изгледа изпитателно стареца, сякаш опитвайки се да определи дали онзи не му се подиграва, после сви широките си рамене.

— Нищо особено — каза той и се извърна.

Хвана късия си автомат по-удобно, направи знак на двамата да го последват и тръгна нататък, пристъпвайки меко. След още петдесетина крачки към чудовищната миризма се добави и бърз, неразбираем

шепот. Омир изтри от челото си обилно избилата пот и се опита да успокои галопиращото си сърце. Вече бяха съвсем близо.

Най-накрая лъчът напипа нещо... Изтри мрака от сляпо вторачилите се в нищото разбити фарове, от прашните предни стъкла, от упорито нежелаещия да ръждясва син корпус... Пред тримата се намираше първият вагон на мотриса, която като гигантска тапа беше запушила гърлото на тунела.

Влакът беше отдавна и безнадеждно мъртъв, но всеки път при вида му на Омир му се искаше като на малко дете да се качи в опустошената кабина на машиниста, да погали клавишите на панела за управление, да затвори очи и да си представи, че отново се носи на пълна скорост по тунелите, увлякъл след себе си гирлянда от яркоосветени вагони, пълни с хора — четящи, дремещи, зяпащи рекламните или опитващи се да разговарят, надвиквайки шума на двигателите...

„В случай на подаване на сигнал «Атом» се придвижете към най-близката станция, там станете и отворете вратите. Съдействайте на силите на гражданската отбрана и армията при евакуирането на пострадалите и херметизирането на станциите на метрополитена...“

Инструкциите за това какво трябва да правят машинистите в деня на Страшния съд бяха прости и ясни. И бяха изпълнени навсякъде, където това се бе оказало възможно. Повечето композиции, застинали при платформите на станциите, бяха потънали в летаргичен сън и постепенно бяха разграбени за резервни части от жителите на метрото, на които вместо обещаните няколко седмици им се беше наложило да останат в това убежище цяла вечност.

На някои места ги бяха запазили и заселили, но на Омир, който винаги бе виждал в мотрисите някаква одушевена същност, това му се струваше кощунство — все едно да направи чучело от трупа на любимата си котка. На местата, негодни за обитаване — като „Нахимовски проспект“, — композициите си стояха, оглозгани от времето и вандалите, но все още цели.

Омир изобщо не можеше да откъсне поглед от вагона, а в ушите му, като заглушаваше шумоленето и съскането, все по-гръмко звучащи откъм станцията, виеше призрачна сирена за тревога, предавайки

никога нечутия до онзи ден сигнал: един дълъг и два кратки интервала — „Атом“!

... Протяжно скърцане на спирачките и объркано обръщение към вагоните: „Уважаеми пътници, по технически причини моторисата не може да продължи нататък“... Нито мънкацията в микрофона машинист, нито самият Омир, неговият помощник, не могат все още да осъзнаят каква безизходност навяват тези стандартни за ситуацията думи.

Натегнатото скърцане на херметичните врати, завинаги разделящи света на живите от света на мъртвите. По инструкция вратите трябва да се залостят не по-късно от шест минути след подаването на сигнала за тревога, независимо от това колко хора са останали от другата страна на живота. Същата инструкция препоръчва да се стреля по всеки, който възпрепятства затварянето.

Ще бъде ли способно сержантчето, охраняващо станцията от бездомните и пияните, да стреля в корема на мъжа, опитващ се да задържи огромната желязна грамада, за да успее да дотича съпругата му, счупила тока на обувката си? Дали застаналата до бариерата безцеремонна лелка с униформена шапка, която през целия си трийсетгодишен стаж в метрото е усъвършенствала само две изкуства — да не пуска хората и да надува свирката, — ще съумее да не пропусне задъхващ се старец с вехта лента ордени? Инструкцията отреждаше само шест минути за превръщането на хората в механизми. Или в чудовища.

... Писъци на жени и възмутени викове на мъже, панически детски ридания. Пистолетни изстрели и грохот от автоматични откоси. Звучащи от всеки високоговорител призови да се запази спокойствие, прочетени от безстрастен металически глас; гласът е на запис, защото нито един човек, осъзнаващ какво се случва, не би могъл да се овладее и да каже такова нещо просто така... Равнодушно. „Не се поддавайте на паниката“... Плач, молби...

Отново стрелба.

И точно шест минути след тревогата, минута преди Армагедон — погребалното звънтене на спускащите се секции на херметични врати. Отчетливо щракане на ключалките. Тишина.

Като в гробница.

... Наложих се да заобикалят вагона покрай стената — машинистът бе натиснал спирачките прекалено късно. Може би се беше разсеял от случващото се в момента на перона... Качиха се горе по чугунена стълбичка и след миг вече стояха в невероятно просторна зала. Никакви колони, само полукръгъл свод с яйцевидни вдлъбнатини под осветителните тела. Огромен свод, обхващащ и платформата, и двете линии заедно със стоящите на тях мотриси. Невероятно изящество на конструкцията — простичка, лека, лаконична... Стига да не гледаш надолу, в краката си, или пред себе си.

И да не виждаш онова, в което се е превърнала станцията сега. Това гротескно гробище, където не може да се постигне покой, тези зловещи редици от оглозгани скелети, гниещи трупове и късове от нечии туловища. Отвратителните създания алчно мъкнеха тук всичко, което успяваха да докопат в пределите на обширните си владения — повече, отколкото можеха да изядат наведнъж. Трупаха запаси. Тези запаси гниеа и се разлагаха, но въпреки това съществата продължаваха да ги влачат, без да спират.

Купищата мъртво месо противоестествено шаваха, сякаш дишаха, и отвсякъде наоколо се разнасяше противен стържещ звук. Лъчът улови една от странните фигури: дълги възлести крайници, сбръчкана, увиснала, покрита с гънки сива кожа, лишена от окосмяване... Мътните очи са опулени, огромните ушни раковини се движат, живеят свой живот.

Съществото издаде прегракнал звук и бавно се затича в тръс към отворената врата на вагона, използвайки и четирите си крака-ръце. От останалите купчини също толкова лениво започнаха да излизат други трупоядци, като недоволно сумтяха и хълцаха, зъбейки се на пътниците.

В изправено положение те едва достигаха до гърдите дори на ниския Омир, при това той прекрасно знаеше, че плашливите твари не биха нападнали силен, здрав човек. Но ирационалният ужас пред тези създания извираше от нощните кошмари на Омир; в тези свои сънища той, изнемощял и изоставен, лежеше сам в запустялата станция, а гадините се примъкваха все по-близо. Както акулите в океана от километри усещат мириса на капка кръв, така и тези същества чувстваха приближаващата се чужда смърт и бързаха да я регистрират.

„Старчески страхове“, казваше си презрително Омир, който навремето беше изчел доста учебници по приложна психология. Обаче това не помагаше.

Трупоядците не се страхуваха от хората. На „Севастополска“ биха сметнали за престъпно разточителство хабенето на патрони за отблъскващите, но като че ли безвредни консуматори на мърша. Преминаващите покрай станцията кервани се стараеха да не им обръщат внимание, макар и понякога трупоядците да се държаха предизвикателно.

Тук се беше наплодило огромно множество от тях и докато тримата пътници навлизаха все по-навътре в станцията, с противно хрущене, мачкайки с ботуши разхвърляните по пода нечии дребни костици, все нови и нови твари неохотно се откъсваха от пиршеството и се разбягваха по укрытията си. Леговищата им бяха разположени в мотрисите и заради това Омир ги мразеше още повече.

Херметичната порта на „Нахимовски проспект“ бе отворена. Смяташе се, че ако човек премине бързо покрай Проспекта, дозата облъчване няма да е голяма и няма да застраши здравето му, но беше забранено да се спира тук. По някаква случайност и двете мотриси бяха относително добре запазени — стъклата бяха цели, през отворите на вратите се виждаха зацапаните седалки, синята боя от железния корпус нямаше намерение да избелява.

Насред залата се извисяваше истинска могила, направена от преплетените скелети на незнайни създания. Когато се изравни с нея, Хънтър изведнъж спря. Ахмед и Омир се спогледаха тревожно, опитвайки се да определят откъде може да идва опасността. Но причината за забавянето се оказа друга.

В подножието на могилата, хрупайки и ръмжейки, двама дребни трупоядци с апетит оглозгваха кучешки скелет. Не понечиха да се скрият — или, твърде увлечени от трапезата, не бяха обърнали внимание на сигналите на събратята си, или не бяха успели да се преборят с лакомията си.

Примижали пред срязващата светлина на фенера на бригадира, те, без да спират да дъвчат, започнаха бавно да отстъпват към най-близкия вагон, но изведнъж един след друг се катурнаха и рухнаха на пода с глух удар, като чували с карантия.

Омир погледна изумено Хънтър, който прибираще в кобура под мишницата си тежкия армейски пистолет, цевта бе удължена с цилиндър на заглушител. Лицето на бригадира остана непроницаемо и безжизнено, както обикновено.

— Сигурно са били много гладни — промърмори Ахмед под нос, разглеждайки с интерес и погнуса локвите, в които от раздробените черепи на убитите твари изтичаше тъмна течност.

— Аз също съм — внезапно изрече неразбираемо командирът, карайки Омир да потръпне.

Без да се обръща към спътниците си, Хънтър продължи да крачи напред, а на стареца му се стори, че отново чува утихналото допреди миг лакомо ръмжене. С какво усилие всеки път самият той надделяваше над съблазънта да пусне по някой куршум в тези гадини! Баеше си разумни, успокояващи приказки и в края на краищата надделяваше над изкушението, доказвайки си, че е зрял човек, че умее да обуздава кошмарите си и не допуска те да го карат да полудява. Ала Хънтър очевидно нямаше никакво намерение да се бори с импулсите си. Правеше каквото си пожелаеше.

Но що за желаня бяха това?

Нечуваната гибел на двамина от стадото разтърси останалите трупоядци. Усетили прясна смърт, дори най-смелите и най-ленивите от тях се магнаха от перона, тихичко и хрипкаво скимтейки. Натъпкаха се в двете мотриси, струпаха се на вратите и прозорците на вагоните и притихнаха.

Тварите не проявяваха злоба или желание да отмъстят, да отразят нападението. Достатъчно беше отрядът да напусне станцията и те незабавно щяха да изядат убитите си събратя. „Агресията е присъща на ловците — помисли си Омир. — Тези, които се хранят с мърша, не се нуждаят от нея, както нямат и необходимост да убиват. Всичко живо рано или късно умира само. Когато умре, то така или иначе ще стане тяхна храна. Необходимо е просто да почакаат.“

В светлината на фенера през мръсните зеленикави стъкла се виждаха прилепените към тях отвратителни муцуни, криво скроените тела, ноктестите ръце, неспокойно опипващи вътрешността на този сатанински аквариум. В абсолютно безмълвие стотиците чифтове

мътни очи непрестанно следяха преминаващия през станцията отряд и главите на създанията се завъртаха в изумителен синхрон.

Въпреки приближаващия час за разплата Омир така и не успя да се накара да повярва нито в Бога, нито в дявола. Но ако Чистилицето съществуваше, според стареца то би имало точно този вид. Сизиф е бил обречен да се бори с гравитацията, Тантал е бил осъден на мъката да не може да утоли жаждата си. А на последната станция на Чистилицето Омир го очакваше измачканата униформа на машинист и тази чудовищна призрачна мотриса с отвратителни пътници гаргойли, подигравка на отмъстителните богове. И когато композицията потегли, ще я сполети участта, описана в една от старите легенди за метрото — тунелът ще се превърне в мъобиусова лента, в дракон, захапал опашката си. И мотрисата ще обикаля до безкрай...

Хънтър престана да се интересува от тази станция и от обитателите ѝ. Отрядът преодоля останалата част от залата с бърза крачка: Ахмед и Омир едва успяваха да следват бригадира.

На стареца му се искаше да се обърне, да закрепси, да стреля — да подплаши тази нагла сган, да прогони тежките си мисли. Но вместо това той ситнеше подир Хънтър, навел глава и съсредоточен да не настъпи нечий гниеци останки. Ахмед също се умърлуши и потъна в мислите си. Вече никой не си и помисляше да се оглежда наоколо.

Петното светлина от фенера на Хънтър неспирно летеше насам-натам, сякаш следваше невидим акробат под купола на този зловец цирк, но и бригадирът вече не обръщаше внимание на това, което попадеше в лъча.

А там за частица от секундата се мярнаха и моментално изчезнаха в мрака, незабелязани от никого, прясно оглозгани кости и явно човешки череп, по който все още имаше месо. Наблизо бяха захвърлени като безполезна черупка стоманена войнишка каска и бронежилетка.

Изтърканият зелен шлем бе маркиран с бял шаблонен надпис: „Севастополска“.

---

[1] Античният ад, бездънната пропаст под царството на мъртвите според елинската митология. — Бел.прев. ↑

[2] В преданията на рудничарите, популяризирани от П. П. Бажов
— митичната владетелка на изкопаемите богатства на Уралския хребет.
— Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ПРЕПЛИТАНИЯ

— Татко... Татко, аз съм — Саша!

Тя внимателно разхлаби брезентовото ремъче, стегнато върху страшно подутата брадичка, и свали каската на баща си. Зарови пръсти в изпотените му коси, подхвана гумата, смъкна и хвърли настрани противогаза, подобен на спаружен сив скалп. Гърдите му се повдигаха тежко, пръстите стържеха по гранита, безцветните му очи се бяха вторачили в нея, без да мигат. Той не отговаряше.

Саша подложи под главата му раницата и се хвърли към вратата. Облегна хилавото си рамо на огромното ѝ крило, пое си дълбоко дъх и изскърца със зъби. Многотонният железен блок неохотно поддаде, плъзна се и с въздишка застана на мястото си. Саша дрънна резето и се свлече на пода. Само за минута, за една минута — да успокои дишането си, и веднага ще се върне при него.

Всеки нов поход струваше на баща ѝ все по-скъпо и оскъдната плячка, с която се връщаше, не можеше да компенсира изразходваните сили. Заради тези излизания той харчеше не дни, а седмици и месеци от остатъка от живота си. Принудително прахосничество: ако останеха без нищо за продажба, нямаше да има какво да направят, освен да изядат питомния си плъх, единствения на тази опасна станция, а после да се застрелят.

На Саша ѝ се искаше да отмени баща си. Толкова пъти го беше молила за респиратора, за да се качи сама на повърхността, но той оставаше непреклонен. Сигурно знаеше, че ползата от прокъсания противогаз с отдавна затлачен филтър е не по-голяма, отколкото от всеки друг талисман. Но никога не си го признаваше. Лъжеше, че умее да чисти филтри, лъжеше, че се чувства добре дори след многочасова „разходка“, лъжеше, че просто иска да бъде сам, когато се боеше, че тя ще види как той повръща кръв.

Не беше по силите на Саша да промени нещо. Нея и баща ѝ ги бяха натикали тук, в този ъгъл, и не ги бяха убили по-скоро заради

подигравателно любопитство, отколкото от жал. Мислеха, че няма да издържат и седмица, но волята и твърдостта на баща ѝ се оказаха достатъчни да изкарат години. Мразеха ги и ги презираха, но редовно ги хранеха — не безплатно, разбира се.

В почивките между походите, в онези редки минути, когато двамата седяха около мижавия димящ огън, баща ѝ обичаше да разказва за доброто старо време. Защото вече от няколко години беше осъзнал, че е безсмислено да се самозалъгва — той нямаше бъдеще. Затова пък миналото никой не можеше да му го отнеме.

„По-рано очите ми бяха със същия цвят като твоите — разказваше баща ѝ. — Цветът на небето...“

И на Саша ѝ се струваше, че помни тези дни — дни, в които той все още нямаше на шията си огромен тумор, когато очите му още не бяха изгубили цвета си и бяха толкова ярки, колкото и нейните сега.

Когато баща ѝ казваше „цветът на небето“, той, разбира се, имаше предвид лазурното небе, все още живо в паметта му, а не този пурпурен облачен небосвод, под който се озоваваше, когато нощем се качеше на повърхността. Не беше виждал дневната светлина поне от двайсет години. Саша не я бе виждала никога. Само в сънищата, но нима можеше да знае дали си я представя правилно? Прилича ли на нашия свят светът, който виждат в сънищата си слепите по рождение хора? И дали те виждат поне в съня си?

* * *

Когато малките деца зажумят, си мислят, че светът потъва в мрак. Мислят си, че всички около тях са също толкова слепи, както и те. „В тунелите човек е безпомощен и наивен като тези деца“, мислеше си Омир. Той можеше колкото си ще да се смята за повелител на светлината и мрака, щракайки с фенерчето си, но дори най-непроницаемата тъмнина наоколо можеше да се окаже пълна с наблюдаващи очи. И сега, след срещата с лешоядите, тази мисъл не го напускаше. Трябваше да се отвлече от нея.

„Колко е странно, че Хънтър не знаеше какво да очаква на «Нахимовски»“, помисли си Омир. Когато бригадирът се появи за пръв път на „Севастополска“ преди два месеца, никой от патрулните не успя

да обясни как човек с такова могъщо телосложение е могъл да преодолее незабелязан всички постове, разположени по северните тунели. Добре че командирът на периметъра така и не поиска обяснения от дежурните.

Но ако Хънтър не беше попаднал на „Севастополска“ през „Нахимовски проспект“, тогава откъде бе дошъл? Останалите пътища към голямото метро отдавна бяха отрязани. Изоставената Каховска линия, в чиито тунели по разбираеми причини вече дълги години никой не беше виждал жива твар, се изключваше. „Чертановска“? Смешно е да се предположи, че дори толкова умел, безпощаден боец би сполучил да се промъкне сам през прокълнатата станция, а и нямаше как да попадне там, без преди това да се мерне в „Севастополска“.

След като изключи юг и запад, на Омир не му остана да допусне нещо друго, освен че тайнственият посетител е дошъл в станцията им отгоре. Разбира се, всички известни входи и изходи към повърхността бяха грижливо запречени и се наблюдаваха, но... Той би могъл например да отвори някоя вентилационна шахта. Севастополци не очакваха, че сред изпепелените руини на панелните многоетажни блокове все още може да се намери някой достатъчно разумен, за да изключи алармената им система.

Безкрайната шахматна дъска на микрорайоните, прорязана от отломките на падналите върху града бойни глави, много отдавна беше опустяла, изоставена от последните играчи преди десетилетия. Онези уродливи, плашещи фигури, които сега пълзяха върху нея, разиграваха нова партия, вече по свои правила. Човекът не можеше дори да мечтае за реванш.

Кратките излизания в търсене на нещо що-годе ценно, което още не е изгнило за повече от двайсет години, тези трескави и плахи опити за мародерства в собствените домове бяха единственото, за което хората имаха сили. Оковани в ризниците за радиационна защита, сталкерите се качваха на повърхността, за да претършуват за стотен път скелетите на най-близките панелки от времето на Хрущов, но никой не се решаваше да влезе в решителна битка с настоящите им обитатели. Можеха единствено да им се озъбят, да изляят един автоматен откос и да изчакат в оцапаните от плъховете апартаменти

опасността да премине — а сетне да хукнат стремглаво към спасителния вход обратно в подземията.

Старите карти на столицата отдавна бяха изгубили всякаква връзка с действителността. Там, където по-рано са се простирали многокилометрови булеварди, сега можеха да зяят пропасти или да се чернеят непроходими храсталаци. Жилищните квартали можеха да са се сменили с тресавища или с обгорени голи полета. Най-отчаяните сталкери се осмеляваха да изследват повърхността в радиус един километър от родните дупки, останалите се задоволяваха със значително по-малко.

Намиращите се след „Нахимовски проспект“ станции „Нагорна“, „Нагатинска“ и „Тулска“ нямаха свои изходи, а и хората, живеещи на две от тях, бяха твърде плахи, за да се осмелят да се качат горе. За Омир беше абсолютна загадка откъде сред тази пустош би могъл да се вземе жив човек. И все пак му се искаше да вярва, че Хънтър е дошъл на станцията им именно от повърхността.

Защото имаше само още един, последен вариант за това откъде можеше да се е появил бригадирът. Този вариант се мярна в мислите на стария безбожник против волята му, докато се опитваше да успокои дишането си и да настигне стремително летящия напред, сякаш изобщо без да докосва земята, тъмен силует.

Отдолу?

— Имам лошо предчувствие — обади се Ахмед с тих глас, така че Омир да успее да го чуе, а леко откъсналият се от тях бригадир — не. — Не тръгнахме когато трябваше. Вярвай ми, толкова пъти съм бил тук с керваните. Днес не е хубаво на „Нагорна“...

Дребните разбойнически шайки, отдъхващи от грабежите на тъмните спирки по-надалеч от Околовръстната линия, отдавна вече не се осмеляваха да се приближават до севастополските кервани. При звука на синхронното тракане на подкованите ботуши, известяващо за приближаването на тежката пехота, те можеха да си мечтаят само за едно — да се махнат от пътя колкото се може по-скоро.

Не, не заради тях и не заради четириръките лешояди от „Нахимовски проспект“ тези кервани винаги бяха толкова добре охранявани. Желязното обучение и безстрашието, способността за

броени секунди да се свият в железен юмрук и да унищожат всяка осезаема заплаха с ураганен огън — всичко това бе направило севастополските конвои еднолични господари на тунелите от собствените блокпостове до самата „Серпуховска“... Само да не беше „Нагорна“.

„Нахимовски“ с неговите страхове беше останал зад гърбовете им, но нито Омир, нито Ахмед дори за миг не почувстваха облекчение. Станцията „Нагорна“, непретенциозна и невзрачна, се беше превърнала в последна спирка за мнозина пътници, отнесли се към нея без нужното внимание. Клетниците, озовали се случайно на съседната „Нагатинска“, се тълпяха по-надалеч от лакомото гърло на тунела, водещ на юг, към „Нагорна“. Сякаш това би могло да ги предпази... Сякаш онова, което излизаше да вършее от южния тунел, би го домързяло да се разходи малко повече, за да си избере плячка по свой вкус.

При преминаването през „Нагорна“ се налагаше да се разчита само на късмета, защото тази станция не признаваше никакви закономерности. Понякога безмълвно позволяваше пътниците да минат покрай нея, като само ги подплашваше с кървави отпечатъци върху стените и набраздените железни колони — като че ли някой се е опитвал да се изкатери по-нависоко по тях, с надеждата да се спаси. Броени минути след това поредната група пътешественици можеше да получи такъв прием, че загубата на половината приятели да изглежда като победа за онези, които са оцелели.

Тя не можеше да се засити. Нямахше любимци. Не се поддаваше на изучаване. „Нагорна“ изглеждаше на жителите на всички околни станции като възплъщение на произвола на съдбата. И тя беше главното изпитание за онези, които решат да се отправят от Околовръстната линия към „Севастополска“ — и наобратно.

— Едва ли „Нагорна“ е могла да направи това сама... — Ахмед, който подобно на много други севастополци беше суеверен, предпочиташе да говори за тази станция като за живо същество.

Нямаше нужда Омир да пита или да уточнява — самият той в момента също се питаше дали „Нагорна“ може да е погълнала изчезналите кервани и всички разузнавачи, пратени да ги търсят.

— Всичко е възможно, но чак пък толкова народ да изчезне едновременно... — съгласи се той. — Щеше да й приседне...

— Защо говориш така? — цъкна злобно към него Ахмед и вдигна ръка — или в развълнуван жест, или пък готвейки се да нанесе шамара, който старецът явно си беше изпросил. — Ти със сигурност няма да ѝ приседнеш!

Омир премълча, сдържайки огорчението си. Не вярваше, че „Нагорна“ може да ги чуе и да се озлоби. Не и от такова разстояние... Предразсъдъци, всичко е предразсъдъци! Невъзможно е да отдадеш почит на всички подземни идоли — все някого ще настъпиш по мазола. Омир отдавна бе престанал да взема тези неща насериозно, но Ахмед си имаше свои съображения.

Той бръкна в джоба на куртката си, подхвана броеницата, направена от пистолетни патрони с тъпи върхове, и започна да движи устни, молейки на своя си език „Нагорна“ да опрости греховете на Омир. Но, изглежда, или станцията не го разбираше, или беше късно за извинения.

Хънтър, доловил нещо със свръхестествения си усет, махна с облечената си в ръкавица длан, карайки ги да спрат, и плавно приклезна.

— Там има мъгла — отрони той, поемайки въздух с ноздрите си. — Какво е това?

Омир се спогледа с Ахмед. И двамата разбираха какво означава това: ловът е започнал и за тях ще бъде необикновен късмет, ако достигнат живи до северните граници на „Нагорна“.

— Как да ти кажа... — отвърна неохотно Ахмед. — Така тя диша...

— Коя? — поинтересува се сухо бригадирът и смъкна раницата от гърба си, явно за да избере подходящ калибър от арсенала си.

— Станция „Нагорна“ — премина в шепот събеседникът му.

— Ще видим — направи презрителна гримаса Хънтър.

Не, на Омир само му се стори, че обезобразеното лице на бригадира оживя — всъщност то си оставаше неподвижно както винаги; просто светлината бе паднала под странен ъгъл.

След стотина метра останалите също видяха мъглата — пълзяща срещу тях по земята тежка бяла димна завеса, която отначало пробва вкуса на ботушите им, после обви коленете им, заля тунела до кръста

им... Те сякаш бавно навлизаха в призрачно море, студено и недружелюбно, и с всяка крачка затъваха все по-надълбоко по измамно полегатото дъно, докато главите им не се скриха в мътните му води.

Видимостта беше отвратителна. Лъчите на фенера потъваха в тази странна мъгла като мухи в паяжина; промъкнали се едва няколко крачки напред, те губеха сила, омекваха и увисваха в пустотата — уловени, вяли, покорни. Звуците долитаха трудно, като през пухен дюшек, и дори движенията ставаха по-мудно, сякаш отрядът наистина крачеше не по траверси, а газеше дълбока тиня.

Дишането също се затрудни — но не заради влажността, а заради необичайния тръпчив привкус, който бе придобил въздухът. Не им се искаше да го пускат в белите си дробове — не ги изоставяше усещането, че вдишват в себе си нещо огромно, чуждо, изсмукало от въздуха целия кислород и наситило го със своите отровни изпарения.

Омир за всеки случай отново се скри в респиратора си. Хънтър плъзна поглед по него, бръкна в платнената чантичка под мишницата си и прилепи върху обичайната си маска още една, гумена. Без противогаз остана единствено Ахмед, който или не беше успял да го вземе със себе си, или го бе пренебрегнал...

Бригадирът отново застина, насочвайки разкъсаното си ухо към „Нагорна“, но сгъстилата се бяла мъгла му пречеше да се ориентира в носещите се откъм станцията откъслечни звуци и да ги сглоби в цялостна картина. Като че ли наблизко падна нещо тежко, чу се протяжен крясък, чийто тон беше прекалено нисък не само за човек, но и за животно. Истерично заскърца желязо, като че ли нечия ръка завързва на възел някоя от дебелиите тръби, проточили се надлъжно по стените.

Хънтър тръсна глава, сякаш за да се очисти от прилепилата се по него прах, и на мястото на късия картечен пистолет в ръцете му се появи армейски „Калашников“ с удвоен пълнител и подцевен гранатомет.

— Най-накрая — промърмори той под нос.

Те дори не съобразиха веднага, че вече са на самата станция. „Нагорна“ беше залята от мъгла, гъста като свинско мляко, и на Омир, гледащ към нея през запотените стъклъца на противогаза, му се струваше, че е водолаз, проникнал на борда на загинал океански лайнер.

Сходството се допълваше от релефните пана: морски чайки, отпечатани в метала със суров и простицьк съветски щемпел. Те приличаха най-вече на отпечатъци на изкопаеми организми, намерени в откъртен скален пласт. „Вкаменелост — това е съдбата и на човека, и на неговото творчество — помисли си Омир. — Само че кой ще я изкопае?“

... Мъглата около тях живееше — точеше се, потрепваше. Понякога в нея се появяваха тъмни сенки — отначало изкорубен вагон или ръждясала будка на дежурен, а след това люспесто туловище или главата на митическо чудовище. И Омир го беше страх дори да си представи кой би могъл да превземе и да обитава кабините и купетата първа класа през десетилетията, изминали от момента на катастрофата. Слушал бе много истории за нещата, случващи се в „Нагорна“, но никога не се беше сблъсквал лице в лице с...

— Ето го! Там, вдясно! — закрещя Ахмед, дърпайки стареца за ръкава.

Изпука сподавен от самоделния заглушител изстрел.

Омир се завъртя с непрепоръчителна за ревматизма му рязкост, но фенерът освети само късче от обшитата с метал ръбеста колона.

— Отзад! Там, отзад! — Ахмед изстреля кратък откос.

Но куршумите му само натрошаваха остатъците от мраморните плочи, с които някога са били облицовани стените на станцията. Каквото и да беше зърнал Ахмед в потрепващия мрак, то се бе разтворило в него невредимо.

„Надишал се е“, помисли си Омир.

И в този момент улови нещо с крайчеца на окото си... Гигантско, превило се под твърде ниския, четириметров таван на станцията, невъобразимо пъргаво за огромните си размери, изскочило от мъглата на самата граница на видимостта и гмурнало се обратно, преди старецът да успее да насочи автомата към него.

Омир безпомощно се огледа за бригадира.

Той не се виждаше никъде.

* * *

— Всичко е наред. Не се бой — утешаваше я баща ѝ, като спираше за отдых между думите. — Знаеш... Някъде в метрото има хора, които в момента са в много по-голяма опасност...

Той опита да се усмихне — получи се зловещо, сякаш челюстта се е откъснала от черепа. Саша се усмихна в отговор, но по острата скула, омазана в сажди, се спусна солена капчица. Ако не друго, баща ѝ поне беше дошъл на себе си — след няколко дълги часа, през които тя бе успяла да обмисли всичко.

— Този път беше съвсем неуспешно, съжалявам — говореше той. — Все пак реших да достигна до гаражите. Оказа се далечко. Намерих един недокоснат. Катинар от неръждаема стомана, омаслен. Не успях да го счупя, прикрепих заряд, последния. Надявах се да има кола, резервни части. Отварям — празно. Абсолютно нищо. Защо са го заключили, гадовете? А толкова силно изгърмя... Молах се никой да не е чул. Излизам от гаража — наоколо кучета. Мислех си, че това е краят... Мислех, че е краят...

Баща ѝ затвори очи и млъкна. Разтревожена, Саша го хвана за ръката, но той, без да отваря очи, едва забележимо поклати глава — не се тревожи, всичко е наред. Не му стигаха силите дори да говори, а искаше да докладва, чувстваше нужда да обясни защо се е върнал с празни ръце, защо близката седмица, докато се изправи на крака, ще им бъде много трудно. Не успя да изпълни намерението си — потъна в сън.

Саша провери превръзката около разкъсания му пищял, която вече беше мокра от черната кръв, и смени компреса му. Изправи се, приближи се до клетката на плъха, откряна вратичката. Зверчето погледна недоверчиво навън, понечи да се скрие, но после прояви снизходителност към Саша и все пак излезе на платформата, за да се разтъпче. Плъхската интуиция никога не подвеждаше — в тунелите всичко беше спокойно. Успокоена, девойката се върна към леглото.

— Ти непременно ще се оправиш, ще ходиш навън отново — шепнеше тя на баща си. — И ще намериш гараж, в който ще има цяла кола. И двамата ще се качим заедно, ще седнем в нея и ще си заминем оттук. През десет станции, през петнайсет. Там, където не ни познават, където ще бъдем чужденци. Където никой няма да ни мрази. Ако изобщо някъде съществува такова място...

Тя му преразказваше вълшебната приказка, която бе чувала толкова пъти от него. Повтаряше я дума по дума и сега, произнасяйки тази стара бащина мантра, вярваше в нея стократно по-силно. Саша щеше да се грижи за него, щеше да го излекува. На този свят имаше място, където никой нямаше да се интересува от тях.

Място, където можеха да бъдат щастливи.

* * *

— Ето го! Там! Гледа към мен!

Ахмед пищеше така, сякаш са го хванали и го влачат; така, както никога не си беше позволявал да крещи. Автоматът отново се обади и млъкна; Ахмед, окончателно изменил на обичайното си спокойствие, трепереше, опитвайки се да мушне в автомата нов пълнител.

— То ме е избрало... Мен...

Някъде наблизко деловито се обади другият автомат, млъкна за секунда и възобнови откосите си, все от по три изстрела. Хънтър все още беше жив, значи им бе останала надежда. Пукотът ту се отдалечаваше, ту се приближаваше, но не беше възможно да се каже дали куршумите намират целта си. Омир, очакващ да чуе разярения рев на раненото чудовище, напразно напрягаше слуха си. Станцията бе потънала в тягостно мълчание; загадъчните ѝ стопани сякаш бяха или безплътни, или неуязвими.

Бригадирът сега водеше странна битка на другия край на перона — там избухваха и угасваха огнените пунктири на трасиращите куршуми. Упоен от схватката с призраците, той обричаше на гибел подопечните си.

Омир успокои дишането си и вдигна глава нагоре. Желанието да направи това го преследваше няколко дълги секунди и той най-накрая предпазливо му се поддаде. Усещаше върху себе си нечий студен, потискащ поглед — с кожата си, с темето, с косата си — и не можеше повече да се противопоставя на предчувствията си...

... Под самия таван, високо над тях, в мъглата се рееше глава. Толкова огромна, че Омир не осъзна веднага какво вижда пред себе си. Тялото на гиганта си оставаше скрито в мрака на станцията и само чудовищната му муцуна, поклащайки се, беше увиснала над крехките

човечета, насочили напред безполезните си оръжия. Съществува не бързаше да ги напада; кой знае защо, им даваше кратка отсрочка.

Онемелият от ужас старец покорно се спусна на колене; изплъзналият се от ръцете му автомат издрънка жално при удара си в релсите. Ахмед запищя с цяло гърло. Създанието бавно се приближаваше, пространството пред двамата се запълваше с огромно като канара туловище. Омир затвори очи, готвейки се да се прости с живота... Съжaliaваше само за едно нещо. Една-единствена мисъл човъркаше съзнанието му: „Не успях!“

Но в този момент подцевният гранатомет изплю пламък, в ушите ги удари взривна вълна, която ги зашемети и остави след себе си безкрайно тънко свистене; посипаха се късове изгоряло месо. Ахмед, който пръв успя да се овладее, дръпна стареца за яката, вдигна го на крака и го помъкна след себе си.

Те тичаха напред, като се спъваха в траверсите и се изправяха отново, без да чувстват болка. Държаха се един за друг, защото в бялата мъгла не можеше да се види нищо и на ръка разстояние. Тичаха така, сякаш ги заплашваше не смърт, а нещо неизмеримо по-страшно — окончателно, безвъзвратно развъплътяване, унищожаване и на тялото, и на душата.

Невидими и почти нечути, но изоставачи само на крачка, ги следваха демони — съпровождаха ги, но не ги атакуваха, сякаш си играеха с тях, давайки им илюзията за спасение.

После разбитият мрамор на стените се смени с тунелните тубинги — бяха успели да се измъкнат от „Нагорна“! И стражите на станцията изостанаха назад — сякаш веригите, свързващи ги със станцията, се бяха опънали до краен предел. Но беше рано да се спира... Ахмед крачеше пръв, като се ориентираше, докосвайки тръбите по стените, и подвикваше на спъващия се, все гледащ да приседне старец.

— А бригадирът? — изхриптя Омир, докато сваляше в движение задушавачия го противогаз.

— Когато мъглата свърши — ще спрем, ще го изчакаме. Малко, сигурно вече е останало много малко! Най-много двеста метра... Да

излезем от мъглата. Най-важното е да излезем от мъглата — повтаряше Ахмед заклинанието си. — Ще броя крачките...

Но обкръжаващата ги мараня не се разрези след двеста крачки, нито след триста. „А ако се е разпростряло до самата «Нагатинска»? — помисли си Омир. — А ако вече е погълнало и «Тулска», и «Нахимовски»?“

— Не може да бъде... Трябва... Не е останало много... — измънка за стотен път Ахмед и изведнъж се закова на място.

Омир налетя върху него и двамата се стовариха на земята.

— Стената свърши. — Ахмед объркано поглаждаше траверсите, релсите, влажния и грапав бетон на пода, сякаш опасявайки се, че земята всеки момент ще изчезне предателски изпод краката му, както току-що бе изчезнала в нищото другата му опора.

— Ето я, какво ти става? — Омир напипа наклона на тюбинга, подпря се на него и предпазливо се изправи.

— Извинявай... — Ахмед замълча да посъбере мислите си. — Знаеш ли, там, на станцията... Мислех си, че никога няма да успея да се измъкна от нея. То така ме гледаше... Гледаше в мен, разбираш ли? Беше решило да вземе мен. Мислех, че ще остана там завинаги. И че дори няма да могат да ме погребат.

Изричаше думите с усилие, разделяше се с тях след дълги колебания — срамуваше се от женските си вопли и се опитваше да ги оправдае, макар и да знаеше, че няма как да бъдат оправдани. Омир поклати глава.

— Престани. Аз пък си подмокрех гащите и какво от това? Да вървим, вече наистина трябва да сме близо.

Преследването беше прекратено, сега можеше да се диша спокойно. А и те нямаха никакви сили да бягат и се мъкнеха, облягайки се на стените, и крачка по крачка се приближаваха към избавлението. Най-страшното бе отминало и макар че маранята все още отказваше да отстъпи, рано или късно хищните тунелни течения щяха да я захаят, да я разкъсат и да я повлекат към вентилационните кладенци. Рано или късно двамата щяха да достигнат до населени места и там щяха да изчакат своя забавил се командир.

Това се случи дори по-рано, отколкото можеха да се надяват — вероятно защото в мъглата и времето, и пространството се

изкривяваха. До стената се появи водещата към перона чугунена стълбичка, кръглото сечение на тунела се смени с правоъгълно.

— Виж... — прошепна Омир. — Това май е станция! Станция!

— Хей! Има ли някой тук? — развика се Ахмед с всички сили.
— Братчета! Има ли някой? — Разтърсваше го истеричен, тържествуващ смях.

Жълтата, немоцна светлина на фенерите открояваше в мъгливия мрак повредени от времето и от хората мраморни плочи по стените; нито една от цветните мозайки, които бяха гордостта на „Нагатинска“, не бе оцеляла. И какво се беше случило с облицованите с камък колони? Нима...

Макар и никой да не отговаряше на Ахмед, той не се отчайваше и продължаваше да се провиква, да се весели — беше ясно, че в страха си от мъглата бяха потичали малко повече, но всичко вече бе свършило. Обаче Омир продължаваше да търси нещо тревожно по стените, облизвайки ги с мъждивия лъч; подозренията го сковаваха.

И ето че най-накрая попадна на железните букви, вковани в напукания мрамор.

„НАГОРНА“...

* * *

Баща ѝ казваше: завръщанията никога не са случайни. Завръщанията са, за да се промени нещо, за да се поправи нещо. И тогава сам Господ ни хваща за врата и ни връща на мястото, където случайно сме се изплъзнали от опеката му, за да изпълни присъдата си — или за да ни даде втори шанс.

Затова, продължаваше баща ѝ, той никога не би могъл да се върне от изгнанието на родната им станция. Нямахше повече сили да отмъщава, да се бори, да доказва. Отдавна не се нуждаеше от ничие разкаяние. В онази стара история, която му бе струвала целия предишен живот и заради която едва не беше изгубил живота си изобщо, всеки си е получил заслуженото, казваше той. Така се бе получило, че те бяха обречени на вечно заточение — бащата на Саша не искаше да оправя нищо, а Господ не надникваше на тази станция.

Планът за спасение — да намери на повърхността работеща след десетилетията бездействие кола, да я стегне, да я зареди с гориво и да се измъкнат от очертания от съдбата затворен кръг — отдавна се беше превърнал в приказка за лека нощ.

За Саша имаше още един път обратно, към голямото метро. Когато в определените дни тя излизаше при моста, за да размени поправени криво-ляво прибори, потъмнели украшения или плесенявали книги срещу храна и някой патрон, се случваше да ѝ предложат доста повече.

Когато осветяха с прожектора от дрезината нейната леко ъгловата, момчешка фигура, търговците си намигаха и примлясваха, подвикваха и даваха обещания. Девойката изглеждаше дива — гледаше ги мълчаливо изпод вежди, напрегната, скрила зад гърба си дълъг нож. Широкият мъжки гащеризон не можеше да скрие нейните дръзко очертани форми. Мръсотията и машинното масло върху лицето ѝ караха сините ѝ очи да сияят още по-ярко, толкова ярко, че някои извърщаха поглед. Белите коси, безвкусно изрязани със същия този нож, който тя винаги стискаше в дясната си ръка, едва прикриваха ушите ѝ; прехапаните ѝ устни никога не се усмихваха.

Бързо съобразили, че не е възможно да се нахрани вълчица с подаяния, хората от дрезината започнаха да опитват да я подкупят със свобода, но тя нито веднъж не им отговори. Те решиха, че е няма. Така беше дори по-лесно. Саша разбираше прекрасно: на каквото и да се съгласи, няма да може да купи две места на дрезината. Другите имаха прекалено много сметки за уреждане с баща ѝ и беше невъзможно тя да ги плати.

Безлики и звучащи гъгниво в черните си военни противогази, те не бяха просто врагове за нея — тя не намираше в тях нищо човешко, нищо, което би могло да я накара да се замечтае нощем насън.

Затова Саша просто трупаше върху траверсите телефоните, ютиите и чайниците, отстъпваше десетина крачки назад и чакаше, докато търговците вземат стоката и хвърлят върху релсите пакети със сушено свинско и злобно разсипят наоколо шепи патрони — за да погледат как тя ще пълзи и ще ги събира.

После дрезината бавно се отдалечаваше и си отиваше в истинския свят, а Саша се обръщаше и си отиваше вкъщи, където я чакаше купчина от повредени прибори, отвертка, поялник и превърнат

в динамомашина стар велосипед. Тя го възсядаше, затваряше очи и се пренасяше далече-далече, почти без да мисли, че никога няма да се помръдне от мястото си. И това, че тя самата се беше отказала от помилването, ѝ придаваше сили.

* * *

Какво ставаше, по дяволите? По какъв начин се бяха озовали отново тук? Омир трескаво се опитваше да намери обяснение на случилото се. Ахмед изведнъж млъкна — видя накъде е насочил Омир фенера си.

— Тя не ме пуска... — проточи той с пресипнал глас, едва доловимо.

Заобиколилата ги мъгла се сгъсти дотолкова, че едвам се виждаха един друг. Задрямалата при отсъствието на хората „Нагорна“ сега се бе пробудила — тежкият въздух се отразяваше върху гласовете им с неуловими колебания, а в дълбините ѝ се пробуждаха неясни сенки... И нямаше никакви следи от Хънтър... Едно същество от плът и кръв не може да излезе победител в битка срещу фантоми. Веднага щом на станцията ѝ е омръзнало да си играе с него, тя го е обгърнала с разяждащото си дихание и го е смляла жив.

— Ти тръгвай — отрони обречено Ахмед. — Аз съм този, който ѝ е нужен. Ти не знаеш, ти рядко идваш тук.

— Стига си говорил глупости! — изрева му старецът, без сам да е очаквал това. — Просто сме се объркали в мъглата. Хайде да тръгваме отново.

— Не можем да си отидем. Колкото и да бягаш, ако си с мен, ще се върнеш пак тук. Но ако си сам, ще успееш да се промъкнеш. Тръгвай, моля те.

— Край, стига толкова! — Омир хвана Ахмед за китката и го помъкна подир себе си, към тунела. — След час ще ми благодариш!

— Предай на моята Гуля... — започна спътникът му.

И невероятна, чудовищна сила го изтръгна от ръката на Омир — рязко нагоре, в мъглата, в небитието. Той не успя дори да извика — просто изчезна, сякаш за миг се е разпаднал на атоми, сякаш никога не

е съществувал. Старецът закрепва ужасено, като обезумял, въртейки се в кръг и пилеейки пълнител след пълнител от скъпоценните патрони.

После върху тила му се стовари съкрушителен удар, какъвто би могъл да нанесе само някой от местните демони, и вселената колабира.

ГЛАВА ПЕТА

СПОМЕНИ

Саша изтича до прозореца и го отвори, пускайки вътре свежия въздух и плахата светлина. Дървеният перваз висеше над бездънна пропаст, запълнена с нежна утринна мъгла. С първите лъчи на слънцето тя щеше да се разсее и от прозореца нямаше да се вижда само дълбокият дол, но и обраслите с борове далечни планински гънки, стелещите се между тях зелени ливади, кибритените кутийки на разхвърляните из долината дървени къщурки и гилзите на камбанариите.

Ранното утро беше нейното време. Тя предчувстваше изгрева и изпреварваше слънцето, събуждайки се половин час по-рано, за да успее да се изкачи на върха. Зад тяхната колиба — малка, но чиста до блясък, топла и уютна — нагоре по склона се виеше като змия камениста пътека, от двете страни на която имаше яркожълти цветя. Дребните камъчета под краката се плъзгаха надолу и за няколко минути до планинския връх Саша понякога успяваше да падне няколко пъти и да ожули коленете си.

След кратък размисъл тя изтри с ръкав перваза, влажен от диханието на нощта. Беше сънувала нещо мрачно, лошо, зачеркващо целия неин настоящ безгрижен живот, но остатъците от неспокойните видения се бяха изпарили с първия допир на лекия прохладен вятър до кожата ѝ. И сега я мързеше да си спомня какво толкова я бе разстроило в съня ѝ. Трябваше да бърза към върха, да поздрави слънцето, а после да бърза към къщи надолу по пътеката — за да направи закуска, да събуди баща си и да подготви раницата му за из път.

А после, през целия ден, докато той ловува, Саша щеше да остане самичка и до вечеря можеше да гони тромавите водни кончета и летящите хлебарки сред цветята на поляната, жълти като линолеума във вагоните.

Тя мина на пръсти през скърцащите дъски на пода, откряхна вратата и тихичко се засмя.

Вече от няколко години бащата на Саша не беше виждал толкова щастлива усмивка на лицето ѝ и никак не му се искаше да я буди. Кракът му бе отекал и вдървен, кръвта изобщо не искаше да спира. Говореше се, че раните от ухапвания на скитащи кучета не зарастват...

Да я повика? Но той не се беше прибирал вкъщи повече от денонощие — преди да тръгне към гаражите, реши да се отбие до един панелен термитник на разстояние два квартала от станцията, изкатери се до шестнайсетия етаж и там изгуби съзнание. През цялото това време Саша не беше мигнала — дъщеря му никога не заспиваше, докато той не се върне от „разходката“. „Нека да си отдъхне — помисли си той. — Нищо няма да ми стане.“

Искаше му се да знае какво точно сънува тя в момента. Той самият, кой знае защо, не успяваше да изпадне в забрава дори в съня си. Само много рядко подсъзнанието му отпускате по няколко часа пребиваване в безметежната младост. Обикновено му се налагаше да скита сред познатите мъртви къщи с изтърбушени вътрешности и за хубави сънища смяташе тези, в които неочаквано му се удаваше да намери недокоснат апартамент, пълен с оцелели чудеса на техниката и с книги.

Когато заспиваше, се молеше да попадне в миналото. Мечтаеше си да се озове ако не по-надалеч, то поне във времето, когато току-що бе срещнал майката на Саша, едва двайсетгодишна, пък командваше гарнизона на станция. Станция, която тогава се струваше на всичките ѝ жители само временен пристан, а не обща барака в каторжнически рудник, където излежават доживотна присъда.

Но вместо това се озова в по-близко минало. Във водовъртежа от събития с петгодишна давност. В деня, решил съдбата му — и което е още по-страшно, съдбата на дъщеря му. В разума си се бе примирил и с поражението си, и с изгнанието, но му беше достатъчно да задреме и сърцето му веднага започваше да иска реванш.

... Той отново стоеше пред редиците на своите бойци, държащи калашниците си пред себе си — в тази ситуация му оставаше единствено да се застреля с полагащия му се заради чина му офицерски „Макаров“. Освен двайсетината войници с автомати зад гърба му на станцията не бяха останали други верни му хора.

Тълпата шумеше, увеличаваше се, десетки ръце клатеха загражденията; нестройните викове, подчинявайки се на замахванията на невидима за него диригентска пръчка, прерастаха в хор. Засега искаха само оставката му, но след минута вече щяха да се нуждаят и от главата му.

Това не беше стихийна демонстрация, тук действаха изпратени отвън провокатори. Вече нямаше смисъл да се опитва да ги открие и да ги ликвидира един по един. Единственото, което можеше да направи сега, за да спре метежа и да задържи властта, беше да нареди да се открие огън по тълпата. Още не беше късно.

Пръстите му стискаха невидимата ръкохватка, зениците се въртяха неспокойно под подпухналите клепачи, устните се помръдваха, давайки нечути заповеди. Черната локва, в която той лежеше, се увеличаваше с всяка изминала минута — сякаш се хранеше с отиващия си живот.

* * *

— Къде са те?!

Изтръгнат от тъмното езеро на забравата, Омир започна да се дърпа като хванат на куклата костур, конвулсивно поемайки си въздух и вперил объркан поглед в бригадира. Мътните грамади на сумрачните циклопи, стражите на „Нагорна“, все още се тълпяха отпреде му и протягаха към него дългите си многофалангови пръсти, способни без усилие да изтръгнат краката му или да строшат ребрата му. Те обкръжаваха стареца всеки път, когато той затвореше очи, и бавно, неохотно се разпръсваха, когато погледнеше отново.

Омир се опита да скочи, но чуждата ръка, едва стискаща рамото му, отново се превърна в стоманената кука, която го бе изтеглила от кошмара. Старецът постепенно успокои дишането си и фокусира погледа си върху изсеченото лице, върху тъмните очи, светещи с металически блясък... Хънтър! Жив? Старецът предпазливо обърна глава наляво, после надясно, страхувайки се да не открие, че отново е на омагьосаната станция.

Не, те се намираха наред с пуст, чист тунел — мъглата, застлала подстъпите към „Нагорна“, почти не се виждаше оттук. Изглежда,

Хънтър го беше мъкнал поне половин километър, озадачено съобрази Омир. Успокоен, той омекна и повтори за всеки случай:

— Къде са те?

— Няма ги тук. В безопасност си.

— Тези създания... Те са ме нападнали? Зашеметили са ме? — Старецът се намръщи, потривайки цигината на темето си.

— Аз те ударих. Наложих се — за да прекратя истерията ти. Можеше да ме уцелиш.

Хънтър най-накрая разтвори менгемето на пръстите си, тежко се изправи и плъзна ръка по широкия офицерски колан. На срещуположната страна на кобура със „стечкина“ беше закачен кожен калъф с неизвестно предназначение. Бригадирът щракна някакъв бутон по него и измъкна отвътре плоска медна манерка. Разклати я, отвори я и без да предложи на Омир, отпи голяма глътка. Присви очи за секунда, сякаш от удоволствие... Старецът усети лек хлад, когато видя, че лявото око на бригадира не може да се затвори дори отчасти.

— А къде е Ахмед? Какво се случи с Ахмед? — спомни си Омир и отново се разтрепери.

— Умря — отвърна равнодушно бригадирът.

— Умря... — повтори послушно след него старецът.

Когато чудовището изтръгна приятеля му от ръцете му, той разбра: никой не може да се измъкне жив от тези нокти. На Омир просто му беше провървяло, че „Нагорна“ не бе избрала него. Старецът се огледа още веднъж — не можеше да повярва толкова бързо, че Ахмед е изчезнал завинаги. Погледна дланта си — раздрана и кървяща. Не можеше да издържа. Не му стигаше въздух.

— А Ахмед знаеше, че е обречен — изрече тихичко той. — Защо взеха точно него, а не мен?

— В него имаше много живот — отговори бригадирът. — Те се хранят с човешки живот.

— Това не е справедливо — поклати глава старецът. — Той имаше малки деца, има за какво да живее! А аз съм си изпял песента...

— А ти би ли ял мъх? — отсече Хънтър, рязко изправяйки Омир на крака. — Хайде, тръгваме. Няма време.

Ситнейки подир преминалия в тръс Хънтър, старецът се чудеше как се получи така, че двамата с Ахмед се върнаха в „Нагорна“. Като хищна орхидея станцията ги беше замаяла със своите изпарения и ги

бе примамила обратно към себе си. Омир можеше да се закълне, че нито веднъж не са обръщали посоката на движение. Вече беше готов да повярва в изкривяването на пространството, за което толкова обичаше да разказва на лековерните си колеги по патрул, но всичко се оказа значително по-просто. Старецът се спря и се плесна по челото: на няколкостотин метра след „Нагорна“ имаше коловоз за разминаване между левия и десния тунел. Той завиваше встрани под малък ъгъл и докато се движеха пипнешком, първо бяха излезли на паралелната линия, а после — когато стената бе изчезнала — погрешно бяха завили към станцията. „Никаква мистика“, помисли си неуверено Омир. Трябваше да си изясни още нещо обаче.

— Хей! — извика той на Хънтър. — Почакай.

Но бригадирът продължи да марширува напред, сякаш е глух, и на стареца му се наложи да ускори крачка, борейки се със задъхването. Когато се изравниха, Омир, опитвайки се да погледне Хънтър в очите, изстреля:

— Защо ни изостави?

— Аз — вас?

Старецът долови насмешка в безстрастния металически глас и прехапа устни. Наистина, нали той и Ахмед бяха избягали от станцията, оставяйки бригадира сам срещу демоните...

Когато си спомняше колко яростно и безплодно се беше сражавал Хънтър на „Нагорна“, Омир не можеше да се освободи от впечатлението, че обитателите на станцията просто не са приели битката, желана от бригадира. Дали са се уплашили? Или са усетили в него сродна душа... Старецът набра смелост — оставаше още един въпрос, най-сложният:

— Кажи, Хънтър, там, на „Нагорна“... Те защо дори не те докоснаха?

Минаха няколко тягостни минути — Омир не се осмели да настоява, — преди да получи тих, кратък и мрачен отговор:

— Погнусиха се.

* * *

Красотата ще спаси света, шегуваше се баща й.

Саша се изчервяваше и скриваше изрисувания пакет от чай в нагръдния джоб на гащеризона си. Найлоновият пакет, който, колкото и да беше странно, бе запазил остатъци от аромата на зелен чай, беше най-скъпото ѝ съкровище. Освен това той ѝ напомняше, че вселената не се изчерпва с безглавото туловище на тяхната станция с четирите ѝ чуканчета тунели, закопана на дълбочина двайсет метра в града гробище Москва. А и че в нея има и магически портал, способен да пренася Саша през десетки години и хиляди километри.

В тукашния влажен климат всяка хартия шеметно повяхваше. Гниенето и плесените изяждаха не просто книгите и списанията — те унищожаваша миналото. Без изображения и хроники човешката памет щеше да се обърква и спъва като недъгав човек без патерици.

Но пакетчето беше направено от найлон, неподвластен на плесента и времето. Бащата на Саша ѝ бе казал, че ще минат няколко хилядолетия, преди той да започне да се разлага. Значи потомците ѝ ще могат да си го предават по наследство, мислеше си тя.

Това беше истинска картина, макар и миниатюрна. В златната рамка, също толкова ярка, колкото и в деня, в който пакетчето е слязло от конвейера, беше затворен изглед, от който на Саша ѝ спираше дъхът. Отвесни скали, потънали в мечтателна лека мъгла, клонести борове, вкопчили се в почти вертикалните склонове, бурни водопади, стоварващи се от високото в пропастта, алено зарево от готвещото се да изгрее слънце... Саша не беше виждала нищо по-прекрасно в живота си.

Тя можеше да седи дълго, изпънала пакетчето върху дланта си, любувайки му се, и все се заглеждаше в леката утринна мъгла, обгърнала далечните планини. И макар че Саша поглъщаше всички намерени от баща ѝ книги, преди да ги продаде за патрони, не ѝ достигаха написаните в тези книги думи, за да опише какво точно чувства, когато гледа високите сантиметри скали и диша с игличките на нарисуваните борове. Фактът, че съществуването на този въображаем свят беше невъзможно, го правеше невероятно притегателен... Тя изпитваше сладка тъга и все предусещаше как за пръв път ще види слънцето... Постоянно се питаше: какво може да се крие зад глупавата табелчица с наименованието на марката чай? Необичайно дърво? Орлово гнездо? Прилепена към склона къщурка, в която двамата с баща ѝ биха могли да живеят?

Именно баща ѝ веднъж, когато Саша не беше навършила и пет години, ѝ донесе това пакетче, тогава още пълно — голяма рядкост! Искаше да изуми дъщеря си с истински чай, но тя го изпи мъжествено, като лекарство. Ала найлоновата му опаковка кой знае защо наистина я порази. Тогава на баща ѝ му се наложи да ѝ обяснява какво е изобразено на простицката картина. Условен пейзаж на китайска планинска провинция, подходящ точно за печатане върху чаени опаковки. Но Саша и десет години по-късно го разглеждаше също толкова очаровано, колкото и в деня, в който бе получила подаръка.

А баща ѝ смяташе, че за Саша пакетчето е жалък ерзац на целия свят.

И когато тя изпаднаше в блажен транс, съзерцавайки нарисуваната надве-натри фантазия на художника неудачник, на баща ѝ му се струваше, че дъщеря му го укорява за своя осакатен, безкръвен живот. Той винаги се опитваше да се успокои, но не успяваше да се сдържа за дълго. Безуспешно опитвайки се да скрие раздразнението си, за стотен път питаше Саша какво толкова е намерила в скъсаната чаена опаковка.

А тя, бързо криейки малкия шедьовър в джоба на гащеризона си, отговаряше неловко: „Тате... Толкова е красиво!“

* * *

Ако не беше Хънтър, който не спря повече нито за секунда до самата „Нагатинска“, Омир би изразходвал тройно повече време за този път. Той никога не би рискувал да се носи толкова самоуверено през тези тунели.

На отряда им му се наложи да плати страшна цена за транзита през „Нагорна“ — но двама от тримата се спасиха. Ако Омир и Ахмед не се бяха заблудили в мъглата, щяха да оцелеят и тримата. Цената беше не по-висока от обичайната — нито на „Нахимовски проспект“, нито на „Нагорна“ не стана нещо, което не се е случвало там по-рано.

Значи проблемът е в участъците, водещи към „Тулска“? Сега те бяха притихнали, но тишината беше напрегната, не предвещаваше нищо добро. Да, Хънтър усещаше опасността на стотици метри, знаеше какво може да очаква на станции, където никога не е бил, но

дали нямаше да го предаде интуицията му по тези места — така, както бе подвела преди това десетина възможно най-опитни бойци?

Може би ключът към загадката се криеше именно в „Нагатинска“, към която се приближаваха с всяка измината крачка? Омир потисна с усилия тази мисъл и се опита да си представи какво би могло да ги очаква на станцията, която по-рано той толкова много обичаше. Старецът, който се забавляваше, колекционирайки митове, лесно можеше да си въобрази, че на „Нагатинска“ се е установило легендарното Сатанинско посолство или че са я изгризали плъхове, мигриращи в търсене на храна по собствени, недостъпни за хората тунели.

Да, ако старецът се беше озовал в тези участъци сам, щеше да се движи доста по-бавно, но в никакъв случай не би се върнал назад. За годините, прекарани на „Севастополска“, той се бе отучил да се бои от смъртта. Омир тръгна на това пътешествие добре знаейки, че то може да стане последното му приключение, и беше напълно готов да му отдаде цялото останало му време.

Само половин час след срещата с чудовищата на „Нагорна“ той вече не помнеше своя ужас. Нещо повече, когато се вслушаше в себе си, започваше да долавя на дъното на душата си неясно, плахо раздвижване — някъде там се зараждаше, или се пробуждаше, онова, което толкова бе желал и за което толкова се беше молил. Това, което търсеше в най-опасните походи, след като не можеше да го открие вкъщи.

Сега имаше много основателна причина с всички сили да отбягва смъртта. Можеше да си я позволи едва след като завършеше работата си.

Последната война беше по-яростна от всяка от предишните и затова приключи за броени дни. От времето на Втората световна война се бяха сменили три поколения, последните й ветерани бяха заспали вечния си сън и в спомените на живите не бе останал истински страх от войната. От масово безумие, лишаващо милиони хора от човешкото в тях, тя отново се беше превърнала в стандартен политически инструмент. Залозите растяха прекалено бързо, просто не достигаше време за вземането на правилните решения. Табуто върху използването

на ядрени бойни глави се оказа нарушено между другото, с лека ръка — просто пушката, увиснала на стената в първо действие, все пак беше стреляла в предпоследното. И вече нямаше значение кой е натиснал сакралния бутон пръв.

Всички големи градове на Земята се превърнаха едновременно в руини и пепел. Малкото, които бяха защитени от противоракетен щит, също загинаха, макар и на вид да оставаха почти непокътнати: високата радиация, бойните отровни вещества и бактериологичното оръжие изтребиха населението им. Крехката радиовръзка, установила се между шепите оцелели, се прекъсна окончателно само след няколко години и от този момент нататък за обитателите на метрото светът свършваше след пограничните станции на обитаемите линии.

Земята, която преди това изглеждаше добре изучена и тясна, отново се превърна в онзи безбрежен океан от хаос и забрава, какъвто е била в древността.

Дребните островчета на цивилизацията едно след друго се срутواха в неговата бездна; лишен от нефт и електричество, човекът стремително подивяваше.

Настъпи епоха на безвремие.

Учените цели векове грижливо бяха възстановявали тъканта на историята от късчета намерени папируси и пергаменти, отделни части от кодекси и книги. С изобретяването на печата, с появата на вестниците това платно продължаваше да се тъче от вестникарските хроники с помощта на типографските машини. В летописите от последните два века нямаше бели петна — всеки жест и всяко междуметие на онези, които решаваха съдбата на света, грижливо се документираше. И изведнъж всички печатници по света внезапно бяха разрушени или изоставени завинаги.

Тъкачните станове на историята прекратиха работата си. В този свят без бъдеще останаха малцина, интересуващи се от история. Платът се скъса, само една тънка нишка остана цяла.

През първите няколко години след катастрофата Николай Иванович скиташе из препълнените станции, отчаяно надявайки се да открие на някоя от тях семейството си. Надеждата си отиде, но той, осиротял и изгубен, продължаваше да блуждае в тъмнината на

метрополитена, без да знае с какво да се заеме в задгробния живот. Изтъканото от смисъла на съществуването му спасително кълбо на Ариадна, което би могло да му посочи верния път в безкрайния лабиринт на тунелите, се беше изплъзнало от ръцете му.

Тъгувайки по отминалите времена, той започна да събира списания, които му позволяваха да си спомни, да помечтае. Размишлявайки за това дали е било възможно да се предотврати Апокалипсисът, се увлече от хрониките и вестникарските анализи. После и самият той започна да пише по малко, като подражаваше на новинарските сводки и разказваше за събитията на онези станции, на които е бил.

И така се получи, че вместо своята загубена пътеводна нишка Николай Иванович придоби друга — реши да стане летописец. Автор на най-новата история — от Края на света до собствения си край. Безпорядъчното и безцелно събиране на вестникарски материали придоби смисъл — сега той беше длъжен старателно да реставрира повреденото платно на времето и да продължи да го тъче ръчно.

Останалите се отнасяха към увлечението на Николай Иванович като към безобидно чудачество. Той с готовност разменяше дела си от продоволствия срещу вестници и преоборудваше своето кътче на всяка станция, на която го отведеше съдбата, в архив. Даваше караули, защото именно край огъня на тристотния метър суровите мъже се заемаха като малки деца да си разказват приказки, от които Николай Иванович можеше да измъкне късчета достоверна информация за онова, което се е случило в други краища на метрото. Съпоставяше десетки клюки, за да извлече от тях фактите, които грижливо записваше в ученически тетрадки.

Работата му позволяваше да се разтоварва, но Николай Иванович не можеше да се отърве от чувството, че я върши напразно. След смъртта му сухите новинарски сводки, грижливо събрани от него в хербариите на тетрадките, просто щяха да се разпаднат на прах, ако за тях не се полагат нужните грижи. Ако някой ден той не се върнеше от дежурство, щяха да започнат да използват вестниците и летописите му за подпалки и те нямаше да стигнат за дълго време.

От потъмнелите с течение на годините хартии щяха да останат само дим и сажди, атомите щяха да се свържат в нови съединения, да придобият друга форма. Материята е почти неунищожима. А това,

което той искаше да събере за бъдещите поколения, това неуловимо и ефимерно нещо, което се приютява на хартиените листове, щеше да загине окончателно, завинаги.

Така е устроен човекът — съдържанието на училищните курсове живее в паметта му точно до изпитите в края на годината. И когато забравя зазубреното, той изпитва неподправено облекчение. „Човешката памет е като пясък в пустиня — мислеше си Николай Иванович. — Цифрите, датите и имената на второстепенните държавни дейци остават в нея не по-дълго, отколкото записките, направени с дървена пръчка върху пясък. Изчезват безследно.“

По чуден начин се съхранява само онова, което е способно да завладее фантазията на хората, да застави сърцето да ускори биенето си, да накара човек да се замисли и да съпреживява. Вълнуваща история за велик герой и неговата любима може да надживее историята на цяла цивилизация, прониквайки като вирус в човешкия мозък и преминавайки от баща към син в продължение на стотици поколения.

Когато старецът най-накрая разбра това, от самозван учен започна съзнателно да се превръща в алхимик, от Николай Николаевич — в Омир. И вече посвещаваше нощите си не на съставяне на хроники, а на търсене на формулата за безсмъртие. Сюжет, който би се оказал жизнен като Одисеята, герой, който по дълголетие може да се сравнява с Гилгамеш. И Омир щеше да се постарее да наниже на този сюжет натрупаните от него знания... И в света, в който цялата хартия беше отредена да служи за отопление, където миналото се жертваше с лекота заради единствен миг в настоящето, легендата за такъв герой би могла да зарази хората и да ги спаси от масова амнезия.

Обаче не му се удаваше да открие заветната формула. Героят изобщо не искаше да се появява на бял свят. Преписването на вестникарски статии не можеше да научи стареца да създава митове, да вдъхва живот на глинени големи, да прави измислицата по-увлекателна от реалността. Откъснатите и смачканите листове с незавършените първи глави на бъдещата сага с неубедителни и нежизнеспособни персонажи караха бюрото му да изглежда като бардак. Единственият резултат от нощните бдения бяха тъмните кръгове под очите му и изпохапаните устни.

И все пак Омир не искаше да се отказва от своето ново предназначение. Той се стараеше да не мисли, че просто не е роден за това, че за да си творец на вселени, е нужно въображение, от което беше лишен.

„Просто нямам вдъхновение“, опитваше да си внуши той.

И откъде да се намери то на задушната станция, сред рутината на семейното пиене на чай, селскостопанския труд и дори патрулите, в които го взимаха все по-рядко заради възрастта му? Нужно беше разтърсване, приключение, нажежаване на страстите. Може би тогава задръстените канали в съзнанието му щяха да се отпушат и той би бил способен да твори?

Дори в най-трудните времена хората не изоставяха напълно „Нагатинска“. Тя не беше особено годна за обитаване — тук не растеше нищо и изходите към повърхността бяха затворени. Но за мнозина станцията беше подходяща, за да се скрият от време на време от очите на хората, да преживяват, докато са в немилост, да се уединят с любимата си.

Сега тя беше пуста.

Хънтър безшумно се издигна по непоправимо скърцащата стълба върху перона и спря. Омир го последва с пъхтене и предпазливо озъртайки се. Залата беше тъмна, а във въздуха се носеше прах, който проблясваше в сребристо под лъчите на фенерите. Нарядко разположените купчини от парцали и картоните, върху които обикновено се разполагаха гостите на „Нагатинска“, бяха разпръснати по пода.

Старецът облегна гръб на близката колона и бавно се спусна долу. Някога „Нагатинска“, с нейните изящни цветни пана, направени от различни видове мрамор, беше една от любимите му станции. Но сега, тъмна и мъртва, тя приличаше на предишния си облик не повече, отколкото керамичната снимка на надгробен паметник прилича на живия човек, снимал се преди сто години, без да предполага, че гледа не в обектива, а във вечността.

— Нито една жива душа — изрече объркано Омир.

— Има една — възрази бригадирът, кимвайки към него.

— Имам предвид... — започна старецът, но Хънтър го спря с жест.

В другия край на залата, където завършваше колонадата и докъдето едва достигаше дори прожекторът на бригадира, върху платформата бавно изпълзя нещо...

Омир се наведе настрани, опря ръце в пода и с усилие се изправи. Фенерът на Хънтър изгасна, а самият бригадир сякаш се изпари. Изпотен от страх, старецът напипа предпазителя и притисна в рамото си приклада на автомата. В далечината тихичко изпукаха два изстрела. След като събра смелост, Омир се подаде иззад колоната, а после бързо тръгна напред.

Насред платформата беше застанал Хънтър, а в краката му се гърчеше някаква фигура — превита, жалка. Сякаш направена от кашони и парцали, тя не приличаше много на човешка, и все пак беше именно такава. Човек без възраст и пол, толкова мръсен, че върху лицето му се различаваха само очите; той мучеше нечленоразделно и се опитваше да изпълзи по-надалеч от надвисналия над него бригадир. Явно двата му крака бяха простреляни.

— Къде са хората? Защо тук няма никой? — Хънтър постави ботуша си върху шлейфа на вонящите разкъсани парцали, влачещи се след скитника.

— Всички си отидоха... Изоставиха ме. Останах сам — изхриптя човекът, като гребеше с длани по хлъзгавия гранит, но не успяваше да се помръдне от мястото си.

— Къде отидоха?

— На „Тулска“...

— Какво става там? — вметна приближилият се Омир.

— Откъде да знам? — намръщи се бездомникът. — Тръгнаха натам и изчезнаха. Тях ги питай. Аз нямам сили да се мъкна из тунелите. Тук ще умра.

— А защо тръгнаха? — не отстъпваше бригадирът.

— Страх ги беше, началник. Станцията пустее. Решиха да се промъкнат. Никой не се върна.

— Съвсем никой? — Хънтър помръдна оръжието.

— Съвсем. С изключение на един — поправи се скитникът, който забеляза насоченото дуло и настръхна. — Тръгна към „Нагорна“. Аз дремех. Може и да ми се е присънило.

— Кога беше това?

— Нямам часовник — поклати глава човекът. — Може да е било вчера, а може и преди седмица.

Въпросите секнаха, но дулото на пистолета все така гледаше в очите на разпитвания. Хънтър мълчеше и дишаше странно тежко — сякаш разговорът със скитника му бе отнел твърде много сили.

— Аз може ли да... — започна бездомникът.

— На ти това! — изръмжа бригадирът и преди Омир да успее да съобрази какво става, натисна два пъти спусъка.

Черната кръв от простреляното чело заля отворените очи на клетника и притиснат от куршумите към земята, той отново се превърна в купчина от парцали и картон. Без да вдига очи, Хънтър попълни пълнителя на „стечкина“ с четири патрона и отново скочи върху релсите.

— Скоро ще научим всичко сами — извика той на стареца. Омир се наведе над тялото, забравил за погнусата си, взе парче тъкан и покри с него разцепената глава на клошаря. Ръцете му все още трепереха.

— Защо го уби? — попита той със слаб глас.

— Попитай себе си — отвърна приглушено Хънтър.

* * *

Сега, дори след като бе събрал цялата си воля в юмрук, той можеше само да вдига и да спуска клепачите си. Странно беше, че изобщо се събуди... За този час, през който се намираше в забрава, цялото му тяло бе покрито от ледената кора на изтръпването. Езикът му беше изсъхнал и прилепнал към небцето, на гърдите му сякаш бяха сложили тежести. Дори не можеше да се прости с дъщеря си, а това беше единственото, заради което си струваше да идва на себе си, без да е довел до края онзи отдавнашен бой.

Саша вече не се усмихваше. Сега тя сънуваше нещо тревожно, беше се свила на кълбо на леглото си, обгърнала се с ръце, намръщена. От детските ѝ години баща ѝ я будеше, ако видеше, че я измъчват кошмари, но сега силите му стигаха само за да мига бавно.

После и това стана твърде уморително.

Той трябваше да продължи да се бори, за да дочака Саша да се събуди. Не беше спирал да се бори вече повече от двайсет години — всеки ден, всяка минута, и беше адски уморен от тази борба. Уморил се беше да се сражава, да се крие, да ловува. Да доказва, да се надява, да лъже.

В помръкващото му съзнание бяха останали само две желания — искаше да погледне още веднъж Саша в очите и жадуваше покой. Но не се получаваше... Преплитайки се с действителността, пред погледа му отново се мяркаха образи от миналото. Трябваше да вземе окончателно решение. Да пречупи или да бъде пречупен. Да накаже или да се покае.

... Гвардейците сгъстиха редиците си. Всеки от тях му беше лично предан. Всеки бе готов да умре веднага, разкъсан от гълпата, и да стреля в невъоръжени. Той беше комендантът на последната непобедена станция, президентът на вече несъществуващата конфедерация. За тях неговият авторитет бе непоклатим, самият той беше безпогрешен и всяка негова заповед щеше да бъде изпълнена незабавно, без колебания. Той щеше да поеме отговорността за всичко, както бе правил винаги.

Ако сега отстъпеше, станцията щеше да потъне в анархия, а после щеше да бъде погълната от растящата пред очите на всички червена империя, която кипеше извън първоначалните си граници, поглъщайки все нови и нови територии. Ако наредеше да се открие огън по демонстрантите, властта щеше да остане в неговите ръце — за известно време. А може би и завинаги — ако не се спреше пред масовите екзекуции и пред изтезанията.

Той вдигна автомата и след миг строят синхронно повтори движението му. В падината на прицела гълпата беснееше — не стотина събрали се заедно хора, а безлика човешка каша. Озъбени муцуни, оцъкдени очи, стиснати юмруци.

Той изщрака със затвора и строят отговори по същия начин.

Най-накрая беше дошъл моментът да вземе съдбата си в ръце.

Вдигна дулото нагоре, натисна спусъка и от тавана се посипа мазилка. Тълпата за момент утихна, той даде знак на бойците да наведат оръжието и пристъпи напред. Това беше окончателният му избор.

И най-накрая успя да се освободи от спомените.

Саша все още спеше. Той си пое последен дъх, искаше да я погледне за последен път, но така и не успя да вдигне клепачи. Обаче вместо вечния, непреходен мрак виждаше пред себе си немислимо синьо небе — ясно и ярко като очите на дъщеря му.

* * *

— Стой!

От изненада Омир за малко да подскочи на място, но успя да се овладее. Гъгнивият вик на мегафон, долетял откъм дълбините на тунела, завари неподготвен само него. Бригадирът изобщо не се изненада — напрегнат като кобра преди скок, той едва забележимо смъкваше тежкия автомат от гърба си.

Хънтър не само че не отговори на въпроса му, но и изобщо престана да говори със стареца. Хиляда и петстотинте метра от „Нагатинска“ до „Гулска“ се сториха на Омир безкрайни като пътя към Голгота. Той знаеше, че този участък от линията почти със сигурност ще го доведе до гибел, и не беше лесно да се застави да крачи по-бързо. От друга страна, сега беше моментът да се пригответи за смъртта и Омир се отдаде на спомените. Мислеше си за Елена, упрекуваше се за егоизма си, молеше я да му прости. Със светла тъга се връщаше в онзи вълшебен ден на „Тверска“ под лекия летен дъжд. Съжаляваше, че преди тръгването не се е погрижил за вестниците си.

Пригответи се да умре — да бъде разкъсан от чудовища, изяден от огромни плъхове, отровен от отпадъци... Какви други обяснения можеше да даде на това, че „Тулска“ се е превърнала в черна дупка, поглъщаща всичко външно, без да пуска нищо обратно?

И сега, когато на подстъпите към тайнствената „Тулска“ той чуваше обикновен човешки глас, вече не знаеше какво да мисли. Обикновено превземане на станцията? Но кой би могъл да се справи с няколко севастополски десантни групи, кой би могъл да унищожи поголовно всички скитници, промъквачи се към станцията от тунелите, без да пусне да си отидат нито жените, нито старците?

— Трийсет крачки напред! — обяви далечният глас.

Той беше изумително познат и ако имаше малко повече време, Омир би могъл да определи на кого принадлежи. На някой от севастополци?!

Хънтър, люлеейки приспивно калашника в ръцете си, се зае послушно да отброява крачките; старецът успя да направи петдесет срещу трийсетте бригадирски. Отпред смътно се виждаше барикада, сякаш натрупана от случайни предмети. Защитниците й, кой знае защо, не използваха светлина...

— Угасете фенерите! — изкомандва някой иззад преградата. — Единият от двамата — още двайсет крачки напред.

Хънтър щракна превключвателя и продължи да се движи. Омир, отново останал сам, не посмя да не се подчини. В настъпилата тъмнина той приседна на една траверса, внимателно напипа стената и се облегна на нея.

Стъпките на бригадира утихнаха на уреченото разстояние. Разнесоха се гласове: някой неразбираемо разпитваше Хънтър, той рязко отговаряше. Обстановката се нажежаваше — съдържаният, макар и напрегнат тон се смени с ругатни и заплахи. Изглежда, Хънтър искаше нещо от невидимите стражи, а те отказваха да се подчинят.

Двете страни вече крещяха едни срещу други и на Омир му се стори, че всеки момент ще започне да долавя думите... Но различи само една, последната:

— ... Възмездие!

В този момент, надвиквайки хората, затрака автомат, а срещу него се разнесе тежко откос на армейски „Печенег“. Старецът се

хвърли на земята и изщрака затвора, без да знае дали да стреля, и ако да — в кого. Но всичко свърши, преди той да успее да се прицели.

В краткото прекъсване между куршумите гърлото на тунела издаде протяжно скърцане, което Омир не можеше да сбърка с нищо.

Звукът от затваряща се херметична врата! И в потвърждение на догадката му отпред се разнесе приглушеният тон на стоманата, който прекъсна рязко виковете и грохота на изстрелите.

Едновременно с това затвори и единствения проход към голямото метро.

Лишавайки „Севастополска“ от последната ѝ надежда.

ГЛАВА ШЕСТА ОТ ДРУГАТА СТРАНА

След миг Омир вече беше готов да повярва, че всичко това му се е сторило: и неясният контур на барикадата в края на тунела, и сякаш познатият му глас, изкривен от стария мегафон. Заедно със светлината угаснаха всички звуци и сега той се чувстваше като осъден, на когото преди екзекуцията са сложили чувал върху главата. В непрогледния мрак и внезапно спусналата се тишина светът сякаш изчезна. За всеки случай старецът докосна лицето си, убеждавайки се, че самият той още не се е разтворил в тази космическа чернота.

После, окопитил се, напипа фенерчето и пусна трепкация лъч пред себе си — нататък, където преди минута се бе разиграло невидимото сражение. На трийсет метра от мястото, където той беше стоял по време на битката, тунелът бе преграден по цялата си дължина и ширина с огромна метална стена, прерязала участъка като гилотина.

Слухът не го беше подвел — някой наистина бе задействал херметичната врата. Омир знаеше за нея, но не очакваше, че все още е възможно да бъде използвана. Оказа се, че е напълно възможно.

Неговите отслабнали от взирането в хартията очи не успяха да забележат веднага човешката фигура, паднала до желязната стена. Омир насочи напред автомата и отстъпи, решил, че това е един от хората от отгаташната страна, който в суматохата е останал зад борда, но после разпозна в човека Хънтър.

Той не помръдваше. Целият плувнал в пот, старецът се затътри към бригадира, очаквайки да види кървави струи върху ръждясалия метал... Но не. Макар и да бяха стреляли в него с картечница от упор на сред главния тунел, Хънтър беше невредим. Допрял осакатеното си ухо до метала, той попиваше доловими само за него шумове.

— Какво стана? — попита предпазливо Омир и се приближи.

Бригадирът не го забелязваше. Той шепнеше нещо — шепнеше на себе си, повтаряйки думите на онези, които бяха останали зад

спусналата се врата. Чак след няколко минути се откъсна от стената и се обърна към Омир.

— Връщаме се.

— Какво се случи? — повтори Омир.

— Там има бандити. Необходимо е подкрепление.

— Бандити? — попита объркано старецът. — Стори ми се, че чух...

— „Тулска“ е превзета от враг. Трябва да си я върнем. Нуждаем се от огнехвъргачки.

— Защо огнехвъргачки? — Омир съвсем се обърка.

— За по-сигурно. Връщаме се. — Хънтър се обърна и закрачи по обратния път.

Преди да го последва, старецът огледа внимателно херметичната врата и се притисна към студената стена, очаквайки също да чуе откъслечни разговори. Тишина...

Омир осъзна, че не вярва на бригадира. Който и да беше врагът, превзел станцията, той се държеше абсолютно необяснимо. На кого би му хрумнало да използва херметична врата само за да се предпази от двама души? Какви бандити биха влезли в продължителни преговори с въоръжени хора на пограничния пост, вместо да ги направят на решето още на подстъпите?

В края на краищата какво можеше да означава зловещата дума „възмездие“, изречена от загадъчните стражи?

* * *

Няма нищо по-ценно от човешкия живот, казваше бащата на Саша. За него това не бяха празни думи или азбучна истина. Някога той изобщо не бе мислил така, неслучайно беше станал най-младият боен командир на линията.

Когато си на двайсет, се отнасяш и към смъртта, и към убийството доста по-лекомислено, а целият живот ти се струва игра, която, ако се наложи, можеш да започнеш отначало. Неслучайно всички армии на света се състоят от довчерашни ученици. Но разпореждащите се с играещите си на война младоци са онези, които умеят да виждат в хилядите биещи се и загиващи хора сините и

червените стрелки върху картите. Тези, които са способни да забравят за откъснатите крака, за изтърбушените кореми и разбитите черепи, да вземат решение, с което да пожертват рота или полк.

Някога той се бе отнасял с пренебрежение и към враговете си, и към самия себе си и с изумителна за всички лекота се заемаше със задачи, които би трябвало да му струват главата. Но не беше безразсъден и зад всичките му действия се криеха прецизни изчисления. Умен, старателен, и при това равнодушен към живота, той не усещаше неговата реалност, не мислеше за последствията и не се затормозяваше с угризения на съвестта. Не, никога не стреляше в жени и деца, но собственоръчно екзекутираше дезертъори. Почти нечувствителен беше и към болката. Общо взето, всичко му бе все едно.

Докато не срещна майката на Саша.

Тя го привлече — него, свикналия с победите — със своето безразличие. Единствената му слабост, честолюбието, което до момента го беше карало да се хвърля срещу картечния огън, сега го поведе към нов отчаян щурм, неочаквано превърнал се в продължителна обсада.

По-рано не му се бе налагало да полага особени усилия в любовта — жените сами слагаха знамената си в краката му. Разглезен от тяхната сговорчивост, той винаги успяваше да се насити на поредната приятелка, преди да се влюби в нея, и след първата нощ губеше всякакъв интерес към съблазнената. Неговият напор и славата му заслепяваха девойките и малцина от тях се опитваха да изпробват старата изпитана стратегия — да накарат мъжа да чака, за да успее да се запознае с тях.

Но на нея той й беше скучен. Тя не се впечатляваше от наградите му, званията му, бойните и любовните му триумфи. Не отговаряше на погледите му, клатеше глава в отговор на шегите му. И завоюването на тази девойка започна да му се струва истинско предизвикателство. По-сериозно, отколкото покоряването на съседните станции.

Скоро той разбра, че близостта с нея, която трябваше да стане просто свежа резка върху приклада му, се отдалечава все повече и повече — и по време, и по значимост. Тя се държеше така, че той беше доволен, ако успееше да прекара дори час на ден в нейната компания. И дори на това тя се съгласяваше, за да го помъчи. Поставяше под

съмнение заслугите му и се подиграваше на принципите му. Ругаеше го за бездушието му. Разклащаше неговата увереност в собствените му сили и цели.

Той търпеше и търпеше. Дори това му харесваше. Покрай нея започна да се замисля. Да се колебае. А по-късно — и да чувства безпомощност, защото не знаеше как да подходи към тази девойка; да чувства съжаление за минутите, което не е прекарал с нея; да чувства дори страх, че ще я загуби, без да е успял да я направи своя. Да чувства любов. И тя го възнагради със знак — сребърен пръстен.

Най-накрая, когато той съвсем отвикна да бъде без нея, тя отстъпи.

След година се роди Саша. Така се получи, че вече не можеше да пренебрегне два живота, пък и сега самият той вече нямаше право да загине.

Когато си само на двайсет и пет и командваш най-силната армия в обозримата част на света, е трудно да се отървеш от усещането, че твоите заповеди могат да накарат земята да спре да се върти. Но за да отнемаш живота на хората, не е необходимо голямо могъщество. Виж, да се дарява живот на умрелите — това не е възможно за никого.

Лично имаше възможността да се убеди в това — жена му умря от туберкулоза и той беше безсилен да я спаси. От този момент нататък нещо в него се пречупи.

Тогава Саша едва бе навършила четири, но помнеше добре майка си. Помнеше и страшната, тунелна пустота, която остана, след като майка ѝ си отиде. Близостта на смъртта се разтвори като бездънна пропаст в малкия ѝ свят и тя често поглеждаше надолу. Краищата на пропастта се срастваха много бавно. Изминаха две или три години, преди да престане да вика майка си насън.

А баща ѝ понякога все още я викаше.

* * *

Може би Омир не се беше заловил за делото по правилния начин? Ако героят на епоса не искаше да се яви при него, може би трябваше да се започне с неговата бъдеща възлюбена? Да го подмами с нейната красота и свежест?

Отначало предпазливо да опише нейните линии и тогава сам ще се появи от небитието, за да се срещне с нея? За да бъде любовта им съвършена, той ще е длъжен да я допълва идеално със себе си, следователно трябва да се появи в поемата вече готов, завършен.

Със своите грапавини, своите мисли те ще си подхождат точно като отломките от разбитите витражи на „Новослободска“. Та нали те също някога са били едно цяло и затова са обречени да се свържат отново... Омир не виждаше нищо лошо в това да открадне този сполучлив сюжет от отдавна починалите класици.

Но решението само изглеждаше просто — създаването на жива девойка от хартия и мастило се оказа непосилна задача за Омир. А и едва ли той би могъл да говори убедително за чувствата.

Настоящият му съюз с Елена беше изпълнен със старческа нежност, но те се бяха срещнали твърде късно, за да се обичат, без да се обръщат към миналото. На тази възраст човек не се стреми да задоволи страстта си, а се бори срещу самотата.

Истинската и единствена любов на Николай Иванович беше погребана на повърхността. За изминалите десетилетия всичките й детайли, освен един, бяха избледнели и се бяха заличили и той вече не можеше да пише романа от собствен опит. Освен това в онези отношения нямаше никакъв героизъм.

В деня, в който върху Москва се изля ядреният порой, на Николай му предложиха да стане машинист на мотриса вместо пенсиониралия се Серов. Заплатата му щеше почти да се удвои, а преди повишението му даваха няколко дни отпуска. Той се обади на жена си, тя обяви, че ще изпече ябълков пудинг и излиза да купи шампанско, като ще вземе и децата да се разходят.

Обаче той трябваше да си довърши смяната.

Николай Иванович влезе в кабината на влака като негов бъдещ капитан, щастливо женен и намиращ се в самото начало на тунела, водещ към чудна, сияеща перспектива. За следващия половин час той остаря с двайсет години. На последната спирка Николай пристигна като съсипан, несемеен бедняк. Може би затова всеки път, когато видеше пред себе си запазил се по чудо влак, го обземаше желанието да заеме полагащото му се място на машиниста, като домакин да погали панела с приборите, да погледне паяжината на тюбингите през

предното стъкло. Да си въобрази, че мотрисата все още може да бъде поправена.

Че може да даде заден ход.

... Бригадирът сигурно създаваше около себе си особено поле, което отблъскваше от него всякакви опасности. И той, изглежда, знаеше за това. Пътят до „Нагорна“ им отне по-малко от час. Линията не му оказваше никаква съпротива.

Омир винаги беше усещал, че разузнавачите и търговците от „Севастополска“, както и всички останали обикновени хора, осмеляващи се да влизат в тунелите, са чужди организми в метрото. Микроби, попаднали в кръвоносната му система. Достатъчно беше да излязат извън пределите на станцията и въздухът около тях се възпаляваше, реалността се пропукваше и сякаш отникъде се появяваха невъобразими създания, които метрото изправяше срещу човека.

Но Хънтър не беше чуждо тяло в тъмните участъци, той не предизвикваше възмущението на Левиатана, по чиито вени пътешестваха. Понякога бригадирът гасеше фенера и се превръщаше в част от сгъстената тъмнина, изпълнила тунела. Тогава сякаш го подхващаха невидими потоци и го понасяха напред с двойно по-голяма скорост. Омир, който бързаше колкото може зад бригадира, започваше да му крещи с всичка сила и Хънтър, сякаш опомнил се, спираше и го изчакваше.

По пътя обратно дори им бе позволено да минат спокойно през „Нагорна“. Маранята се беше разсеяла, станцията спеше. Сега се виждаше цялата и бе невъзможно да си представи човек къде е успяла да скрие призрачните гиганти. Обикновена изоставена спирка — солни напластявания на сивия таван, мек дюшек от прах, разстлан върху перона, опушени стени. И едва след това погледът се задържаше върху странните следи по пода, останали от нечие трескаво драпане; върху запечените кафеникави петна по колоните; върху плафоните на тавана, съборени, сякаш някой ги е помел.

„Нагорна“ остана зад тях, те бързаха нататък. Засега Омир смогваше на темпото на бригадира, но, изглежда, и той също беше заключен в магически мехур, който го правеше недосегаем. Омир се

чудеше на себе си: откъде у него се намираха сили за такъв дълъг „марш на скок“?

Но вече не му достигаше дъх за разговори. А и Хънтър сега не благоволяваше да го удостои с отговорите си. За кой ли път през този дълъг ден Омир се запита защо изобщо бе предоставил услугите си на безмълвния и безмилостен бригадир, който постоянно забравяше за него.

Приблужи се и зловонието на „Нахимовски проспект“ ги зашемети. Забравил за предпазливостта, Омир би прекосил станцията колкото се може по-бързо, но бригадирът постъпи по обратния начин — забави крачка. Старецът едвам издържаше дори през противогаза си, а Хънтър даже душеше въздуха, сякаш в тежката, задушлива смрад на „Нахимовски“ можеха да се усетят някакви нюанси.

Този път трупоядците почтително се разбягаха пред тях, хвърляйки недоизглозганите кости и ронейки от устата си късове месо. Хънтър отиде точно в средата на станцията, изкачи се на ниско хълмче, затъвайки до глезените си в плът, и дълго оглежда наоколо. После, неудовлетворен, изостави подозренията си и продължи нататък, така и неоткрил онова, което търсеше.

Затова пък Омир успя да го намери.

Когато по едно време се подхлъзна и падна на четири крака, той подплаши млад трупоядец, който изкормваше мокра бронезилетка. Омир видя търколилата се встрани униформена севастополска каска и ослепя от мигновеното запотпяване от вътрешната страна на стъклата на противогаза.

Обуздавайки гаденето си, старецът се добра до костите и ги преобърна, надявайки се да намери войнишкия жетон. Но вместо това забеляза малко тefтерче, изпоцапано в червено. Веднага го отвори на последната страница и попадна на думите: „В никакъв случай да не се щурмува!“.

* * *

Баща ѝ я беше отучил да плаче още докато беше малка, но сега тя нямаше с какво друго да отговори на съдбата. Сълзите сами течаха по лицето ѝ, от гърдите ѝ се откъсна тънък, тъжен вой. Саша веднага

разбра какво се е случило, но вече от няколко часа не успяваше да се примири.

Викал ли я беше той на помощ? Искал ли бе да ѝ каже нещо важно преди смъртта си? Тя не помнеше момента, в който е заспала, и не беше докрай сигурна дали е будна и в момента. Защото нали можеше да съществува и свят, в който баща ѝ не е умирал? Където тя не го е убивала със своята дрямка, своята слабост и егоизма си.

Саша държеше в дланите си изстиналата, но все още мека ръка на баща си, сякаш опитвайки се да я сгрее, и уговаряше и него, и себе си:

— Ще намериш кола. Ще се качим горе, ще седнем в нея и ще отпътуваме. Ще се смееш — като в деня, в който донесе уредба с музикални дискове...

Отначало баща ѝ седеше, облегал гръб на колоната, сякаш спи. Но после тялото му започна бавно да пълзи надолу, към локвата засъхнала кръв, сякаш му беше омръзнало да се прави на жив и не искаше повече да заблуждава Саша.

Бръчките, които вечно набраздяваха лицето му, сега се бяха изгладили почти изцяло.

Тя пусна ръката му и му помогна да легне по-удобно, покри главата му със скъсано одеяло. Нямаше как да го погребее по друг начин. Да, искаше ѝ се да го занесе на повърхността и да го остави там да лежи, гледайки небето, което все някой ден щеше да се изчисти отново. Но много по-рано тялото му би станало плячка на скитащите горе вечно гладни твари.

А на тяхната станция никой нямаше да го докосне. От загиналите южни тунели не се очакваше опасност — в тях бяха оцелели само летящите хлебарки. На север участъкът прекъсваше, излизайки на ръждясалия и полуразрушен мост с единствен оцелял коловоз.

Там, отвъд моста, имаше хора, но на никого от тях нямаше да му хрумне да го прекоси просто от любопитство. Всички знаеха, че от другата страна започваше изпепелена пустош, на чийто край има станция с двама обречени заточеници.

Баща ѝ не би ѝ позволил да остане тук сама, а и в това вече нямаше никакъв смисъл. Освен това Саша знаеше: колкото и далеч да избяга, колкото и отчаяно да се опитва да се измъкне от омагьосания

затвор, сега вече никога нямаше да смогне да се освободи напълно от него.

— Тате... Прости ми, моля те — изхлипа тя, съзнавайки, че не може да заслужи прошка.

Свали от пръста му сребърния пръстен и го пусна в джоба на гащеризона си. Взе клетката с утихналия плъх и тръгна на север, оставяйки след себе си върху пращия гранит върволица от кървави следи.

Когато Саша слезе на релсите и влезе в тунела, на празната станция, превърнала се в погребална ладия, се случи необичайно знамение. От гърлото на срещуположния тунел се изтръгна дългият език на пламък, който се стремеше да се добере до баща ѝ. Не го достигна и отстъпи обратно в дълбината на тунела, неохотно признавайки правото на покой на мъртвеца.

* * *

— Връщат се! Те се връщат!

Истомин дръпна телефонната слушалка от ухото си и я погледна недоверчиво, сякаш тя беше одушевено същество и току-що му бе разказала глупава приказка.

— Кой те?!

Денис Михайлович скочи от масата, разливайки чая, който образува конфузно тъмно петно върху панталоните му. Човекът прокле чая и повтори въпроса си.

— Кой те? — машинално повтори Истомин в слушалката.

— Бригадирът и Омир — изшумоли слушалката. — Ахмед е убит.

Владимир Иванович попи с носната си кърпа плешивината на главата си, потри слепоочието си под черния ластик на пиратската си превръзка. Съобщаването на роднините за гибелта на бойци влизаше в неговите задължения.

Без да дочака превключването на комутатора, той надникна през вратата и извика на адютанта си:

— И двамата при мен! И кажи да ни донесат нещо за ядене!

Разходи се из кабинета, кой знае защо поправи висящите на стената снимки, прошепна нещо при картата и се обърна към Денис Михайлович, който го зяпаше, скръстил ръце на гърдите си.

— Володя, ти си като девица пред среща — изсумтя полковникът.

— Както виждам, ти също се вълнуваш — озъби се началникът на станцията, кимайки към намокрените панталони на командира.

— Какво аз? При мен всичко е готово. Събрани са два ударни отряда, два дни преди мобилизацията. — Денис Михайлович погали нежно лежащата на масата синя барета, изправи се и я нахлупи на главата си, придавайки си официален вид.

В приемната започна суетня, задрънкаха прибори. Ординарецът, гледайки въпросително, показа през вратата запотена бутилка с алкохол. Истомин махна с ръка — после, всичко после! Най-накрая се чу и познатият приглушен глас, вратата се отвори рязко и отворът се запълни от широкоплещестата фигура. Зад гърба на Хънтър пристъпваше от крак на крак старият лъжльо, когото бригадирът кой знае защо беше взел със себе си.

— Добре дошли! — Истомин седна в креслото си, изправи се и пак седна.

— Какво става там?! — извика полковникът.

Бригадирът прехвърли тежкия си поглед от единия на другия и се обърна към началника.

— „Тулска“ е превзета от номади. Изколили са всички.

— Включително и нашите? — повдигна рунтавите си вежди Денис Михайлович.

— Доколкото ми е известно. Достигнахме до вратите на станцията, стана бой и те ги затвориха.

— Затворили са херметичните врати? — Истомин се надигна и вкопчи пръсти в ръба на масата. — И какво ще правим сега?

— Ще щурмуваме — изстреляха в синхрон бригадирът и полковникът.

— Не бива да се щурмува! — неочаквано се обади Омир от приемната.

* * *

Трябваше просто да дочака уречения час. Ако не беше сбъркала деня, дрезината трябваше да се появи от влажния нощен мрак съвсем скоро. Всяка минута повече, прекарана тук, при срутването, където тунелът се подаваше от земята като разрязана вена, ѝ струваше ден от живота. Но Саша имаше само един изход — да чака. На онази страна на безкрайно дългия мост тя би стигнала до затворена херметична врата, отваряща се само отвътре — веднъж седмично, в пазарен ден.

Сега Саша нямаше с какво да търгува, а трябваше да купи повече, отколкото когато и да било. Но вече ѝ беше все едно какво ще поискат от нея хората с дрезината в замяна на пропуска към света на живите. Гробовната студенина и посмъртното равнодушие на баща ѝ бяха заразили и нея.

Колко си беше мечтала по-рано някой ден те все пак да се доберат до друга станция, където да бъдат заобиколени от хора, където тя да може да се сприятели с някого, да срещне някой особен... Разпитваше баща си за младостта му не само защото искаше да се върне в светлото си детство, но и защото скришом си представяше себе си на мястото на майка си, а на мястото на баща си — мъглив красавец с променливи черти; тя неловко си представяше любовта. Тревожеше се, че няма да може да намери общ език с другите, когато се върне в голямото метро. И за какво ще си говорят с нея?

И ето че до пристигането на ферибота оставаха броени часове, може би минути, а на нея не ѝ пукаше за другите — нито за мъжете, нито за жените, и дори мисълта за връщане към човешкото съществуване ѝ изглеждаше подигравка по отношение на баща ѝ. Без да се колебае нито секунда, тя би се съгласила сега да проведе остатъка от дните си на тяхната станция, стига това да помогнеше той да бъде спасен.

Угарката от свещта в стъкления буркан затрепка в агония и Саша прехвърли пламъка на нов фитил. В един от походите нагоре баща ѝ бе намерил цяла кутия восъчни свещи и няколко от тях винаги бяха в просторните джобове на гащеризона ѝ. На Саша ѝ се искаше да мисли, че техните тела са същите такива свещи и някаква частица от баща ѝ е преминала в нея след угасването му.

Ще видят ли хората с дрезината нейния сигнал в мъглата?

Досега тя бе успявала да не се задържа нито за миг напразно на повърхността. Баща ѝ ѝ забраняваше, пък и подутата му шия сама по себе си беше достатъчно предупреждение. При срутването Саша обикновено се чувстваше неуютно, озърташе се неспокойно и само понякога се осмеляваше да се приближи до първата дупка в моста, за да погледне през нея към течащата долу черна река.

Но сега имаше твърде много време. Препъвайки се, настръхнала от влажния есенен вятър, Саша направи няколко крачки напред и зад вкочанените дървета в сумрака се появиха ронещите се хребети на многоетажните блокове. В мазната лепкава река тежко пляскаше нещо огромно, а в далечината стенеха с почти човешки гласове неизвестни чудовища.

И изведнъж към плача им се присъедини жално, унило поскърцване...

Саша скочи на крака, вдигайки високо буркана със свещта, и от моста ѝ отговориха с прокрадващ се лъч. Срецу нея се плъзгаше грохнала дрезина, едва пробиваща си път през плътната мъгла; острието на слабо то фенерче се връзваше в нощта и я разпръскваше. Девойката отстъпи назад — дрезината не беше същата както обикновено. Тя се движеше натегнато, сякаш всеки оборот на колелата ѝ се удаваше на работещите на ръчките хора с големи усилия.

Най-накрая тя спря на десетина крачки от Саша. Върху чакъла тежко скочи загърнат с брезент едър дебелак. В стъклата на противогаза му танцуваше отражението на дяволски огънчета, скриващи от Саша очите му. В ръката си човекът стискаше дървен армейски калашник с дървен приклад.

— Искам да си тръгна оттук — каза Саша, вирвайки брадичка.

— Да си тръгнеш? — отговори като ехо брезентовото чучело, провлачвайки гласните учудено или подигравателно. — А какво имаш за продаване?

— Не ми остана нищо. — Тя впери поглед в пламтящите стъкла на противогаза му, обковани с желязо.

— Пукнал е все пак — провлачи маската с облекчение, но и с разочарование. — Това е добре. Иначе сега щеше да се разстрои. — Цевта на автомата подхвана едната презрамка на гащеризона на Саша и бавно я дръпна надолу.

— Да не си посмял! — извика дрезгаво тя и отскочи назад.

Бурканът със свещта падна върху релсите, близна отломките и мракът моментално погълна пламъка.

— Оттук няма връщане, как не си го разбрала? — Чучелото равнодушно я гледаше през угасналите, мъртви стъкла. — Тялото ти не е достатъчно дори за да откупи пътя ми в едната посока. Смятай, че го приемам в отплата на бащиния ти дълг.

Автоматът се завъртя в ръцете му, прикладът застана напред и я удари в слепоочието, милостиво приспивайки съзнанието ѝ.

* * *

След „Нахимовски“ Хънтър кой знае защо вече не пускаше Омир далеч от себе си и той нямаше възможност да изучи тефтера. Бригадирът изведнъж стана убедителен и отзивчив, стараяше се не само да не оставя стареца далеч зад себе си, но и вървеше в крачка с него, макар и за целта да му се налагаше да намалява скоростта си. Няколко пъти се спираше, уж за да провери дали някой не върви по петите им. Но режещият лъч на обърнатия назад прожектор неизменно преминаваше през лицето на Омир, карайки го да се чувства като в килия за изтезания. Той ругаеше и примигваше, опитвайки се да дойде на себе си, и усещаше как упоритият поглед на бригадира пълзи по цялото му тяло, опипвайки го в търсене на онова, което беше прибрал на „Нахимовски“.

Глупости! Естествено, че Хънтър не би могъл да види нищо, в онзи момент той се намираше твърде далеч. По-скоро просто беше доловил промяната в настроението на Омир и бе заподозрял нещо. Но всеки път, когато погледите им се срещаха, по стареца избиваше пот. Малкото, което беше успял да зърне в намерения тефтер, бе предостатъчно, за да се усъмни в бригадира.

Това беше дневник.

Част от страниците се бяха залепили от засъхналата кръв, тях Омир не ги докосна — уплаши се да не ги скъса с вдървените си от напрежение пръсти. Записите на първите страници бяха неясни, авторът им не можеше да удържи впримчени дори думите, а мислите му галопираха така, че беше невъзможно да ги догони човек.

„Преминахме «Нагорна» без загуби — съобщаваше тефтерът и веднага прескачаше: — На «Тулска» е хаос. Няма изход към метрото, Ханза е направила блокада. Не бива да се връщаме обратно.“

Омир прелисти напред, забелязвайки с периферното си зрение как бригадирът слиза от могилата и тръгва към него. Старецът осъзна, че дневникът не бива да попада в ръцете на Хънтър. Но преди тефтерът да се гмурне в раницата му, все пак успя да прочете: „Взехме ситуацията под контрол, отцепихме станцията, назначихме комендант.“ И веднага след това: „Кой е следващият, който ще умре?“

Заградена в рамка, над увисналия въпрос стоеше дата. Макар пожълтелите листове на тефтера да навяваха мисълта, че събитията в дневника са се случили едва ли не в миналото десетилетие, според цифрите записът беше направен само преди няколко дни. Вцепененият старчески мозък с отдавна забравена ловкост подреждаше разбърканите късчета на мозайката: загадъчният странник, привидял се на клетия бездомник на „Нагатинска“; сякаш познатият глас на стража на херметичната врата; думите „Не бива да се връщаме обратно“... Пред него започна да се очертава цялостната картина. Дали завъртулките на слепените страници не можеха да обяснят и всички останали странни произшествия?

Точно така, не е имало никакво превземане на „Тулска“ от бандити; станалото там е значително по-сложно и тайнствено. И Хънтър, който бе разпитвал четвърт час патрулните на входа на станцията, знаеше това не по-зле от Омир.

Именно поради тази причина той не биваше да вижда тефтерчето.

Именно затова Омир се осмели да му се противопостави открито на събранието в кабинета на Истомин.

— Не бива — каза той още веднъж.

Хънтър обърна глава към него — бавно, като кораб, насочващ оръдието си. Истомин се отмести назад заедно с креслото си и все пак се реши да излезе иззад масата. Полковникът уморено се намръщи.

— Няма как да се взриви херметичната врата, там наоколо има подпочвени води, веднага ще залее линията. И без това „Тулска“ се държи на косъм, всички се молят водите да не избият. А паралелният тунел — знаете, вече десет години откакто... — продължи Омир.

— И какво, да чукаме на вратата и да чакаме да ни отворят? — поинтересува се Денис Михайлович.

— Винаги има и заобиколни пътища — напомни Истомин.

От изненада полковникът се закашля, после заспори яростно с началника, обвинявайки го в намерение да осакати и убие най-добрите му хора. И в този момент се намеси бригадирът.

— „Тулска“ трябва да бъде изчистена... Положението е такова, че е необходимо поголовно унищожаване на всички, които се намират на станцията. Там вече не е останал нито един от вашите хора. С тях е свършено. Ако не искате още по-големи загуби, това е единственото решение. Знам за какво говоря. Разполагам с информация.

Последните му думи явно бяха предназначени за Омир. Старецът се почувства като разлудувало се кутре, което хващат за кожата и разтърсват, за да го накарат да се опомни.

— Като се има предвид, че тунелът от нашата страна е затворен — Истомин изпъна куртката си, — има само един начин да се проникне на „Тулска“. От другата страна, през Ханза. Но няма да можем да преведем дотам въоръжени хора, това е изключено.

— Ще намеря хора — махна с ръка Хънтър и полковникът потрепна.

— Дори просто за да се попадне на Ханза, трябва да се минат два участъка по Каховска линия до „Каширска“... — началникът млъкна многозначително.

— И какво? — скръсти ръце на гърдите си бригадирът.

— В района на „Каширска“ радиоактивният фон надвишава всякакви норми — поясни полковникът. — Недалеч оттам е паднал фрагмент от бойна глава. Не се е взривила, но и така е достатъчно. Всеки втори, получил дозата, умира до месец. Досега.

Увисна тишина, която не предвещаваше нищо добро. Омир, възползвайки се от забавянето, незабележимо започна отстъпление — разбира се, тактическо — от кабинета на Истомин. В края на краищата Владимир Иванович, явно опасявайки се, че неуправляемият бригадир все пак ще отиде да събаря херметичната врата на „Тулска“, си призна:

— Има защитни скафандри. Само два. Можеш да вземеш със себе си всеки здрав боец — когото поискаш. Ние ще чакаме. — Той погледна към Денис Михайлович. — Какво друго ни остава?

— Да отидем при момчетата — въздъхна полковникът. — Ще поговорим, ще си избереш спътник.

— Не е необходимо — поклати глава Хънтър. — Трябва ми Омир.

ГЛАВА СЕДМА

ПРЕХОД

Дрезината прекоси широката ивица, изрисувана с яркожълта боя на пода и по стените на тунела. Рулевият повече не можеше да се прави, че не чува ускоряващото се пиукане на дозиметъра. Хвана спирачката и промърмори с извинителен тон:

— Другарю полковник... Нататък не бива без защита...

— Хайде още поне сто метра — помоли го меко Денис Михайлович, обръщайки се към него. — После за компенсация ще те освободя за една седмица от дежурства. Ние ще го минем за две минути, а те с тези скафандри ще има да се мъкнат два часа.

— Та нали това е крайната граница, другарю полковник! — изхленчи рулевият, без да се реши да намали скоростта.

— Спирай — нареди Хънтър. — Нататък ще продължим сами. Настина започва висок фон.

Накладките заскърцаха, окаченият на рамата фенер се разлюля и дрезината спря. Бригадирът и старецът, които седяха на ръба, отпуснали крака надолу, слязоха на линията. Тежките защитни костюми, изработени от оловна тъкан, наистина изглеждаха като скафандри. Невъобразимо скъпи и редки — в цялото метро едва ли биха се намерили повече от няколко десетки такива, — на „Севастополска“ те почти никога не се използваша и чакаха да дойде техният час. Тези доспехи бяха способни да погълнат и най-жестокото излъчване, но с тях дори обикновеното ходене се превръщаше в трудно изпълнима задача — или поне за Омир.

Денис Михайлович остави дрезината зад гърба си и няколко минути крачи заедно с тях, разменяйки си фрази с Хънтър — преднамерено тихи и накъсани, така че Омир да не успее да ги разбере.

— Откъде ще ги вземеш? — измънка полковникът.

— Ще ми ги дадат. Къде ще ходят? — промърмори Хънтър, гледайки право пред себе си.

— Отдавна никой не те очаква. За тях си мъртъв. Мъртъв, разбираш ли?

Хънтър се спря за миг и тихо, сякаш обръщайки се не към командира, а към себе си, изрече:

— Де да беше толкова просто.

— А да се дезертира от Ордена е по-страшно и от смъртта! — възкликна Денис Михайлович.

Бригадирът, без да отговори, махна с ръка, отдавайки чест на полковника и същевременно сякаш късайки невидимо котвено въже. Денис Михайлович се подчини и остана на кея, а бригадирът и старецът бавно, като че ли преодолявайки насрещно течение, се отдалечиха от брега и се отправиха на голямото си плаване по моретата на мрака.

Полковникът дръпна ръката си от слепоочието и даде сигнал на рулевия да задейства мотора. Чувстваше се опустошен: нямаше на кого повече да дава ултиматуми, нямаше срещу кого да се сражава. Като военен комендант на остров, загубен в едно от тези морета, сега можеше да се надява само на това, че малката експедиция няма да загине в тях, а някой ден ще се върне вкъщи — от обратната посока, доказвайки по свой начин, че Земята е кръгла.

Последният блокпост се разполагаше в участъка веднага след „Каховска“ и беше почти безлюден. Откакто старецът се помнеше, не бяха нападали севастополци от изток нито веднъж.

Жълтата линия сякаш разделяше не условни отрязъци на безкрайното бетонно черво, а като космически асансьор свързваше две планети, отдалечени една от друга на стотици светлинни години. Зад нея обитаемото земно пространство незабележимо се сменяше с мъртъв лунен пейзаж и всяко сходство между двете страни на линията беше измамно. Съсредоточено местейки крака в тежащите по един пуд обувки, слушайки учестеното си дишане, минаващо през сложна система от гофри и филтри, Омир си представяше, че е именно астронавт, кацнал на спътника на далечна звезда. Той извиняваше себе си за тази детинщина: така му беше по-лесно да свикне с тежестта на скафандъра — тя можеше да се обясни с високата гравитация... и с

това, че щяха да бъдат единствените живи същества на километри напред.

Нито учените, нито фантастите никога не бяха успели да предскажат както трябва бъдещето, мислеше си старецът. През 2034 година човекът отдавна би трябвало да е станал властелин ако не на половината Галактика, то поне на Слънчевата система. Това го бяха обещали на Омир още в детството му. Но и за фантастите, и за учените отправната точка бе, че човечеството е рационално и последователно. Сякаш то не се състоеше от няколко милиарда лениви, лекомислени, влюбчиви личности, а беше надарено с колективен разум и единна воля. Сякаш, захващайки се с овладяването на космоса, то възнамеряваше да се занимава с него сериозно, а не да го изостави наскреда пътя, след като се наиграе, и да се прехвърли към електрониката, а оттам — към биотехнологиите, без да постигне никъде особено впечатляващи резултати. Освен, може би, в областта на ядрената физика.

И ето че той, безкрилият астронавт, нежизнеспособен без огромния си скафандър, пришълец на собствената си планета, изследваше и покоряваше участъците от „Каховска“ до „Каширска“. А за нещо повече Омир и останалите оцелели беше по-добре да забравят. Така или иначе, звездите не се виждаха оттук.

Странно: на това място, зад жълтата черта, тялото му стенеше от сто и петдесет процентовата гравитация, но душата му пребиваваше в безтегловност. Преди денонощие, когато се прощаваше с Елена преди похода към „Тулска“, все още се надяваше да се върне. Но когато Хънтър изрече името му, за втори път подред избирайки Омир за свой спътник, старецът разбра: няма да успее да прояви малодушие. Той толкова много се бе молил за изпитание, за просветление, че най-накрая беше чул и сега би било глупаво и недостойно да се опитва да се отменне.

Вече беше разбрал: когато се занимава с делото на живота си, не може да се застрахова. Не бива да кокетничи със съдбата, обещавайки ѝ, че непременно ще ѝ се отдаде изцяло малко по-късно, следващия път... Можеше и да няма следващ път и ако той не се реши сега, заради какво щеше да живее след това? За да завърши дните си като световно неизвестния Николай Иванович, градския тих луд, стария разказвач на приказки с блуждаещата усмивка?

Но за да се превърне от карикатурния Омир в истинския, от митоман — в митотворец, за да израсне от пепелта обновен, първо трябваше да унищожи предишното си „аз“. Струваше му се, че ако продължи да се съмнява, ако изпадне в тъга по дома и по жена си и непрестанно се озърта назад, непременно ще изпусне нещо много важно отпред. Трябваше да бъде решителен.

От новия поход щеше да му е трудно да се върне невредим, че даже и изобщо да се върне. И колкото и да му беше мъчно за Елена, която отначало не можеше да повярва, че Омир се е появил на станцията само след ден жив и здрав, а после плака, отново изпращайки го в неизвестността, този път не й обеща нищо. Той я притисна към себе си и през рамото й погледна часовника. Трябваше да тръгва. Омир знаеше: десет години от живота не могат да се ампутират току-така, те със сигурност щяха да му напомнят за себе си с фантомни болки.

Мислеше, че постоянно ще му се иска да поглежда назад, но след като премина дебелата жълта линия, той сякаш наистина умря и душата му се изпари, измъквайки се от двете тежки, тромави обвивки. Омир се освободи.

Изглежда, защитното облекло изобщо не тежеше на Хънтър. Просторните дрехи бяха издули неговата мускулиста вълча фигура, превръщайки я в безформена грамада, но въпреки това той не беше загубил ловкостта си. Вървеше редом със задъхващия се старец, но само защото след „Нахимовски“ бе започнал да го следи внимателно.

След видяното на „Нагатинска“, „Нагорна“ и „Тулска“ на Омир не му беше лесно да даде съгласието си и да продължи пътешествието си с Хънтър. Но той намери начин да убеди себе си — именно в присъствието на бригадира с него започнаха да се случват дългоочакваните метаморфози, обещаващи прераждане. И нямаше значение защо Хънтър бе избрал точно него за спътник — за да изведе стареца на верния път или като резервно продоволствие. Най-важното за Омир сега беше да не изпусне това състояние, да успее да се възползва от него, да успее да измисли, да запише...

И още нещо. Когато Хънтър го взе със себе си, на Омир му се стори, че бригадирът наистина се нуждае от него. Не, не за да му

показва пътя в тунелите и да го предупреждава за опасностите. Може би, докато подхранваше стареца, Хънтър също взимаше от него нещо, без да пита? Но от какво ли можеше да се нуждае?

Външната безчувственост на бригадира вече не успяваше да излъже Омир. Под повърхността на парализираното му лице кипеше магма, която понякога изригваше през кратерите на незатварящите се, сълзящи очи. Той беше неспокоен. Той също търсеше нещо.

Хънтър като че ли беше подходящ за ролята на епически герой за бъдеща книга. Омир се поколеба и го прие след първите проби. Но много неща във фигурата на бригадира, в неговата страст към умъртвяване на живи същества, в недоизказаните думи и пестеливите жестове караха стареца да застане нащрек. Хънтър приличаше на онези убийци, които дразнят следователите с намеци, желаейки да бъдат разобличени. Омир не знаеше дали бригадирът вижда в него изповедник, биограф или донор, но чувстваше, че тази странна зависимост става взаимна. Става по-силна от страха.

Не го напускаше усещането, че Хънтър отлага някакъв много важен разговор. Понякога бригадирът се обръщаше към него, сякаш възнамерявайки да попита нещо, но така и не произнасяше нищо. Макар че бе възможно и старецът за пореден път да изкарва желаното за действителност, а всъщност Хънтър да го водеше по-навътре в тунела, за да извие там врата на нежелания свидетел.

Погледът му все по-често се спираше върху раницата на стареца, на дъното на която лежеше злощастният дневник. Той не можеше да го види, но сякаш се досещаше, че там е скрит някакъв предмет, който привлича мислите на Омир; проследяваше ги и постепенно сякаш се приближаваше все по-близо и по-близо до тефтерчето. Старецът се опитваше да не мисли за дневника, но напразно.

Почти не им бе останало време да се приготвят и Омир успя да се уедини с дневника само за няколко минути. Те не бяха достатъчни, за да намокри и отлепи залепените от кръвта листчета, но поне успя да огледа бегло другите страници, запълнени с трескави, откъслечни записи. Хронологията им беше нарушена, сякаш пишещият с голямо усилие бе ловил изплъзващите му се думи и ги бе слагал където му падне върху хартията. Сега старецът трябваше да ги нареди по правилния начин, за да придобият смисъл.

„Няма връзка. Телефонът мълчи. Възможно е да е диверсия. Някой от изгонените, за да си отмъсти? Преди пристигането ни...“

„Положението е безнадеждно. Няма откъде да чакаме помощ. Ако помолим «Севастополска», ще осъдим на смърт своите. Остава ни да се държим... Докога?“

„Не ме пускат... Полудели са. Ако не аз, кой? Ще избягам!“

Имаше и още нещо. Веднага след последните думи, призоваващи да не се щурмува „Тулска“, имаше подпис — неясен, придружен с кафеникав отпечатък на окървавен пръст. Омир не само че беше чувал по-рано това име, но и самият той го бе произнасял често. Дневникът принадлежеше на свързочника от кервана, пратен към „Тулска“ преди седмица.

Преминаха покрай разклонението към електродепото, което непременно вече щеше да е разграбено, ако не беше високият радиационен фон. Черният изсъхнал клон, водещ към него, кой знае защо беше преграден със заварени арматурни жезла, при това не много умело и явно набързо. От тенекиената табелка, прикрепена с тел към прътите, се зъбеше череп и се виждаха следи от предупреждение, изписано с червена боя, но или се беше изтрило от времето, или от нечия обидена от нещо ръка.

Погледът на Омир пропадна в този зарешетен кладенец и едвам се измъкна обратно от него. Старецът си помисли, че линията вероятно не винаги е била толкова безжизнена, както смятаха на „Севастополска“.

Отминаха „Варшавска“ — зловеща, ръждиво-плесенясала, подобна на изваден от водата удавник. От стените, разделени на кахлени клетки, се процеждаше мътна водица. През полуотворените устни на херметичната врата вътре проникваше студен вятър от

повърхността, сякаш нещо огромно, притиснато към изгниващата станция, ѝ правеше изкуствено дишане. Дозиметрите пиукаха истерично, приканвайки ги незабавно да напуснат мястото.

Близо до „Каширска“ един от уредите излезе от строя, показанията на другия сочеха самия край на скалата. Омир почувства как му горчи на езика.

— Къде е епицентърът?

Гласът на бригадир се чуваше лошо, сякаш Омир бе потопил главата си в пълна вана. Той се спря, възползвайки се от момента за кратък отдых, и махна с ръкавицата си на югоизток.

— При „Кантемировска“. Мислим, че бойната глава е пробила покрива на павилиона или вентилационна шахта. Никой не знае със сигурност.

— Значи „Кантемировска“ е изоставена?

— И винаги е била. Цялата линия след „Коломенска“ е пуста.

— А на мен са ми казвали... — започна Хънтър, но млъкна, правейки знак и на Омир да запази тишина, като се настрои на някакви фини вълни. — Известно ли ти е как е на „Каширска“? — попита той най-накрая.

— Откъде? — Старецът не беше сигурен, че е успял да вложи иронична нотка в гъгнивото тромбонно бучене, излизащо от дихателните му филтри.

— Тогава аз ще ти кажа. Там излъчването е такова, че за минута ще ни опече. Нищо няма да ни помогне. Там не бива. Връщаме се.

— Обратно? На „Севастополска“?

— Да. Там ще се кача на повърхността и ще се опитам да се добера по земята — отговори замислено Хънтър, вече изчислявайки маршрута.

— Сам ли смяташ да го направиш? — настръхна Омир.

— Няма да мога вечно да те спасявам. Ще съм зает с опазване на собствената си кожа. А и там няма да можем да минем двамата. Дори за мен самия няма гаранции.

— Ти не разбираш, трябва да съм с теб, длъжен съм... — Омир трескаво търсеше доводи.

— Длъжен си да умреш в името на нещо? — отговори равнодушно бригадирът вместо него.

Прозвуча равнодушно, макар че Омир знаеше много добре, че всъщност филтрите на противогаза отсяват всякакви примеси, пускайки вътре само безвкусния стерилен въздух, а навън — механични и бездушни гласове.

Старецът за миг примижа, спомняйки си всичко, което знаеше за Каховска линия, за поражения от радиация долен край на Замоскворецки клон, за пътя от „Севастополска“ до „Серпуховска“... Каквото и да е, само да не се връщат назад, само той да не се връща в скучния си живот, към лъжливата му бременност с велики романи и безсмъртни легенди.

— Върви след мен! — изхриптя изведнъж Омир и неочаквано дори за самия себе си пъргаво закрачи на изток — към „Каширска“, към самия пъкъл.

* * *

Тя сънуваше как търка с пила стоманените окови, с които беше прикована към стената. Пилата скърцаше и се плъзгаше, и дори когато започваше да ѝ се струва, че се е врязала на половин милиметър в стоманата, беше достатъчно да спре да работи и плитката, едва забележима браздичка се затваряше пред очите ѝ.

Но Саша не се отчайваше: отново се хващаше за инструмента и наранявайки дланите си, се заемаше да пили неподатливия метал, спазвайки установения строг ритъм. Най-важното беше да не нарушава ритъма, да не се поддава на слабостта, да не прекратява работата дори за миг. Заклещените в оковите глезени бяха подпухнали и отекли. Тя осъзна, че дори и да смогне да победи желязото, така или иначе не ще успее да избяга, защото краката ѝ ще откажат да я слушат.

Събуди се и с усилие дойде на себе си.

Оковите не ѝ се бяха присънили — китките на Саша бяха стегнати с белезници. Тя лежеше в мръсната каросерия на старата кариерна дрезина, която монотонно поскърцваше и мъчително бавно се тътреше напред. В устата на девойката беше натъпкан парцал, слепоочието я болеше и оттам капеше кръв.

„Не ме е убил — помисли си тя. — Защо?“

От каросерията се виждаше само късче от тавана. В неравния светлинен кръг се мяркаха спойките на тюбингите: дрезината се носеше по линията. Докато момичето се опитваше да измъкне окованите ръце иззад гърба си, тюбингите се смениха с олющена бяла боя. Саша настръхна: що за станция беше това?

Тук не беше хубаво: не просто тихо, а глухо, не безлюдно, а безжизнено, и напълно тъмно. Тя кой знае защо си беше мислила, че там, отвъд моста, всяка станция е пълна с народ и навсякъде се вдига врява. Излизаше, че е бъркала?

Таванът над Саша застина. Нейният похитител излезе на платформата с пъшкане и ругатни, заскърца с подкованите си токове, разхождайки се наоколо. После, след като явно вече бе свалил противогаза си, с утробен глас изръмжа доброжелателно:

— Ето ни и тук. Колко години минаха!

И с удоволствие изпусвайки въздуха от белия си дроб, удари тежко — не, ритна с ботуш — нещо неживо, обемисто. Натъпкан чувал?

Догадката накара Саша да се вкопчи със зъби във вонящия парцал и да започне да издава нечленоразделни звуци, изви тялото си в дъга. Тя разбра и къде я е докарал обвитият в брезент дебелак, и с кого той разговаряше така.

* * *

Смешно би било да се надява да се измъкне от Хънтър. Той настигна стареца с няколко скока, вкопчи се в рамото му и го дръпна болезнено.

— Какво ти става?!

— Само още малко път има... — изхриптя Омир. — Спомних си! Тук има проход право до Замоскворецка линия, още преди „Каширска“. Ще минем през него — и право в тунела, няма да има нужда да минаваме през станцията. Ще я подминем и ще излезем при „Коломенска“. Трябва да е наблизко. Моля те...

Улучвайки момента, той се опита да се изтръгне, но се спъна в крачола си, падна върху релсите, веднага се изправи и отново тръгна напред. Хънтър с лекота задържа стареца, сякаш беше плъх на каишка,

и го обърна към себе си. Наведе се така, че визьорите на скафандрите им се изравниха. Вгледа се в Омир и след няколко секунди отслаби хватката.

— Добре.

Сега вече бригадирът го мъкнеше, без да го оставя дори за миг. Пулсирането на кръвта в ушите му се заглушаваше от истеричното пиукане на броячите, краката му бяха изтръпнали и почти не ги усещаше, белият му дроб от напрежение сякаш потрепваше и страшно го сърбеше.

За малко щяха да пропуснат тъмното петно на отвора. Мушнаха се в него и тичаха още няколко дълги минути, докато не навлязоха в нов тунел. Бригадирът се огледа набързо, върна се в прохода и подхвърли:

— Къде ме доведе? Бил ли си някога тук?

На трийсет метра отляво на прохода, точно в посоката, накъдето трябваше да отидат, тунелът от тавана до пода бе плътно обхванат от нещо, наподобяващо паяжина.

Омир, пестейки дъха си, само поклати глава. Вярно си беше — никога по-рано не беше идвал тук. А нещата, които бе чувал за тези места, едва ли си струваше сега да ги разказва на Хънтър.

Бригадирът прехвърли автомата в лявата си ръка, измъкна от раницата си дълъг нож, наподобяващ самоделно мачете, и разряза лепкавата бяла дантела. Изсушените скелети на хванатите в паяжината летящи хлебарки се разклатиха и изпопадаха с шумолене. Нанесената рана веднага се затвори, сякаш зарасна. Бригадирът освети с фенера си тунела зад полупрозрачното платно на паяжината. За разчистването му щяха да са необходими часове: лепливите нишки в многослойна плетеница запълваха прохода навсякъде, докдето стигаше лъчът.

Хънтър погледна към дозиметъра, издаде странен гърлен звук и се зае настървено да сече опънатата между стените прежда. Паяжината се поддаваше бавно, отнемайки им повече време от това, с което разполагаха. За десет минути успяха да се придвижат едва на трийсет метра, а нишките се сплитаха все по-плътно, запушвайки прохода като тапа от памук.

Най-накрая при една обрасла от субстанцията вентилационна шахта, под която върху траверсите лежеше уродлив двуглав скелет, бригадирът хвърли ножа си на пода. Бяха заседнали в паяжината

досуц като хлебарките и дори съществото, изтъкало тази мрежа, отдавна да беше мъртво и да нямаше опасност да дойде за тях, те така или иначе скоро щяха да загинат — от излъчването.

В броените мигове, в които Хънтър се чудеше какво решение да вземе, старецът си спомни още нещо, което някога беше чул за този тунел. Спусна се на едното си коляно и измъкна от резервния си пълнител няколко патрона. Помагайки си с джобното си ножче, отвори патроните и изтърси барута в дланта си.

Хънтър не се нуждаеше от обяснения. След няколко минути те, върнали се в началото на тунела, бяха посипали върху памучната настилка сива купчинка пращец и поднесоха към нея запалката.

Пращецът изфуча, започна да дими и изведнъж се случи нещо невероятно: пламъкът се разнесе едновременно във всички посоки, като достигна до далечния таван и обхвана цялото пространство на тунела. Изпепелявайки паяжината, той се втурна към вътрешността на тунела. Ревящият, пламтящ пръстен, озаряващ опушените тубинги и оставящ след себе си само висящи тук-таме от тавана изгорели дрипи, неумолимо се придвижваше напред. Бързо смаляващ се, огненият обръч се отдалечаваше към „Коломенска“, засмуквайки въздуха като гигантско бутало. После тунелът свърна и пламъкът се скри зад завоя, влачейки след себе си мантия от пурпурни избухвания.

И вече съвсем далеч през равномерното бучене на огъня като че ли се чу нечовешки, отчаян вопъл, примесен с хрипливо съскане... Макар че на хипнотизирания от зрелището Омир можеше и само да му се е причуло.

Хънтър мушна ножа обратно в раницата си и вместо него извади нови, неразпечатани филтри за противогоаз.

— Пазех ги за обратния път. — Той смени своя филтър и подаде втория на стареца. — Заради пожара сега тук е като след бомбардировка.

Старецът кимна. Пламъкът беше размесил и вдигнал във въздуха радиоактивните частици, които с години се бяха събирали върху паяжината. Черният вакуум на тунела сега бе изпълнен със смъртоносни молекули. Увиснали в пустотата като милиарди дребни подводни мини, те препречваха фарватера им. Беше невъзможно да ги заобиколят.

Налагаше се да минат през тях.

* * *

— Да можеше сега баща ти да те види — подхвърли подигравателно дебелакът.

Саша седеше точно срещу тялото на баща си, обърнато по корем, с лице, потопено в локва кръв. И двете презрамки на гащеризона ѝ вече бяха смъкнати от раменете ѝ, разкривайки изцапан потник с изображението на някакво весело зверче. Похитителят не ѝ позволяваше да види лицето му, като заслепяваше очите ѝ с ярък лъч всеки път, когато тя опита да ги вдигне. Беше измъкнал парцала от устата ѝ, но Саша така или иначе не възнамеряваше да го моли за нищо.

— За съжаление не приличаш на майка ти. А аз толкова се надявах...

Слонските крака, обути с високи гумени ботуши, вече омацани в червено, отново се заеха да обикалят колоната, до която седеше Саша. Сега гласът му се разнесе иззад гърба ѝ.

— Татко ти сигурно си е мислел, че с течение на времето всичко ще бъде забравено. Но за някои престъпления няма срок на давност... За клеветата. За измяната.

Угоеният му силует изплува от мрака от другата страна. Той застина над тялото на бащата на Саша, подритна го с ботуш, обилно се изхрачи върху него.

— Жалко, че старецът е пукнал без моя помощ. — Дебелакът обходи с лъча на фенера унилата, безлика станция, затрупана с непотребни вехтории, и го спря върху велосипед без колела. — А тук при вас е уютничко. Мисля, че ако не беше ти, татко ти щеше да предпочете да се обеси.

Докато фенерът не я осветяваше, Саша се опита да изпълзи встрани, но само след секунда лъчът отново я изтръгна от мрака.

— И аз го разбирам. — С един скок похитителят се озова до нея. — Девоичето се е получило както си трябва. Жалко само, че не прилича на майка си. Мисля, че и той е бил разстроен от това. Но нищо. — Той я побутна с ботуша и я повали на една страна. — Ненаправно преминах през цялото метро, за да се добера дотук.

Саша се дръпна и заклати глава.

— Виждаш ли колко непредсказуемо е всичко, Петя — обърна се дебелият отново към бащата на Саша. — Беше време, когато даваше на трибунал конкурентите си в любовта. И пак мерси, че не ги екзекутиреше, а просто ги прогонваше до живот. Но животът е дълъг и обстоятелствата се променят. При това не винаги в твоя полза. Върнах се, макар и да ми отне десет години повече, отколкото планирах.

— Завръщанията никога не са случайни — повтори с шепот Саша думите на баща си.

— Златни думи — с подигравателен тон даде оценка дебелиякът. — Ей, кой е там?!

В противоположния край на платформата се чу шумолене и падна нещо тежко, после сякаш се чу съскане и прокрадващите се стъпки на едър звяр... Възцарилата се отново тишина беше фалшива, накъсана и Саша, също като похитителя си, усещаше, че от тунела срещу тях се надига нещо...

Дебелиякът изщрака със затвора, спусна се на едно коляно до девойката, притисна към рамото си приклада и насочи треперещото петно светлина към най-близките колони. Да се слуша как оживяват пустеещите от десетилетия южни тунели беше не по-малко зловещо, отколкото да се попадне на съживена мраморна статуя на някоя от централните станции.

... Във вече отдръпващия се встрани лъч се мярна размазана сянка, която определено не беше човешка — нито по очертанията си, нито по подвижността си... Но когато светлината отново падна върху мястото, където току-що се бе намирало загадъчното създание, вече нямаше и следа от него. Минута по-късно панически въртящият се лъч го засече отново — само на двайсет крачки от тях.

— Мечка?! — прошепна недоверчиво дебелиякът, натискайки спусъка.

Куршумите се хвърлиха върху колоните и започнаха да кълват стените, но нито един изстрел не достигна целта. А после дебелиякът изведнъж прекрати безсмислената стрелба, изпусна автомата и притисна ръце към корема си. Фенерът му се търкулна встрани и светлинният му конус се плъзна по пода, осветявайки едрата му прегърбена фигура.

От тъмнината бавно пристъпи напред някакъв човек — удивително меко, почти безшумно стъпвайки с тежките си високи

ботуши. В прекалено свободния дори за такъв великан защитен костюм наистина можеше да бъде взет за мечка. Не носеше противогаз — изпъстрената с белези обръсната глава наподобяваше изпепелена пустош. Едната част от лицето му — мъжествено, грубовато и с остри черти — беше по-скоро красива, но изглеждаше мъртвешка и Саша не можа да сдържи потръпването си при вида ѝ. Другата половина беше откровено чудовищна — сложното преплитане на белези я превръщаше в полумаска на изрод от приказките, съвършен в своята безобразност. Но все пак, ако не бяха очите му, външността му щеше да е по-скоро отблъскваща, отколкото плашеща. Блуждаещият, полубезумен поглед съживяваше обездвиженото лице. Съживяваше го, но не го одушевяваше.

Дебелакът се опита да се изправи на крака, но веднага рухна на пода, крещейки от болка — коленете му бяха простреляни. Човекът се спусна на колене до него, притисна дългата, увенчана със заглушител цев на пистолета си към слепоочието му и натисна спусъка. Вопълът се прекъсна мигновено, но ехото още няколко секунди блуждаеше над сводовете на станцията като лишена от тяло изгубена душа.

Изстрелът беше отметнал назад главата му и сега похитителят на Саша лежеше, обърнат към нея... На мястото на лицето му зееше влажна яркочервена яма. Саша се присви и тихичко зави от ужас. Страшният човек бавно, замислено насочи дулото към нея.

После се огледа и размисли — пистолетът изчезна в кобура под мишницата му, а той самият отстъпи назад, сякаш отричайки се от стореното. Отвори плоската си манерка и я притисна към устните си.

На малката сцена, осветена от помръкващото фенерче на убития дебелак, се появи ново действащо лице — тежко дишащ, държащ се за ребрата старец.

Облечен в същия защитен екип, както и убиеца, той изглеждаше страшно нелепо в него. Едва настигнал спътника си, старецът изтощено се отпусна на пода, без дори да забележи, че всичко наоколо е залято в кръв. Чак по-късно, когато дойде на себе си и отвори очи, видя двете уродливи тела и обградената от тях безмълвна, уплашена девойка.

* * *

Успокоилото се сърце се разтуптя отново. Омир още не можеше да изрази това с думи, но вече знаеше със сигурност — беше я намерил. След толкова нощи, прекарани в безплодни опити да си представи бъдещата си героиня, да измисли устните ѝ и китките на ръцете ѝ, облеклото ѝ и аромата, движенията и мислите, той изведнъж срещна жив човек, който съответстваше точно на желанията му. Не, по-рано той си я представяше по съвсем различен начин... По-изящна, по-плавна и определено не толкова млада. Тя изглеждаше доста по-сурова, в нея имаше твърде много остри ъгли и поглеждайки я в очите, вместо да срещне топъл, нежен поглед, старецът се натъкна на две парчета лед. Беше различна, но Омир знаеше — той се бе заблуждавал, не беше успял да отгатне правилно каква трябва да бъде тя.

Уплашеният ѝ поглед, изкривените от страх черти на лицето, скованите ѝ ръце интригуваха стареца. Макар и да беше майстор в преразказването на приказки, писането на трагедии като тази, която трябваше да се случи с девойката, не му се удаваше. Нейната безпомощност, обреченост, чудодейното ѝ спасение и начинът, по който съдбата ѝ се беше вплеала в тяхната история, означаваха, че той е на верния път.

И въпреки че тя не изрече нито дума, той беше готов да ѝ повярва. Та нали, освен всичко друго, девойката — със своите бели, раздърпани, надве-натри подстригани коси и остри уши, с омазани в сажди скули и оголени ключици, неочаквано бели и уязвими, със своята по-детски пухкава, прехапана долна устна — беше по особен начин красива.

Любопитството му се смеси с жалост и внезапна нежност.

Старецът се приближи и се спусна на колене до нея. Тя настръхна и присви очи. „Дивачка“, помисли си той. Потупа я по рамото, без да знае какво да каже...

— Време е да тръгваме... — вметна Хънтър.

— А тя? — кимна Омир към девойката.

— Нищо. Не е наша работа.

— Не можем да я оставим тук сама!

— По-лесно ще е да я застрелям — отсече бригадирът.

— Не искам да идвам с вас — изрече девойката, внезапно съвзела се. — Само ми свалете белезниците. Ключовете трябва да са в него — тя посочи безликия счупен манекен.

Хънтър с три движения обискира трупа и измъкна от вътрешния джоб връзка метални ключове. Хвърли ги на девойката и погледна към стареца:

— Готов ли си?

Омир, все още опитвайки се да отложи раздялата, я попита:

— Какво ти направи това животно?

— Нищо — отговори тя, ровейки по земята. — Не успя. Но той не е животно. А обикновен човек. Жесток, глупав, злопаметен. Както всички останали.

— Не всички са такива — възрази старецът без особена увереност.

— Всички — повтори упорито девойката и се изправи на изтръпналите си крака, мръщейки се. — Но това не е беда. Да останеш човек също не е лесно.

Колко бързо беше забравила за уплахата си! Вече не свеждаше поглед и гледаше мъжете настъпателно, предизвикателно. Приблужи се към един от трупите, внимателно го обърна нагоре с лицето, прибра разперените му ръце и го целуна по челото.

После се обърна към Хънтър, присви очи и крайчето на устните ѝ трепна.

— Благодаря.

Не взе вещи или оръжия със себе си. Слезе на линията и закрочи към тунела, накуцвайки. Бригадирът гледаше подир нея навъсено, изпод вежди, а ръката му нерешително бродеше по колана между манерката и ножа. Най-накрая той взе решение, изправи се и извика:

— Почакай!

ГЛАВА ОСМА

МАСКИ

Клетката лежеше там, където дебелакът я бе избил от ръцете на Саша. Вратичката ѝ беше полуотворена — плъхът бе избягал... „Нека“, помисли си девойката. Плъхът също заслужаваше свобода.

Нямаше избор — наложи се Саша да си сложи противогаза на похитителя си. Той сякаш все още пазеше остатъците от зловонния му дъх, но девойката можеше само да се радва, че дебелакът е успял да свали маската, преди да го прострелят.

Близко към средата на моста радиационният фон отново скочи.

Огромният брезентов екип, в който тя се мяташе като личинка в пашкула си, се задържахше върху нея по чудо. Но противогазът, макар и да беше разтегнат на ширина от муцуната на дебелака, прилепна плътно към лицето ѝ. Тя се стараеше да диша колкото се може по-силно, за да издуха от маркучите и филтрите миризмата на убития. Но гледайки около себе си през изпотените кръгли стъкла, не можеше да се отърве от усещането, че е влязла не просто в нечий защитен костюм, а в чуждо тяло. Само преди час вътре беше дошлият за нея бездушен демон. А сега, за да премине през моста, сякаш ѝ се налагаше да се превърне в самия него, да погледне света през неговите очи.

И през очите на онези хора, които бяха прогонили нея и баща ѝ на „Коломенска“ и които ги държаха през всичките тези години там живи само защото алчността им беше по-силна от омразата. Интересно дали за да се изгуби сред такива хора, на Саша също щеше да ѝ се наложи да носи черна гумена маска и да се прави на някой друг, на някой без лице и без чувства? Ако можеше това да ѝ помогне да се промени и отвътре, да нулира спомените си... Искрено да повярва, че с нея не се е случило нищо необратимо, че все още може да започне отначало.

На Саша ѝ се искаше да вярва, че тези двамата са я избрали не случайно, че са били изпратени на станцията именно заради нея, но знаеше, че не е така. Трудно ѝ беше да определи защо са я взели със себе си — за развлечение, от съжаление или за да докажат нещо един на друг. В малкото думи, подхвърлени ѝ като кокал от стареца, като че ли прозираше съчувствие, но той правеше всичко, поглеждайки към спътника си — държеше си езика зад зъбите и сякаш се боеше да не го уличат в човечност.

А вторият, след като разреши на девойката да ги придружи до най-близката станция, повече не я погледна. Саша нарочно се позабави и го пропусна пред себе си, за да може да изучава спокойно поне гърба му. Той явно усещаше погледа ѝ — веднага се напрегна, тръсна глава, но не се обърна; или прояви снизходителност към любопитството на девойката, или не желаше да показва, че ѝ обръща внимание.

Могъщото телосложение и животинските маниери на бръснатия, които бяха накарали дебелата да го сбърка с мечка, показваха, че е воин и единак. Работата не беше само в ръста му или в размерите на раменете. Той излъчваше сила и тя щеше да е също толкова осезаема, ако беше слаб и нисък. Такъв човек може да накара почти всеки да му се подчини, а онези, които си правят оглушки, би унищожил без колебание.

И дълго преди Саша да овладее окончателно страха си пред този човек, преди да започне да се опитва да разбере него и себе си, непознатият глас на събуждащата се в нея жена уверено ѝ каза, че тя също ще му се подчини.

* * *

Дрезината се движеше напред удивително бързо. Омир почти не усещаше съпротивление в ръчките — бригадирът поемаше върху себе си цялата тежест. Старецът, застанал от другата страна на лоста, за благоприличие също вдигаше и сваляше ръце, но тази работа изобщо не му отнемаше от силите.

Ниският мост приличаше на стоножка, попълзяла над тъмната гъста река. Месото-бетон беше окапало от железния ѝ скелет, краката ѝ се бяха подсекли, един от двата гръбнака беше пропаднал и се бе

откършил. Утилитарен, типов и недълготраен, както и обкръжаващото го ново строителство, както и целите щамповани московски покрайнини, той беше лишен от каквото и да било изящество. Но носейки се по него и озъртайки се възхитено встрани, Омир си спомняше за разклоняващите се вълшебни мостове на Петербург, за ажурната чернота на Кримския мост.

За повече от двайсет години, изживени в метрото, старецът само три пъти се бе качвал на повърхността и всеки път се стремеше да види повече, отколкото беше възможно за толкова кратко време. Да съживи спомените си, да насочи към града помътняващите с годините обективи на очите си и да пощрака с ръждивия затвор на зрителната си памет, набирайки впечатления за бъдещето. Че току-виж не ще има повече късмета да се озове на повърхността — на „Коломенска“, „Речна гара“ или „Топъл стан“. На тези чудно красиви места, към които той, както и много московчани, по-рано се бяха отнасяли — напълно неоснователно — с известна погнуса.

Година след година неговата Москва остаряваше, рушеше се. На Омир му се прииска да погали разпадащия се мост така, както девойката на „Коломенска“ бе приласкала мъртвеца. Да погали и моста, и сивите заводски здания, и осиротелите жилищни блокове. Да им се полюбува. Да ги докосне, за да почувства, че наистина се намира сред тях, а не вижда всичко това насън. И за всеки случай да се сбoguва с тях.

Видимостта беше лоша, сребрилата лунна светлина не успяваше да пробие през филтъра на плътните облаци и на стареца му се наложи повече да отгатва, отколкото да забелязва. Нищо, той беше свикнал да подменя реалността с фантазии.

Напълно отдал се на съзерцаването, Омир сега не мислеше за нищо друго — бе забравил и за легендите, които му предстоеше да измисли, и за тайнствения дневник, непрестанно тревожил въображението му през последните часове. Държеше се точно като дете на екскурзия — заяпваше се в размитите силуети на високите сгради, въртеше глава, шепнеше си нещо.

Прекосяването на моста не доставяше никакво удоволствие на спътниците му. Бригадирът, настанил се с лице по посока на движението, само понякога застиваше и се озърташе към долитащите отдолу шумове. През останалото време цялото му внимание беше

приковано към онази далечна, невидима за никой друг точка, където линията отново потъваше под земята. Девојката седеше зад гърба на Хънтър, кой знае защо вкопчила се и с двете си ръце в трофейния противоваз.

Личеше ѝ, че на повърхността тя се чувства зле. Докато отрядът се движеше по тунела, девојката изглеждаше доста висока, но беше достатъчно да излязат на повърхността, и тя веднага се сви, сякаш потъвайки в невидима раковина, и дори сваленият от трупa брезентов екип, който имаше чудовищни размери, не я правеше да изглежда по-едра. Тя беше безразлична към виждащите се от моста красоти и гледаше в пода, право пред себе си.

Преминаха покрай развалините на станцията „Технопарк“, построена набързо непосредствено преди войната и разрушена дори не от бомбите, а от времето, и най-накрая се приближиха към гърлото на тунела.

В бледия нощен мрак входът бе петно абсолютна тъмнина. Сега за Омир скафандърът беше истинска броня, а самият той — средновековен рицар, влизащ в приказна пещера, в обиталище на дракон. Шумът на нощния град остана на прага на леговището му, там, където Хънтър нареди да оставят дрезината. Сега се чуваше само плахото шумолене от крачките на тримата пътници и оскъдните им думи, накъсани от спъващото се в тубингите ехо. Но в звученето на този тунел имаше нещо необичайно. Дори Омир усещаше ясно затвореността на пространството, сякаш са влезли през гърлото на стъклена бутилка.

— Там е затворено — потвърди като ехо опасенията му Хънтър.

Лъчът на фенера му пръв напипа дъното: отпред като глуха стена беше изправена херметична врата. Прекъсващите при вратата релси леко проблясваха, от масивните панти падаха кафяви струи смазка. Наоколо бяха натрупани стари дъски и начупени сухи клонки, сякаш някой наскоро беше палил огън. Вратата явно се използваше, но само за изход — нямаше нито звънци, нито никакви други устройства за оповестяване.

Бригадирът погледна девојката.

— Тук винаги ли е така?

— Те понякога излизат. Идват при нас на другия бряг. Търгуват. Мислех си, че днес...

Тя сякаш се опитваше да се оправдае. Знаеше, че няма достъп до тунела, но го криеше?

Хънтър заудря по вратата с дръжката на мачетето си като по огромен железен гонг. Но стоманата беше твърде дебела и вместо звънтене се получи само вяло, глухо почукване. Едва ли можеха да го чуят от другата страна, дори и там да имаше някой.

Не се случи чудо. Отговор не последва.

* * *

Въпреки здравия разум Саша се надяваше, че тези хора ще успеят да отворят вратата. Боеше се да ги предупреди, че входът към голямото метро е затворен — ами ако изведнъж решаха да минат по друг път и да я изоставят там, където са я намерили?

Но в голямото метро не ги очакваха, а разбиването на херметична врата не беше по силите на нито един човек. Бръснатият проучи крилата на вратата, опитвайки се да намери слабо място или тайна ключалка, но Саша знаеше: от тази страна нямаше никакви ключалки. Вратата се отваряше само отвътре.

— Чакайте тук. Отивам на разузнаване. Ще проверя вратата във втория тунел, ще потърся вентилационни шахти — излая човекът. Помълча малко и кой знае защо добави: — Ще се върна.

Каза това и изчезна. Старецът събра разхвърляните наоколо клонки и дъски и запали анемичен огън. Седна право върху траверсите, бръкна в раницата си и се зае да рови из имуществото си. Саша се отпусна до него и се спотаи, наблюдавайки. Старецът разиграваше странен спектакъл — неясно дали за нея или за самия себе си. Извади от раницата си зацапана и смачкана тетрадка, хвърли изпълнен с опасение поглед към Саша, леко се отдалечи от нея и се приведе над хартията. После веднага скочи с подозрителна за годините си ловкост — за да провери дали наистина бръснатият си е тръгнал. Направи десетина несигурни крачки към изхода на тунела, не намери никого там и реши, че тези мерки за безопасност са достатъчни. Седна,

облегнат с гръб към вратата, прикри се от Саша с раницата си и потъна в четене.

Четеше неспокойно; мънкаше нещо неразбираемо, после свали ръкавиците, извади манерката с водата и неизвестно защо започна да полива тетрадката. Прочете още малко и изведнъж се зае да трие ръцете си в панталоните, с досада се плесна с длан по челото, който знае защо докосна противогаса и отново се върна към четенето. Заразена от вълнението му, Саша се отвлече от размислите си и се приближи към него. Старецът беше прекалено увлечен, за да забележи маневрите й.

Бледозелените й очи, изпълнили се с блясъка на огъня, пламтяха трескаво даже през стъклата на противогаса. От време на време той с явно усилие успяваше да изплува обратно — за глътка въздух. Откъсваше се от четивото, вглеждаше се с опасение в далечното късче нощно небе в края на тунела, но той беше чист — бръснатият човек бе изчезнал безследно. И тогава тетрадката отново поглъщаше стареца изцяло.

Сега Саша разбра защо той поливаше хартията с вода — опитваше се да раздели слепилите се страници. Очевидно това му се удаваше зле — веднъж извика така, сякаш се е порязал; случайно беше скъсал един от листовете. Изруга и в този момент забеляза с какво любопитство го разглежда тя. Смути се, намести отново противогаса си, но не заговори с нея, докато не прочете всичко докрай.

После подскочи към огъня и хвърли тетрадката в него. Не гледаше към Саша и тя почувства — сега не си струваше да го разпитва, щеше да излъже или да си премълчи. А и имаше неща, които в момента я тревожеха значително повече. Откакто бръснатият беше тръгнал, сигурно бе изминал един час. Дали не ги е зарязал тук като излишно бреме? Саша се приближи още повече към стареца.

— Вторият тунел също е затворен — изрече тя тихо. — И всички близки шахти са зазидани. Това е единственият вход.

Той я погледна разсеяно, като с големи усилия успя да се съсредоточи върху чутото.

— Той ще намери начин да проникне вътре. Има усет. — Старецът млъкна и след минута, сякаш за да прояви учтивост, попита: — Как се казваш?

— Александра — представи се със сериозен тон тя. — А ти?

— Николай... — започна той, протягайки ръка към нея, и изведнъж, сякаш размислил, трескаво я отдръпна, преди Саша да успее да я докосне. — Омир. Казвам се Омир.

— Странен прякор — отбеляза Саша.

— Това е име — отговори твърдо Омир.

Да му обясни ли, че докато те са с нея, вратите няма да се отворят? Напълно възможно беше вратите да се бяха оказали широко отворени, ако бе дошла два дни по-рано. Просто „Коломенска“ отказваше да пусне Саша, наказваше я за начина, по който беше постъпила с баща си. Девојката бе избягала, опъвайки веригата на оковите си, но не можеше да я скъса. Станцията я беше върнала при себе си веднъж, щеше да я върне пак...

Тези мисли и образи, колкото и да ги прогонваше като гадини кръвопийци, отлитаха на една ръка разстояние от нея, а после се връщаха и започваха да кръжат, да кръжат, да влизат в ушите ѝ, в очите ѝ.

Старецът продължаваше да пита Саша за разни неща, но тя не отговаряше; пелената на сълзите бе покрила очите ѝ, а в ушите ѝ звучеше гласът на баща ѝ, повтарящ: „Няма нищо по-ценно от човешкия живот.“ Дойде мигът, в който разбра значението на тези думи.

* * *

Това, което ставаше на „Гулска“, вече не бе загадка за Омир. Обяснението беше по-просто и по-страшно от онова, което бе очаквал. Но заедно с разшифроването на намерения тефтер започваше още по-страшна история. Дневникът се оказа за Омир черен печат, еднопосочен билет и след като вече го беше получил, не можеше да се отърве от него, дори и да го изгори.

Освен това подозренията му относно Хънтър сега се оказаха подкрепени със сериозни улики, макар че Омир нямаше никаква представа какво да прави с тях. Всичко, което бе прочел в дневника, напълно противоречеше на твърденията на бригадира. Той просто

лъжеше, при това лъжеше съзнателно. Старецът трябваше да разбере в името на какво са тези лъжи и дали в тях има някакъв смисъл. От това зависеше дали ще се реши да последва Хънтър по-нататък и дали приключението му щеше да се превърне в героичен епос или в кошмарна касапница, след която няма да останат живи свидетели.

Първите записи в тефтера датираха от деня, в който керванът, без да претърпи загуби, беше преминал през „Нагорна“ и навлязъл в „Тулска“, без да срещне никаква съпротива...

„Почти до самата «Тулска» тунелите са тихи и пусти. Движим се бързо, това е добър знак. Командирът се надява да се върнем не по-късно от утре“, докладваше загиналият свързочник.

„Входът на «Тулска» не се охранява. Изпратиха разузнавач. Не се върна — безпокоеше се той няколко часа по-късно. — Командирът взе решение всички заедно да тръгнем към станцията.“

След още известно време: „Не можем да разберем каква е работата... Разговаряме с местните. Лошо. Някаква болест“.

И скоро разясняваше: „Няколко души на станцията са заразени от нещо... Неизвестно заболяване...“ Явно хората от кервана се бяха опитали да окажат помощ на болните: „Фелдшерът не може да намери лекарство. Казва, че болестта наподобява бяс... Изпитват чудовищна болка, невменяеми са... Нападат останалите.“ И веднага след това: „Отслабнали са от болестта, не могат да причинят сериозна вреда. Лошото е друго...“

Тук за жалост страницата беше слепена и на Омир му се наложи да я полее с вода от манерката си.

„Страх от светлината. Повдигане. Кръв в устата. Кашлица. После се подуват... Превръщат се в...“ — думата беше старателно задраскана. „Не е ясно как се предава. По въздуха? Чрез контакт?“ — това вече беше от следващия ден. Отрядът бе останал.

„Защо не са ни известили?“ — запита се старецът и веднага си спомни, че някъде вече беше видял отговора. Прелисти... „Няма връзка. Телефонът мълчи. Може да е диверсия. Някой от изгонените, за да си отмъсти? Преди пристигането ни са гонели болните в тунела. Някой от тях? Да е прерязал кабела?“

На това място Омир откъсна поглед от буквите и с невиждащ поглед се вторачи в празното пространство.

Да допуснем, че кабелът е прерязан. Защо тогава не са се върнали на „Севастополска“?

„Все по-лошо. Докато се прояви, минава седмица. А ако е повече? После до смъртта има още една-две седмици. Не е ясно кой е болен и кой — здрав. Няма лекарства. Смъртността е сто процента.“

Ден по-късно свързочникът бе направил още един запис, вече познат на Омир: „Тулска“ е в хаос. Няма изход към метрото, Ханза е направила блокада. Не бива да се връщаме вкъщи“, а на следващата страница продължаваше: „Здравите стреляха в болните, особено в агресивните. Направиха кошара за заразените... Съпротивляват се, молят да ги освободят.“

И после — кратко и страшно: „Хапят се взаимно...“

Свързочникът също е бил изплашен, но желязната дисциплина в отряда е попречила на страха да прерасне в паника. Дори в огнището на епидемията от смъртоносната треска севастополската бригада си е останала севастополска бригада... „Взехме ситуацията под контрол, отцепихме станцията, назначихме комендант — четеше Омир. — Всички наши са наред, но е минало твърде малко време.“

Издирващият отряд, изпратен от „Севастополска“, достигнал благополучно „Тулска“ и, разбира се, заседнал на нея като в тресавище. „Взехме решение да се задържим тук, докато не мине инкубационният период, за да не подлагаме другите на опасност... Или завинаги — обречено беше написал свързочникът. — Положението е безнадеждно. Няма откъде да чакаме помощ. Ако помолим «Севастополска», ще осъдим на смърт своите. Остава ни да се държим... Докога?“

Значи тайнственият патрул при херметичната врата на „Тулска“ се е състоял от севастополци? Гласовете им неслучайно се бяха сторили познати на Омир — дежурните са били хора, заедно с които няколко дни преди това той бе отбранявал от упирите чертановския участък! Доброволно отказали се от връщане, те се надяваха да предпазят от заразяване родната станция...

„Най-често от човек на човек, но явно може и по въздуха. Някои като че ли имат имунитет. Започнало се е преди две седмици, мнозина още не са се разболели... Но мъртвите са все повече и повече. Живеем в морга“, пишеше свързочникът.

„Кой е следващият, който ще умре?“ — изведнъж надаваше истеричен вик той. Овладеяваше се и продължаваше по-спокойно: „Трябва да се направи нещо. Да ги предупредим. Искам да отида доброволец. Не до «Севастополска» — искам да намеря мястото, където е прекъснат кабелът. Да се обадя, трябва да се обадя.“

Минало още денонощие, изпълнено с борба с командира на кервана, спорове с другите бойци и нарастващо отчаяние. Всичко онова, което свързочникът се стараел да им вгълпи, го пишел и в дневника.

„Не разбират ли как изглежда това на «Севастополска»! Вече цяла седмица сме блокирани, нямат вест от нас! Ще пратят още трима, които също няма да могат да се върнат. После ще изпратят голяма щурмова бригада. Ще обявят мобилизация. Всички, които дойдат на «Тулска», ще са в рискована зона. Някой ще се зарази и ще избяга вкъщи. И край. Трябва да се предотврати щурмът! Не разбират...“

Още един опит да говори с началника — безплоден, както и всички предишни... „Не ме пускат... Полудели са. Ако не аз, кой? Ще избягам!“

„Престорих се, че съм се примирил, че съм съгласен да чакам — телеграфираше той след ден. — Излязох да дежуря при херметичната врата. Извиках, че ще намеря къде е прекъснат кабела, и избягах. Стреляха в гърба ми. Куршумът заседна.“

Омир прелисти.

„Не за себе си. За Наташа, за Серьожа. Самият аз не се и надявах да се спася. Нека те живеят. Нека Серьожка...“ — тук перото беше играло в отслабващата ръка; може би той бе добавил този текст по-късно, защото му е свършило мястото или защото му е било все едно къде ще пише. После нарушената хронология се възстановяваше: „Пропуснаха ме през «Нагорна», благодаря. Нямам повече сили. Вървя, вървя. Припаднах. Колко съм проспал? Не знам. Имам кръв в белия дроб? От куршума или съм се разболял? Не...“ — кривата на буквите се изправяше в пълзяща линия като енцефалограмата на умиращ. Но после свързочникът все пак идваше на себе си и довършваше: „... не мога да намеря повредата.“

„Нахимовски“. Достигнах го. Знам къде е телефонът. Ще ги предупредя... че не бива! Да спася... Жена липсва ми — пишеше той все по-несвързано на листа, редом с червените капки кръв. — Обадох

се. Чуха ли ме? Скоро ще умра. Странно. Ще заспя. Нямам патрони. Искам да заспя, преди тези... Стоят около мен, чакат. Още съм жив, махай се."

Финалът на дневника, изглежда, беше приготвен предварително, изписан с тържествен равен почерк — призив да не се щурмува „Тулска“ и името на онзи, който беше дал живота си, за да не се случи това.

Но Омир чувстваше, че последното, което бе успял да напише свързочникът, преди сигналът му да угасне завинаги, е било: „Още съм жив, махай се.“

* * *

Двамата души около огъня бяха обгърнати от тежка тишина. Омир вече не се опитваше да заговори девойката. Безмълвно разравяше въглените в огъня, в пламъците на който трудно, като еретик, умираше подгизналият тефтер, и чакаше да утихне бушуващата вътре в него буря.

Съдбата се беше подиграла с него! Колко се стремеше да разгадае тайната на „Тулска“! Колко се гордееше, когато намери дневника, и се перчеше, че сам се е приближил до разплитането на всички загадки в тази история... И какво? Сега, когато отговорът на всички въпроси беше в ръцете му, се прокланаше за любопитството си.

Да, той дишаше през респиратор, когато бе прибрал дневника на „Нахимовски“, и сега също беше със защитен костюм. Но нали никой не знае как точно се предава болестта!

Какъв глупак е бил, когато се плашеше, че не му остава много! Да, това го амбицираше, помагаше му да пребори мързела си и да преодолее страха. Но смъртта е своенравна и не обича онези, които се опитват да я разтакават. И ето че дневникът му беше определил точен срок: няколко седмици от заразяването до гибелта. Дори и да е цял месец! Колко нужно му беше да успее да свърши работата си за тези жалки трийсет дни!

Какво да направи? Да признае на спътниците си, че е болен и да отиде да умре на „Коломенска“ — не от болестта, а от глад и от облъчването? Но ако той вече носеше в себе си страшната болест, то и

Хънтър, и момичето, с които Омир бе делил въздуха си, със сигурност вече бяха заразени. Особено бригадирът — в „Тулска“ беше говорил с патрулните съвсем отблизо.

Или да се надява, че болестта ще го подмине, да се стаи и да изчака? Разбира се, не просто така, а за да продължи пътешествието си с Хънтър. За да не изпусне подхваналата го вихрушка от събития, да продължи да черпи вдъхновение от нея.

Защото дори и разгърналият проклетия дневник Николай Иванович — старият, безполезен и бездарен жител на „Севастополска“, бивш помощник-машинист — да умираше, то Омир, летописецът и митотворецът, ярката пеперуда едnodневка, тъкмо се появяваше на бял свят. Защото може би му беше изпратена трагедия, достойна за перата на великите писатели, и само от него зависеше да успее да я въплъти на хартия през тези отредени му трийсет дни.

Имаше ли право той да пренебрегне този шанс? Имаше ли право да се превърне в отшелник, да забрави своята легенда, доброволно да се откаже от истинското безсмъртие и да лиши от него всички свои съвременници? Кое би било по-голямо престъпление, по-голяма глупост — да пренесе чумния факел през половината метро или да изгори ръкописите си и себе си заедно с тях?

Като човек тщеславен и малодушен, Омир вече бе направил избора си и сега само търсеше аргументи в своя полза. Какво от това, че щеше да се мумифицира жив в гробницата на „Коломенска“ в компанията на два други трупа? Той не е създаден за подвизи. И ако севастополските бойци на „Тулска“ са готови за всеки случай да пожертват себе си, това беше техен избор и тяхно право. Поне нямаше да им се наложи да умират в самота...

А и каква полза би имало, ако Омир пожертва себе си? Така или иначе, няма да спре Хънтър. Старецът беше разнасял заразата, без да знае какво върши, ала Хънтър много добре знаеше как стоят нещата на „Тулска“. Ненаправно той бе настоявал за пълно унищожаване на обитателите ѝ, включително и на севастополците. Ненаправно настояваше за огнехвъргачки...

А ако те и двамата вече са болни, епидемията неизбежно ще засегне и „Севастополска“. И преди всичко близките им хора. Елена... Началника на станцията. Командира на периметъра. Техните адютанти. Това означаваше, че след три седмици станцията първо

щеше да бъде обезглавена, щеше да я обхване хаос, а после морът ще тръгне да коси и всички останали.

Но как самият Хънтър разчиташе да избегне заразяването? Защо бе тръгнал обратно към „Севастополска“, макар и осъзнавайки, че вероятно носи болестта? На Омир му беше ясно, че бригадирът стъпка по стъпка осъществява някакъв план. И ще продължи да го прави, докато старецът не му обърка играта.

И така, „Севастополска“ е обречена при всички случаи и експедицията губи смисъл. Но дори и да се върне вкъщи и да умре тихичко с Елена, на Омир ще му се наложи да доведе околосветското си пътешествие докрай. Дори само преходът от „Каховска“ до „Каширска“ е достатъчен, за да излязат от строя противогазите, а освен това трябваше да се избавят колкото се може по-скоро от скафандрите, поели десетки, ако не и стотици рентгени. Вече нямаше как да се върне по пътя, по който бе дошъл. Какво можеше да направи?

Девојката спеше свита на кълбо. Огънят най-накрая бе дооглозгал чумавия дневник, беше погълнал и последните клонки и се смаляваше. Старецът реши да поспести батериите на фенерчето и да поседи в тъмното, колкото изтрае.

Да, принуден е да продължи да следва бригадира. Ще избягва други хора, за да понижи риска от заразяване, ще остави тук раницата си с всичките си вещи, ще унищожи дрехите си... Ще се уповава на това, че ще бъде помилван, като брои дните от трийсети надолу. Ще работи над книгата си всеки ден без никаква почивка. „Някак си всичко ще се нареди — утешаваше се старецът. — Най-важното е да следвам Хънтър, да не изоставам от него.“

Ако онзи изобщо се появеше...

Вече минаваше втори час, откакто бригадирът бе изчезнал в мътния процеп в края на тунела. Докато утешаваше девојката, самият Омир изобщо не беше сигурен, че обезобразеният непременно ще се върне.

Колкото повече научаваше за него старецът, толкова по-малко го разбираше. Беше невъзможно да се съмнява в бригадира — толкова невъзможно, колкото и да вярва в него. Той не се поддаваше на изучаване, не се вместваше в обичайните човешки емоции. Да му се довериш беше същото като да се отдадеш на стихията. Омир вече бе направил това — сега беше и безсмислено, и късно да се разкайва.

В пълната тъмнина тишината вече не изглеждаше толкова плътна. През гладката ѝ черупка се прокрадваха странни шепоти, нечий далечен вой, шумолене... Веднъж на стареца му се причуваше замаяно пристъпване на трупоядци, друг път — плъзгането на призрачните гиганти от „Нагорна“ или виковете на умиращите. Не минаха и десет минути — и се предаде.

Натисна копчето на фенера и изтръпна.

На две крачки от него стоеше Хънтър, скръстил ръце на гърдите си и вперил поглед в спящата девойка. Прикривайки очи от неочакваната ослепителна светлина, той спокойно изрече:

— Сега ще отворят.

* * *

Саша сънуваше, че отново е сама на „Коломенска“ и посреща баща си от „разходка“. Той закъснява, но тя непременно трябва да го дочака, да му помогне да се изхлузи от връхната дреха, да свали противогаза му, да го нахрани. Вече отдавна бе сложила обяда и сега не знаеше какво да прави. Искаше ѝ се да се отдалечи от вратата, водеща към повърхността, но ако той се върне тъкмо докато тя не се навърта наблизко? Кой ще му отвори? И ето че седеше на студения под до входа, минаваха часове и дни, него все го нямаше, но тя нямаше да помръдне от място, докато вратата...

Разбуди я приглушеното потракване на отключваща се брава — същата като на херметичната врата на „Коломенска“. Тя се събуди с усмивка: баща ѝ се е върнал. Огледа се и си спомни.

Истинското от стремително отлитащото си видение беше само миризмата на тежките резета на херметичната врата. След минута гигантските крила завибрираха и бавно се задвижиха. През разширяващия се процеп проникна сноп светлина и се разнесе миризма на дизелови изпарения. Входът към голямото метро...

Крилете на вратата бавно се прибраха встрани, разкривайки утробата на тунела, водещ към „Автозаводска“ и по-нататък, към Околовръстната линия. На релсите, димейки и ръмжейки с двигатели, стоеше голяма моторна дрезина с няколко пътници, един от които бе

насочил прожектор напред. В прицела на картечницата хората от дрезината видяха двама примижали, прикрили очите си пътници.

— Ръцете! — разнесе се заповед.

След стареца Саша послушно вдигна ръцете си. Този път моторната дрезина беше същата, която излизаше при моста през дните за търгуване. На нейния екипаж му беше много добре известна историята на Саша. А старецът със странното име сега щеше да съжали, че е взел със себе си пленената девойка от изоставената станция, без да се поинтересува как се е озовала там...

— Свалете противогазите, покажете си документите! — изкомандваха от дрезината.

Отмествайки ръце от лицето си, тя се укоряваше за глупостта си. Никой не бе способен да я освободи. И присъдата на баща ѝ, едновременно станала и нейна, не беше отменена от никого. Защо бе повярвала, че тези двамата ще успеят да я отведат в метрото? Разчиташе, че няма да я забележат на границата?

— Ей, ти! Не трябва да си тук! — позна я мигновено един човек с автомат. — Имаш десет секунди, за да се ометеш. А това кой е? Твоят...

— Какво става? — попита объркано старецът.

— Да не сте посмели! Оставете го! Това не е той! — закрещя Саша.

— Изчезвайте! — обобщи с леден тон човекът с автомата. — Или ние ей сега... На месо...

— По девойката? — чу се неуверен втори глас.

— Казах вече! — Затворът на автомата изцрака.

Саша отстъпи назад и зажумя, готвейки се за трети път през последните няколко часа да види как някой умира. Нещо изчурулика тихичко и млъкна. Последната заповед все не прозвучаваше и девойката отвори едното си око.

Моторът все така димеше, сивкавите кълба плаваха към белия таван, прожекторът, който знае защо, сочеше нагоре. Сега, когато лъчът му не я заслепяваше, Саша виждаше екипажа на дрезината.

Всички те бяха изпадали като разпарцалосани кукли върху машината или на релсите до нея. Безволево висящи ръце, неестествено извити вратове, сгърчени тела.

Саша се обърна назад. Зад гърба ѝ стоеше бръснатият, отпуснал пистолета си и внимателно оглеждащ моторната дрезина, превърната в дъска за рязане на месо. Вдигна оръжието и натисна спусъка още веднъж.

— Сега вече са всичките — доволно изсумтя той. — Сваляйте им униформите и противогазите.

— Защо? — намръщи се старецът.

— За да се преоблечем. Ще минем през „Автозаводска“ с тяхното возило.

Саша застина, гледайки смаяно убиеца; уплахата ѝ се бореше с възхищението, омерзението беше примесено с благодарност. Той току-що бе умъртвил трима накуп, нарушавайки главната от заповедите на баща ѝ. Но го беше направил, за да запази живота ѝ — а и живота на стареца. Случайно ли той я спасяваше втори път подред? Не бъркаше ли тя суровостта с жестокост?

Но едно нещо знаеше със сигурност: безстрашието на този човек я караше да забрави за уродливото му лице.

Гологлавият се приближи пръв до дрезината и се зае да смъква гумените скалпове на повалените врагове. И изведнъж с приглушен рев отскочи от дрезината, отстъпи назад, сякаш е видял самия дявол, протегна пред себе си двете си ръце и заповтаря:

— Черен!

ГЛАВА ДЕВЕТА

ВЪЗДУХ

Страхът и ужасът изобщо не са едно и също нещо. Страхът пришпорва, кара те да действаш, да си изобретателен. Ужасът парализира тялото, спира мислите, лишава хората от всичко човешко. Омир беше преживял достатъчно навремето, за да знае каква е разликата между тях.

Неговият бригадир, лишен от способността да изпитва страх, неочаквано се оказа подвластен на ужаса. Но онова, което бе довело Хънтър до такова състояние, удиви стареца още повече.

Трупът, чийто противогаз беше свалил бригадирът, изглеждаше необичайно. Под черната гума се разкриха тъмна лъщяща кожа, дебели устни, сплескан широк нос. Омир не бе виждал негри, откакто беше престанал да работи телевизорът с музикалните канали — преди повече от двайсет години, но разпозна без усилия в убития човек от друга раса. Определено бе куриоз. Но какво плашещо имаше тук?

Впрочем бригадирът вече се беше овладял, странният пристъп не бе продължил и минута. Той освети плосконосото лице, измърмори нещо неразбираемо и се зае грубо да разсъблича непослушното тяло, при това Омир би си заложил главата, че чува хрущенето на счупени пръсти.

— Гаврят се... Да напомнят още веднъж, а? А това да не е човечно? Такова възмездие... — хриптеше той едва чуто.

Припознал ли се беше? Осакатяваше мъртвия, за да отмъсти за краткотрайното унижение, или разчистваше отдавнашни и много по-сериозни сметки? Старецът поглеждаше крадешком бригадира, с отвращение разсъбличайки другия труп — напълно обикновен.

Девојката не участваше в мародерството, а Хънтър не я и караше. Тя се отдалечи, приседна на релсите и скри лице в дланите си. На Омир му се стори, че плаче.

Хънтър издърпа телата извън вратата и ги натрупа на купчина. След денонощие нищо нямаше да остане от тях. През деня властта над

града преминаваше към създания, пред които страховитите нощни хищници се заравяха по-надълбоко в дупките си, чакайки безропотно своя си позволен час.

Чуждата кръв не се виждаше върху черната униформа, но тя не изсъхна веднага. Притискаше се студено към корема, към гърдите, сякаш искаше да се върне в живо тяло, и причиняваше сърбеж и по кожата, и в разсъдъка. Омир се питаше толкова необходим ли е този маскарад и се утешаваше само с това, че той ще им помогне да избегнат нови жертви на „Автозаводска“. Ако сметките на Хънтър се окажеха точни, местните ще ги пуснат да минат безпрепятствено покрай станцията, вземайки ги за свои... Но ако бригадирът бъркаше? А и дали наистина се стремеше да избегне излишни убийства по пътя си?

Кръвожадността на Хънтър не само отблъскваше, но и интригуваше Омир. Твърде малко от извършеното от него би могло да бъде оправдано със самоотбрана, но работата тук беше по-дълбока от обикновен садизъм. Основното притеснение на стареца бе следното: дали обезобразеният не се беше насочил към „Тулска“ просто за да задоволи хищната си потребност?

Дори и клетниците, попаднали в клопка на тази станция, да не можеха да намерят средства против загадъчната треска, това не означаваше, че такова средство не съществува по принцип! В подземния свят все още оставаха места, където продължаваше да тлее научната мисъл, където се провеждаха изследвания, разработваха се нови лекарства, произвеждаха се серуми. Например Полисът — слетите помежду си четири града, сърцето на метрото, последното подобие на истински град, ширнал се в преходите между „Арбатска“, „Боровицка“, „Александровска градина“ и „Библиотека «Ленин»“, където се бяха установили оцелелите лекари и учени. Или огромният бункер до „Таганска“, тайнственото научно градче под владение на Ханза...

Освен това „Тулска“ може и да не е първата станция, на която е избухнала епидемията. Ами ако някой вече е измислил как да я победи? „Нима бива с такава лекота да се отказваме от надеждата за спасение?“ — питаше се Омир. Разбира се, старецът, който сега носеше биологичната бомба със закъснител в собственото си тяло, имаше своя изгода от такава надежда. Разумът на Омир почти се бе

примирил със скорошната смърт, но инстинктите му се бунтуваха и настояваха да търси изход. Ако намереше начин да спаси „Тулска“, щеше да предпази не само родната станция, но да спаси и себе си...

Хънтър обаче просто не вярваше, че има лек за болестта. След като беше разменил само няколко думи с патрулите на „Тулска“, той бе осъдил всичките ѝ обитатели на смърт и сам се беше заел да изпълни присъдата. Заблуди командването на „Севастополска“ с приказки за бандити, натрапи му решението си и сега неумолимо се доближаваше до реализирането му чрез изпепеляването на „Тулска“.

Освен ако той не знаеше нещо за случващото се на станцията — нещо, което отново преобръщаше всичко надолу с главата. Нещо неизвестно както на Омир, така и на онзи, който бе оставил дневника си на „Нахимовски“...

След като приключи с труповете, бригадирът извади манерката от колана си и допи съдържанието ѝ. Какво ли имаше в нея? Спирт? Дали използва питието като почерпка, или се мъчи да заличи горчивия вкус в устата си? Наслаждава се на момента или се опитва да забрави, а може би копнее да приспи нещо в себе си с помощта на глътката спирт?

* * *

Димящата стара дрезина се превърна за Саша в машина на времето от приказките, които някога ѝ бе разказвал баща ѝ. Тя не отнасяше девойката от „Коломенска“ към „Автозаводска“, а я връщаше от настоящето в миналото. Макар че само на нея би могло да ѝ хрумне да нарече „настояще“ каменната кутия, това сляпо черво на пространството и времето, в което беше прекарала последните години.

Тя помнеше много добре своя път към оттатъшната страна: баща ѝ, завързан, с плетена шапка върху очите и парцал в устата, седеше до нея, която все още беше съвсем малко момиче. Тя през цялото време плачеше, а един от войниците от наказателния отряд ѝ показваше с пръстите си фигурите на разни животни, чиито сенки танцуваха върху малката жълта арена, бягаща по тавана на тунела в надпревара с дрезината.

Прочетоха присъдата на баща ѝ веднага след като преминаха моста: революционният трибунал го бе помилвал, екзекуцията беше заменена с доживотна присъда. Избутах го върху релсите, хвърлиха му нож, автомат с един пълнител и стар противогаз, помогнаха на Саша да се спусне. Войникът, който ѝ беше показал куче и кон, ѝ помахаша с ръка.

Дали той не е бил сред застреляните днес?

Усещането, че диша чужд въздух, стана още по-силно, когато тя си надяна черния противогаз, свален от едно от телата. Всеки дребен отрязък от пътя костваше живота на някого. Навярно бръснатият така или иначе би ги застрелял, но сега, когато Саша се намираще до него, се превръщаше в съучастница.

Баща ѝ не искаше да се връща вкъщи не само защото се бе уморил да се бори. Той казваше, че всичките му лишения и унижения не струват повече от един-единствен нечий живот. Страдаше сам, за да не причинява страдание на другите. Саша знаеше, че везната, на която бяха сложени всички отнети от него животи, и без това беше натежала прекалено много и баща ѝ просто се опитваше да възстанови равновесието.

А нали бръснатият можеше да се намеси и по-рано, като просто сплаши хората на дрезината, да ги обезоръжи без нито един изстрел — Саша бе абсолютно уверена в това. Нито един от убитите не му беше достоен противник.

Защо бе постъпил така?

Станцията на нейното детство се оказа по-близо, отколкото тя предполагаше: не изминаха и десет минути, и отпред се мярнаха светлинките ѝ. Подходите към „Автозаводска“ не се охраняваха от никого. Очевидно жителите прекалено се осланяха на затворените херметични врати. На петдесет метра до платформата бръснатият превключи двигателите на ниски обороти, нареди на Омир да застане на руля, а самият той се премести до картечницата.

Дрезината навлезе в района на станцията почти безшумно и бавно-бавно. Или времето беше застинало за Саша, за да успее тя за няколко кратки мига да види всичко и да си спомни всичко?

В онзи ден баща ѝ я бе оставил при своя ординарец, нареждайки му да се скрият, докато нещата не се успокоят. Войникът я заведе дълбоко под станцията, в едно от служебните помещения. Но дори оттам се чу как едновременно изреваха сто гърла и ординарецът хукна обратно, за да бъде със своя командир. Саша се втурна подир него в коридора, изскочи в залата...

Те сякаш плуваха покрай перона. Саша гледаше просторните семейни палатки и превърнатите в кантори вагони, играещите на гоненица деца и разменящите клюки старци, навъсените мъже, чистещи оръжията си...

А виждаше баща си, застанал начело на тънка редица озлобени и уплашени хора, опитващи се да удържат необятна кипяща тълпа. Тя притича до баща си, притисна се към гърба му. Той смаяно се обърна, отдръпна я от себе си и зашлеви приближилия се адютант. Но вече нещо се бе случило с него. Строят, застинал с насочени напред автомати, получи команда отбой. Единственият изстрел беше в тавана — баща ѝ започваше преговори за мирното предаване на станцията на революционерите.

Баща ѝ вярваше, че на човек му се дават знаци. Трябва само да умееш да ги виждаш и да ги разчиташ правилно.

Не, времето се забави не само за да ѝ позволи още веднъж да посети последните дни на детството си. Тя забеляза първа въоръжените хора, надигащи се срещу дрезината. Видя как бръснатият с неуловимо движение се озова зад картечницата, как започна да обръща към смаяните патрулни дебелия дуло.

Тя чу преди стареца съскащата заповед да спрат дрезината. И разбра — тук сега ще загинат толкова хора, че до края на живота си ще има чувството, че диша чужд въздух. Но Саша все още можеше да предотврати касапницата, да предпази от нещо невъобразимо страшно и хората от станцията, и себе си, и още един човек.

Патрулните вече вдигаха предпазители на автоматите си, но вършеха това прекалено бавно, изоставайки с няколко хода от бръснатия.

Тя направи първото, което ѝ хрумна.

Скочи към него и се притисна към неравния му железен гръб, прегърна го отзад и склучи ръцете си върху неподвижните, сякаш бездиханни гърди. Той потрепна като ударен от бич, забави се... Готвещите се да стрелят с автоматите си хора също се слисаха.

Старецът я разбра без думи.

Дрезината се откъсна от мястото си, изхвърляйки черни кълба дим, и станция „Автозаводска“ остана зад тях. В миналото.

* * *

До самата „Павелецка“ никой повече не промълви нито дума. Хънтър се освободи от неочакваната прегръдка, разтваряйки ръцете на девойката така, сякаш разкъсваше пречещ му да диша стоманен обръч. Преминаха на пълна скорост покрай единствения блокпост, изпратените от него куршуми се забиха в тавана над главите им. Бригадирът успя да извади пистолета си и им отговори с три безшумни припламвания. Изглежда, повали единия, останалите се хвърлиха към стените, прилепиха се към плитките вдлъбнатини на тубингите и така оцеляха.

„Я виж ти!“ — мислеше си Омир, гледайки клюмналата девойка. Той само бе предположил, че любовната линия ще се завърже скоро след появата на девойката, ала нещата се развиваха още по-шеметно. По-бързо не само отколкото можеше да запише, но и отколкото можеше да проумее.

Когато излязоха на „Павелецка“, се изправиха.

Старецът вече бе посещавал тази станция, пренесла се тук сякаш от готическите легенди. Вместо обикновените колони, които поддържаха сводовете на всички по-нови станции в покрайнините на московското метро, „Павелецка“ се опираше на редица кръгли арки, твърде високи за обикновените хора. Както често се случва в такива легенди, „Павелецка“ беше поразена от необичайно проклятие. Точно в осем вечерта глъчката замираще и станцията се превръщаше в призрачно подобие на самата себе си. От цялото ѝ дейно и хитреещо население на перона оставаха само неколцина смелчаци. Всички

останали — заедно с деца, покъщнина, натъпкани със стока сакове, с пейките и походните легла — изчезваха.

Скриваха се в убежището — дългия почти един километър преход към Околовръстната линия — и там трепереха почти през цялата дълга нощ, докато на повърхността при гара Павелецка бродеха пробудилите се от сън чудовищни създания. Познавачи твърдяха, че гарата и земите около нея са абсолютно владение на тези страшилища и че дори когато спят, никакви други твари не се осмеляват да се разхождат там. Жителите на „Павелецка“ бяха беззащитни: заслоните, които на другите станции отсичаха ескалаторите, тук просто отсъстваха и изходът към повърхността винаги си оставаше открит.

Според Омир трудно можеше да се намери по-неподходящо място за почивка и нощуване. Но Хънтър мислеше другояче. Когато достигна далечния край на залата, дрезината спря.

— До утре ще останем тук. Настанявайте се — каза Хънтър, сваляйки противогаза си, и посочи станцията.

След което ги напусна. Девојката го съпроводи с поглед, после се сви върху твърдия под. Старецът се настани по-удобно и затвори очи, опитвайки се да подремне. Напразно: отново започна да го измъчва мисълта за чумата, която той разнасяше по все още здрави станции. На девојката също не ѝ се спеше.

— Благодаря ти — каза тя. — Аз си рекох, че си същият като него.

— Не мисля, че са останали други такива хора — отговори старецът.

— Приятели ли сте?

— Като риба-прилепало с акула — усмихна се мрачно той, мислейки си, че е точно така. Хънтър изяждаше хората, но от време на време някой кървав къс се падаше и на Омир.

— Как така? — надигна се тя.

— Където е той, там съм и аз. Мисля, че не мога да мина без него, а той... Може би смята, че аз ще го пречистя. Макар че всъщност никой не знае какво си мисли той.

— А защо ти не можеш без него? — Девојката седна по-близо до стареца.

— Струва ми се, че докато съм до него, вдъхновението ми... няма да ме изостави — затърси точните думи Омир.

— Вдъхновение — тази дума идва от „вдъхване“ — каза Александра и не беше ясно дали тя пита, или изказва твърдение. — Защо ти е да вдъхваш такова нещо? Какво ще ти даде това?

Омир сви рамене.

— Това не е нещото, което вдъхваме ние. А нещото, което вдъхват в нас — отвърна той.

— Мисля, че докато вдишваш смърт, никой друг няма да се докосне до устните ти. Ще се уплашат от миризмата на труп. — Тя чертаеше нещо с пръста си по мръсния под.

— Когато видиш смъртта, се замисляш за много неща — отрони Омир.

— Нямах право да я призоваваш всеки път, когато се налага да помислиш — възрази тя.

— Не я призовавам, просто стоя наблизко, а и работата съвсем не е в смъртта... Не само в нея — не се предаваше старецът. — Искях да преживея история, която да промени всичко. Искях да започне нова епоха. В живота ми да се случи нещо. Да бъде разтърсен... И главата ми да се прочисти.

— Лош ли беше животът ти? — попита със съчувствие девойката.

— Скучен. Знаеш ли, когато един ден си прилича със следващия, те летят толкова бързо, че ти се струва, че последният вече е много близо — опита се да обясни Омир. — Страх те е, че няма да успееш да свършиш нищо. И всеки от тези дни е изпълнен с хиляди дребни дела — извършваш едното, отдъхваш, идва време за другото. Не ти остава нито време, нито сила за нещо наистина важно. Мислиш си — голяма работа, ще се захвана с важното утре. А утрето не настъпва, винаги има само едно безкрайно днес.

— На много станции ли си бил? — Тя, изглежда, изобщо не вникваше в казаното от него.

— Не знам — отговори старецът озадачено. — Предполагам, че на всичките.

— А аз — на две — въздъхна девойката. — Отначало с баща ми живеехме на „Автозаводска“, после ни прогониха на „Коломенска“. Винаги съм искала да видя поне още една. Тук е толкова странно. — Саша кимна към редицата от арки. — Сякаш има хиляди входи и

дори няма стени между тях. И ето че всички те са отворени за мен, а аз изобщо не искам да ходя там. А това е страшно.

— Значи онова е бил баща ти? Онзи, вторият... — Омир се запъна. — Убиха ли го?

Девојката се скри обратно в раковината си и дълго мълча, преди да отговори:

— Да.

— Остани с нас — набра решителност старецът. — Ще говоря с Хънтър, мисля, че той ще се съгласи. Ще му кажа, че си ми нужна, за да... — Той разпери ръце, без да знае как да обясни на девојката, че сега тя трябва да го вдъхновява.

— Кажи му, че съм нужна на него. — Саша наблегна на последната дума.

Скочи на платформата и избяга далеч от дрезината, поглаждайки всяка колона, покрай която минеше.

В нея изобщо нямаше кокетство, тя ни най-малко не играеше. Изглежда, пренебрегваше не само огнестрелното оръжие, но и обичайния женски арсенал от трогателни гримаси и мили муцунки, пърханията с мигли, способни да сложат началото на урагани, и полуусмивките, заради които човек е способен да пожертва себе си или да убие друг. Или просто тя още не умееше да се възползва от тях?

Така или иначе, този арсенал не ѝ беше необходим тук. Само с едно убождане с поглед тя бе накарала Хънтър да промени решението си, с едно движение го опримчи с мрежа и го накара да се сдържи от извършването на убийства. Нима бе успяла да пробие бронята му? Или тя му трябваше за нещо друго? По-скоро второто беше вярно — на Омир му се струваше странно дори предположението, че бригадирът има уязвими места — не само такива, в които може да бъде ранен, но и такива, където да бъде засегнат.

* * *

На Омир изобщо не му се спеше. Макар и да бе сменил задущия черен противогаз с лек походен респиратор, пак хабеше също толкова усилия да диша, а менгемето, стиснало главата му, не отслабваше хватката си.

Той изхвърли всичките си стари вещи в тунела. Изтърка ръцете си с късче сив сапун, отми мръсотията с оцветена вода от един бидон и реши доброволно отсега нататък да носи винаги бял намордник. Какво друго можеше да направи, за да не застраши хората, намиращи се около него?

Нищо. Сега вече съвсем нищо, дори да отиде в тунелите и самият той да се превърне в куп изгнили захвърлени парцали, пак нямаше да помогне. Но сегашната близост със смъртта внезапно го върна повече от двайсет години в миналото, във времената, когато току-що беше загубил всички, които бе обичал. И това придаваше на плановете му нов, истински смисъл.

Ако зависеше от Омир, той би им издигнал истински паметник. Но определено заслужаваха поне една обикновена надгробна плоча. Родените с разлика от десетилетия, загинали в един и същи ден — жена му, децата му, родителите му.

И освен това — съучениците му и приятелите му от ученическите години, любимите киноактьори и музиканти. И просто всички онези хора, които в този ден са били на работа или на път за къщи, заседнали в задръстванията.

И тези, които са загинали веднага, и опиталите се да оцелеят още няколко дни в отровената, полуразрушена столица, слабо стържейки по затворените херметични врати на метрото. Тези, които за миг са се разпаднали на атоми, и онези, които са се размеквали и живи са ронели части от телата си, разядени от лъчевата болест.

Бойците от разузнаването, качили се първи на повърхността, след завръщането си не са могли да спят с дни. Омир беше срещал неколцина от тях около огнищата на незаселените станции, използвани от керваните за почивка. Гледаше в очите им и виждаше там запечаталите се навеки улици, подобни на застинали реки, набъбнали от мъртва риба. Хиляди мъртви коли с мъртви пътници задръстваха булевардите и шосетата, водещи вън от Москва. Трупите бяха навсякъде. Докато в града не дойдоха новите му стопани, нямаше кой да ги разчиства.

Разузнавачите гледаха да щадят себе си и се стараеха да заобикалят отдалеч училища и детски градини. Но за да изгубят

разсъдъка си, беше достатъчно случайно да уловят през някое прашно стъкло нечий застинал поглед от задната седалка на семеен автомобил.

Милиарди животи се бяха прекъснали едновременно. Милиарди мисли останаха неизказани, милиарди мечти — невъплътени, милиарди обиди — непростени. По-малкият син на Николай го бе помолил да му купи голям комплект цветни флумастери, дъщеря му се страхуваше да ходи на фигурно пързаяне, жена му, преди да заспи, му описваше как двамата ще ходят на почивка на море.

Когато той осъзна, че тези дребни желаниа и страсти са били последните за най-близките му хора, те изведнъж станаха необикновено важни за него.

Омир искаше да изсече епитафия за всеки от тях. Или ако не успееше персонално — поне общо човечеството заслужаваше една епитафия на гигантската си братска могила. И сега, когато на самия него не му беше останало нищо, му се струваше, че ще успее да подбере правилните думи за тази епитафия.

Той още не знаеше в какъв ред ще я напише, с какво ще я закрепил, как ще я украси, но вече чувстваше, че ще се намери място и за всяка неуспокоена душа, и за всяко от чувствата, и за всяка частица от знанията, които бе събирал толкова грижливо, и за него самия. Сюжетът беше подходящ точно за тази цел.

Когато на повърхността се съмнеше, а долу се наредяха сергиите на търговците, той непременно щеше да мине покрай тях и да намери чиста тетрадка и химикалка. И трябваше да побърза: ако не нанесеше на хартия контурите на бъдещия роман, мяркащ се като мираж в далечината пред него, той можеше да се разтопи и на Омир щеше да му се наложи да стои кой знае колко още на върха на сипкава дюна, гледайки в далечината, надявайки се, че от ситния пясък и нажежения въздух отново ще започне да се изгражда кулата му от слонова кост...

Можеше и да не му стигне времето.

„Каквото и да бръцолели момичето, когато погледнеш в празните зеници на вечността, това те кара да се размърдаш“, усмихна се старецът. После, спомняйки си повдигнатите ѝ вежди — два бели лъча върху мрачното ѝ изцапано лице, прехапаната ѝ устна, разчорлените ѝ сламеноруси коси, той се усмихна още веднъж.

На пазара на следващия ден щеше да му се наложи да намери и някои други неща, помисли си Омир, докато неусетно се унасяше в

СЪН.

Нощта на „Павелецка“ винаги е неспокойна. Вонящите факли хвърлят отблясъци върху окадените мраморни стени, тунелите дишат неравно, застаналите в началото на ескалатора хора разговарят едва чуто. Станцията се престорва на мъртва, надявайки се, че хищните твари от повърхността няма да се полакомят за мърша.

Но понякога най-любопитните от гадините намират стигащата далеч надолу дупка, подушват я, долавят миризмата на пот, чуват биенето на сърцата, усещат струящата по вените кръв. И започват да се спускат надолу.

Омир най-накрая задряма и разтревожените гласове от другия край на перона започнаха да проникват в съзнанието му мъчно, изкривено. Но в този момент изгърмя картечница, изтръгвайки го от маранята на дрямката. Старецът скочи, опулил очи, и заопипва пода на дрезината в търсене на оръжието си.

Към оглушителното тракане на картечницата се присъединиха няколко автомата едновременно, тревогата във виковете на патрулните се смени със същински ужас. По каквото и да стреляха сега там с всичките си оръжия, не му причиняваха ни най-малка вреда. Вече не се чуваше съгласуван огън по движеща се цел, а безпорядъчната стрелба на хора, опитващи се да спасят собствената си кожа.

Автоматът се намери, но Омир изобщо не можеше да се реши да влезе в залата. Стигна му воля единствено да се противопостави на изкушението да запали двигателя и да се омете надалеч — все едно къде. Без да напуска дрезината, той изпъна шия, опитвайки се да огледа арената на битката през решетката на колоните.

Виковете и стрелбата на отбраняващите станцията патрулни бяха прекъснати от разтърсващо вресене, звучащо от неочаквано близко разстояние. Картечницата се задави, някой закрещя ужасяващо и млъкна така внезапно, сякаш са му откъснали главата. Отново се чу автоматична стрелба, но вече по-рядка, конвулсивна. Вопълът се повтори — сякаш малко по-отдалеч... И изведнъж отговориха на този вопъл — някъде съвсем близо до дрезината.

Омир преброи до десет и с треперещи ръце пусна двигателя.

„Сега спътниците ми ще се върнат и ще можем да потеглим веднага; правя го заради тях, не заради себе си...“

Дрезината завибрира, започна да пуши, нагривайки се, и в този момент между колоните с невероятна скорост се мярна нещо... Беше размазано и изскочи извън полезрението на стареца, преди съзнанието му да успее да регистрира образа.

Омир се вкопчи в ръчката, сложи крак върху педала на газта и си пое дълбоко дъх. Ако не се появяха до десет секунди, щеше да зареже всичко и... И без сам да разбира защо прави това, пристъпи върху перона, насочил напред непотребния автомат. Просто за да се увери, че вече не може да помогне на никой от своите хора.

Подаде се иззад колоната и надникна в главната зала.

Прииска му се да закрещи, но не му достигаше въздух.

* * *

Саша винаги бе знаела, че светът не се ограничава с двете станции, на които беше живяла, но никога не си бе представяла, че извън техните предели може да е толкова прекрасно. „Коломенска“ — плоска и унила — все пак ѝ изглеждаше уютен и познат до най-малките подробности дом. „Автозаводска“ — горделива и просторна, но студена — се беше отрекла от нея и баща ѝ, беше ги отхвърлила и девойката не можеше да забрави това.

Отношенията ѝ с „Павелецка“ обаче можеха да започнат на чисто и с всяка прекарана тук минута Саша копнееше да се влюби в тази станция. В нейните леки разклонени колони, в огромните, призоваващи я арки, в този благороден мрамор с фини венички, каращи стената да прилича на нечия нежна кожа... „Коломенска“ беше мизерна, „Автозаводска“ — твърде сурова, а тази станция сякаш бе строена от жена — игрива и лекомислена. „Павелецка“ не искаше да забравя за някогашната си красота дори и десетилетия по-късно.

„Хората, които живеят тук, не могат да бъдат жестоки и зли“, мислеше си Саша. Нима за нея и баща ѝ е било достатъчно да преодолеят само една враждебна станция, за да се озоват в тази вълшебна страна? Нима е било достатъчно той да преживее само още

един ден, за да избяга от каторгата и отново да стане свободен? Тя щеше да успее да придума бръснатия да ги вземе и двамата...

В далечината трепкаше разпаленият от патрулните огън, лъчът на прожектора обхождаше високия таван, но на Саша не ѝ се ходеше там. Колко години ѝ се беше струвало, че веднага щом се откъсне от „Коломенска“ и срещне други хора, ще съумее да бъде щастлива! Но сега ѝ бе необходим само един човек — за да сподели с него възторга и удивлението си, че светът се оказа наистина с една трета по-голям, надеждата си, че все още всичко може да се оправи. А самата Саша навярно не беше нужна на никого, каквото и да внушаваше на себе си и на стареца.

И девойката тръгна в противоположната посока, там, където в десния тунел наполовина бе потънала мотриса с разбити стъкла и разтворени врати. Влезе вътре и изследва първия, втория и третия вагон, прескачайки процепите между тях. В последния намери по чудо оцелял диван и легна на него. Огледа се и се опита да си представи, че влакът всеки момент ще тръгне и ще я понесе нататък, към нови станции — светли, кънтящи от хорски гласове. Но не ѝ достигаше нито вяра, нито фантазия, за да помръдне от мястото им тоновете железни отпадъци. С нейния велосипед всичко беше много по-просто.

Не успя да се скрие — до нея през вагоните достигна шумът от избухналата на „Павелецка“ битка.

Отново?!

Тя стъпи на пода и стремително хукна обратно към станцията — към това единствено място, където все още би могла да направи нещо.

* * *

Навсякъде имаше разкъсани тела на патрулни — и при стъклената будка със застинал прожектор, и в тлеещия огън, и на сред залата. Бойците вече бяха прекратили съпротивата и бягаха към убежището в прехода, но гибелта ги застигна на сред пътя.

Над един от трупите се беше навела зловеща, неестествена фигура. От такова разстояние не се различаваше добре, но Омир видя

гладка бяла кожа, потрепваща могъща грива, нетърпеливо пристъпващи крака с прекалено много свивки.

Сражението беше загубено. Къде се намираше Хънтър? Старецът отново подаде глава и застина... На десетина крачки, подавайки се иззад колоната точно толкова, колкото и Омир, сякаш дразнейки го или играейки си с него, от височина повече от два метра към стареца гледаше кошмарна муцуна. По увисналата долна устна се процеждаха червени капки, тежката челюст непрестанно се движеше, дъвчейки зловеща хапка, мястото под скосеното чело беше абсолютно празно; но явно липсата на очи изобщо не пречеше на тварите да се придвижват и да нападат.

Омир отскочи, натискайки спусъка — автоматът мълчеше. Химерата нададе продължителен зашеметяващ вопъл и скочи насред залата. Старецът задърпа заялия затвор, осъзнавайки, че няма да успее...

Но внезапно чудовището изгуби всякакъв интерес към него; сега вниманието му беше приковано в края на платформата. Омир рязко се обърна, проследявайки слепия поглед, и сърцето му се разтуптя.

Там, уплашено озъртайки се, стоеше Саша.

— Бягай! — закрещя Омир и викът му премина в раздиращо гърлото хриптене.

Бялата химера скочи напред, прелетя няколко метра и се озова право пред девойката. Момичето извади нож, годен само за готвене, и го размаха. В отговор твартата стрелна към нея една от предните си лапи и девойката рухна на земята, а ножът отлетя на няколко крачки.

Старецът вече беше на дрезината. Но сега той дори не помисляше за бягство. Пъхтейки, обръщаше картечницата, старейки се да хване в паяжината на прицела танцуващия, лишен от окосмяване силует. Не се получаваше: чудовището бе прекалено близо до момичето. На Омир му хрумна, че гадината се забавлява. Одеве за броени минути беше разкъсала патрулните, които представляваха поне някаква опасност, а сега създанието си играеше, притискайки в ъгъла две немощни същества, като не бързаше да ги довърши.

Ето, гадината се наведе над Саша, закривайки я от стареца... Свежа плячка?

И в този момент чудовището се дръпна, отскочи, задраска с нокти по цъфналото върху гърба му петно и се обърна.

Стъпвайки несигурно, протегнал автомата с едната си ръка, срещу него вървеше Хънтър. Другата му ръка бе увиснала покрай тялото и си личеше какво усилие му коства всяка крачка.

Бригадирът изстреля нов откос по чудовището, ала то се оказа удивително жизнено — само се олюля, но веднага си възвърна равновесието и се хвърли напред. Патроните секнаха, Хънтър се изви мълниеносно и посрещна туловището на звяра с насочено мачете. Химерата рухна и смачка бригадира под себе си. Чу се пукане на кости.

Сякаш за да убие и последната надежда, се приближи и втора твар. Застина над конвулсивно треперещото тяло на своя събрат, одраска с нокът бялата кожа, сякаш опитвайки се да го разбуди, после бавно обърна безоката си физиономия към стареца...

И Омир не пропусна своя шанс. Едрокалибрените патрони разкъсаха торса на химерата, разбиха черепа ѝ и след като я повалиха, продължиха да разбиват мраморните плочи под гърба ѝ. Старецът не успя да се овладее веднага и да освободи спусъка от конвулсивно стиснатите си пръсти.

После той затвори очи, свали респиратора си и вдиша от студения въздух, пропит с ръждивия мирис на свежа кръв. Всички герои бяха повалени, той бе останал сам на полесражението.

Книгата му беше завършила, без да успее да започне.

ГЛАВА ДЕСЕТА

СЛЕД СМЪРТТА

„Какво остава след умрелите?

Какво ще остане след всеки от нас?

Надгробните камъни избеляват, обрастват в мъх и само след няколко десетилетия надписите им стават неразличими.

Дори в предишните времена, когато за гробовете е имало кой да се грижи, гробищната земя е била разпределяна между скорошните мъртъвци. Мъртъвците били навестявани само от децата или родителите, много по-рядко — от внуците и почти никога — от правнуците.

Това, което било прието да се нарича «вечен покой», в големите градове е означавало само половинвековна отсрочка, преди костите да бъдат потревожени: било заради по-нататъшно сгъстяване на парцелите, било за да се построи жилищен квартал. Земята бе започнала да става прекалено тясна и за живите, и за мъртвите.

Половин век — това е разкош, който можеха да си позволят само умрелите преди края на света. А на кого му пука за един покойник, докато загива цялата планета? Никой от жителите на метрото не биваше удостояван с честта да бъде погребан и не можеше да се надява, че тялото му няма да бъде изядено от плъховете.

По-рано останките имаха право да съществуват само докато живите си спомнят за онези, на които принадлежат съответните останки. Човек помни роднините си, съучениците, колегите. Но паметта му стига само до три поколения назад. Същите тези малко повече от петдесет години.

Със същата лекота, с която всеки от нас забравя образа на дядо си или приятеля от училище, след време някой ще запрати в небитието и нас. Спомените за човека може да се окажат по-дълговечни от скелета му, но когато си отиде последният, който ни помни, заедно с него ще се разтворим във времето и ние.

Фотографските снимки? Кой сега все още ги прави? И колко ги пазеха, даже когато всеки си вадеше снимки? В предишните времена, в края на всеки дебел семеен албум имаше малка секция за кафеникави стари фотографии, но малцина от прелистващите албума можеха да определят със сигурност кой от предците му е изобразен на една или друга снимка. Така или иначе, снимките на отишлите си можеха да се смятат за посмъртна маска, свалена от телата им, но не и за копие на душите им. Така че снимките изгниват само мъничко по-бавно от телата, които са запечатали.

И какво остава?
Децата?“

Омир приближи пръсти към пламъка на свещта. Лесно му беше да разсъждава; думите на Ахмед още го човъркаха. Обречен на бездетност, лишен от възможността да продължи рода си, старецът сега можеше само да отрича възможността на този път към безсмъртието.

Той отново заработи с химикалката.

„Те може да приличат на нас. В чертите им може да виждаме отражение на нашите собствени черти, по чуден начин примесени с чертите на онези, които сме обичали. В техните жестове, в извивката на веждите, в гримасите им с умиление ще разпознаваме себе си. Приятелите може да ни говорят, че нашите синове и дъщери сякаш са нарисувани от някого, имал за модел нас; че сякаш са скроени със същия аршин като нас. И това уж ни обещава някакво продължение на нас самите, след като престане да ни има.

Но нали и всеки от нас не е първоначален образ, от който се извайват следващите копия, а само химера, съставена поравно от външностите и вътрешностите на нашите бащи и майки, също както и те на свой ред произлизат от своите бащи и майки. Излиза, че в нас няма никаква уникалност, а само безкрайно смесване на малки парченца от мозайка, която съществува сама по себе си и може да се нареди в милиарди случайни, нямащи никаква ценност пана, които после се разпадат.

Струва ли си тогава да се гордеем с това, че виждаме у нашите деца трапчинката, която сме свикнали да смятаме за своя, но която всъщност вече от половин милион години странства из хиляди тела?

Ще остане ли нещо именно след мен?“

На Омир му беше по-тежко, отколкото на останалите. Той завиждаше искрено на онези, чиято вяра им даваше позволенията да се надяват на пропуск в задгробния свят; самият той, щом чуеше в някоя беседа за отвъдното, веднага мислено се пренасяше на „Нахимовски проспект“. Може би Омир се състоеше не само от плът, която предстои да бъде сдъвкана и смляна от трупоядците. Но дори и в него да имаше още нещо, то не беше способно да съществува отделно от месото и костите.

„Какво е останало след царете на Египет? А след героите на Гърция? След художниците на Ренесанса? Останало ли е нещо от тях — и те ли са в това, което е останало?“

Но какво друго безсмъртие може да очаква човек?“

Омир препрочете написаното, замисли се, после внимателно откъсна листа от тетрадката, смачка го, сложи го в желязната чиния и го запали. След минута от работата, на която бе посветил последните три часа, остана само купчина пепел.

* * *

Тя умря.

Саша винаги си беше представяла смъртта по този начин — угасва последният лъч светлина, замлъкват всички гласове, изчезва тялото и остава единствено вечният мрак. Мракът и безмълвието, от които хората идват и при които неизбежно се връщат. Саша бе слушала приказки за ада и за рая, но Преизподнята винаги ѝ се беше струвала напълно безобидна. Вечността, прекарана в пълна слепота, глухота и

абсолютно бездействие, ѝ се струваше стократно по-страшна от всякакви котли с кипящо масло.

А после пред нея затрепка дребно пламъче. Саша се обърна към него, но беше невъзможно да го достигне: танцуващото огънче бягаше, отново се приближаваше, за да я подразни, и веднага пак хукваше, играейки си с нея и подмамвайки я след себе си. Тя знаеше какво е това: тунелно огънче.

Баща ѝ беше разказвал, че когато човек умира в метрото, душата му броди объркана из безпросветни заплетени тунели, всеки от които завършва с глуха стена. Тя не разбира, че вече не е свързана с тялото, че земното ѝ битие е приключило. И ѝ се налага да блуждае, докато не види някъде далеч пред себе си отблясъка на призрачен огън. А когато го види, трябва да побърза към него, защото той е изпратен за тази душа, и когато избяга от нея, а тя го последва, той ще я отведе там, където я чака покой. Но понякога се случваше огънят да се смили и да отведе душата обратно при загубеното тяло. За такива хора се говореше шепнешком, че са се върнали от онзи свят, макар че би било по-правилно да се каже, че мракът ги е пуснал.

Огънчето я зовеше подир себе си, то беше настойчиво и Саша отстъпи. Тя не чувстваше краката си, но и нямаше нужда от тях: за да успява да следва изплъзващата се светлинка, беше достатъчно просто да не я губи от поглед. Да я гледа внимателно, сякаш опитвайки се да я уговори, да я опитоми.

Саша съумя да улови огънчето с поглед и то я поведе през непрогледния мрак, през лабиринт от тунели, от който тя никога не би намерила изход, към последната станция на линията на живота ѝ. Отпред леко се развидели: сега ѝ се струваше, че водачът ѝ очертава контурите на някакво далечно помещение, където я чакат.

— Саша! — повика я глас, който беше удивително познат, макар и да не можеше да си спомни на кого принадлежи.

— Татко? — попита недоверчиво тя, отгатвайки родните нежни нотки в чуждия тембър.

Пристигнаха. Призрачният тунелен огън се спря и превръщайки се в най-обикновен пламък, скочи върху фитила на една свещ и се настани уютно там, като върнала се от разходка котка.

Някаква прохладна и загрубяла длан улови ръката ѝ. Нерешително, боейки се да не потъне отново на дъното, Саша се

откъсна от огънчето. Докато се събуждаше, я прониза болка в разпорената предна част на ръката, запулсира натъртеното ѝ слепоочие. От мрака изплуваха и се залюляха около нея най-обикновени мебели — два стола, нощно шкафче... Самата тя лежеше на истинско легло, толкова меко, че изобщо не усещаше гърба си. Сякаш ѝ връщаха тялото на части и още не беше дошъл ред на гърба.

— Саша? — повтори гласът.

Тя прехвърли погледа си върху говорещия и отдръпна ръка. До леглото ѝ седеше старецът, заедно с когото бе пътувала на дрезината. Докосването му беше абсолютно безкористно, то не опари Саша, нито пък я обиди. Тя отдръпна дланта си, защото се засрами, че е могла да сбърка с гласа на баща си гласа на един чужд човек, и от огорчение, че тунелното огънче не я бе отвело където трябва.

Старецът се усмихна меко; изглежда, му беше напълно достатъчно и това, че тя се е пробудила. Когато се загледа, Саша забеляза в очите му топли отблясъци, каквито до момента бе срещала само в погледа на един-единствен човек. Нищо чудно, че се беше подлъгала. И изведнъж ѝ стана неловко пред стареца.

— Извинявай — каза тя.

В този момент си спомни последните си минути на „Павелецка“ и веднага се изправи в леглото.

— А какво стана с приятеля ти?

* * *

Тя, изглежда, не умееше нито да плаче, нито да се смее, а може би не ѝ бяха останали сили нито за едното, нито за другото. За щастие подобните на бръсначи нокти се бяха разминали с девойката: химерата я бе ударила само с длан. Но и това бе достатъчно, за да я лиши от съзнание за цяло денонощие. Сега животът ѝ не беше заплашен от нищо, както бе уверил лекарят. Старецът не сметна за нужно да говори с доктора за собствените си проблеми.

Саша — докато беше в несвят, бе свикнал да я нарича така — омекна и се отпусна върху възглавницата, а Омир се върна към масата, където го чакаше разтворена тетрадка с цели деветдесет и шест листа. Повъртя в пръсти химикалката и продължи от онова място, където бе

оставил отново започнатата книга, за да отиде при бълнуващата девойка.

„... този път керванът се бавеше. Бавеше се повече от допустимото и вече ставаше ясно: случило се е нещо ужасно, непредвидено, от което не са успели да ги защитят нито закалената в битки тежковъоръжена охрана, нито изгражданите с години отношения с ръководството на Ханза.

Но и това нямаше да е беда, ако връзката работеше. Само че нещо се беше случило с опънатите към Околовръстната линия телефонни кабели — връзката бе прекъснала още в понеделник, а бригадата, изпратена да открие скъсаното място, се върна без резултат.“

Омир вдигна поглед и потрепна: девойката стоеше зад гърба му и гледаше през рамото му в неговите завъртулки. Изглежда, само любопитството ѝ я държеше на крака.

Старецът се смути и обърна тетрадката с корицата отгоре.

— За това ли ти е нужно вдъхновение? — попита го тя.

— Все още съм в самото начало — кой знае защо промърмори Омир.

— А какво се е случило с кервана?

— Не знам. — Той се зае да рисува рамка около заглавието. — Историята още не е завършила. Лягай си, трябва да си почиваш.

— Но нали от теб зависи как ще завърши книгата? — възрази тя, без да помръдне от мястото си.

— В тази книга нищо не зависи от мен. — Старецът остави химикалката на масата. — Аз не измислям историята, просто описвам това, което се случва с мен.

— В такъв случай историята зависи още повече от теб — каза девойката след кратък размисъл. — А мен ще ме има ли в нея?

— Точно за това исках да взема разрешение — усмихна се Омир.

— Ще си помисля — сериозно отговори тя. — А за какво я пишеш?

Старецът се изправи на крака, за да не я гледа отдолу нагоре.

Още след предишния разговор със Саша му стана ясно, че нейните младост и неопитност създаваха измамно впечатление; сякаш на странната станция, от която я бяха взели, за една година минаваха две. Тя имаше маниер да отговаря не на въпросите, които той

произнасяше на глас, а на онези, които оставаха незададени. Освен това го питаше само за нещата, чийто отговор той не знаеше.

А и отгоре на всичко му се струваше, че ако иска да разчита на нейната искреност — а как иначе щеше да стане негова героиня? — самият той трябваше да бъде честен с нея, да не мънка и да не премълчава нищо, да ѝ казва не по-малко от онова, което би казал на себе си.

— Искам хората да ме запомнят. И мен, и онези, които са ми били скъпи. Да знаят какъв е бил светът, който съм обичал. Да чуят най-важното от онова, което съм узнал и разбрал. Да не се окаже, че съм живял живота си напразно. Да остане нещо след мен.

— Вграждаш душата си в нея? — Тя наведе глава настрана. — Но това е просто една тетрадка. Тя може да изгори или да се загуби.

— Ненадеждно хранилище за една душа, нали? — въздъхна Омир. — Не, тетрадката ми е необходима, за да подредя в нея всичко както трябва и да не забравя нещо важно, докато историята не бъде завършена. А после ще е достатъчно да я разкажа на няколко души. И ако се получи, вече няма да ми бъдат нужни нито хартията, нито тялото ми.

— Сигурно си видял много неща, жалко ще е да се забравят завинаги — сви рамене девойката. — Аз пък нямам какво да записвам. И няма какво да правя в тетрадката. Не хаби хартия за мен.

— Виж, толкова много неща ти предстоят... — започна старецът и веднага се сепна: него вече нямаше да го има.

Девойката не отговори и Омир се изплаши, че сега тя съвсем ще млъкне. Опита се да подбере правилните думи, за да си върне загубената възможност, но само се оплете в собствените си съмнения.

— А кое е най-красивото от нещата, които помниш? — попита го изведнъж тя. — Най-най?

Омир се обърка, поколеба се. Да споделя най-съкровено с човек, когото познава от по-малко от две денонощия, беше странно. Той не бе доверявал това дори на Елена — и тя мислеше, че на стената в стаичката им виси най-обикновен градски пейзаж. А и би ли могла девойката, прекарала целия си живот в подземие, да разбере това, което ще ѝ разкаже?

— Летният дъжд — реши се той.

— Какво му е красивото на него? — намръщи се тя.

— Виждала ли си някога дъжд?

— Не — поклати глава девойката. — Татко ми забраняваше да излизам навън. Аз въпреки това излизах два пъти, но там не се чувствах добре. Страшно е, когато наоколо няма стени. Дъждът — това е, когато водата се излива отгоре, нали? — уточни тя за всеки случай.

Но Омир вече не я слушаше. За него изведнъж отново настана онзи далечен ден; като медиум, отстъпил назаем тялото си на призован дух, той впери поглед в пустотата и заговори:

— Целият месец бе сух и много горещ. А жена ми беше бременна, тя и без това дишаше трудно, а пък в тази жега... В родилния дом имаше един вентилатор за цялата зала, тя през всичкото време се оплакваше колко ѝ е задушно. И покрай нея и аз едва дишах. Ужасно се тревожех. Колкото и да се стараехме, няколко години не се получаваше нищо, после лекарите започнаха да ни плашат с помятане. И ето че сега тя се мъчеше тук — по-добре да си лежеше вкъщи. Сроктът вече бе дошъл — и нищо не ставаше. Пък някой ми беше казал, че в такъв случай детето може да се роди мъртво. Не ме свърташе на едно място, веднага след работа отивах да дежуря под прозореца. В тунелите мобилните телефони нямат покритие, на всяка станция проверявах дали имам пропуснати повиквания. И ето че получавам съобщение от лекаря: „Обадете се спешно“. Докато се добера до тихо място, вече бях успял да погребя и жената, и детето, мнителен глупак. Набирам...

Омир млъкна, вслушвайки се в сигнала, чакайки отговора. Девойката не го прекъсваше, пазеше въпросите за после.

— Казват ми: честито, роди ви се син. Сега звучи много просто това „роди ви се син“. А тогава сякаш върнаха жена ми от смъртта, и това бе чудо... Качвам се горе — а там вали дъжд. Прохладен. И въздухът веднага стана един такъв лек, прозрачен. Сякаш градът е бил опакован в пращен целофан, а след това са го махнали. Листата засияха, небето най-накрая взе да се движи, къщите се подмладиха. Тичам по Тверска към цветарския магазин и плача от щастие. Имах чадър, но не го отворих, исках да се намокря, да го усетя този дъжд... Сега не мога да предам какво чувствах... Сякаш не син ми се е родил, а аз самият съм се родил отново и гледам света така, като че ли го виждам за първи път. И всичко ще започне отново, и всичко, което не е било наред, което е било лошо, всичко ще може да се оправи. Все едно

вече имам два живота. Това, което не успея да направя — ще го направи синът ми. И всичко ни предстои. На всички нас всичко тепърва ни предстои...

Старецът млъкна, гледайки плуващите в розова вечерна мъгла сталински десететажни блокове, потапяйки се в деловото бучене на Тверска, вдишвайки сладникавия въздух, и затвори очи, подлагайки лицето си на летния порой. Когато дойде на себе си, върху бузите му и в крайчетата на устните като доказателство за пътешествието му в онзи ден още блестяха дъждовни капки.

Той бързо ги изтри с ръкав.

— Знаеш ли — девойката изглеждаше не по-малко смутена от Омир, — сигурно дъждът все пак може да бъде красив. Аз нямам такива спомени. Може би ще помня твоя? И ако искаш — усмихна му се тя, — ще бъда в книгата ти. Нали от някого трябва да зависи как ще завърши всичко?

* * *

— Все още е прекалено рано — отсеке докторът.

Саша не можеше да обясни на този сухар колко важно за нея беше това, за което молеше. Тя си пое въздух за още една атака, но така и без да го изразходва, махна със здравата си ръка и се извърна.

— Нищо, потърпете. А щом вече се чувствате толкова добре на краката си, можете и малко да се поразходите. — Той събра принадлежностите си в протритата найлонова торбичка и стисна ръката на стареца. — Ще намина след няколко часа. Началството нареди да бдим. Нали разбирате, в дълг сме пред вас.

Старецът наметна раменете на Саша с военния си бушлат^[1] и тя последва доктора из останалите зали на лазарета, през редица от стаи и стаички, пълни с маси и койки, изкачи се два етажа нагоре и през неоткрояваща се с нищо ниска врата излезе в необятна продълговата зала. Застина на прага и дълго време не се решаваше да пристъпи в нея. Никога по-рано не бе виждала толкова хора накуп; по-рано тя дори не можеше да си представи, че на света има толкова живи хора.

Хиляди лица — без противогази! Толкова различни едно от друго... Тук имаше и съвсем грохнали старци, и бебета. Огромно

множество мъже — брадати, обръснати, високи и ниски, изтощени и анемични, пълнокръвни и мускулести. Обезобразени в битки или уродливи по рождение, твърде красиви или привличащи с нещо неуловимо, въпреки семплата си външност. И също толкова на брой жени — и с широки задници, и червенобузести търговки със забрадки и ватенки, и слаби бледи девойки с невероятно ярки дрехи и пъстри огърлици.

Ще забележат ли те, че Саша е различна? Ще съумее ли тя да се скрие в тълпата, да се направи на една от тях, или веднага ще ѝ се нахвърлят и ще я изядат както глутница плъхове чужденеца албинос? Отначало ѝ се стори, че всички очи са вперени само в нея, и от всеки случайно срещат поглед пламваше. Но мина четвърт час и посвикна — сред наблюдаващите я хора се срещаха и враждебни, и любопитни, и прекалено настойчиви, но повечето издаваха безразличие. Лекичко докоснали я с взора си, те отминаваха, без да ѝ обърнат повече внимание.

Стори ѝ се, че тези разсеяни, лишени от острота погледи смазват като с машинно масло зъбните колела на суетящите се хора. Ако те се интересуваха прекомерно едни от други, триенето щеше да е твърде високо и целият механизъм щеше да се окаже парализиран.

За да се впише в тълпата, не беше необходимо да се преоблича или да подстригва косите си по различен начин. Достатъчно бе, вместо да се гмурва в чуждите зеници, плахо да отклони погледа си, едва срещнала ги. Покривайки се със смазка от престорено равнодушие, Саша можеше да се плъзга между движещите се, прикачени помежду си обитатели на тази станция и вече не засядаше на всяка крачка.

В първите минути я попари кипящото вариво от човешки миризми, но скоро обонянието ѝ започна да се притъпява, научавайки се да улавя само важните съставки и да пропуска останалото. През киселата смрад на немити тела си пробиха път фините закачливи аромати на младостта; по-рядко върху тълпата се изливаха вълни на благоухание, носещи се от грижещи се за себе си жени. Намесваха се и парата от тенджерите, и миризмата на помийните ями. С други думи, преходът между двете станции „Павелецки“ за Саша миришеше на живот и колкото повече тя обръщаше внимание на тази зашеметяваща миризма, толкова по-сладка ѝ се струваше.

Пълното изследване на безкрайния преход вероятно би ѝ отнело месец. Тук всичко беше толкова поразително...

Сергии с украшения, направени от десетки кръгли жълти метални плочици с изображения, които ѝ се искаше да разглежда с часове, и огромни книжни пазари, съдържащи повече тайни знания, отколкото тя някога би могла да научи.

Привлече я щандът с надпис „Цветя“ и богатата колекция от поздравителни картички. На картичките имаше избледнели снимки на всевъзможни видове букети. Когато Саша беше малка, ѝ бяха подарили една такава, но тук имаше толкова много!

Бебета, притиснали се към майчината гръд, и по-големи деца, играещи си с истински котки. Двойки, докосващи се взаимно само с очи, и двойки, докосващи се вече с пръсти.

Освен това и мъже, които се опитваха да се притиснат към нея.

Тя би могла да приеме тяхното внимание и интерес за гостоприемство или желание да ѝ продадат нещо, но от техните думи, придружени с особено придихание, ѝ ставаше неловко и даже малко гнусливо. За какво им бе притрябвала? Нима местните жени бяха малко? Сред тях се срещаха и наистина красиви; с пъстрите си дрехи те приличаха на разцъфналите цветни пъпки от картичките. Саша реши, че навярно хората просто ѝ се подиграват...

А и способна ли беше тя изобщо да пробуди мъжкото любопитство? Изведнъж я прободде непознато съмнение. Може би не бе разбрала всичко както трябва? А как трябваше да го разбира? Почувства тъжно изтръпване отвътре — там, където под триъгълната арка на съединяващите ѝ се ребра започваше нежна падина... Но по-надълбоко. В същото онова място, чието съществуване беше открила за себе си само преди денонощие.

Опитвайки се да прогони тревогата, Саша вървеше покрай сергиите, отрупани с всевъзможни стоки — брони и дрънкулки, дрехи и прибори, — но те вече не привличаха вниманието ѝ толкова силно. Оказа се, че вътрешният ѝ диалог може да отеква по-гръмко от бучащата тълпа, а човешките образи, рисувани от паметта, са по-ярки от живите хора.

Струваше ли тя колкото живота му? Можеше ли да го осъжда след това, което се беше случило? И най-важното — каква полза имаше сега от нейните размишления?

Когато вече не можеше да направи нищо за него...

И в този момент, още преди Саша да разбере какво става с нея, съмненията ѝ отстъпиха и сърцето ѝ се успокои. Тя се вслуша в себе си и долови отзвучите от някаква далечна мелодия, просмукваща се в нея отвън, струяща заедно с мътния хор на тълпата, но без да се смесва с него.

За Саша, както и за всеки друг човек, музиката бе започнала с майчините приспивни песни. Но с тях и бе завършила: баща ѝ беше лишен от слух и не обичаше да пее, бродещите музиканти и останалите палячовци не бяха добре дошли на „Автозаводска“. Патрулните, пеещи край огъня унило-енергични войнишки песни, не можеха да накарат да зазвучат нито увисналите струни на шперплатните китари, нито обтегнатите душевни струни на Саша.

Но сега тя слушаше не вяло дрънкане на китара... По-скоро отгънци на нежен, жив глас на девойка, даже момиченце — но непостижимо високи за човешко гърло и при това неестествено силни. А с какво друго Саша можеше да сравни това чудо?

Пеенето на неизвестния инструмент омагьосваше, подхващаше заплесналите се слушатели и ги отнасяше някъде безкрайно далеч, в светове, за които родилите се в метрото не можеха да знаят и дори не можеха да подозират. То караше човек да мечтае и му внушаваше, че всякакви мечти са осъществими. Пробуждаше неясна мъка и веднага обещаваще да я потуши. От него на човек му ставаше хубаво — като да се заблуди на изоставена станция, а после отново да открие пътя. Саша изведнъж бе намерила фенер, а в неговия лъч — и изход.

Стоеше пред палатка на оръжейник, а право пред нея се извисяваше шперплат със забодени в него най-различни ножове — от сгъваеми джобни ножчета до хищни ловджийски ками. Саша застина, гледайки очаровано остриетата.

Двете ѝ половини се сблъскаха в схватка не на шега. Мисълта, която ѝ хрумна, беше проста и съблазнителна. Старецът ѝ бе дал шепа патрони и те стигаха точно за един нащърбен черен нож — широк, наточен, страшно подходящ за замисленото.

След минута Саша се престаши и взе решение. Скри покупката в нагръдния джоб на гащеризона си — по-близо до онова място, което искаше да обезболи. Тръгна обратно към лазарета, без да усеща тежестта на бушлата и забравила за наболяващите я слепоочия.

Тълпата беше с цяла глава по-висока от девойката и далечният музикант, издишващ удивителни ноти, така и си остана невидим за нея. Но мелодията все още се опитваше да я догони, да я обърне, да я разубеди.

Напразно.

* * *

На вратата отново се почука.

Застаналият на колене Омир се надигна с пъшкане, изтри устните си с ръкав и дръпна верижката на казанчето на тоалетната. Върху мръснозелената тъкан на ватенката му бе останала къса кафява ивица. За последното денонощие повръщаше вече пети път, макар и да не беше ял абсолютно нищо.

Неразположението му можеше да има няколко обяснения, опитваше се да убеди себе си старецът. Защо да е непременно ускорено протичане на болестта? Можеше да става въпрос и за...

— Скоро ли ще излезете?! — изви нетърпеливо женски фалцет.

Боже! Нима беше бързал толкова, че бе объркал буквите на вратата? Омир забърса с мръсния си ръкав изпотеното си лице, престори се на невъзмутим и вдигна райбера.

— Пияница! — Нагиздената женица го изблъска и хлопна вратата.

Какво пък, помисли си старецът. Нека по-добре да го смятат за пияница... Пристъпи към огледалото над мивката и опря чело в него. Едвам успя да успокои дишането си и наблюдавайки как се изпотява стъклото, се сепна: респираторът се беше плъзнал надолу и висеше под брадичката му. Омир побърза да вдигне намордника си обратно и отново затвори очи. Не, невъзможно бе да си мисли за това, че обрича на смърт всеки човек, когото среща по пътя си. Сега беше късно да се връща назад: ако бе заразен, ако не бъркаше симптомите, цялата станция така или иначе вече е обречена. Като се започне точно от тази

жена, виновна само в това, че ѝ е дошло на зор в неподходящ момент. Какво ли би направила, ако ѝ кажеше, че тя ще умре най-късно след месец?

Глупаво, мислеше си Омир, страшно глупаво. Беше си мечтал да увековечи всички, с които го е сблъскала съдбата, а вместо това играеше ролята на ангел на смъртта — нелеп, плешив, немощен. Бяха му подрязали крилето и го бяха опръстенили, като му бяха дали този трийсетдневен срок, подтиквайки го да действа.

Наказваха го за самонадеяността му, за горделивостта му?

Не, старецът повече не можеше да мълчи за това. Но на света имаше само един човек, пред когото можеше да се изповяда. Пред него така или иначе нямаше да успее да лъже дълго, а и щеше да е значително по-лесно да играе с открити карти.

С неуверена походка тръгна към болничните стаи.

Залата, която му трябваше, се намиреше в самия край на коридора и обикновено на вратата ѝ имаше дежурна болногледачка, но сега постът ѝ беше изоставен, а от процепа отвътре долетя отривисто хриптене. В него се различаваха някакви думи, но свързането им в смислени фрази бе непосилна задача дори за притаилия се Омир.

— По-силно... Да се боря... Длъжен съм... Все още има смисъл... Да се съпротивлявам... Да помня... Още може... Сбъркахме... Осъдихме... Но още...

Думите се превърнаха в ръмжене, сякаш болката стана нетърпима и вече не позволяваше на говорещия да впримчва изплъзващите се мисли. Омир влезе вътре.

Хънтър лежеше в несвяст, проснат върху смачканите влажни завивки. Бинтовете, омотани около черепа на бригадира, бяха паднали върху очите му, заострените му скули бяха покрити с пот, обраслата с брада долна челюст беше безсилно отворена. Широка му гръд с усилие, като ковашки мях, се издигаше и спускаше, трудно поддържайки огъня в твърде едрото тяло.

До служещата за възглавница постеля при тила на Хънтър стоеше девойката, сплела зад гърба си крехките си ръце. Не веднага, а едва след като се вгледа по-внимателно, старецът забеляза почти слял

се с плата на гащеризона ѝ черен нож, чиято ръкохватка тя беше стиснала с пръсти.

* * *

Сигнал.

Още един. И още.

Хиляда двеста трийсет и пети. Хиляда двеста трийсет и шести. Хиляда двеста трийсет и седми.

Артъом ги броеше не за да се оправдае пред командира. Това беше необходимо, за да чувства, че се движи нанякъде. А ако се отдалечава от точката, в която е започнал да брой, значи с всеки следващ сигнал се приближава до точката, в която това безумие ще приключи.

Самозаблуда? Нека да е така. Но беше непоносимо да ги слуша, да си мисли, че няма да престанат никога. Макар и отначало, в най-първото му дежурство, това даже му харесваше: сигналите като метроном подреждаха какофонията на мислите му, опустошаваха главата му, подчиняваха на бавния си ритъм ускорения му пулс.

Но прорязаните от тях минути ставаха абсолютно подобни една на друга и на Артъом започваше да му се струва, че не само са подобни, а че всъщност той е заседнал в някакъв времеви капан и няма да може да се измъкне от него, докато сигналът не престане. Имало е такова мъчение в Средновековието: провинилият се е бил събличан и са го завързвали под буре, от което върху темето му капка по капка падала вода, постепенно карайки клетника да полудее. Там, където дибата^[2] е била безсилна, обикновената вода давала превъзходни резултати.

Прикрепен към кабела, Артъом нямаше право да се отлъчва нито за секунда. През цялото дежурство се стремеше да не пие, за да не го откъсне от сигналите ходенето по нужда. Предишния ден не беше издържал, изскочи от стаята, изтича до клозета и веднага се върна. Още от прага се заслуша и го побиха тръпки — темпото не беше същото, сигналът бе ускорил хода си, обичайната ритмична стъпка беше нарушена. Можеше да се е случило само едно нещо и той прекрасно разбираше това. Мигът, който толкова беше чакал, бе

настъпил, когато не беше наблизно. Обърна се уплашено към вратата — дали някой не е забелязал? След това побърза да набере отново номера и притисна слушалката към ухото си.

Апаратът изщрака и сигналите, нулирайки броенето, тръгнаха в обичайния си ритъм. От този момент нито веднъж не последва „заето“ и никой не се приближи към телефона. Но Артъом така или иначе не смееше да остави слушалката, само я пренасяше от запотеното ухо към премръзналото, стараейки се да не сбърка в броенето.

Не доложи веднага за този случай на началството, а сега вече не му се вярваше, че сигналите може да са звучали по друг начин. Беше му дадена заповед да се свърже и вече цяла седмица съществуването му бе подчинено само на това. За нарушаване на заповедта щеше да се изправи пред трибунал, за който немарливостта с нищо не се различаваше от саботажа.

Освен това телефонът му подсказваше колко време му оставаше до края на дежурството. Артъом нямаше свой собствен часовник, но по време на обхода на командира беше засякъл времето по неговия часовник: сигналът се повтаряше веднъж на пет секунди. Дванайсет сигнала — минута. Седемстотин и двацет — един час. Тринайсет хиляди шестстотин и осемдесет — една смяна. Те се преливаха като пясъчинки от някаква огромна стъклена колба в друга, бездънна. А в тясното гърло между тези два невидими съда седеше Артъом и слушаше отмерването на времето.

Не се решаваше да остави слушалката само защото командирът можеше да нахлуе на проверка във всеки момент. Но иначе... Това, което вършеше, беше напълно безсмислено. От другата страна на кабела със сигурност вече не бе останала нито една жива душа. Когато Артъом затваряше очи, пред него отново и отново заставаха една и съща картина...

Той виждаше барикадирания отвътре кабинет на началника на станцията и самия началник, забил лице в масата и стиснал в ръката си „Макаров“. Разбира се, с простреляните си уши не чува звъненето на телефона. Тези отвън така и не са успели да разбият вратата, но дупките и процепите в ключалката си остават открити. И отчаяното звънене на стария апарат прониква през тях, плъзга се над платформата, изпълнена с набъбнали трупове... Някога звъntenето на телефона не е можело да бъде чуто заради нестихващото гълчене на

тълпата, шумоленето на стъпки, детския плач, но сега освен него нито един друг шум не тревожи мъртвите.

Примигва пурпурното зарево от агонизиращите аварийни акумулатори.

Звън.

Още един звън.

Хиляда петстотин шейсет и трети. Хиляда петстотин шейсет и четвърти.

Никой не отговаря.

---

[1] Моряшка връхна дреха, вид униформено палто. — Бел.прев. ↑

[2] Уред за изтезание чрез разтягане на крайниците, използван от Инквизицията — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЕДИНАЙСЕТА

ПОДАРЪЦИ

— Докладвай!

Определено умееше да изненада човек неподготвен. В гарнизона за командира се говореха легенди: бившият наемник се славеше с изкуството да си служи с хладно оръжие и да се разтваря в тъмнината. Някога, още преди да се установи на „Севастополска“, той сам бе унищожавал цели вражески блокпостове — достатъчно беше патрулните да проявят и най-малко лекомислие.

Артьом подскочи, притискайки с рамо слушалката към ухото си, и с известно съжаление прекъсна броенето. Командирът се приближи към списъка с дежурствата, погледна часовника си, написа „22“ срещу датата — трети ноември, и се обърна към Артьом.

— Тишина. В смисъл, че няма никой.

— Мълчат? — Командирът се позамисли малко; раздвижи мускулите си, изпука с врат. — Не мога да повярвам.

— В какво не можете да повярвате? — уточни Артьом с опасение.

— В това, че толкова бързо се е прехвърлило и на „Добрининска“. Какво, епидемията да не е вече в Ханза? Представяш ли си какво ще стане там, ако Околовръстната линия е заражена?

— Но ние нали не знаем — отговори неуверено Артьом. — Може вече да е започнало и там. Нали нямаме връзка.

— Ами ако кабелът е повреден? — Командирът се наведе, забарабани с пръсти по масата.

— Щеше да е както с базата. — Артьом кимна към тунела, водещ към „Севастополска“. — Когато набера — всичко е глухо. А в другата посока поне има сигнал. Техниката работи.

— Базата явно вече не се нуждае от нас, щом никой не идва при вратата. Или просто вече няма база. И „Добрининска“ също я няма — изрече равнодушно командирът. — Слушай, Попов... Ако там не е останал никой, скоро и ние ще умрем. Никой няма да ни се притече на

помощ. И в такъв случай няма никаква полза от карантината ни. Може би да я зарежем, как мислиш?

— Не бива, карантината е необходима — уплашено се отрече от тази ерес Артъом, спомняйки си маниера на командира отначало да стреля в корема на дезертъорите, а едва след това да им издава присъда.

— Необходима — изрече замислено командирът. — Днес се разболяха още трима. Двама местни и един от нашите. Акопов. А пък Аксенов умря.

— Аксенов? — Артъом преглътна с усилие, зажумя.

— Разби си главата о релсите. Разправяше, че много го боли — все така равнодушно продължи командирът. — И той не е първият. Дяволски трябва да те боли главата, за да се опитваш половин час да си я разбиеш, застанал на колене, а?

— Точно така. — На Артъом му призля.

— Да ти е лошо? Да чувстваш слабост? — попита загрижено командирът, насочвайки фенерчето в лицето му. — Отвори уста. Кажу „аааа“. Браво. Ето какво, Попов, най-добре се свържи. Свържи се с „Добрининска“, Попов, и нека ти кажат, че Ханза има ваксина и че санитарните им бригади скоро ще бъдат тук. И че те ще спасят нас, здравите. И ще излекуват болните. И че няма да останем в този ад вовеки веков. И ще се върнем вкъщи при жените си. Ти ще се върнеш при своята Галя. А аз при Алена и при Вера. Разбра ли, Попов?

— Тъй вярно — кимна трескаво Артъом.

— Свободно.

* * *

Раницата му се скъса при самата дръжка, неспособна да издържи тежестта на рухналото върху него създание. Острието влезе толкова дълбоко в трупа, че дори не се опитаха да го извадят оттам. А бръснатият, целият издран, вече три денонощия не идваше на себе си.

Саша с нищо не можеше да му помогне, но така или иначе тя имаше нужда да го види. Макар и само за да му благодари... Дори и той да не я чуе. Но лекарите не я пускаха в стаята му, казвайки, че раненият не се нуждае от нищо друго освен покой.

Не знаеше със сигурност защо бръснатият е убил хората с дрезината. Но ако той бе стрелял, за да я спаси, Саша би могла да го оправдае. Тя честно се опитваше да повярва в това, но не се получаваше. По-правдоподобно беше друго обяснение: на него му бе по-лесно да убива, отколкото да моли.

Обаче на „Павелецка“ всичко беше по-различно. Нямаше никакво съмнение: той идваше да ѝ помогне и дори бе готов да загине за нея. Значи тя не беше сгрешила — между тях наистина започваше да се изгражда връзка?

Когато той я повика там, на „Коломенска“, Саша очакваше куршум, а не предложение да продължи да върви с тях. Но когато послушно се обърна, тя веднага забеляза случилата се с него промяна, макар и плашещото му лице да си оставаше не по-малко равнодушно. Работата беше в очите: сякаш през процепа на клепачите му с черните му неподвижни зеници я гледаше някой друг. Някой, който се интересуваше от нея.

Някой, на когото тя сега дължеше живота си.

Чудеше се дали да не му подари сребърен пръстен, както е постъпила някога майка ѝ? Но се уплаши, че обръснатият няма да разбере знака. Да му подари нож в замяна на онзи, който бе счупил, защитавайки я, беше най-малкото, което Саша можеше да направи. Когато застина пред лавката на оръжейника, осенена от тази простичка мисъл, тя си представяше как ще връчи на обръснатия новия му нож, как той ще я погледне, какво ще каже... Даже за миг забрави, че се готви да купи на убиеца оръжие, с което щеше да реже гърла и разпорва коремни.

В тази минута той беше за нея не бандит, а герой, не главорез, а воин, и преди всичко — мъж. И още нещо: неизказана и дори изобщо неоформена, в главата ѝ се въртеше следната мисъл: ножът му е счупен на две, а той, ранен, не може да дойде на себе си. Може би, ако има цял нож... като амулет...

Все пак го купи.

И ето че стоеше до леглото му, скрила подаръка зад гърба си, и чакаше той да я усети или поне да почувства близостта на острието. Обръснатият помръдна рязко, захриптя, забълнува, но така и не дойде на себе си: мракът го държеше прекалено здраво.

Досега Саша никога не бе произнасяла името му — не само на глас, но и наум. Преди да го повика гръмко, тя прошепна това име, сякаш пробвайки го, и най-накрая се реши:

— Хънтър!

Обръснатият утихна, заслушвайки се, сякаш тя се намираще някъде невъобразимо далеч и гласът ѝ долита до него като едва доловимо ехо, но така и не отговори. Саша повтори още веднъж — по-високо, по-настойчиво. Не възнамеряваше да отстъпва, докато той не отвори очи. Искаше ѝ се да стане негово тунелно огънче.

В коридора някой извика удивено, затропаха ботуши и Саша, за да не губи време, застана на колене и сложи ножа на нощното шкафче до главата му.

— Това е за теб — каза тя.

Стоманените пръсти се склупчиха около китката на Саша в хватка, способна да строши костите ѝ. Раненият успя да вдигне клепачите си, но погледът му бродеше безумно наоколо, без да се задържа върху нищо.

— Благодаря ти... — Девојката не правеше опити да освободи стиснатата в капан ръка.

— Какво правите тук?!

Към нея подскочи висок мъжага със зацапана бяла престижа, би инжекция на обръснатия и той веднага се отпусна. Рязко вдигайки Саша на крака, санитарят изсъска през стиснатите си зъби:

— Ти какво, не разбираш ли? Той е в такова състояние... Докторът забрани...

— Ти не разбираш! Той трябва да се държи за нещо, а от вашите инжекции все повече се отпуска...

Санитарят забута Саша към изхода, но след няколко крачки я обърна към себе си и я изгледа навъсено изпод вежди.

— Да не съм те видял повече тук! А това какво е? — Той забеляза ножа.

— Това е за него... Аз му го донесох... — започна да заеква Саша. — Ако не беше той... тези твари щяха да ме разкъсат.

— А мен ще ме разкъса докторът, ако разбере! — измърмори санитарят. — Добре, махай се!

Но Саша се задържа още за миг и отново обръщайки се към изпадналия в лекарствено опиянение Хънтър, все пак довърши

посланието си:

— Благодаря. Ти ме спаси.

Пристъпи извън залата и изведнъж дочу тихия отговор:

— Просто исках да го убия... Чудовището...

Вратата се хлопна пред лицето ѝ и в ключалката се завъртя ключ.

* * *

Ножът беше предназначен за нещо друго, Омир веднага разбра това. Достатъчно бе да чуе веднъж как девойката вика мятация се и бълнуващ бригадир — и настоятелно, и нежно, и жално. Старецът вече беше готов да се намеси, но се смути и отстъпи: тук нямаше нужда да спасява никого. Можеше да помогне само с едно — като се измъкне по-бързо навън, за да не изплаши Саша.

Откъде да знае, възможно е тя да има право. Нали на „Нагатинска“ Хънтър изобщо забрави спътниците си, оставяйки ги да бъдат разкъсани от призрачните циклопи. А в тази битка... Нима девойката все пак означаваше нещо за него?

Замислен, Омир тръгна по коридора към своята стая. Размина се с един санитар, който го бутна неволно, но старецът изобщо не обърна внимание на това. Каза си, че е време да даде на Саша нещото, което ѝ беше купил на пазара. Изглежда, скоро тя щеше да има нужда от него.

Извади от чекмеджето на бюрото един пакет и го повъртя в ръце. Девойката се втурна в стаята след няколко минути — напрегната, объркана и озлобена. Хвърли се върху леглото, сви се в ъгъла. Омир чакаше — дали бурята щеше да се разрази или ще отмине? Саша мълчеше, само се зае да си гризе ноктите. Наставаше време за решителни действия.

— Имам подарък за теб. — Старецът излезе иззад бюрото и сложи пакета на покривката до девойката.

— Защо? — ощипа го тя, без да се подава от раковината си.

— А защо изобщо хората си подаряват разни неща?

— За да се отплатят за доброто — отговори уверено Саша. — Кое то вече им е сторено или за което тепърва ще помолят.

— Тогава ще смятаме, че ти се отплащам за доброто, което вече си ми сторила — усмихна се Омир. — Няма да те моля за друго.

— Не съм ти сторила никакво добро — възрази девойката.

— А моята книга? Вече те вкарах в нея. Трябва да се отплатя, не искам да съм ти задължен. Хайде, отвори го — вкара шеговит тон той.

— Аз също не обичам да дължа — каза Саша, разкъсвайки опаковката. — Какво е това? О!

Тя държеше в ръцете си червен пластмасов диск, плоска кутийка, отваряща се на две. Някога е била женска пудриера, но двете отделения — за пудрата и ружа — отдавна бяха изпразнени. Затова пък огледалцето, сложено от вътрешната страна на капака, се бе запазило отлично.

— Тук се вижда по-добре, отколкото в локвите. — Саша забавно опули очи, изучавайки отражението си. — Защо ми го даваш?

— Понякога е полезно да се видиш отстрани — усмихна се Омир. — Помага да разбереш много неща за себе си.

— И какво трябва да разбере за себе си? — настръхна тя.

— Има хора, които никога не са виждали отражението си и затова цял живот се вземат за някой друг. Отвътре често не всичко се вижда добре, а няма кой да им подсказе... И докато случайно не се натъкнат на огледало, ще продължават да се заблуждават. И дори когато видят отражението си, често не могат да повярват, че виждат самите себе си.

— И кого виждам аз в него? — настояваше Саша.

— Ти ми кажи. — Той скръсти ръце върху гърдите си.

— Себе си. Е... момиче. — За да се увери, обърна едната си буза към огледалото, после другата.

— Девойка — поправи я Омир. — И то доста занемарена.

Тя се повъртя още малко, стрелна го с поглед, готвейки се да попита нещо, размисли, после все пак си пое въздух и изстреля:

— Аз изрод ли съм?

Старецът се опули.

— Трудно е да се каже. — Той едва сдържаше усмивката си. — Под мръсотията не се вижда.

— Тогава каква е работата? — вдигна вежди Саша. — Какво, мъжете не чувстват ли женската красота? Всичко ли трябва да покажем и обясним?

— Май е така. И възползвайки се от това, често ни лъжат — разсмя се Омир. — Боите са способни да сътворят истински чудеса с женското лице. Но в твоя случай става въпрос не за реставрация на портрета, а по-скоро за разкопки. По стърчаща от земята пета на антична статуя е трудно да се съди за красотата ѝ. Макар че почти със сигурност тя е прекрасна — добави снизходително той.

— Какво значи „антична“? — Саша търсеше клопка.

— Древна — продължи да се забавлява Омир.

— Аз съм само на седемнайсет! — запротестира тя.

— Това ще се изясни по-късно. След разкопките. — Старецът с невъзмутим вид седна обратно зад бюрото, отвори тетрадката на последната изписана страница и се зае да чете записките, постепенно навъсвайки се.

Ако изобщо някога имаше разкопки. Ако изобщо ги разкопаеха — и девойката, и него самия, и всички останали. Навремето той се беше развличал с подобни размишления: а какво ще стане, ако след хилядолетия археолозите, изучавайки развалините на старата Москва, от която тогава нямаше да е останало и името, намереха един от входовете към подземния лабиринт? Вероятно щяха да решат, че са се натъкнали на гигантски масов гроб — едва ли на някого щеше да му хрумне, че хората може да са живеели в тези мрачни катакомби. Някогашната високоразвита култура към залеза на своето съществуване явно е деградирала, щяха да решат те — погребвали са вождовете си в гробници заедно с вещите им, оръжието им, прислугата и наложниците...

В тетрадката му оставаха повече от осемдесет празни листа. Щяха ли да са достатъчно, за да съвмести двата свята — лежащия на повърхността и намиращия се в метрото?

— Не ме ли слушаш? — девойката разтърси ръката му.

— Какво? Извинявай, замислих се — потърка челото си той.

— А древните статуи наистина ли са красиви? Това, което се е струвало на хората красиво по-рано, и днес ли си остава красиво?

— Да — сви рамене старецът.

— И утре ли ще си остане такава? — продължаваше да го разпитва тя.

— Сигурно. Ако има кой да го оцени.

Саша се замисли и млъкна. Омир, отново потънал в безрадостните си размисли, не бързаше да възобнови разговора.

— Тоест красотата не съществува без човека? — попита най-накрая озадачено тя.

— Не, навярно — отговори разсеяно той. — Ако няма кой да я види... Нали животните са неспособни...

— Дали зверовете се отличават от хората с това, че не виждат разликата между прекрасното и уродливото? — замисли се Саша. — Значи човекът изобщо не може да съществува без красотата?

— Спокойно може — поклати глава старецът. — Мнозина изобщо не се нуждаят от нея.

Девојката бръкна в джоба си и извади странен предмет: изрисувано парче найлон. Плахо и същевременно гордо, сякаш показвайки голямо съкровище, го подаде на Омир.

— Какво е това? — попита той.

— Ти ми кажи — усмихна се хитро тя.

— Е — старецът внимателно взе пакетчето в ръка, прочете надписите и ѝ го върна, — опаковка от чаен пакет. С картинка.

— С картина — поправи го Саша. — С красива картина — добави предизвикателно. — Ако не беше тя, щях... да озвереея.

Омир я погледна, усещайки как в очите му напират сълзи и му става трудно да диша. Сантиментален глупак, укори се той. Изкашля се, въздъхна.

— Ти никога ли не си се качвала горе, в града? Освен този път?

— Защо? — Момичето прибра пакетчето обратно. — Искаш да ми кажеш, че нищо не е като на картината? Че изобщо няма такива работи? И аз самата знам това. Знам как изглежда градът — сградите, мостът, реката. Страшно и пусто.

— Напротив — отговори старецът. — Не съм виждал нищо по-прекрасно от този град. А ти... съдиш за цялото метро по една траверса. Сигурно дори няма да мога да ти опиша всичко. Здания, повисоки от всякакви скали. Проспекти, бучащи като планински потоци. Неугасващо небе, светеща мъгла... Град, тцеславен и живеещ за мига, както и всеки от милионите му жители. Безумен, хаотичен. Целият изтъкан от съчетания между неподходящи си неща, построен без никакви планове. Не вечен, защото вечността е твърде студена и

неподвижна. Но толкова жив! — Омир стисна юмруци, после махна с ръка. — Няма да го разбереш. Това трябва да се види...

В този миг той самият вярваше, че ако Саша се изкачи на повърхността, на нея също ще ѝ се яви призракът на града; вярваше, съвсем забравил, че за целта трябва да го е познавала приживе.

* * *

Старецът успя някак да ги уговори и я пропуснаха през кордона на Ханза — под конвой, като на разстрел, я преведоха през цялата станция в служебните помещения, където се намираше местната баня.

Общото между двете „Павелецки“ беше само името им, както когато разделят две сестри при раждането им и едната попада в богато семейство, а другата израства на бедна станция или направо в тунелите. Радиалната се беше получила мърлява и безгрижна, но лека и просторна. А околоръстната — ниска, здрава, прилично осветена и изчистена до блясък, от пръв поглед издаваше характера си — властен и скъпернически. В тези часове тук не беше многолюдно — навярно всички, които не работеха на станцията, предпочитаха панаира на Радиалната станция пред строгостта и благоприличието на Околоръстната.

Девојката беше сама в съблекалнята. Стени от прецизни редици жълти плочки, подът — също с плочки, но многостенни; боядисани железни шкафчета за дрехите и обувките, електрическа крушка на раздърпан проводник, две тапицирани с дерматин пейки... Саша бе примряла от възторг.

Слабата мустаката баняджийка ѝ даде кърпа с невероятно бял цвят и твърдо парче сив сапун и ѝ разреши да затвори банята с резето.

И кърпата, и противната миризма на сапуна — всичко това принадлежеше на далечното минало, когато беше любимата и обгрижвана дъщеря на коменданта. Бе забравила, че всички тези неща все още съществуват някъде.

Саша разкопча втвърдилият се от мръсотията гащеризон, чевръсто се измъкна от него. Свали тениската си, събу шортите и се понесе на подскоци към ръждясалата туба със самоделна дюза. С усилие, пързалаяйки пръстите си по парещия железен вентил, освободи

горещата вода... Беше вряла! Притискайки се към стената, за да се предпази от изгарящите капки, завъртя другия кран. Най-накрая смеси горещото и студеното в необходимото съотношение, прекрати танца си и цялата се разтвори във водата.

А в покрития с решетка канал заедно със сапунената вода изтичаха прах, сажди, машинно масло, кръв — и нейна, и на други хора, — умора и отчаяние, вина, тревога. Мина доста време, преди водата да стане по-светла.

Саша се чудеше дали това ще е достатъчно, за да престане старецът да я подкача. Разглеждаше розовите си запарени стъпала, сякаш бяха чужди, и изучаваше непривично белите си длани. Достатъчно ли беше, за да могат мъжете да видят красотата ѝ? Може би Омир бе прав и беше глупаво тя да ходи при ранения, без да е заприличала на... на жена. Вероятно тепърва щеше да ѝ се наложи да учи такива неща.

Щеше ли да забележи той как се е променила Саша? Тя затвори крановете, шляпайки, отиде в съблекалнята, разтвори подареното ѝ огледалце... Не, не беше възможно да се подмине такова нещо.

Горещата вода ѝ помогна да се отпусне, да пребори съмненията. Боецът с бръснатата глава не бе искал да я отблъсне със странните си думи за чудовището. Той просто още не беше успял да се съвземе и се обръщаше не към нея, а просто продължаваше ожесточения спор, който водеше с някого в кошмара си. Саша трябваше само да го изчака да дойде на себе си и в този момент да бъде до него, за да... За да може Хънтър веднага да я види и веднага да разбере. А после какво? Нямахше защо тя да мисли за това. Хънтър беше достатъчно опитен, можеше да му се довери.

Спомняйки си как обръснатият се мята в бълнуването си, Саша чувстваше, макар и да не можеше да го обясни, как я търси, защото тя беше в състояние да го успокои, да му донесе облекчение от горещината, да му помогне да си върне равновесието. И колкото повече мислеше за това, толкова по-горещо ѝ ставаше на нея самата.

Взеха ѝ изцапания гащеризон с обещанието да го изперат; вместо него получи протрити светлосини панталони и прокъсан пуловер. Новите дрехи ѝ бяха тесни и неудобни. При това, докато я превеждаха обратно през пограничните постове към лазарета, почти всички мъжки

погледи се залепиха за панталоните и пуловера и когато Саша се добра до леглото си, пак ѝ се искаше да вземе душ.

Оказа се, че старецът го няма в стаята, но не ѝ се наложи да скучае самичка. След няколко минути вратата изскърца и докторът надникна вътре.

— Е, поздравления. Можете да го посетите. Дойде в съзнание.

* * *

— Коя дата е днес?

Бригадирът се надигна на лакът, тежко размърдвайки глава, и впи поглед в Омир. Старецът кой знае защо се хвана за китката, макар че отдавна не носеше часовник, и разпери ръце.

— Втори. Втори ноември — подсказа санитарят.

— Три денонощия. — Хънтър се плъзна върху възглавницата. — Три денонощия са изгубени. Закъсняваме. Трябва да тръгваме.

— Няма да стигнеш далеч — опита се да го вразуми санитарят. — Почти не е останала кръв в теб.

— Трябва да тръгваме — повтори бригадирът, без да му обръща внимание. — Нямаме много време... Бандитите... — и изведнъж се сепна. — За какво ти е респиратор?

Старецът се беше подготвял за този въпрос — бе разполагал с цели три дни, за да изгради защитата си и да планира контранастъпление. Безсъзнанието на Хънтър го избавяше от необходимостта да прави ненужни признания — сега можеше да ги замени с добре обмислена лъжа.

— Няма никакви бандити — прошепна той, навеждайки се над завивките на ранения. — Докато ти беше в безсъзнание... През цялото време бълнуваше. Знаем всичко.

— Какво знаеш?! — Хънтър го сграбчи за врата и го придърпа към себе си.

— За епидемията на „Тулска“... Всичко е наред. — Старецът махна умолително с ръка, спирайки санитаря, който тръгна да отблъсква бригадира от него. — Ще се справя. Трябва да поговорим, може ли да ви помоля...

Санитарят неохотно отстъпи, сложи капаче върху иглата на инжекцията и излезе от стаята, оставяйки ги насаме.

— За „Тулска“... — Хънтър още не сваляше от стареца бесния си, яростен поглед, но полека-лека хватката му отслабваше. — Нещо друго?

— Само това. Че на станцията има огнище на неизвестна инфекция. Че се предава по въздуха... Че нашите са въвели карантина и чакат помощ.

— Така... Така... — бригадирът го пусна. — Да. Епидемия. Страх те е да не се заразиш?

— Предпазливите Бог ги пази — отговори внимателно Омир.

— Да. Добре... Не съм се приближавал, тунелното течение духаше към тях... Не би трябвало...

— А защо беше тази история за бандитите? Какво смяташ да правиш? — събра кураж старецът.

— Първо на „Добрининска“, за да се уговорим. После да изчистим „Тулска“. Трябват огнехвъргачки. Няма друг начин...

— Ще изгориш всички на станцията живи? А нашите? — Старецът продължаваше да се надява, че думите за огнехвъргачките, подхвърлени от командира, бяха също такава лъжлива маневра, като и всичко останало, което Хънтър бе казал на началството на „Севастополска“.

— Защо живи? Труповете... Няма друг изход. Всички заразени, всички, влезли в контакт. Целият въздух. Чувал съм за тази болест...

— Хънтър затвори очи, облиза разтреперилите се устни. — Няма лекарство. Преди няколко години имаше епидемия. Две хиляди трупа.

— Но нали са я спрели някак?

— Блокада. Огнехвъргачки. — Бригадирът обърна към стареца обезобразеното си лице. — Няма друго средство. Ако изпуснем... Дори един човек... Край с всички. Да, излъгах за бандитите. Иначе Истомин нямаше да ми разреши да убия всички. Прекалено мек е. А аз ще поведат такива, които не задават въпроси.

— Ами ако се окаже, че има хора с имунитет? — поде плахо Омир. — Ако там има здрави? Аз... Ти казваше... Ами ако все още е възможно да бъдат спасени?

— Няма имунитет. Всички, влезли в контакт, се заразяват. Там няма здрави хора, има само по-жизнени — отсеке бригадирът. — За

такива е още по-зле. Ще се мъчат повече. Повярвай ми... За тях ще е добре да ги убия... Да ги убият.

— Защо ти е нужно на теб това? — За всеки случай старецът отстъпи назад.

Хънтър уморено затвори очи — и Омир отново забеляза, че окото му, което се намираще от осакатената страна на лицето, не се затвори напълно. Бригадирът не отговори толкова дълго, че старецът се наклони да повика доктора.

Но после, бавно и ясно, сякаш изпратен от хипнотизатор в безкрайно далечното минало за загубени спомени, през стиснатите си зъби Хънтър каза:

— Трябва. За да защитя хората. За да отстраня всякаква опасност. Само заради това.

* * *

Дали е намерил ножа? Разбрал ли е, че тя му го е донесла? Ами ако не разгадае или не види обещанието? Тя летеше по коридора, прогонвайки досаждащите ѝ мисли, още без да знае какво ще му каже... Колко жалко, че бе дошъл в съзнание, преди тя да отиде до леглото му!

Застинала на прага, Саша стана свидетел на почти целия разговор и отскочи, когато стана въпрос за убийствата. Разбира се, тя не може да разшифрова всичко, но не ѝ и трябваше. Успя да чуе най-важното. Нямахме за какво да чака повече и гръмко почука на вратата.

Старецът, който се изправи срещу нея, имаше отчаяно изражение. Омир едва се движеше, сякаш и на него му бяха били упойваща инжекция. Отговори на Саша с безволево кимване — като обесен, когото са дръпнали за въжето.

Девојката приседна на края на затопленото столче, прехапа устни и задържа дъх, преди да пристъпи към новия неизследван тунел.

— Хареса ли ти ножът от мен?

— Нож? — Обръснатият се огледа, взорът му се натъкна на черното острие и без да го докосва, погледна напрегнато Саша. — Какво е това?

— Подарък за теб. — Тя се чувстваше сякаш са я зашлевили. — Твоят се счупи. Когато ти... Благодаря...

— Странен подарък. От никого не бих приел такъв — промълви той след тежко мълчание.

Стори й се, че долавя в думите му полунамеки, многозначителна недомлъвка, и тя, приемайки играта, започна да подбира думите за отговор. Получаваше се тромаво, неловко, но Саша изобщо не бе способна да опише с думи онова, което ставаше вътре в нея.

— Ти също ли чувстваш, че в мен има късче от теб? Това късче, което са изтръгнали от теб... Което си търсел? Че аз мога да ти го дам?

— Какви ги дрънкаш? — поля я той с ледена вода.

— Не, ти наистина чувстваш това — настояваше Саша настръхнала. — Че с мен ще станеш цял. Че мога и съм длъжна да бъда с теб. Иначе защо ме взе със себе си?

— Отстъпих пред желанието на спътника ми. — Гласът му беше безцветен и пуст.

— Защо ме защити от хората на дрезината?

— Бих ги убил при всички случаи.

— Тогава защо ме спаси от онази твар на станцията?!

— Трябваше да унищожа всички тях.

— По-добре да ме беше изяла!

— Недоволна ли си, че остана жива? — попита той с недоумение. — Тогава се качи по ескалатора горе, там има още много такива.

— Аз... Ти искаш аз...

— Нищо не искам от теб.

— Ще ти помогна да се спреш!

— Лепнала си се за мен.

— Нима не чувстваш...

— Нищо не чувствам. — Думите му бяха с вкус на ръждива вода.

Дори страшната щипка на бялото чудовище не я беше засегнала толкова дълбоко. Саша скочи наранена и избяга от залата. За щастие нейната стая беше празна. Тя се хвърли в ъгъла, сви се на кълбо. Потърси в джоба си огледалцето — искаше да го изхвърли, — но не го намери; май го бе изгървала край леглото на обръснатия.

Когато сълзите ѝ засъхнаха, вече знаеше какво да направи. Подготовката не ѝ отне много време. Старецът щеше да ѝ прости, че е откраднала автомата му — той сигурно би ѝ простил всичко. Брезентовият защитен екип, изчистен и обеззаразен, я чакаше в складовото помещение, безсилно увиснал на една кука. Сякаш някакъв магьосник бе изкормил и проклетел убития дебелак, заставяйки го и след смъртта си да следва навсякъде Саша и да изпълнява волята ѝ.

Тя се вмъкна в екипа, излезе в коридора, прекоси прехода и се качи на перона. Някъде по пътя ѝ я обля ручейче от вълшебната музика, чийто извор така и не беше открила предишния път. И сега не се намериха излишни минути за издирване. Саша се спря само за миг, преодоля изкушението и продължи нататък, към целта на похода си.

Денем на поста при ескалатора дежуреше само един патрулен — по светлото време на денонощието създанията от повърхността никога не тревожеха станцията.

Обяснението не ѝ отне и пет минути: пътят нагоре бе открит винаги, по ескалатора не беше възможно само слизането. След като остави на сговорчивия патрулен полупразен пълнител от автомат, Саша сложи крак върху първото стъпало на стълбата, водеща право към небето.

Загащи смъкващите се панталони и се възнесе.

ГЛАВА ДВАНАЙСЕТА

ЗНАЦИ

Вкъщи, на „Коломенска“, повърхността беше съвсем близо — точно петдесет и шест плоски стъпала. Но „Павелецка“ бе доста по-дълбоко под земята. Катерейки се по скърцащия, разбит от картечните откоси ескалатор, Саша не виждаше края на това изкачване. Фенерът ѝ имаше силата само да изтръгва от тъмнината разбитите чаши на електрическите осветителни тела и килнатите ръждиви табла с изображения на нечий мътни лица и изписани едри букви, подреждащи се в безсмислени думи.

Защо ѝ трябваше да отива на повърхността? Защо ѝ трябваше да умира?

Но на кого беше нужна тя долу? Наистина нужна като човек, а не като действащо лице на ненаписана книга?

Струваше ли си да продължава да се самозалъгва?

Когато Саша си тръгваше от опустялата „Коломенска“, оставяйки там тялото на баща си, ѝ се струваше, че осъществява техен отдавнашен план за бягство. Че отнася частица от баща си със себе си и по този начин му помага да се освободи. Но оттогава не го бе сънувала нито веднъж, а когато се опитваше да извика образа му във въображението си, за да сподели видяното и преживяното, той се получаваше размит и безгласен. Баща ѝ не можеше да ѝ прости и не искаше такова спасение.

Сред намерените от него книги, които Саша беше успяла да прелисти, преди да ги размени срещу храна и патрони, бе запомнила особено добре един стар ботанически справочник. Илюстрациите в него бяха условни: потъмнели от времето черно-бели рисунки и скици. Но в останалите книги, които ѝ бяха попадали, изобщо не се срещаха картинки, така че тази беше любимата книга на Саша. А най-много от растенията в справочника ѝ харесваше поветицата. Даже не, не ѝ харесваше — Саша съчувстваше на поветицата, разпознавайки в нея

себе си. Нали и тя по същия начин се нуждаеше от опора. За да расте нагоре. За да се добере до лъчите светлина.

И сега инстинктът ѝ искаше от нея да намери могъщо стебло, което да прегърне и към което да се прилепи. Не за да живее от соковете на чуждото тяло и да му отнема светлината и топлината. Просто защото без него тя беше твърде мека, твърде гъвкава, твърде мекушава, за да устои, и винаги щеше да е принудена да се разстила по земята.

Бащата на Саша ѝ бе казвал, че тя не бива да зависи от никого и да разчита на никого. Защото нали на тяхната забравена станция нямаше на кого да разчита освен на него, а той знаеше, че не е вечен. Баща ѝ искаше Саша да израсне не като бръшлян, а като могъщ дъб. Но забравяше, че това противоречи на женската природа.

Тя би оцеляла и без него. Би оцеляла и без Хънтър. Но сливането ѝ с друг човек ѝ изглеждаше като единствената причина да мисли за бъдещето. Когато на бързо носещата се дрезина го бе обгърнала с ръце, ѝ се стори, че животът ѝ е придобил нова опора. Помнеше, че да се доверява на другите е опасно, а да зависи от тях — недостойно, и с опита си да направи признание на обръснатия беше тръгнала против себе си.

Саша искаше да се слее с него, а той смяташе, че се е вкопчила в ботушите му. Оставена без опора и стъпкана в земята, тя не възнамеряваше да продължи търсенето унижена. Той я бе прогонил на повърхността — какво пък, точно там щеше да отиде. Ако с нея се случеше нещо, вината щеше да е негова; само по неговите сили беше да предотврати това.

Най-сетне стъпалата свършиха. Саша се озова в края на просторна мраморна зала, чийто набразден железен таван на места се беше откъртил. През далечните пробойни валяха ослепителни лъчи с удивителна сивкавобяла окраска и пръските от тях достигаха дори до кътчето, където се намираще. Тя загаси фенера, затаи дъх и започна да се прокрадва напред.

Дупките от куршуми и парчета от снаряди при устието на ескалатора свидетелстваха, че някога е имало хора по тези места. Но само на няколко десетки крачки започваха владенията на други

същества. Купчините от засъхнал тор, разхвърляните навсякъде оглозгани кости и късовете от кожа показваха, че Саша се е озовала наскре леговището на зверове.

Следващите зали бяха препълнени със скелети на преобърнати будки, купчини невъобразим боклук и останки от разкапана техника. Девойката осъзна, че хората са превърнали външните павилиони на „Павелецка“ в склад, в който са трупали всички полезни предмети от близката околност, докато по-силните същества не са ги прогонили оттук.

Понякога на Саша ѝ се струваше, че вижда едва забележимо помръдване в тъмните ъгли, но го отдаваше на нарастващата си слепота. Гнездящият се там мрак беше прекалено гъст, за да може тя да различи в него сливащите се с планините от боклуци дремещи чудовища.

Монотонно напяващото течение заглушаваше тежкото им дишане и Саша го чу едва когато премина на няколко крачки от потрепващата грамада. Заслуша се напрегнато, после, застинала, се загледа в очертанята на една обърната будка, забеляза сред отломките ѝ странна гърбица... И се вцепени.

Хълмът, върху който беше погребана будката, дишаше. Дишаха и почти всички останали купчини наоколо. За да се увери в това, Саша щракна копчето на фенера и насочи лъча към една от тях. Бледият светлинен кръг се очерта върху мазна, нагъната бяла кожа, пробяга нататък по необятното тяло и се разсея, така и недостигнал края му. Това бе един от събратята на химерата, която за малко не я уби на „Павелецка“, само че беше значително по-едър.

Създанията се намираха в странно вцепенение и като че ли не я забелязваха. Но ето че най-близкото до нея внезапно изрева, шумно си пое дъх чрез скосените прорези на носа си, размърда се... Саша се опомни, изгаси фенера и побърза да отmine. Всяка следваща крачка по това зловецко леговище ѝ се удаваше все по-трудно: колкото повече се отдалечаваше от ескалатора, толкова по-голяма ставаше гъстотата на химерите и толкова по-трудно беше да намери път между телата им.

Беше късно да се връща назад. Сега Саша изобищо не се безпокоеше от това как ще успее да се върне в метрото. Искаше да mine безшумно, без да разтревожи нито едно от съществата, да излезе

навън, да се огледа, да види как е наоколо... Само те да не се събудят, само да я пуснат отгук; нямаше да ѝ се наложи да търси обратния път.

Без да смее да диша дълбоко, опитвайки се дори да не мисли — току-виж я чуят? — тя бавно се приближаваше към изхода. Под ботуша ѝ предателски изхрущя разбита плочка. Още една неправилна крачка, случайно шумолене — и щяха да се събудят и за миг да я разкъсат на части.

А Саша не можеше да се освободи от мисълта, че съвсем неотдавна — още вчера или даже днес — вече бе крачила по същия начин между спящи чудовища... Или поне това странно усещане отнякъде ѝ беше познато.

Саша застина на място.

Тя знаеше, че понякога човек може да усеща чуждите погледи с тила си. Но тези създания нямаха очи и онова, с което опипваха пространството около себе си, бе много по-материално и по-настойчиво от всеки поглед.

Не беше необходимо да се обръща назад, за да разбере: в гърба ѝ тежко се беше вторачило създание, пробудило се въпреки цялата ѝ предпазливост. Ала тя все пак се обърна.

Девојката се беше изгубила някъде, но в момента Омир нямаше ни най-малко желание да тича да я търси, нито пък имаше каквито и да било други желанија.

Ако дневникът на свързочника все още оставяше на стареца зрънце надежда, че болестта ще го подмине, то Хънтър се оказа безмилостен. Започвайки грижливо подготовения разговор със съзвезия се бригадир, старецът все едно апелираше против смъртната си присъда. Но онзи не искаше да го пощади — а и не можеше. Омир беше единственият виновен за онова, което неизбежно щеше да се случи с него.

Само две-три седмици или още по-малко. Само десет запълнени страници. И всичко онова, което трябваше да успее да хване и вмъкне в останалите чисти листове на тетрадката с мушамена подвързия.

Освен желанието си Омир имаше и дълг, а принудителната почивка, изглежда, приближаваше края си.

Той изглади хартията, възнамерявайки да продължи повествованието от мястото, от което предишния път се беше откъснал заради виковете на лекаря. Но вместо това ръката му сама написа предишното: „Какво ще остане след мен?“.

А какво ще остане след клетниците, затворени на „Тулска“, питаше се той. Какво ще остане след тях — може би отчаяли се, може би все още очакващи помощ, но така или иначе обречени на жестока разправа? Спомени? Но имаше толкова малко хора, за които все още би се намерил някой, който да ги помни.

А и спомените са несигурен мавзолей. Скоро старецът щеше да си отиде, а заедно с него щяха да загинат и онези, които бе познавал. Щеше да потъне в нищото и неговата Москва.

Къде е той сега, на „Павелецка“? Градинският пръстен^[1] вече е оголен и мъртъв — в последните часове преди войната беше разчистен и отцепен от военна техника, за да се даде възможност на спасителните сили да работят и на ескортите — да преминават. Прелезите и кръстовищата са се озъбили с изгнилите, наполовина изпадали зъби на къщите... Старецът можеше без никакви усилия да си представи местния пейзаж, макар и никога да не бе излизал от метрото на тази станция.

А преди войната често му се беше налагало да идва тук — срещаха се с бъдещата си жена в кафенето до метрото, после отиваха на вечерната прожекция в киното. И недалеч оттук се бе явил пред една страшно небрежна медицинска комисия, когато се канеше да си изкара шофьорска книжка. И на същата тази спирка се качваха с колегите си на мотрисата, за да отидат на летен горски пикник с шишчета...

Той гледаше в разчертаната на квадратчета хартия и виждаше в нея площада до гарата, къпещ се в есенна мъгла, и двете подаващи се над мъглата кули: претенциозната офисна сграда на Пръстена — там работеше един негов приятел, и малко по-надалеч — усукания връх на скъпия хотел, прилепен до концертната зала. Понякога питаше за цените на билетите — те струваха малко повече, отколкото Николай работваше за две седмици.

Виждаше и дори чуваше дрънкащите ръбести синьо-бели трамваи, препълнени с недоволни пътници, толкова трогателни в своето раздражение от тази безобидна блъсканица. И самият Градински пръстен, празнично мигащ с десетки хиляди фарове и обръщателни пунктове, свързани в една затворена гирлянда. И плахият, неуместен сняг, разтапящ се, преди да падне върху черния асфалт. И тълпата — безброй наелектризирани частици, възбудени, сблъскващи се, като че ли хаотично движещи се, но всъщност — следващи свои определени маршрути.

Виждаше клисурата от сталински монолити, от които на площада лениво се стичаше огромната река на Градинския пръстен. Стотиците светещи прозорци-аквариуми от двете му страни. И неоновите отблясъци на табелите, и титаничните рекламни табла, срамежливо прикриващи раздробената рана, в която скоро ще имплантират нова многоетажна протеза...

Която така и няма да достроят никога.

Гледаше и разбираше, че така или иначе няма да може да опише с думи тази великолепна картина. Нима от всичко това щяха да останат само покритите с мъх напукани надгробни паметници на деловия център и помпозния хотел?

Тя не се появи нито след час, нито дори след три. Обезпокоен, Омир обиколи целия преход, разпита търговците и музикантите, разговаря с началника на ханзейския караул. Нищо. Сякаш бе потънала вдън земя...

Неспособен да си намери място, старецът отново се приближи към вратите на стаята, в която лежеше бригадирът. Последният човек, с когото можеше да се посъветва относно изчезването на девойката. Но кой друг му оставаше сега? Омир се изкашля и надникна вътре.

Хънтър лежеше, дишайки тежко и вперил поглед в тавана. Цялата му дясна ръка беше извадена изпод завивката, а върху здраво стиснатия юмрук имаше съвсем прясна рана от одраскване. От плитките драскотини се цедеше кръв, цапаща завивките, но бригадирът не забелязваше това.

— Кога ще си готов за тръгване? — попита той Омир, обръщайки се към него.

— Аз и сега съм готов — обърка се старецът. — Само че ето какво... Не мога да намеря девойката. А и как ще тръгнеш ти? Та ти целият си...

— Няма да умра — отговори бригадирът. — А и смъртта не е най-страшното. Пригответъ се. Ще бъда на крака след час и половина. Тръгваме към „Добрининска“.

— И един час ще е достатъчен, но трябва да я намеря — искам да продължи и нататък с нас... Много ми е нужно, разбираш ли? — каза бързо Омир.

— След час тръгвам — отсече Хънтър. — С теб или без теб... И без нея.

— Не мога да проумея къде може да е изчезнала! — въздъхна разстроено старецът. — Ако знаех...

— Аз знам — изрече равнодушно бригадирът. — Но ти със сигурност няма да можеш да я върнеш оттам. Стягай се.

Омир отстъпи, запримигва. Беше свикнал да разчита на свръхестествения усет на спътника си, но сега отказа да му повярва. А ако Хънтър пак лъжеше — този път, за да се избави от излишната тежест?

— Тя ми каза, че ти е нужна...

— Нужен си ми ти. — Хънтър леко наведе глава към него. — А на теб — аз.

— Защо? — прошепна Омир, но бригадирът го чу.

— От теб зависи много. — Той бавно примигна, но на стареца изведнъж му се стори, че бездушният бригадир му намига, и това го накара да се облее в студена пот.

Леглото протяжно изскърца — Хънтър, стиснал зъби, се надигна в седнало положение.

— Излез — помоли той стареца. — И се пригответъ, ако искаш да успееш.

Но преди да излезе, Омир се забави още за секунда — за да вземе самотно лежащата в ъгъла червена пластмасова пудриера. По капака ѝ бяха плъзнали пукнатини, закопчалката ѝ се бе изкривила.

Огледалото беше напълно разбито.

Старецът рязко се обърна към бригадира.

— Не мога да тръгна без нея.

* * *

Тя беше почти двойно по-висока от Саша; главата ѝ се опираше в тавана, а ноктестите ѝ лапи висяха до пода. Саша бе видяла колко мълниеносно се придвижват тези твари, с каква невероятна скорост нападат. За да достигне девойката и да я довърши с едно движение, на това същество му беше достатъчно да изхвърли напред един от крайниците си. Но то, кой знае защо, се бавеше.

Нямаше смисъл да стреля, а и на Саша нямаше да ѝ стигне времето, за да вдигне автомата. Така че тя направи нерешителна крачка назад, към прохода. Химерата нададе тих стон, люшна се към девойката... Но нищо не се случи. Чудовището си остана на мястото, без да отклонява от Саша втренчения си сляп поглед.

Девойката се претраши да отстъпи още веднъж. И още веднъж. Без да се обръща с гръб към твартата, без да показва страха си, тя постепенно се приближаваше към изхода. Създанието като омагьосано се тътреше след Саша, изоставайки само мъничко от нея — сякаш я изпращаше до вратата.

И едва когато девойката, оказала се само на десет метра от непоносимо блестящия отвор, не издържа и хукна да бяга, твартата изрева и също се хвърли напред. Саша излетя навън, замижа и без да вижда нищо около себе си, продължи да се носи напред, докато не се спъна и не се търкулна презглава по неравната твърда земя...

Тя очакваше, че преследвачът ѝ ще я настигне и ще я разкъса на парчета, но неизвестно защо ѝ бе позволено да се измъкне. Измина една бавна минута, после още една... Наоколо цареше тишина.

Саша не отваряше очи, докато не намери в раницата си купените от патрулния самоделни очила — две дъна на бутилки от тъмно стъкло, прихванати от телени обръчи и закрепени за ивица гума. Сложи си очилата върху противогаза така, че прозрачните зелени кръгчета се наместиха върху отверстията на гумената маска.

Сега можеше да гледа. И след като бавно вдигна клепачи, първо подозрително, изпод вежди, а после все по-смело, Саша заоглежда странното място, където се бе озовала.

Над главата ѝ беше небето. Истинско, ярко, огромно небе. Даващо повече светлина, отколкото всеки прожектор, цялото равномерно озарено в зелено, на места затулено с ниски облаци, а другаде — разтварящо се в същинска бездна.

Слънцето! Саша го видя през тънката облачна покривка: наситенобял кръг, толкова ярък, че сякаш щеше да пробие дупка в очилата ѝ. Тя изплашено извърна поглед. Почака малко и все пак го погледна крадешком. В него имаше нещо разочароващо: в края на краищата това беше само една ослепителна дупка в небето, защо трябва да бъде боготворена? Но в същото време то бе омагьосващо, привличащо, вълнуващо. За привикналите към тъмнината очи отворът на изхода от леговището на зверовете блестеше не по-малко ярко; Саша се запита дали слънцето не е точно такъв изход, водещ към място, където никога не става тъмно... И ако долети до него, дали ще може да се изтръгне от Земята точно както преди малко се бе изтръгнала от бърлогата? Освен това от слънцето прииждаше слаба, едва доловима светлина — сякаш беше живо.

Саша постоя насред каменната площадка, обкръжена от полуразрушени древни постройки; черните пропасти на прозорците се извисяваха едва ли не в десетки редици, толкова високи бяха тези сгради. Зданията бяха безкрайно много, те се блъскаха, засенчвайки се взаимно от Саша, сякаш напираси да я разгледат по-добре. Иззад високите сгради надничаха още по-високи, а зад тях се виждаха наистина гигантски постройки.

Колкото и да беше изумително, Саша можеше да ги вижда всичките! И макар да зеленееха налудничаво — както и земята около нея, както и въздухът, както и безумното, бездънно небе, — пред зрението ѝ се разкриваха невъобразими простори.

Колкото и Саша да беше свикнала с тъмнината, очите ѝ не бяха предназначени за нея. Нощем при пропастта под моста се виждаха само уродливи постройки, разположени на няколкостотин метра от херметичната врата. По-нататък тъмнината ставаше прекалено плътна и дори родената под земята Саша не можеше да я пробие с поглед.

По-рано не си бе задавала сериозно въпроса колко голям е светът, в който живее. Но когато мислеше за него, винаги си беше представяла малък мрачен пашкул: няколкостотин метра във всяка

посока, зад които има вече наистина бездънна пропаст, край на вселената и начало на абсолютния мрак.

И макар да знаеше, че всъщност светът е доста по-голям, изобщо не можеше да си представи как изглежда. А сега разбираше, че така или иначе нямаше да успее — просто защото бе невъзможно човек да си представи такова нещо, без да го е видял.

И което беше най-странното — изобщо не се страхуваше да стои наред тази безкрайна пустош. По-рано, когато излизаше от тунела до пропастта, тя се чувстваше сякаш са я измъкнали от черупката ѝ; а сега тунелите ѝ изглеждаха като окови, от които най-накрая се е изтръгнала. На дневна светлина всяка опасност се забелязваше отдалеч и Саша имаше предостатъчно време, за да се скрие или да се приготви за отбрана. Усещаше и още едно плахо, непознато до момента чувство: усещането, че сякаш се е върнала вкъщи.

Вятърът вдигаше кълбенца от сплетени бодливи клонки, унило виеше в процепите между сградите, блъскаше Саша в гърба, изисквайки от нея да бъде по-храбра, нареждайки ѝ да се отпрати на изследване на новия свят.

На практика тя нямаше избор: за да се спусне в метрото, трябваше отново да влезе в сградата, натъпкана със зловещите същества; само че те вече не спяха. Понякога в кладенците на проходите за миг изплуваха бели тела и веднага изчезваха — явно дневната светлина им бе неприятна. Но какво ще стане, когато настъпи нощта? Дотогава, ако разчиташе, преди да умре, да види поне част от нещата, описани от стареца, трябваше да се отдалечи колкото се може повече от това място.

И Саша тръгна напред.

Досега никога не се беше усещала толкова мъничка. Не ѝ се вярваше, че тези гигантски сгради може да са построени от хора с нейния ръст: за какво им е това? Навярно последните поколения преди войната са се изродили и са станали по-дребни... Природата ги е подготвяла за суровото съществуване в теснотата на тунелите и станциите. А тези здания са били издигнати от гордите прародители на настоящите дребни хора — могъщи, високи и стройни като сградите, в които са живеели.

Достигна широко празно място: зданията тук отстъпваха встрани, а земята бе покрита от подобна на камък напукана сива кора.

Светът стана още по-огромен — оттук се откри изглед към такива далечини, че сърцето на Саша затуптя и ѝ се зави свят.

Приседна до обвитите с плесен стени на замък с тъповърха часовникова кула, подпираща облаците, и се опита да си представи как трябва да е изглеждал този град, преди да го напусне животът...

По пътя — защото това несъмнено беше път — са крачели високи, красиви хора с шарени дрехи, пред които и най-изящните рокли на жителите на „Павелецка“ биха изглеждали мизерни и глупави. Сред ярката тълпа са сновали коли, точно копие на вагоните на мотрисите, само че съвсем дребни — побиращи само четирима пътници.

Сградите не са били толкова мрачни. Отворите на прозорците не са зеели като черни дупки, а са блестели с чисто измитите си прозорци. И, кой знае защо, Саша си представи и леки мостчета, прехвърлени тук-там между противоположните здания на най-различни височини.

А небето не е било толкова пусто — в него на неописуема височина бавно плували самолети, които без малко не закачали с търбусите си покривите... Баща ѝ ѝ беше обяснявал, че за да летят, на тях изобщо не им е било нужно да махат с нищо, но Саша ги рисуваше във въображението си като лениви грамади с криле като на водни кончета — проблясващи, почти невидими, съвсем леко отразяващи зеленикавите слънчеви лъчи.

И освен това е валял дъжд.

Уж водата просто се изливала от небето, но усещането било напълно необикновено. Тя отмивала не само мръсотията и умората — на това са способни и горещите струи от ръждивия душ; небесната вода пречиствала хората отвътре, дарявала ги с опрощение за извършените грешки. Вълшебното измиване изчиствало горчилката от сърцето, обновявало и подмладявало, давало и желание да продължиш да живееш, и сили за това. Всичко е било както в разказа на стареца...

Саша толкова силно бе повярвала в този свят, че под въздействието на детските ѝ заклинания той започна наистина да се появява около нея. Ето че тя вече чуваше и лекото шумолене на призрачните криле във висините, и веселата глъчка на тълпата, и отмереното почукване на колелата, и плющенето на топлия дъжд. Отнякъде изникна сама и се вплете в картината чутата в прехода мелодия... Нещо я прободеше болезнено в гърдите.

Тя скочи и побягна по средата на пътя, срещу човешкия поток, заобикаляйки затъналите в блъсканицата мили коли-вагончета, подлагайки лицето си на тежките капки. Старецът се оказа прав: тук наистина беше приказно красиво, разтърсващо красиво. Трябваше само да изчегърта патината и плесента и миналото започваше да сияе — като цветните мозайки и бронзовите пана на изоставените станции.

Тя се спря на крайбрежната улица на зелена река; прехвърленият някога през нея мост се беше срутил, само малка част от него бе останала да стърчи; нямаше как да се достигне до другия бряг. Вълшебството пресъхваше. Картината, струваща й се толкова истинска, толкова ярка само преди миг, избледня и изгасна. Изсъхналите и вкочанени от старост празни къщи, напуканата кожа на пътищата; обхваналите тротоарите двуметрови бурени и дивият непрогледен гъсталак, погълнал остатъците от крайбрежната улица — това бе всичко, което остана след секунда от прекрасния призрачен свят.

И Саша изведнъж се почувства страшно зле, че никога няма да види тази картина в действителност, че ще й се наложи да избира между гибелта и връщането в метрото и че никъде на земята не е останал нито един снажен гигант с ярки дрехи... Че освен нея на широкия път, губещ се в някаква точка далеч напред, където небето се слива с изоставения град, нямаше нито една жива душа.

Времето си оставаше отлично. Нямаше опасност да завали.

На девойката не й се искаше дори да плаче. Сега щеше да е хубаво просто да си умре.

И сякаш чула желанието й, високо над главата й разпери криле огромна черна сянка.

* * *

Какво да направи, ако му се наложеше да избира? Да пусне бригадира и да изостави книгата си, да остане на станцията, докато не открие изчезналата девойка? Или да забрави за нея завинаги и да следва Хънтър, да зачеркне Саша от романа си и да се стаи като паяк в очакване на нови героини?

Разумът на стареца му забраняваше да се отлъчва от бригадира. Защо иначе беше целият му поход, заради какво подлагаше на смъртна опасност себе си и цялото метро? Той просто нямаше право да рискува своя труд — единственото, което оправдаваше всички жертви, и вече принесените, и бъдещите.

Но в тази минута, в която събираше от пода разбитото огледалце, Омир разбра, че ще е истинско предателство да си тръгне от „Павелецка“, без да узнае съдбата на момичето. А предателството рано или късно неизбежно щеше да отрови и самия старец, и романа му. Вече никога нямаше да може да зачеркне Саша от паметта си.

Каквото и да му говореше Хънтър, Омир трябваше да направи всичко възможно, за да намери девойката или поне да се убеди, че вече не е жива. И старецът с удвоени усилия пристъпи към издирването ѝ, постоянно питайки минувачите колко е часът.

Околовръстната беше изключена — Саша нямаше да се добере сама до Ханза без документи. Галерията от стаи и зали под прехода? Старецът я бе изследвал от началото до края, разпитвайки всеки срещнат дали не е виждал девойката. Най-накрая някой отговори неуверено, че като че ли я е срещал, облечена в брезентово защитно облекло... Омир, без да вярва на ушите си, проследи пътя на девойката оттам до поста в подножието на ескалатора.

— А аз какво да правя? Щом иска — нека да върви. Пробутах ѝ едни хубави очила — отговори вяло патрулният в будката. — Но теб няма да те пусна. И без това разводачът ми се накара. Горещо има гнездо на „пристигащи“. Никой не ходи там. Чак ми стана смешно, когато тя ме помоли. — Зениците му, широки като пистолетни дула, се лутаха в пространството, без изобщо да се спрат върху стареца. — По-добре отиди в прехода, дядо. Скоро ще се стъмни.

Хънтър знаеше! Но какво имаше предвид, казвайки, че не е по силите на стареца да върне девойката? Може би тя все още беше жива?

Спъвайки се от вълнение, Омир се затътри обратно към бригадирската стая. Гмурна се под ниския праг на тайната врата, изтопурка по тесните стълби, отвори вратата, без да чука...

Стаята беше празна — нямаше ги нито Хънтър, нито оръжията му, само разхвърляни по пода кафяви от засъхналата кръв бинтове, самотно лежеше и захвърлената празна манерка. От склада бе изчезнал и криво-ляво изчистеният скафандър.

Бригадирът просто беше изоставил стареца като омръзнало му куче, наказвайки го за ината му.

* * *

Баща ѝ беше убеден, че на човек се дават знаци. Трябва само да ги забелязваш и да можеш да ги разчиташ.

Саша погледна нагоре и застина изумена. Ако някой сега искаше да ѝ изпрати знамение, не можеше да измисли нещо по-красноречиво.

Недалеч от разрушения мост от тъмните храсталаци се издигаше кръгла древна кула със сложен връх — най-високото от всички околни здания. Годишите бяха оставили отпечатъка си върху него — по стените бяха плъзнали дълбоки пукнатини, а самата кула бе опасно наклонена. Тя отдавна вече щеше да е разрушена, ако не се беше случило едно чудо. Как Саша не бе обърнала по-рано внимание на това?

Зданието беше обгърнато от поветица с гигантски размери. Разбира се, стъблото ѝ бе многократно по-тънко от кулата, но дебелината и силата му бяха предостатъчни, за да удържат разпадащата се на парчета постройка. Удивителното растение обвиваше по спирала кулата; от основното стъбло излизаха по-тънки разклонения, от тях — още по-тънки и всички те заедно образуваха мрежа, която не позволяваше на зданието да се разпадне.

Наистина някога цялата поветица е била толкова слаба и тънка, колкото най-нежните и млади от сегашните ѝ разклонения. Някога ѝ се е налагало да се вкопчва в издатините и балконите на кулата, която е изглеждала вечна и непоклатима. Ако тя не беше толкова висока, и поветицата нямаше да израсне такава.

Саша гледаше очаровано към спасителното здание. Всичко отново придобиваше смисъл за нея, желанието ѝ да се бори се връщаше. Странно, нали в живота ѝ нищо не се бе променило. Просто изведнъж отново, въпреки всичко, през сивата обвивка на отчаянието като дребно разклонение на тази поветица в душата ѝ покълна и разцъфтя надеждата.

Нека да има неща, които никога няма да поправи, постъпки, които е невъзможно да заличи, и думи, които не може да върне назад.

Но в настоящата история оставаха много неща, които тя можеше да промени, макар и засега да не знаеше как. Важното беше, че у нея отново се появиха сили.

Сега на Саша ѝ се струваше, че е разбрала и причината, поради която безпощадната химера ѝ бе позволила да се измъкне невредима — някой невидим удържаше чудовището на каишка, за да даде на девойката още един шанс.

И тя беше благодарна за това. Бе готова да прости, беше готова да доказва и да се сражава — а от Хънтър се нуждаеше само от един най-лек знак. Още един знак.

Залезващото слънце изведнъж угасна, но веднага пламна отново. Саша вирна брадичка и с крайчеца на окото си успя да улови шеметно летящия черен силует, който бе успял да заслони с тялото си слънцето. Съществуването веднага изчезна от погледа ѝ.

Чу се свистене — само леко размахвайки криле, от небето върху Саша се спусна нещо огромно. В последния момент инстинктът накара девойката да се хвърли на земята и само това я спаси. Плъзгайки се до самата каменна повърхност с разперените си кожести криле, невиданото чудовище с мощни замахвания пак набра височина и се зае да изписва полукръг, захождайки за нова атака.

Саша хвана автомата си, но веднага се отказа от безполезния си замисъл. Дори и откос, изстрелян в упор, нямаше да може да отклони от пътя ѝ такава грамада; не можеше и да си мечтае да я срази. Нали освен всичко друго трябваше да я уцели! И девойката хукна към каменната площадка, от която се беше отправила на краткото си странстване, без да мисли как ще се спусне в метрото.

Летящото чудовище нададе ловен вик и отново пикира към нея. Заплитайки се в чуждите панталони, Саша падна по очи на пътя, но се извърна по гръб и се озъби с кратък откос. Куршумите обезкуражиха твартата, макар и да не ѝ причиниха никаква вреда. За спечелените секунди девойката успя да се изправи на крака и хукна към най-близките сгради, съобразявайки прекалено късно как да се скрие от хищника.

В небето сега вече кръжаха две сенки, задържайки се във въздуха с тежки замахвания на широките си ципести криле. Изчисленията на

Саша бяха прости: да се притисне към стената на която и да е сграда. Летящите чудовища бяха прекалено едри и тромави, за да я хванат там. А след това... Така или иначе, нямаше къде да избяга.

Успя! Тя се прилепи към стената, надявайки се, че тварите ще се откажат от нея. Но не — беше им се случвало да преследват и поизобретателен дивеч. Кошмарните създания — първо едното, а после и другото — се спуснаха на земята на двайсетина крачки от девойката и влачейки след себе си свитите си криле, бавно се насочиха към нея.

Откосът на автомата не ги изплаши, а само ги разгневи; куршумите сякаш потънаха в сплъстената гъста кожа, без да достигнат плътта. По-близката до Саша твар злобно се озъби — под изпъкналата човка и издадената черна устна се разкриха криви, остри като пирони зъби.

— Лягай!

Саша дори не се замисли откъде чува този далечен глас, а просто се хвърли по очи на земята. Съвсем близо до нея се разнесе взрив; тя се разтресе и въздушната вълна я опари. Веднага последва още един взрив, а след него — бесен животински писък и отдалечаващо се пляскане на криле.

Тя плахо вдигна глава, закашля се, изкарвайки праха от белия си дроб, огледа се. Недалеч от нея пътят беше нацърбен от прясна яма и опръскан с тъмна мазна кръв. На земята бяха проснати обгорено кожесто крило и още няколко обгорени безформени къса месо.

През каменната площадка към Саша отмерено, без да се навежда, крачеше човек с могъщо телосложение, облечен с тежък защитен костюм.

Хънтър!

---

[1] Градински пръстен (Садовое кольцо) — улица, заобикаляща центъра на Москва. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ТРИНАЙСЕТА

ЕДНА ИСТОРИЯ

Той я хвана за ръката, помагайки ѝ да се изправи, и я помъкна след себе си. После, сякаш опомнил се, я пусна. Саша не виждаше очите му, скрити зад странни опушени стъкла.

— Не изоставай! Стъмва се бързо, трябва да успеем да се измъкнем оттук — избуча той във филтрите.

И без да погледне повече към нея, стремително тръгна напред.

— Хънтър! — повика го девойката, опитвайки се да разпознае спасителя си през запотените прозорчета на противогаза си.

Онзи се направи, че изобщо не я чува, и на Саша не ѝ оставаше нищо друго, освен да побегне подире му с всички сили. Разбира се, беше ѝ ядосан — за трети път поред измъкваше глупавата девойка. Но той се бе качил тук, беше се качил заради Саша, какви съмнения можеше да има тя оттук нататък?

Обръснатият дори не възнамеряваше да се приближава до леговището, послужило на Саша за изход от метрото — той знаеше други пътища. Зави надясно от главния път и се гмурна в една арка, мина покрай ръждивите железни скелети на някакви плоски кутии, подобни на клетки за зайци, подплаши с изстрел някаква неясна сянка и спря при малка тухлена будка с покрити с плътни решетки прозорци. Мушна ключ в масивен висящ катинар и го превъртя. Укритие? Не, будката се оказа камуфлаж: зад вратата дълбоко надолу се спускаше на зигзаг бетонна стълба.

След като щракна същия катинар от вътрешната страна, той запали фенера си и затопурка надолу. Стените, боядисани в бяло и зелено, олюпили се от времето, бяха изпъстрени с имена и дати: вход-изход, вход-изход... Спасителят на Саша също надраска нещо неразбираемо. Навярно всеки, използващ тайния изход, за да излезе на повърхността, трябваше да напише тук кога е излязъл и кога се е върнал. Само че под много имена нямаше дати за връщане.

Спускането свърши по-бързо, отколкото очакваше Саша: макар стъпалата да продължаваха надолу, обръснатият спря при невзрачна чугунена врата, удари с юмрук по нея и след няколко секунди от обратната ѝ страна заскърца резето. Отвори разрошен човек с рядка брада и със сини панталони, разтегнати при коленете.

— Това пък кой е? — попита озадачено той.

— Взех го на Пръстена — избуча Хънтър. — За малко да го изядат птиците, едвам успях да ги прогоня с подцевния гранатомет. Ей, младеж, как попадна там?

Той свали качулката си, смъкна противогаза.

Пред Саша стоеше непознат мъж: късо подстригана щръкнала руса коса, бледосиви очи, сплескан, сякаш счупен нос. А тя се беше опитвала да разубеждава себе си, когато ѝ се стори, че той е твърде подвижен за човек, който е ранен, че походката му не е същата, не е животинска, че екипът му като че ли е малко по-различен...

Стана ѝ задушно и тя също свали маската си.

След четвърт час Саша вече бе преминала границата на Ханза.

— Извинявай, но не мога да те оставя тук без документи. — В гласа на спасителя ѝ имаше искрено съжаление. — Може би днес вечерта, такова... Е, в прехода?

Тя безмълвно поклати глава и се усмихна.

Сега накъде?

При него? Ще успее!

Саша не можеше да превъзмогне огорчението си от Хънтър за това, че този път не я беше спасил той... Освен това тя имаше и още една работа, която повече не искаше да отлага.

Нежни и подмамващи, звуците на чудесната музика си пробиха път към нея през хорската врява, през шумоленето от стъпките и виковете на търговците. Изглежда, това беше същата тази мелодия, която я бе омагьосала предишния ден. Пристъпвайки към нея, Саша сякаш отново се приближаваше към отвор, излъчващ неземно сияние... Само че накъде водеше той сега?

Музикантът беше заобиколен в плътен кръг от десетки слушатели. На Саша ѝ се наложи да се поблъска, преди тълпата да я пусне в празната ивица между изпълнителя и зяпачите. Мелодията хем

привличаше тези хора, хем ги държеше на разстояние, сякаш те също летяха към светлината, но ги беше страх да не се опарят.

Саша не се страхуваше.

Той беше млад, строен и удивително красив. Може би малко крехък, но добре поддържаното му лице не беше нежно, а зелените му очи не изглеждаха наивни. Тъмните му коси, макар и неподстригани, не бяха разрошени. Дрехите му го открояваха сред човешкото вариво на „Павелецка“ с нехарактерната си за това място чистота.

Инструментът му приличаше отчасти на детска пищялка, каквато правят от пластмасови изолационни тръби, но по-голяма, черна, с медни клавиши, очевидно много скъпа. Звуците, които музикантът извличаше от нея, напомняха за някакъв друг свят, други времена. Както и самият инструмент... Както и собственикът му.

Той улови погледа на Саша още в първия миг, изпусна го и отново го хвана. Тя се смути: макар и вниманието му да не ѝ беше неприятно, бе дошла тук заради музиката му.

— Слава богу! Намерих те...

Към нея си проби път Омир — задъхан, изпотен.

— Как е той? — веднага попита Саша.

— Освен... — започна старецът, но млъкна и завърши по друг начин: — Изчезна.

— Как?! Къде?! — Сякаш някой стисна сърцето на Саша с ръка.

— Тръгнал е. Събрал си е целия багаж и е тръгнал. Предполагам, че на „Добрининска“...

— Нищо ли не е оставил? — плахо уточни тя, вече знаейки отговора, който ще ѝ даде Омир.

— Абсолютно нищо — кимна старецът.

Започнаха да им шъткат гневно и Омир притихна, заслушан в мелодията и същевременно поглеждайки подозрително ту музиканта, ту девойката. Напразно — тя си мислеше за съвсем други неща.

Нека Хънтър да я е прогонил и да е побързал да избяга. Но Саша вече бе започнала да разбира онези странни правила, които той следваше. Ако обръснатият е взел всичките си вещи, абсолютно всички... Значи просто искаше тя да е по-настойчива, да не се отказва,

иска Саша да го намери. И тя щеше да направи това, непременно щеше да го направи. Само че...

— А ножът? — прошепна на стареца. — Взел ли е със себе си ножа ми? Черния?

— В стаята го нямаше — сви рамене старецът.

— Значи го е взел!

На Саша ѝ беше напълно достатъчен и този дребен знак.

* * *

Флейтистът беше безумно талантлив и в същото време владееше великолепно изкуството си, сякаш до вчера е свирил в консерватория. В калъфа на неговия инструмент, разтворен за подаяния, имаше достатъчно патрони, за да се нахрани една малка станция — или поголовно да се избие населението ѝ. Ето това се казва признание, помисли си с тъжна усмивка Омир.

Мелодията изглеждаше на стареца смътно позната, но колкото и да се опитваше да си спомни къде я е слушал — В старо кино? По радиото? — нищо не се получаваше. В мелодията имаше нещо необичайно — когато човек се настроеше на вълната ѝ, не можеше да се откъсне от нея; искаше непременно да я изслуша докрай, а после да ръкопляска на музиканта, докато той не се захване да я свири отново.

Прокофиев? Шостакович? Познанията на Омир в музиката така или иначе бяха твърде оскъдни, за да се опитва сериозно да отгатва композитора. Но който и да беше написал тези ноти, флейтистът не просто ги изпълняваше, но ги насищаше с ново звучене и нов смисъл, съживяваше ги. Талант. Талант и заради този талант Омир бе готов да прости на младежа дразнещите погледи, които постоянно хвърляше на Саша.

Но беше време да отведе девойката по-надалеч от него.

Старецът изчака музиката да прецъфти, а флейтистът да се отдаде на аплодиращата публика, хвана Саша за влажното, все още миришещо на дезинфектант облекло и я измъкна от тълпата.

— Багажът ми е събран. Тръгвам след него. — Той направи пауза.

— Аз също — каза бързо девойката.

— Осъзнаваш ли в какво се забъркваш? — попита тихо Омир.

— Знам всичко. Подслушвах. — Тя го погледна предизвикателно. — Епидемия, нали? И той смята да ги изгори всичките. И мъртвите, и живите. Цялата станция. — Саша не извърещаше поглед.

— И за какво ти е да си с такъв човек? — Това наистина беше много интересно на стареца.

Саша не отговаряше и двамата известно време вървяха мълчаливо един до друг, докато не стигнаха до едно съвсем безлюдно ъгълче на залата.

— Баща ми умря. Заради мен — аз съм виновна. И вече не мога да направя нищо, за да бъде жив той отново. Но там има хора, които все още са живи. Които още могат да бъдат спасени. И аз съм длъжна да опитам. Дължа го на него — изрече бавно и неловко тя най-накрая.

— Да бъдат спасени от кого? От какво? Болестта е неизлечима, ти чу — отговори с горчивина старецът.

— От твоя приятел. Той е по-страшен от всякакви болести. По-смъртоносен. — Девојката въздъхна. — Болестите поне оставят надежда. Винаги някой оздравява. Един на хиляда.

— По какъв начин? Защо си сигурна, че ще успееш? — погледна я внимателно Омир.

— Веднъж вече успях — отговори неуверено тя.

Дали девојката не надценяваше силите си? Дали не се самозалъгваше, приписвайки на коравосърдечния и безмилостен бригадир взаимност? Омир не искаше да обезкуражава Саша, но бе редно да я предупреди още сега.

— Знаеш ли какво намерих в стаята му? — Старецът внимателно извади от джоба си изпотрошената пудриера и я предаде на Саша. — Ти ли я подреди така?

— Не — поклати глава тя.

— Значи е Хънтър...

Девојката бавно отвори кутията и намери отражението си в едно от стъклениите парченца. Замисли се, спомняйки си за последния си разговор с бръснатия и думите, произнесени от него в полумрака, когато тя дойде да му подари ножа. Спомни си и лицето на Хънтър, когато той крачеше тежко към нея, целият окървавен, за да може пригответилата се за нападение химера да остави Саша и да убие него самия...

— Това не е заради мен. Заради огледалото е — каза тя решително.

— То пък какво общо има? — вдигна вежди старецът.

— Нали ти самият го каза? — Саша затвори кутийката. — Понякога е полезно да се видиш от страни. Помага да разбереш много неща за себе си. — Тя изимитира менторския тон на стареца.

— Смяташ, че Хънтър не знае кой е? Или че все още се измъчва заради външния си вид? И затова го е разбил? — Омир се засмя снизходително.

— Работата не е във външността. — Девојката опря гръб в една от колоните.

— Хънтър прекрасно знае кой е той. И явно не обича да му напомнят за това — отговори сам на себе си старецът.

— А може би самият той е забравил? — възрази тя. — Понякога ми се струва, че през цялото време се опитва да си спомни нещо. Или... Че е прикован с верига към тежка вагонетка, която се спуска по наклон в тъмнината и никой няма да му помогне да я спре. Не мога да обясня това. Просто го гледам и усещам. — Саша се намръщи. — Никой не вижда това, но аз го виждам. Затова ти казах тогава, че той има нужда от мен.

— Но той те изостави — уязви я сурово Омир.

— Аз изоставих него. — Девојката се навъси. — А сега трябва да го догоня, докато не е станало късно. Те все още са живи. Все още могат да бъдат спасени — повтори тя. — И самият той все още може да бъде спасен.

— А него от кого ще спасяваш? — вдигна глава Омир.

Саша го погледна недоверчиво — нима старецът все още не беше разбрал нищо въпреки всичките й усилия? И тя отговори невероятно сериозно:

— От човека в огледалото.

* * *

— Свободно ли е?

Саша, разсеяно човъркаща с вилицата си печените гъби, потрепна. До нея, с поднос в ръце, стоеше зеленоокият музикант.

Старецът бе отишъл някъде и сега мястото му беше празно.

— Не.

— Винаги може да се намери решение! — Той остави подноса си, пъргаво подхвана едно свободно столче от съседната маса и седна от лявата страна на Саша, преди тя да успее да протестира.

— Ако те питат — не съм те канила — предупреди го тя.

— Дядо ти ще ти се накара? — намигна музикантът с разбиране.
— Нека да се представя. Леонид.

— Той не ми е дядо. — Саша усети как бузите ѝ поруменяват.

— Така ли? — Леонид си натъпка устата и възхитено изви вежди.

— Ти си нагъл — отбеляза тя.

— Аз съм напорист. — Той назидателно вдигна вилицата нагоре.

— Прекалено си самоуверен — усмихна се Саша.

— Аз по принцип вярвам в хората, включително и в себе си промърмори неразбираемо той, дъвчейки.

Старецът се върна, постоя зад гърба на самопоканилия се, направи недоволна гримаса, но все пак седна на столчето си.

— Саша, не ти ли е тясно? — попита заядливо той, без да поглежда към музиканта.

— Саша! — повтори тържествуващо флейтистът, откъсвайки се от чинията си. — Много ми е приятно. Аз, да напомня, се казвам Леонид.

— Николай Иванович — каза навъсено Омир, поглеждайки го накриво. — А каква беше тази мелодия, която изпълнихте днес? Стори ми се позната...

— Нищо чудно, вече трети ден я изпълнявам — отговори музикантът, наблягайки на последната дума. — Всъщност е мое произведение.

— Твое? — Саша остави приборите. — А как се казва?

— Няма си име — сви рамене Леонид. — Не съм се замислял над името. А освен това — как да я запиша с букви? Пък и защо да го правя?

— Много е красиво — призна девойката. — Просто необикновено красиво.

— Тогава мога да я нарека в твоя чест. — Музикантът изобщо не се притесни. — Ти го заслужаваш.

— Не бива — поклати глава тя. — Нека по-добре да си остане без име. В това има смисъл.

— В това да я посветя на теб също има определен смисъл — той понечи да се засмее, но се задави и се закашля.

— Е, готова ли си? — Старецът взе подноса на Саша и се изправи. — Време е да тръгваме. Извинявайте, младежо...

— Няма защо! Аз вече се наядох. Ще разрешите ли да изпратя момичето донякъде?

— Ние си тръгваме оттук — изрече рязко Омир.

— Чудесно! Аз също. Към „Добрининска“. — Музикантът направи съвсем невинна физиономия. — Дали не сме в една посока?

— В една посока сме — отговори неочаквано за самата себе си Саша, като се стараеше да не гледа към Омир и постоянно хвърляше погледи към Леонид.

В него имаше някаква лекота, добродушна насмешка. Като дете, играещо на фехтовка с пръчка, той нанасяше леки прободни удари, на които, изглежда, дори старецът не можеше да се разсърди сериозно. И беше поднесъл намеците си на Саша толкова изискано, толкова забавно, че тя нямаше никакво намерение да ги приема сериозно... А и какво лошо имаше в това, че той я харесва?

Освен това се бе влюбила в музиката му много преди да се запознае с него самия. А изкушението да вземат със себе си по пътя това вълшебство беше прекалено голямо.

* * *

Цялата работа е в музиката, не може да е друго. Проклетият младок като ханзейски ловец на плъхове подмамваше невинни души с изящната си флейта и използваше дарбата си, за да съсипва всички девойки, до които можеше да се добере. Ето че си бе опитал късмета и с Александра, а Омир изобщо не знаеше какво да прави!

На стареца му костваше големи усилия да преглъща дръзките шегички на младежа и много скоро те започнаха да му присядат. Омир се дразнеше и от това колко бързо Леонид беше успял да се договори с непреклонното началство от Ханза да бъде позволено на тримата да преминат по Околовръстната линия участъка до „Добрининска“ — и

то без документи! Музикантът влезе в луксозното жилище на началника на станцията — плешиво възрастно конте с мустаци като на хлебарка — с калъф, пълен с патрони, а излезе оттам усмихнат и олекнал.

Омир бе принуден да признае, че дипломатическите способности на младежа им бяха помогнали точно навреме — моторната дрезина, с която бяха пристигнали на „Павелецка“, беше изчезнала заедно с Хънтър, а заобиколният път можеше да отнеме и седмица.

Но това, което караше стареца да застане нащрек повече от всичко друго, бе лекотата, с която палячото си тръгна от доходоносната станция, като се раздели нехайно със спестяванията си, само за да тръгне в тунелите подир неговата Саша. При други обстоятелства тази лекота би подсказвала за влюбване, но тук старецът надуваше пълна несериозност на намеренията и навик за постигане на бързи победи.

Да, постепенно Омир започваше да се превръща в заядлив мърморко... Но той имаше основания за бдителност и повод за ревност. Само това му оставаше — завърналата се по чудо муза отново да избяга, този път с пътуващ музикант. С един напълно излишен герой, за когото в романа не беше предвидено място, но който си е донесъл собствено столче и нагло се е настанил насред сцената.

— Нима по цялата земя не е останал абсолютно никой?

Тримата вече крачеха към „Добрининска“, съпроводени от трима караулни — при правилно използване на патроните можеха да се осъществят и най-смелите мечти.

Девојката, която току-що задъхано бе разказвала за похода си на повърхността, се сепна и се натъжи. Омир и музикантът се спогледаха: кой пръв щеше да започне да я утешава?

— Има ли живот отвъд МКАД^[1]? — изхъмка старецът. — И новото поколение ли си задава този въпрос?

— Има, разбира се — заяви уверено Леонид. — Работата не е там, че никой не е оцелял, а просто нямаме връзка с останалите!

— Е, и аз например съм слушал, че някъде след „Таганска“ има таен проход, който води към един интересен тунел — започна старецът. — Уж обикновен тунел, шест метра в диаметър, само че без

релси. Слиза дълбоко, на четирийсет или дори петдесет метра. Отива далеч на изток...

— Това не е ли оня тунел, който води към уралския бункер? — прекъсна го Леонид. — И историята за човека, който случайно влязъл в него и после се върнал със запас от храна и...

— Вървял цяла седмица с кратки почивки, после започнали да му свършват провизиите и се наложило да се върне обратно. Все още нямало никакъв намек за край на тунела — натъртено завърши Омир. — Да, според слуховете води до уралския бункер. Където все още може да е останал някой жив.

— А, едва ли — прозя се музикантът.

— А пък един приятел от Полиса навремето ми разказа, че един от местните радисти се е свързал с екипажа на танк, който е успял да се измъкне и да отиде в такава пустош, дето на никого не би му хрумвало да я бомбардира... — продължи старецът, демонстративно обръщайки се към Саша.

— Да — кимна Леонид. — Също известна история. Когато им свършило горивото, се окопали с танка на един хълм, а около него построили цял чифлик. И още няколко години вечер разговаряли с Полиса.

— Докато радиопредавателят не се повредил — довърши раздражено Омир.

— Ами за подводницата? — подхвана приказката съперникът му. — За атомната подводница, която е била на далечно плаване и когато е започнала размяната на удари, просто не е успяла да излезе на бойни позиции. А когато изплувала, всичко вече отдавна било свършило. И тогава екипажът я закотвил завинаги в някакво пристанище близо до Владивосток...

— И от реактора ѝ все още се храни цяло селище — вметна старецът. — Преди половин година срещнах човек, който твърдеше, че той е първият помощник-капитан на тази подводница. Разправяше, че е пресякъл цялата страна с велосипед и се е добрал до Москва. Карал е три години.

— Лично ли разговаряхте с него? — учтиво се учуди Леонид.

— Лично — озъби се Омир.

Легендите бяха неговата специалност и той просто не можеше да позволи на младия нахалник да вземе връх над него. Оставаше му в

запас и още една история, съкровена. Той възнамеряваше да я разкаже по съвсем друг случай, а не да я хаби напразно в безполезна спор... Но гледайки как Саша се смее на поредната шега на този пройдоха, все пак се реши.

— А за Полярни зори чували ли сте?

— Какви зори? — обърна се към него музикантът.

— Как какви? — усмихна се сдържано старецът. — Крайният север, Колският полуостров, град Полярни зори. Забравено от боговете място. До Москва са хиляда и петстотин километра, до Петербург — поне хиляда. Наблизо е само Мурманск с неговите морски бази, но и до него си има доста път.

— С други думи — пустош! — ободри го Леонид.

— Далеч от големите градове, от тайните заводи и военните бази. Далеч от всички основни цели. Градовете, които противоракетната ни отбрана не е могла да защити, са били разбити на прах и пепел. Тези, над които е имало щитове, където са успели да се задействат прихващащите ракети — сами знаете как е там... Но нали е имало и места, по които никой не се е целил... Защото те не са представлявали никаква заплаха. Като Полярни зори например.

— От тях и сега никой не се интересува — отговори музикантът.

— И напразно — отсеке старецът. — Защото до град Полярни зори се е намирала колската атомна електроцентрала. Била е една от най-мощните в страната. Осигурявала е енергия за почти целия север. Милиони хора. Стотици предприятия. Аз съм родом от този район, архангелския. Знам какво говоря. И съм бил на тази станция още като ученик, на екскурзия. Истинска крепост, държава в държавата. Със своя малка армия, собствена земя, помощно стопанство. Можели са да съществуват в автономен режим. Дори и ядрена война да стане — нищо в живота им не би се променило — тъжно се усмихна той.

— И какво искате да кажете?

— Петербург не оцеля, нито пък Мурманск или Архангелск. Милиони хора загинаха, а предприятията — заедно с градовете... превърнаха се в прах. А град Полярни зори е останал. И колската АЕЦ не е пострадала. На хиляди километри наоколо има само сняг, лед и заледени полета, вълци и бели мечки. Няма връзка с центъра. Но те си имат достатъчно гориво, за да снабдяват един голям град не година или

две. А на тях самите, нека и заедно с Полярни зори, сигурно ще им стигне поне за сто години.

— Та това е истински Ноев ковчег... — прошепна Леонид. — И когато пото път завърши и водите се отдръпнат от върховете на планината Арарат...

— Именно — кимна му старецът.

— Откъде знаете това? — в гласа на музиканта вече нямаше нито ирония, нито отегчение.

— Едно време и на мен ми се наложи да работя като радист — отговори уклончиво Омир. — Много ми се искаше да намеря поне един жив човек в родните места.

— Дълго ли ще оцелеят те там, на север?

— Убеден съм. Вярно, за последен път се свързах преди две години. Но представяте ли си какво означава това — още цял век с електричество? На топло? С медицинско оборудване, с компютри, с електронни библиотеки на дискове? Вие вече няма откъде да знаете... В цялото метро има само два компютъра, и то не стават за друго освен за играчки. И това е столицата — усмихна се горчиво старецът. — А ако някъде другаде са останали хора — не сами, имам предвид, а поне селища... При тях нали вече отдавна отново е настъпил седемнайсети век, и то в най-добрия случай, а в най-лошия — каменната епоха. Лагерни огньовете, отглеждане на животни, магьосничество, двама от всеки трима умират при раждането. И освен близките две ферми на света няма нищо друго. Пустош, безлюдност. Вълци, мечки, мутанти. Та нали цялата съвременна цивилизация — старецът се изкашля, оглеждайки се — е изградена на базата на електричеството. Секне ли енергията, станциите ще загинат — и край. Векове наред хората са градили това здание тухла по тухла — и всичко става на прах. Започвай отначало. И не се знае дали ще се получи... А там имаме цял век отсрочка! Правилно го казахте, Ноев ковчег! Почти неограничен запас от енергия! Та нали нефтът първо трябва да се добива и преработва, а газта — да се сондира и да се изпраща на хиляди километри по тръбите! Какво — назад към парния двигател? Или още по-назад? Слушай какво ще ти кажа — той хвана Саша за ръката, — хората не са заплашени от нищо. Хората са жизнени като хлебарки. Но виж, цивилизацията... Нея трябва да съхраним.

— А там наистина ли има цивилизация?

— Бъдете спокойни. Ядрени инженери, техническа интелигенция. И условията при тях определено са по-добри, отколкото тук, при нас. За двайсет години Полярни зори доста са се разраснали. Пускат по радиото вечно повтарящо се съобщение: „До всички оцелели...“ и координати. Разправят, че все още продължават да пристигат хора...

— Защо никога не съм чувал за това? — промърмори музикантът.

— Малцина са чували. Оттук предаванията им се приемат трудно. Но пробвайте някой път, ако ви се намерят две-три свободни години — усмихна се старецът. — Позивната е: „Последното пристанище“.

— Само да знаех — сериозно поклати глава събеседникът му. — Събирам такива случаи... И нима всичко е протекло мирно?

— Как да ви кажа... Околността е пустош, дори и да е имало още някои градове и села наблизко, бързо са подивели. Случвало се е да ги нападат варвари. Е, и зверове, разбира се, ако може да бъдат наречени така. Но арсеналът им е бил достатъчен. Кръгова отбрана, защитен периметър. Телена ограда под високо напрежение, стражеви кули. Истинска крепост, казвам ви. А за първото десетилетие, най-тежкото, успели да вдигнат още една стена, от греди. Изследвали всичко наоколо... Направили експедиция до Мурманск, двеста километра. На мястото на Мурманск намерили кратер. Даже се готвеха да организират експедиция на юг, към Москва... Аз ги разубедих. Защо да прерязват пъпната връв? След време радиоактивният фон ще спадне, ще могат да се завоюват нови земи — тогава... А сега няма какво да правят тук. Тук е едно голямо гробище — въздъхна Омир.

— Ще бъде забавно — каза изведнъж Леонид, — ако човечеството, самоунищожило се чрез атома, също така се и спаси с негова помощ.

— Не е особено забавно — погледна го сурово старецът.

— Това е като огъня, откраднат от Прометей — поясни младежът. — Боговете са му забранили да предава огъня на хората. Но той искал да измъкне човека от мръсотията, мрака и безсмисления живот...

— Чел съм го — прекъсна го язвително Омир. — „Старогръцки митове и легенди“.

— Пророчески мит — отбеляза Леонид. — Неслучайно боговете са били против. Знаели са с какво ще завърши всичко.

— Но точно огънят е направил човека човек — възрази старецът.

— Смятате ли, че без електричество отново ще се превърне в животно? — попита музикантът.

— Смятам, че без него ще се върнем двеста години назад. А като се има предвид, че е оцелял един от хиляди и че трябва наново да строим, завладяваме, изучаваме — цели петстотин. И може би никога вече няма да си наваксаме. Какво, не сте ли съгласен?

— Съгласен съм — отговори Леонид. — Но нима работата е само в електричеството?

— А според вас другояче ли е? — разгорещено плесна с ръце Омир.

Музикантът го измери със странен, продължителен поглед и сви рамене.

Мълчанието се проточи. Омир можеше да смята напълно заслужено такъв край на разговора за своя победа: девойката най-накрая се отказа да поглъща нахалника с поглед и се замисли за нещо свое си. Но когато до станцията оставаше вече съвсем малко, Леонид неочаквано се обади:

— Какво пък... Нека тогава и аз ви разкажа една история.

Старецът се направи на уморен, но отговори с безмълвно кимане.

— Разправят, че някъде след станция „Спортна“ и преди разрушения Соколнически мост от основния тунел рязко надолу тръгва странично разклонение. То завършва с решетка, зад която има затворена херметична врата. Неведнъж са правени опити да бъде отворена, но неуспешно. И ако там отидат самотни пътници, те почти никога не се връщат обратно, а телата им са намирани в съвсем други краища на метрото.

— Изумруденият град? — направи физиономия Омир.

— Всички знаят — продължи Леонид, без да му обръща внимание, — че Соколнически мост е рухнал още в първия ден и всички станции след него са се оказали отсечени от метрото. Прието е

да се смята, че никой от останалите от отгъщата страна на моста не се е спасил, макар и да няма никакви доказателства за това.

— Изумруденият град — махна нетърпеливо с ръка Омир.

— Всички знаят също така, че Московският университет е построен върху неустойчива почва. Огромното здание се е държало върху нея само защото в мазетата му са работели мощни хладилни генератори, които са замразявали блатистата почва. Без тях университетът отдавна е трябвало да се плъзне в реката.

— Изтърган аргумент — успя да вметне старецът, усещайки накъде водят нещата.

— Вече са минали повече от двайсет години, но изоставената сграда кой знае защо все още си стои на мястото...

— Защото това е легенда!

— Говори се, че под Университета има не някакво си мазе, а голямо стратегическо бомбоубежище на десет етажа отдолу и там освен хладилните генератори се намират и собствен атомен реактор, и жилищни помещения, и тунели до най-близките станции на метрото и дори до Метро-2. — Леонид направи на Саша страховита физиономия, карайки я да се усмихне.

— Досега не чух нищо ново — отговори му презрително Омир.

— Говори се, че там има истински подземен град — продължи замечтано музикантът. — Град, чиито жители — а те, разбира се, изобщо не са загинали — са се отдали на събиране капка по капка на загубените знания и на служене на прекрасното. Без да пестят средства, те изпращат експедиции до оцелели картинни галерии, музеи и библиотеки. И възпитават децата си така, че и те да не загубят усета си за красивото. Там царят мир и хармония, там няма друга идеология освен просвещението и друга религия освен изкуството. Там няма мрачни стени, боядисани в два цвята — всички са изрисувани с фрески. От високоговорителите вместо резки като кучешки лай команди и вой на сирени звучат Берлиоз, Хайдн и Чайковски. И представете си, всеки може да цитира Данте наизуст. И точно тези хора са успели да си останат същите като преди. Дори не такива като в двайсет и първи век, а като в античните времена... Е, нали сте чели „Митовете и легендите“... — Музикантът се усмихна на стареца като на слабоумен. — Свободни, смели, мъдри и красиви. Справедливи. Благородни.

— Никога не съм чувал нищо подобно! — Омир само се надяваше, че хитрият дявол не подкупва по този начин девойката.

— В метрото — Леонид погледна внимателно стареца — това място се нарича Изумруденият град. Но според слуховете неговите жители предпочитат друго наименование.

— И какво е то?! — разгорещи се Омир.

— Ковчегът.

— Глупости! Пълни глупости! — изсумтя старецът и се извърна.

— Разбира се — отговори флегматично музикантът. — Та нали това е приказка.

* * *

„Добрининска“ бе потънала в хаос.

Омир се оглеждаше озадачено и уплашено: дали не беше сгрешил? Можеше ли да стават такива неща на една от спокойните околовръстни станции? У него се създаваше впечатлението, че за последния час някой бе успял да обяви война на Ханза.

От паралелния тунел се подаваше товарна дрезина, на която бяха нахвърляни трупове. Военни санитарни с престилки пренасяха телата на перона и ги редяха върху брезент; на един му липсваше главата, на друг нищо не му бе останало от лицето, на трети му беше разпорен коремът...

Омир закри с длан очите на Саша. Леонид си пое въздух и се извърна.

— Какво се е случило? — уплашено се обърна към санитарите единият от патрулните, прикрепени към тримата пътници.

— Това е патрулт ни от големия преход. Всичките са тук, до един. Никой не е успял да се измъкне. И не е ясно кой го е направил. — Санитарят избърса длани в престилката. — Братче, ще ми запалиш ли една цигара? Че ми треперят ръцете...

Големият преход. Разклонението, тръгващо от „Павелецка“ и пресичащо четири линии — Околовръстната, сивата, оранжевата и зелената. Омир предполагаше, че Хънтър ще избере точно този път — най-краткият, но охраняван с подсилен патрул на Ханза.

Защо е било нужно това кръвопролитие?! Дали те първи са открили огън по него, или дори не са успели да го разгледат в тъмнината на тунела? И къде е той сега? Господи, още една глава... Как е могъл да направи такава нещца?

Омир си спомни за разбитото огледало и за думите на Саша. Нима тя беше права? Може би бригадирът се бореше със себе си, старейки се да се въздържа от излишни убийства, но не можеше да се обуздае? И когато е разбивал огледалото, наистина е искал да удари този уродлив, страшен човек, в когото постепенно се превръща?

Не. Хънтър бе видял в себе си не човек, а истинско чудовище. Точно него се е опитал да разбие. Но само е раздробил стъклото, превръщайки едното отражение в десетки.

А може би... Старецът проследи с поглед пътя на санитарите от дрезината към средата на перона... Осмият, последният. А може би точно от огледалото все още е гледал тъжно човек? Предишният Хънтър?

А онзи... другият... вече е поел контрола?

---

[1] МКАД (Московская кольцевая автомобильная дорога) — Московски околоръстен автомобилен път, смятан някога за граница на административната част на Москва. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ЧЕТИРИНАЙСЕТА

КАКВО ОЩЕ?

„И наистина, какво прави човека човек?

Той броди по земята вече повече от милион години, но магическата трансформация, превърнала хитроумното стадно животно в нещо съвсем различно, невиджано, се е случила с него преди някакви си десет хиляди години^[1]. През деветдесет и девет процента от своята история се е приютявал в пещери и е ял сурово месо, не е знаел как да се сгрее, да създава инструменти и истинско оръжие, дори не е умеел да говори! А и по чувствата, които е бил способен да изпитва, човекът не се е различавал от маймуната или от вълците: глад, страх, привързаност, грижа, удовлетворение...

Как е могъл изведнъж за броени векове да се научи да строи, да мисли и да записва мислите си, да изменя обкръжаващия го свят и да изобретява, защо му е притрябвало да рисува и как е открил музиката? Как е успял да покори цялата планета и да я преустрои според потребностите си? Какво са дали на този звяр преди десет хиляди години?

Огъня? Дали са на човек възможност да опитоми светлината и топлината, да ги отнесе със себе си в необитаемите студени земи, да изпича плячката на огън, правейки я по-вкусна. Но какво е променило това? Освен че му е позволило да разшири владенията си? Понеже плъховете и без огън са успели да запълнят цялото земно кълбо, оставайки си такива, каквито са били отначало — съобразителни стадни гризачи.

Не, все пак не е огънят; във всеки случай — не само огънят, музикантът беше прав. Нещо друго... Но какво?

Езикът? Ето едно несъмнено различие от останалите животни. Шлифоване на непреработените мисли в диаманти от думи, които могат да станат всеобща монета, да получат повсеместно

разпространение. Умението даже не толкова да изразяват ставащото в главата им, колкото да го подреждат; изливане на неустойчиви, течащи като разтопен метал образи в твърди форми. Ясност и трезвост на ума, възможност да се предават ясно и еднозначно от уста в уста заповеди и знания. Оттук и способността на хората да се организират и да се подчиняват, да създават армии и да изграждат държави.

Но мравките минават и без думи, когато създават — на своето незабележимо за човека равнище — истински мегаполиси, намират мястото си в сложните йерархии, с точност си съобщават сведения и команди, призовавайки хиляди и хиляди воители в безстрашни легиони, за да се хвърлят в безшумни, но безмилостни войни за защита на миниатюрните си империи.

Може би буквите?

Буквите, без които не би имало възможност да се натрупват знания? Същите тези тухли, от които е била строена устремената към небесата Вавилонска кула на всемирната цивилизация? Без които неизпечената глина на мъдростта, усвоена от едно поколение, щеше да се разтича, разронва и разпада на прах, неспособна да понесе собствената си тежест? Без тях всяко следващо поколение би започвало строителството на огромната кула от предишното равнище, би се занимавало цял живот с развалините на старата къща и би умирало на свой ред, така и без да е издигнало новия етаж.

Буквите и писмеността са позволили на човек да изнесе натрупаните знания извън пределите на тесния си череп и да ги съхрани неизкривени за потомците, които да са избавени от необходимостта да откриват отново отдавна откритото и да имат възможността да надграждат свое собствено знание върху твърдата основа, останала им от предците.

Но нали не са само буквите?

Ако вълците умееха да пишат, щеше ли цивилизацията им да прилича на човечеството? Щяха ли да имат изобщо цивилизация?

Когато вълкът е сит, той изпада в блажена апатия, посвещавайки времето си на ласки и игри, докато свиването на стомаха не го накара да се раздвижи отново. Когато човекът е сит, в него се пробужда друг вид копнеж. Неуловим, необясним — който го кара с часове да гледа звездите, да боядисва в охра стената на пещерата си, да украсява с резбовани фигури носа на бойната си ладия, постоянно да се мъчи да

издига каменни колоси, вместо да подсилва крепостните стени, и да пропилява живота си за изглаждане на словесното майсторство, вместо да се усъвършенства в изкуството на владееене на меча. Същият копнеж, който кара бившия помощник-машинист да посвещава остатъка от живота си на четене и издирвания, издирвания и опити да напише нещо... Заради утоляването на този копнеж тълпа от мръсни и дрипави хора може да се увлече от музиката на скитащ цигулар, кралете привличат трубадури и покровителстват живописци, а родената в подземие девойка дълго-дълго разглежда небрежно нарисуваната опаковка за чай. Неясният, но могъщ зов, способен да притъпи дори зова на глада, го има само у човека.

Не е ли той този, който разтяга достъпната за останалите животни гама от чувства, давайки на човека още и уменията да мечтае, и дързостта да се надява, и смелостта да щади? Любовта и страданието, които човек често смята за свое отличително свойство, не са открити от него. Кучето е способно и на любов, и на състрадание: когато стопанинът му е болен, то не се отдалечава от него и скимти. На кучето може даже да му липсва друго същество и да вижда смисъла на живота си в него: ако стопанинът му умира, то понякога е готово да издъхне, само и само да остане с него. Но то не може да мечтае.

Тъгата по прекрасното и уменията да бъде ценено то? Удивителната способност да се наслаждаваме на съчетанията от цветове, последователностите от звуци, нагънатите линии и изяществото на словесните конструкции? Да извличаме от тях сладък и сърцераздирателен душевен звън? Пробуждащ всяка душа — и потъналата в лой, и покритата с мазоли, и тази с белег от рана — и помагащ ѝ да се пречисти от утайката?

Може би. Но не е само това.

За да заглушат автоматните откоси и отчаяните вопли на завързани голи хора, някои други хора са пускали с максимална сила величествените Вагнерови симфонии. Не е възниквало противоречие — едното само е подчертавало другото.

Какво още?

И дори човек да оцелее като биологичен вид в настоящия ад, ще съхрани ли той тази крехка, почти неосезаема, но несъмнено реална частица от своята същност? Тази искра, която преди десет хиляди години е превърнала полугладния звяр с мътен поглед в създание от

друго ниво? В същество, терзано от душевен глад повече, отколкото от телесен? Същество, вечно мятано се между духовното величие и низост, между необяснимото милосърдие, неприемливо за хищниците, и неоправданата жестокост, която няма равна на себе си дори в бездушния свят на насекомите? Издигащо великолепни дворци и рисуващо невероятни платна, конкурирайки се с Твореца в уменията да синтезира чиста красота — и изобретяващо газови камери и водородни бомби, за да анихилира себеподобните си заедно с всичко създадено от тях? Старателно издигащо на плажа пясъчни замъци и разпалено разрушаващо ги? Превърнала го е в същество, което не познава никакви граници, тревожно и неспокойно, неспособно да утоли странния си глад, но посвещаващо целия си живот на опити да направи това? Превърнала го е в човек?

Ще остане ли това в него? Ще остане ли това от него?

Или краткият подем на диаграмата на историята ще остане в миналото му и той ще се върне обратно в изконното си затъпяване, в обичайното безвремие, където безбройните поколения, без да откъсват поглед от земята, ще плюскат, ще се сменят едно с друго и където десет, сто, петдесет хиляди години преминават еднакво незабележимо?

Какво още?“

* * *

— Това истина ли е?

— Кое точно? — усмихна й се Леонид.

— За Изумрудения град? За Ковчега? Че има такова място в метрото? — попита замислено Саша, гледайки в краката си.

— Така се говори — отвърна уклончиво той.

— Хубаво би било някой ден да попадна там — провлачи тя. — Знаеш ли, когато се разхождах там, отгоре, ми беше толкова обидно за хората. За това, че веднъж са сгрешили... И повече никога няма да могат да върнат нещата такива, каквито са били. А те са били толкова хубави... Навярно.

— Сгрешили са? Не, това е най-трагичното престъпление — отвърна сериозно музикантът. — Да разрушиш целия свят, да умъртвиш шест милиарда души — това не е грешка.

— Все едно... Нима ние с теб не заслужаваме опрощение? И всеки заслужава. На всеки трябва да се даде шанс да поправи себе си и всичко останало, да опита отначало, още един път, пък макар и да е последният. — Тя помълча малко. — Така бих искала да видя как е всичко там в действителност... По-рано не ми беше интересно. По-рано просто ме беше страх и всичко там ми се струваше уродливо. А се оказва, че просто съм се качвала на повърхността на неправилното място. Толкова е глупаво... Този град на повърхността е същият, какъвто беше животът ми по-рано. В него няма бъдеще. Само спомени — и то чужди... Само привидения. И докато бях там, разбрах нещо много важно, знаеш ли... — Саша се запъна. — Надеждата е като кръв. Докато тече по жилите ти, си жив. Искам да се надявам.

— А за какво ти е Изумруденият град? — попита музикантът.

— Искам да видя и да усетя как се е живеело по-рано... Нали ти сам казваше... Там сигурно хората наистина трябва да са съвсем различни. Хората, които не са забравили вчерашния ден и за които ще настъпи утре, няма как да не са съвсем различни...

Те вървяха през залата на „Добрининска“, без да бързат, съпроводени от погледа на караулните. Омир ги остави насаме с явно нежелание и отиде да посети началника на станцията, а сега, кой знае защо, се бавеше. Хънтър все още не се бе появил.

Саша видя разни намеци в очертанията на мраморната зала на „Добрининска“: тук облицованите големи арки, водещи към линиите, се редуваха с по-малки декоративни арки. Голяма, малка, отново голяма, пак малка. Сякаш хванали се за ръце мъж и жена, мъж и жена... И внезапно също ѝ се прииска да сложи ръката си в широка и силна мъжка длан. Да се скрие в нея поне за кратко.

— Тук също може да се построи нов живот — каза Леонид, намигайки на девойката. — Не е задължително да се ходи някъде, да се търси нещо... Достатъчно ще е човек да се огледа.

— И какво ще видя аз?

— Мен — сведе той поглед в престорена скромност.

— Тебе вече съм те виждала. И съм те слушала. — Саша най-накрая отговори на усмивката му. — Много ми харесва, както и на всички останали... Изобщо ли не ти трябва патроните? Ти даде толкова много от тях, за да ни пуснат тук...

— Нужни са ми толкова, колкото да ми стигат за храна. А за това винаги ми стигат. Глупаво е да се свири за заплащане.

— А за какво свириш тогава?

— Заради музиката. — Той се засмя. — Заради хората. Всъщност дори не и заради тях. А заради онова, което музиката прави с хората.

— А какво прави тя с тях?

— Всъщност — всичко. — Леонид отново стана сериозен. — Имам и такива мелодии, които те карат да обичаш, и такива, които те карат да плачеш.

— А онази, която свири предишния път? — Саша го погледна подозрително. — Която е без име? Тя какво те кара да правиш?

— Тази ли? — той изтананика встъплението. — Нищо не те кара да правиш. Тя просто премахва болката.

* * *

— Ей, мъжаго!

Омир затвори тетрадката и се размърда на неудобната дървена пейка. Дежурният седеше гордо зад малко бюро, което почти изцяло бе заето от три стари черни телефона без бутони и шайби. На един от апаратите уютно мигаше червена лампичка.

— Андрей Андреевич се освободи. Ще имаш на разположение две минути с него — когато влезеш, не мънкай, а веднага мини към същността — строго напътстваше стареца дежурният.

— Две минути няма да са достатъчни — въздъхна Омир.

— Предупредих те — сви рамене събеседникът му.

Нямаше да стигнат и пет: старецът изобщо не знаеше нито с какво да започне, нито с какво да завърши, нито какво да пита, нито за какво да моли, но нямаше към кого да се обърне освен към началника на „Добрининска“.

Обаче Андрей Андреевич — едър, нервен дебелак с разкопчана куртка — не го слуша дълго време.

— Ти какво, не разбираш ли?! Тук имам извънредни обстоятелства, осем души са убити, а ти ми говориш за някакви епидемии! Тук няма нищо! Достатъчно, стига си ми губил времето! Или ще се ометеш оттук сам, или...

Като изскачащ от водата кашалот началникът на станцията изстреля туловището си нагоре, като при това за малко не обърна бюрото, зад което седеше. Дежурният надникна в кабинета с въпросително изражение. Омир също стана объркано от твърдия и нисък стол за гости.

— Сам. Но защо тогава сте изпратили войска на „Серпуховска“?

— Какво ти влиза в работата?!

— На станцията говорят...

— Какво говорят? Какво говорят?! Знаеш ли какво, за да не всяваш паника тук... Пашка, води го в маймунарника!

За миг Омир беше изкаран в коридора. Редувайки нареждания с удари, охранителят помъкна съпротивляващия се старец в тесен страничен коридор.

От един от ударите респираторът на Омир падна; той опита да задържи дъха си, но моментално получи удар в корема и задиша тежко. Кашалотът се подаде от кабинета си, запълвайки с туловището си целия отвор на вратата.

— Нека стои там засега, после ще решим какво да правим... А ти кой си? Имаш ли уговорен час? — развика се той на следващия посетител.

Омир едвам успя да се обърне нататък.

На три крачки от него, скръстил ръце на гърдите си, беше застинал неподвижно Хънтър. Облечен с тясна чужда униформа, криещ лицето си в сянката на вдигнатото забрало на шлема си, той изглеждаше сякаш не познава стареца и не смята да се намесва. Омир очакваше, че ще е омазан в кръв като месар, но единственото червено петънце върху дрехите на бригадира бяха капки от неговата собствена рана. Прехвърляйки каменния си поглед към началника на станцията, Хънтър внезапно тръгна бавно към него, сякаш възнамеряваше да влезе в кабинета право през тялото му.

Началникът се слиса и отстъпи назад, освобождавайки входа. Охранителят и Омир застинаха в очакване. Хънтър се промъкна вътре подир дебелака и с едно изръмжаване смачка надменността му и го накара да млъкне. После премина към повелителен шепот.

Охранителят заряза стареца, тръгна към вратата и прекрачи през прага. След миг изхвърча оттам, съпроводен от поток ругатни — гласът на началника на станцията премина във врещене.

— И пусни онзи провокатор! — сякаш под хипноза изпълнявайки чужда заповед, извика дебелакът най-накрая.

Дежурният — изчервен, като попарен — затвори вратата след себе си, затътри се към мястото си при входа и заби нос в новинарската сводка, отпечатана върху амбалажна хартия. Когато Омир тръгна решително към кабинета на началника, минавайки покрай бюрото му, дежурният приближи вестничето още по-близо до очите си, демонстрирайки, че случващото се оттук нататък изобщо не го засяга.

И едва сега, гледайки победоносно охранителя, скрил срама си зад вестникарския лист, Омир успя да разгледа както трябва и телефоните му. На този, който през цялото време мигаше, беше залепен къс мръснобял пластир, върху който някой бе надраскал със синя химикалка една-единствена дума...

„Тулска“.

— Ние поддържаме контакти с Ордена. — Потен, началникът на „Добрининска“ хрущеше с юмруците си, но не се осмеляваше да вдигне поглед към бригадира. — И никой не ни е предупреждавал за тази операция. Аз не мога да взема това решение сам.

— Тогава звъннете на Централна — каза Хънтър. — Имате време за съгласуване. Но е малко.

— Те няма да дадат одобрението си. Това би поставило под заплаха стабилността на Ханза... Вие какво, не знаете ли, че за Ханза стабилността е на първо място? А при нас всичко е под контрол.

— Каква стабилност, по дяволите? Ако не се вземат мерки...

— Ситуацията е стабилна, не разбирам какво не ви устройва — упорито поклати тежката си глава Андрей Андреевич. — Всички изходи са под прицел. Мишка не може да се промъкне. Нека да изчакаме, докато проблемът се разреши от само себе си!

— Нищо няма да се разреши от само себе си! — изрева Хънтър. — Само ще дадете възможност на някой да се измъкне и да избяга нагоре или да намери заобиколен път. Станцията трябва да се изчисти!

По всички инструкции! Не разбирам защо самите те още не са го направили!

— Но нали там може да има здрави хора? Как си го представяте? Да наредя на моите момчета да разстрелят и изпепелят цялата „Тулска“? И влака със сектантите? А може би и „Серпуховска“ заедно с тях? Не, ние тук не сме фашисти! Войната си е война, а това... Да се убиват болни... Дори когато на „Белоруска“ имаше шап, и свинете ги разделяха в различни ъгли — която е заразена, да умира, а която си е здрава — да живее, но не ги избиваха всичките наред.

— Това са свине, а не хора — изрече безизразно бригадирът.

— Не, не — отново заклати глава началникът, пръскайки пот. — Аз не мога така. Това е безчовечно... После ще лежи на моята съвест. А аз... за какво ми е такова нещо? Какво ще сънувам после?

— На вас самия няма и да ви се наложи. За целта си има хора, които не сънуват. Вие трябва само да ни пуснете през станцията си. И това е всичко.

— Изпратих куриери до Полиса, за да науча за ваксината. — Андрей Андреевич забърса с ръкав потта си. — Има надежда, че...

— Няма никаква ваксина! Стига сте си крили главата в пясъка! Защо не виждам тук санитарни части от Централна?! Защо отказвате да позвъните там и да помолите да ви дадат зелена светлина за преминаването на кохортите на Ордена?

Началникът упорито мълчеше; кой знае защо се опитваше да закопчае куртката си, но копчетата се изплъзваха от пръстите му и накрая той се отказа. Приблужи се до вехтия бюфет, сипа си в чашата миризлива течност и я изпи на екс.

— Значи не сте им съобщили — досети се Хънтър. — Те все още не знаят нищо за това. На съседната на вашата станция има епидемия, а те нищо не знаят...

— Отговарям с главата си за това — изрече хрипливо началникът. — Епидемията на граничната станция означава оставка. Допуснах... Не успях да предотвратя... Създадох заплаха за стабилността на Ханза.

— На граничната? На „Серпуховска“?!

— Засега всичко там е спокойно, но аз прекалено късно се усетих... Не реагирах навреме. Откъде да знам...

— И как обяснихте всичко това? Войската на независима станция? Отцепването на тунелите?

— Бандити... Бунтовници. Случват се такива неща. Нищо особено.

— А сега вече е късно да си признавате... — кимна бригадирът.

— Сега вече няма да означава оставка. — Андрей Андреевич си наля и веднага обърна втората чашка. — Означава да се вземат крайни мерки.

— И какво правите?

— Чакам. — Началникът свали задника си върху стола. — Чакам. Току-виж...

— Защо не отговаряте на обажданията им? — намеси се Омир. — Телефонът ви се скъсва да звъни — обаждат ви се от „Тулска“. А ако...

— Не се скъсва да звъни — изрече с угаснал глас началникът. — Изключих звука. Само лампичката свети. Докато свети, са още живи.

— Защо не отговаряте?! — повтори ядосано старецът.

— А какво да им кажа? Да потърпят? По-скоро да оздравяват? Че помощта е близка?! Да си пуснат по един куршум в челото? На мен един разговор с бежанците ми беше достатъчен! — вбеси се началникът.

— Млъкни веднага! — нареди му тихо Хънтър. — И слушай. Ще се върна с отряда след денонощие. Трябва да ни пропуснат безпрепятствено през всички постове. Ще държиш „Серпуховска“ затворена. Ще отидем на „Тулска“ и ще я изчистим. Ако се наложи, ще изчистим и „Серпуховска“. Ще организираме една малка война. Можеш да не известяваш Централна. Всъщност, няма да ти се наложи да правиш нищо. Аз сам... ще възстановя стабилността.

Началникът, обезсилен, омекнал, кимна вяло. Сипа си още от течността, помириша я и преди да отпие, попита тихо:

— Ръцете ти ще бъдат до лактите в кръв. Не те ли е страх?

— Кръвта се отмива лесно със студена вода — уведоми го бригадирът.

Когато излизаха от кабинета, Андрей Андреевич, поел си повечко дъх, звънко повика дежурния. Той се втурна вътре и вратата се

затвори с грохот подире му. Омир поизостана малко от Хънтър, наведе се над бюрото, свали черната слушалка от заветния апарат и я притисна към ухото си.

— Ало! Ало! Слушам ви! — извика той силно в решетката на микрофона.

Тишина. Не глухата тишина, която би царяла, ако проводникът е срязан, а кънтяща, сякаш от другата страна слушалката беше свалена, но просто нямаше кой да отговори. Сякаш там някой бе чакал много дълго на телефона, но така и не беше дочакал. Сякаш слушалката на другия край на линията сега пъшкаше с гласа на Омир в ухото на мъртвец.

Хънтър изгледа лошо Омир от прага, старецът върна внимателно всичко на мястото му и последва бригадира.

* * *

— Попов! Попов! На крака! Ставай бързо!

В лицето го удари лъчът на мощния командирски фенер, пробивайки клепачите му и заливайки мозъка му с огън. Една силна ръка го разтърси за рамото, после някаква длан се стовари със замах върху небръснатата буза на Артъом. Разтърквайки очи и ударената си буза, Артъом се надигна от леглото и отдаде чест.

— Къде ти е оръжието? Вземи автомата и живо след мен!

Разбира се, всички спяха облечени и с пълното си снаряжение. Артъом извади изпод възглавницата парцала, с който беше завит калашника му за през нощта, и го размота. Все още олюлявайки се, тръгна след командира. Колко дълго бе успял да поспи? Час? Два? Главата го болеше, гърлото му беше пресъхнало.

— Започва се... — подхвърли му през рамо командирът.

— Какво се започва? — попита изплашено Артъом.

— Сега ще видиш... Вземи и газената лампа. Ще ти потрябва.

„Тулска“ — просторна, лишена от колони и изглеждаща просто като един невъобразимо широк тунел, беше почти изцяло потънала в мрак. На няколко места конвулсивно шареха слаби лъчи светлина; в тяхното движение нямаше никаква система, никакъв смисъл, сякаш

фенерите са се озовали в ръцете на малки деца или маймуни. Само че откъде тук да се вземат маймуни...

Артьом внезапно се разсъни и започна трескаво да проверява автоматата си, защото се досети какво е станало. Не са удържали карантината! Или още не беше късно?

От караулката изскочиха и се присъединиха към тях още двама души — подпухнали, сънени. По пътя си командирът изстребваше всички остатъци, всички, които можеха да стоят на крака и да държат оръжие. Дори онези, които вече бяха започнали да кашлят.

В тежкия застоял въздух се носеше странна, зловеща глъчка. Не вик, не вопъл, не команда... Стотици гласове, слели се в стон — накъсан, изпълнен с отчаяние, с ужас. Стон, придружен с леко подрънкване на желязо и стържене, разнасящи се едновременно от две, три, десет места.

Платформата беше затрупана с разкъсани или увиснали палатки, преобърнати жилищни будки, направени от ламарина, парчета от обвивката на вагони, шперплат, изхвърлени останки от покъщнина.

Командирът, който разбутваше боклука с гърди като ледоразбивач, крачеше отпред, а в килватера му ситнеха Артьом и другите двама.

От тъмнината изплува застаналата на дясната линия опустошена мотриса: светлината и в двата вагона беше угаснала, отворените врати бяха препречени с преносими заграждения, а вътре... Зад тъмните стъкла кипеше страховита човешка маса. Десетки ръце, хванали се за прътите на крехките огради, ги бутеха, разклащаха, разтърсваха. Разположените при всеки от проходите войници с автомати и противогази от време на време подскачаха към черните отвори на вратите, вдигайки приклади, но не се осмеляваха нито да удрят, нито да стрелят. На други места караулните, напротив, се опитваха да уговорят, умиротворят бушуващото човешко море, напъхано в железните кутии.

Но разбираха ли нещо хората във вагоните?

Бяха ги натъпкали в мотрисата, защото бяха започнали да бягат от специалните отсеци в тунела и защото вече ставаха ужасно много, повече от здравите.

Командирът се понесе покрай първия, покрай втория вагон и в този момент Артьом най-накрая видя накъде бързат. Последната врата

— ето къде беше станал пробивът. От вагона навън изтичаха странни създания — с усилие държащи се на краката си, до неузнаваемост обезобразени от отоците по лицата си, с подути, зле изглеждащи ръце и крака. Засега никой не успяваше да избяга: при вратата се бяха наредили всички свободни бойци с автомати.

Командирът разтвори кордона и пристъпи напред.

— Заповядвам всички пациенти незабавно да се върнат по местата си! — Той измъкна от кобура на офицерския си колан своя стечкин.

Най-близкият до него заразен трудно, след няколко опита, вдигна тежката си, подпухнала глава и облиза треперещите си устни.

— Защо постъпвате така с нас?

— Знаете, че сте поразени от неизвестен вирус. Търсим лекарство... Трябва само да почакате.

— Вие търсите лекарство — повтори след него болният. — Смешно.

— Върнете се във вагона незабавно. — Командирът демонстративно щракна с предпазителя. — Ще броя до десет, после откривам огън. Едно...

— Вие просто не искате да ни отнемете надеждата, за да можете да ни управлявате по някакъв начин. Докато всичките не измрем...

— Две.

— Вече цяло денонощие не са ни носили вода. Защо да я хабите за смъртно болни...

— Караулните ги е страх да се доближават до решетките. Двама вече се заразиха по този начин.

— Три.

— Във вагоните вече е пълно с трупове. Стъпваме върху човешки лица. Знаеш ли как хрущят носовете? Ако са детски...

— Няма къде да ги сложим! Не можем да ги горим.

— Четири.

— А в съседния вагон е толкова тясно, че мъртвите продължават да стоят до живите. Рамо до рамо.

— Пет.

— Господи, хайде де, застреляйте ме! Знам, че няма лекарство. Ще умра бързо. Вече няма да чувствам как стриват вътрешностите ми с шмиргел, а после ги заливат със спирт...

— Шест.

— И ги подпалват. Сякаш в главата ми има червеи, които изяждат отвътре хапка по хапка не просто мозъка ми, но и душата ми... Ам, ам, хруп, хруп, хруп...

— Седем!

— Идиот! Пусни ни оттук! Дай ни да умрем по човешки! Защо смяташ, че имаш право да ни мъчиш? Нали знаеш, че сигурно и ти самият вече...

— Осем! Всичко това е заради безопасността. За да могат другите да оцелеят. Самият аз съм готов да умра, но никой от вас, чумави кучи синове, няма да се измъкне оттук. Пригответе се!

Артъм вдигна автомата си и взе на мушка най-близкия от болните... Боже, изглежда, това беше жена... Под потника, плувнали в кафява гной, стърчаха издутите ѝ гърди. Той замижа и премести поглед към олюляващ се старец. Тълпата от изроди заропта, отстъпвайки назад, опитвайки се да се напъха отново през вратата, но вече не можеше — от вагона като прясна гной прииждаха все нови и нови заразени, стенещи, плачещи.

— Садист... Какво правиш?! Та ти сега по живи хора... Ние не сме зомбита!

— Девет!

— Просто ни освободи! — закрещя болният и протегна ръце към него, като диригент, карайки цялата тълпа да се разлюлее и да се понесе напред, омагьосана от пръстите му.

— Огън!

* * *

Хората започнаха да се стичат към него веднага, достатъчно беше Леонид да доближи устни към инструмента си. Първите звуци, още пробни, неизчистени, изтръгващи се от дулото на флейтата му, бяха достатъчни, за да започнат събралите се да се усмихват одобрително и да запляскат ободряващо, а когато гласът ѝ укрепна, лицата на слушателите се преобразиха. Сякаш грейнаха.

На Саша този път ѝ се полагаше особено място — до музиканта. Десетките очи сега бяха устремени не само към Леонид; част от

възхитените погледи попадаха и върху нея. Отначало девойката се чувстваше неловко — та нали тя не заслужаваше тяхното внимание и благодарностите им, — но после мелодията я подхвана от гранитния под и я понесе със себе си, отвличайки я от околния свят, както може да накара човек да се увлече и да забрави за всичко хубавата книга или разказаната от някого история.

Леонид отново свиреше тази същата мелодия — неговата, безименната; той започваше и приключваше с нея всяко свое представление. Тя умееше да изглажда бръчките, да чисти праха от вцепенените очи и да запалва мънички кандила вътре в тях. Макар и тази мелодия вече да беше позната на Саша, Леонид намираше в нея тайни вратички, нови хармонии, и музиката придобиваше съвсем друго звучене... Сякаш Саша дълго-дълго бе гледала в небето и изведнъж в празнините между белите облаци за миг се разкриваше безкрайна нежнозелена далечина.

В този момент сякаш някой я прободе. Слисана от преждевременното завръщане под земята, Саша объркано се огледа. Аха... Извисявайки се на една глава над тълпата, малко по-назад от останалите слушатели стоеше, вдигнал брадичка, Хънтър. Острият му поглед беше впит в нея и ако за кратко отслабваше хватката, то беше само за да стрелне с очи и музиканта. Младежът не обръщаше никакво внимание на обръснатия или поне не показваше, че нещо пречи на свиренето му.

Колкото и да беше странно, Хънтър не си тръгваше и не правеше никакъв опит да я вземе или да прекъсне изпълнението. И чак след последните акорди той се отмести назад и изчезна. Саша веднага изостави Леонид и се вряза в тълпата, за да не изостане от обръснатия.

Хънтър се спря скоро, близо до пейката, на която седеше появилият се отново Омир.

— Ти чу всичко — изхриптя бригадирът. — Тръгвам. Ще дойдеш ли с мен?

— Къде? — Старецът леко се усмихна на приближилата се девойка. — Тя знае всичко — поясни той на обръснатия.

Хънтър отново прободе с поглед Саша, после кимна, така и без да каже нито дума.

— Тук, наблизо — обърна се той към стареца. — Но аз... Не искам да оставам сам.

— Вземи ме със себе си — реши се Саша.

Обръснатият шумно си пое дъх, сви и отпусна пръстите си.

— Благодаря за ножа — каза той най-накрая. — Добра работа ми свърши.

Девојката се отдръпна наранена, но веднага се овладя отново.

— Ти решаваеш какво да правиш с ножа — заяви тя.

— Нямах избор.

— Сега имаш избор. — Тя прехапа долната си устна и се намръщи.

— И сега нямам. Ако знаеш всичко, значи трябва да разбираш... Ако ти наистина...

— Да разбирам какво?!

— Колко е важно да се попадне на „Тулска“. Колко е важно за мен... По-бързо...

Саша виждаше как треперят пръстите му, как се разлива тъмното петно върху рамото му; хващаше я страх от този човек, а още повече — страх за него.

— Трябва да се спреш — помоли го тя меко.

— Изключено е — отсече той. — Няма значение кой ще направи това — защо да не съм аз?

— Защото ще погубиш себе си. — Девојката внимателно докосна ръката му. — Той потрепна, като от жилване.

— Длъжен съм. И без това всичко тук се решава от страхливци. Ако се забавя още малко — ще погубя цялото метро.

— А ако имаше друга възможност? Ако имаше лекарство? Ако не ти се налагаше повече...

— Колко пъти трябва да повтарям... Няма никакви лекарства от тази треска! Нима иначе бих... Нима бих...

— Какво би избрал? — Саша не го пускаше.

— Нямам възможност за избор! — Обръснатият отблъсна дланта ѝ. — Тръгваме! — кресна той на стареца.

— Защо не искаш да ме вземеш със себе си?! — извика тя.

— Страх ме е. — Той изрече това съвсем тихо, почти го прошепна, така че никой освен нея не го чу.

Бригадирът се обърна и закрочи нататък, като само подхвърли на стареца, че разполага с десет минути, за да се приготви.

— Аз ли греша, или някой тук има треска? — разнесе се зад гърба на Саша.

— Какво?! — тя се завъртя и се сблъска с Леонид.

— Причу ми се, че си говорите за треска — невинно се усмихна той.

— Причуло ти се е. — В момента нямаше намерение да обсъжда нищо с него.

— А аз мислех, че слуховете все пак се потвърждават — изрече замислено, сякаш на себе си музикантът.

— Какви слухове? — настръхна Саша.

— За карантина на „Серпуховска“. За някаква уж неизлечима болест. За епидемия... — Той я гледаше внимателно, улавяйки всяко движение на устните ѝ, веждите ѝ.

— И дълго време ли подслушва? — изчерви се тя.

— Никога не правя това нарочно. Просто музикален слух — разпери ръце той.

— Това е мой приятел — кой знае защо обясни тя на Леонид, кимайки подир Хънтър.

— Бива си го — неразбираемо отвърна младежът.

— Защо казваш „уж“ неизлечима?

— Саша! — Омир се надигна от пейката, без да сваля подозрителния си поглед от музиканта. — Може ли за малко? Трябва да обсъдим какво ще правим по-нататък...

— Ще позволите ли още секунда? — Младежът се усмихна учтиво на стареца и се дръпна встрани, правейки знак на девойката да дойде при него.

Саша неуверено пристъпи нататък; не я изоставяше усещането, че схватката с обръснатия още не е загубена, че ако тя не се предаде сега, Хънтър няма да има кураж да я прогони отново. Че тя все още може да му помогне, макар и да няма дори най-малка представа как да го направи.

— Дали не съм чул за епидемията доста по-рано от теб? — прошепна ѝ Леонид. — Мислиш ли, че това е първият случай на тази болест? А сега си представи, че някакви вълшебни хапчета помагат срещу нея... — Музикантът я погледна в очите.

— Но той казва, че няма лек... Че ще се наложи всички да бъдат... — измънка Саша.

— Да бъдат ликвидирани? — завърши вместо нея Леонид. — Той... Тоест твоят чудесен приятел? Не се учудвам. Думи не на хлапак, а на дипломиран лекар.

— Искаш да кажеш...

— Искам да кажа — музикантът сложи длан върху рамото на Саша и се наведе към ухото ѝ, — че болестта е лечима. Има лек.

---

[1] Всъщност поне седемдесет хиляди години по-рано. — Бел.ред. ↑

ГЛАВА ПЕТНАЙСЕТА

ДВАМА

Старецът се изкашля раздражено, после пристъпи към тях.

— Саша! Трябва да поговоря с теб!

Леонид намигна на девойката и се дръпна встрани, предавайки с демонстративна покорност Саша в ръцете на Омир. Но девойката вече не можеше да мисли за нищо друго. И докато старецът ѝ обясняваше нещо и я убеждаваше, че Хънтър все още може да бъде разубеден, предлагаше ѝ нещо и я питаше за нещо, девойката гледаше над рамото му към музиканта. Младежът не отговаряше на погледа ѝ, но усмивката, блуждаеща върху устните му, подсказваше на Саша, че той вижда всичко и разбира всичко. Тя кимаше на Омир, готова да се съгласи с всичко, само и само да остане насаме с музиканта още минута, да го изслуша докрай. Колкото да повярва докрай, че съществува лекарство.

— Ей сега ще се върна — прекъсна тя стареца по средата на думата, така и неуспяла да издържи, изплъзна се и притича до Леонид.

— За останалата част? — посрещна я той.

— Трябва да ми разкажеш! — Саша не искаше да си играе повече с него. — Как?!

— Не е толкова просто. Знам, че болестта е лечима. Познавам хора, които са се справили с нея. И мога да те отведа при тях.

— Но ти казваше, че можеш да се пребориш с нея...

— Не си ме разбрала правилно — сви рамене той. — Как бих могъл? Та аз съм флейтист. Пътуващ музикант.

— Какви са тези хора?

— Ако ти е интересно, ще те запозная с тях. Наистина, ще се наложи да се поразходим.

— На коя станция са те?

— Тук, съвсем наблизко. Сама ще узнаеш. Стига да поискаш.

— Не ти вярвам.

— Но нали искаш да ми вярваш? — отбеляза той. — Аз също засега не ти вярвам и затова не мога да ти разкажа всичко.

— Защо ти е нужно да дойда с теб? — присви очи Саша.

— На мен? — Той поклати глава. — На мен ми е все едно. На теб ти е нужно. Аз нито съм длъжен да спасявам някого, нито умея. Или поне не по този начин.

— Обещавах ли ми, че ще ме заведеш при тези хора? Обещавах ли ми, че те ще успеят да помогнат? — попита тя след кратко колебание.

— Ще те заведе — отговори твърдо Леонид.

— Какво реши? — прекъсна ги отново неуморният старец.

— Няма да дойда с вас. — Саша си играеше с презрамката на гащеризона си. — Той казва, че има средство против треската — обърна се тя към стареца.

— Лъже — каза неуверено Омир.

— Виждам, че разбирате от вируси доста повече от мен — отвърна почтително Леонид. — Изучавали ли сте ги? Или от собствен опит? Вие също ли смятате, че поголовното унищожение е най-добрият начин за борба с инфекцията?

— Откъде... — слиса се старецът. — Ти ли му... — погледна той към Саша въпросително.

— А, ето че и вашият дипломиран приятел идва. — Виждайки приближаващия се Хънтър, музикантът предвидливо отстъпи крачка назад. — Е, цялата бригада за бърза помощ се събра, започвам да се чувствам излишен.

— Почакай — помоли го девойката.

— Той лъже! Просто иска да остане с теб... Но дори и това да е истина — зашепна ѝ припряно Омир, — така или иначе няма да успеете. Хънтър ще се върне тук с подкрепление най-късно след денонощие. Ако ти останеш с нас, може би ще успееш да го разубедиш... А този...

— Нищо няма да успеея — отговори навъсено Саша. — Него сега никой не може да го спре, усещам го. Трябва да му се даде избор. За да може да се разчупи...

— Да се разчупи? — вдигна вежди Омир.

— Ще съм тук след по-малко от денонощие — обеща тя, отстъпвайки назад.

* * *

Защо я беше пуснал?

Защо бе проявил слабост и бе позволил немирният скитник да похити героинята му, музата му, дъщеря му? Та нали колкото повече старецът изучаваше Леонид, толкова по-малко го харесваше. Големите зелени очи на музиканта бяха способни да изстрелват неочаквано алчни погледи, а когато си мислеше, че никой не го гледа, по ангелското му лице плъзваха мрачни сенки...

За какво се нуждаеше от нея Леонид? В най-добрия случай ценителят на прекрасното щеше да я лиши от невинността ѝ и да я забрави. Девойката, използвана и излъгана, щеше да се отърси и да отлети нанякъде, но нямаше да успее скоро да се пречисти и да забрави, още повече че проклетият шут искаше да я получи чрез измама.

Тогава защо я беше пуснал?

От страх. Защото Омир не само че не се осмеляваше да спори с Хънтър, но дори и не смееше да му зададе онези въпроси, които наистина го тревожеха. Защото на Саша, като на влюбена, можеха да се простят и смелостта ѝ, и безразсъдството ѝ. Би ли проявил към него бригадирът същото снизхождение?

Омир продължаваше да го нарича за себе си „бригадира“ — отчасти по навик, но и отчасти защото това го успокояваше: няма нищо страшно, нищо особено, това е същият онзи командир на северния патрул на „Севастополска“... Но не. Рамо до рамо сега не крачеше предишният саможив боец. Старецът започваше да разбира, че спътникът му се преражда пред очите му... С него ставаше нещо страшно и бе глупаво да се опитва да отрича това, нямаше защо да се зальгва...

Хънтър отново го взе със себе си — този път, за да му покаже кървавата развръзка на драмата? Сега той беше готов да унищожи не само „Тулска“, но и приютилите се в тунела сектанти, а покрай тях — и „Серпуховска“ с всичките ѝ жители и с войниците от гарнизона на Ханза, разположени там. Само заради подозрението, че някой от тях може да се е заразил. Същото можеше да очаква и „Севастополска“.

Вече не му бяха нужни причини, за да убива — той търсеше само поводи.

Омир намираше в себе си сили само да се мъкне подире му, омагьосано, като в кошмарен сън, съзерцавайки и документирайки всичките му престъпления. Оправдавайки се с това, че те се извършват в името на спасението, убеждавайки себе си, че това е по-малкото зло. Безмилостният бригадир му се струваше като въплъщение на Молох, а Омир никога не се бе опитвал да надделее над съдбата.

Но девойката, изглежда, не признаваше съдбата. И ако старецът в дъното на душата си вече се беше примирил с това, че „Тулска“ и „Серпуховска“ ще бъдат превърнати в Содом и Гомор, Саша все още бе готова да се хване и за най-малката надежда. Омир престана с опитите да убеди себе си, че е възможно да се намерят хапчета или ваксина, преди Хънтър да спре епидемията с пламък и олово. Саша беше готова да търси лекарство до последния момент.

Омир не бе нито воин, нито лекар, и най-важното — беше твърде стар, за да вярва в чудеса. Но частица от душата му продължаваше страстно да желае чудо, да мечтае за спасение. Той бе изтръгнал тази частица от себе си и я беше пуснал заедно със Саша.

Просто бе оставил на девойката онова, което не се беше осмелил да направи сам.

И в обречеността си бе открил в себе си покой.

След денонощие всичко щеше да е свършило. А след това старецът щеше да дезертира от служба и да си намери местенце, където да довърши книгата си. Сега вече знаеше за какво ще се разказва в нея.

За това как един досетлив звяр намерил вълшебна паднала звезда, небесна искра; погълнал я и станал човек. За това как човекът откраднал огъня от боговете, но не могъл да го овладее и изпепелил целия свят. И за това как за наказание за цели сто века му била отнета същата тази искра човечност; но лишен от нея, той не станал звяр, а се превърнал в нещо много по-страшно, което дори няма име.

* * *

Звеновият сипа шепата патрони в джоба си и затвърди сделката с музиканта чрез силно ръкостискане.

— Срещу символично доплащане мога да ви кача на трамвай — съобщи той.

— Предпочитам романтичните разходки — отговори Леонид.

— Обаче виж, не мога да ви пусна само двамата по тунелите ни — опита се да го вразуми звеновият. — Така или иначе ще отидете с охрана. Твоята няма документи... А така — хоп, експрес докъдето искате, а там вече ще можете да останете насаме — зашепна той.

— Не искаме да оставаме насаме! — заяви решително Саша.

— Ще смятаме, че това е почетен ескорт. Сякаш сме принцът и принцесата на Монако. — Музикантът отправи към принцесата изискан поклон.

— Каква принцеса? — не издържа Саша.

— Монако. Някога е имало такова княжество. На самия Лазурен бряг...

— Слушай — прекъсна го звеновият, — ако искате да тръгвате пеша, пригответе се. Лампите са си лампи, но момчетата трябва да се върнат до вечерта в базата. Ей, Кука! — извика той при себе си един от войниците. — Изпратете тези двамата до „Киевска“, кажете на патрулите, че ги депортираме. Оставете ги на радиалната и се връщайте обратно. Нали така? — обърна се той към Леонид.

— Тъй вярно! — козирува шеговито музикантът.

— Наминавайте пак! — намигна му звеновият.

Все пак колко много се различаваше Ханза от останалото метро! За целия участък от „Павелецка“ до „Октомврийска“ Саша не видя нито едно място, където да е абсолютно тъмно. През всеки петдесет крачки от кабела, пълзящ по стената, висеше електрическа крушка. Светлината на всяка от тях беше достатъчна точно колкото да стигнат до следващата. Дори отклоняващите се резервни и тайни тунели бяха добре осветени, така че в тях не оставаше нищо плашещо.

Ако зависеше от Саша, тя би хукнала да бяга напред, само и само да спести скъпоценни минути, но Леонид я убеди, че няма къде да бързат. Той категорично отказа да ѝ обясни накъде ще тръгнат след „Киевска“. Крачеше, без да бърза, с отегчена физиономия: навярно минаваше често дори през забранените за обикновените жители на Ханза участъци.

— Радвам се, че приятелят ти има подход към всичко — заговори той.

— Какво имаш предвид? — намръщи се Саша.

— Ако си мечтаеше толкова силно като теб да спаси гражданското население, щеше да се наложи да го вземем със себе си. А така се разделихме по двойки и всеки ще се занимава с това, което му се иска. Той — да убива, ти — да лекуваш...

— Той не иска да убива никого! — отговори тя рязко и твърде гръмко.

— Е, да, просто такава му е работата... — въздъхна той. — Кой съм аз, че да го осъждам?

— А ти с какво ще се занимаваш? — попита Саша, без да скрива сарказма си. — Ще свириш?

— Аз просто ще бъда до теб — усмихна се Леонид. — Какво друго му трябва на човек, за да е щастлив?

— Просто така си говориш — поклати глава Саша. — Ти изобщо не ме познаваш. Как мога да те направя щастлив?

— Има си начини. Достатъчно е да погледна една красива девойка — и настроението ми се оправя. А ако...

— Смяташ ли, че разбираш от красота? — погледна го тя накриво.

— Това е единственото, от което разбирам — кимна той сериозно.

— И какво толкова има в мен? — най-накрая тя спря да се мръщи.

— Ти цялата светиш!

Като че ли гласът му звучеше сериозно, но след миг музикантът изостана крачка назад и плъзна поглед по нея.

— Жалко само, че обичаш такива груби дрехи — добави той.

— А какво не е наред в тях? — Саша също се забави, за да отлепи от гърба си неговия гъделичкащ поглед.

— Не пропускат светлината. А аз съм като пеперуда... Винаги летя към огъня. — Той с преднамерено глупав вид помахаше с китките на ръцете си.

— Страх ли те е от тъмнината? — усмихна се леко тя, приемайки играта.

— От самотата! — надянал печална маска, Леонид положи длани върху гърдите си.

И напразно. Настройвайки струните, той не очакваше съпротива и най-тънката, най-нежната струна, която би могла всеки момент да запее, иззвънтя и се скъса.

Слабото тунелно течение, издихващо сериозните мисли и каращо Саша да разменя игриви намеци с музиканта, изведнъж утихна. Тя се сепна и след миг вече се укоряваше, че се е поддала. Нима заради това беше изоставила Хънтър и стареца?

— Изобщо не знаеш какво е самота! — отсече Саша и се извърна.

* * *

„Серпуховска“, цялата бледосива от страх, се разтапяше в мрака.

Бойците с армейски противогази я отсякоха от всички страни, блокираха прехода към Околовръстната линия и станцията, предчувствайки бедата, зажува тревожно. Водеха Хънтър и Омир през залата с охрана; както голямото началство, така и всеки обитател на „Серпуховска“ се стараеше да ги погледне в очите — не знаят ли те какво става всъщност, не е ли решена вече съдбата му? Омир заби поглед в пода — той не искаше да запомня тези лица.

Бригадирът не му беше казал накъде смята да вървят, но старецът и сам се досещаше. Пред тях беше Полисът. Четирите станции на метрото, обединени с преходи, истински град с хиляди жители. Неофициалната столица на метрополитена, раздробен на десетки враждуващи феодални княжества. Крепост на науката и убежище на културата. Светиня, в която никой не смееше да посяга на друг.

Никой освен стария Омир, полубезумния чумав куриер?

Но през последното денонощие му бе олекнало. Повдигането беше отстъпило и туберкулозната кашлица, караща го да изпира окървавения си респиратор, леко бе отслабнала. Може би организмът се беше справил сам с болестта? Или може би изобщо не бе заразен? А

просто беше прекалено мнителен: винаги бе знаел, че е такъв, и все пак страшно се беше уплашил...

Тъмният участък след „Серпуховска“ имаше лоша слава. Доколкото беше известно на Омир, до самия Полис не би трябвало да срещнат нито една жива душа, но междинната станция между обитаемите „Серпуховска“ и „Боровицка“ можеше да изненада пътешествениците. В метрото имаше доста легенди за „Полянка“; ако можеше да им се вярва, тази станция рядко застрашаваше живота на минаващите покрай нея, затова пък можеше да увреди разсъдъка им.

На стареца му се бе случвало да минава оттук няколко пъти, но не се беше сблъсквал с нищо особено. Легендите даваха обяснение и на това, Омир ги знаеше всичките. И сега той с цялата си душа се надяваше, че станцията и този път ще остане мъртва и изоставена, както в добрите времена.

На сто метра до „Полянка“ се почувства зле. Още от първите далечни отблясъци на бялата електрическа светлина върху мраморните стени, от първите пречупени от ехото звуци, долитащи от станцията, старецът разбра, че нещо не е наред. Той отчетливо чуваше човешки гласове... А това изобщо не беше възможно. И което бе още по-лошо — Хънтър, който неизвестно как усещаше от стотици крачки присъствието на живи същества, сега си оставаше напълно глух и равнодушен.

Не отговаряше на обезпокоените погледи на стареца — беше напълно вгълбен в себе си, сякаш не виждаше онова, което сега се разкриваше пред Омир... Станцията бе обитаема! Кога са успели? Порано Омир често се беше замислял защо въпреки цялата теснота жителите на Полиса никога не се бяха опитвали да овладеят и присъединят към държавата си пустеещата „Полянка“. Можеха да им попречат само суеверията. Но, изглежда, те също бяха достатъчно основателна причина, за да бъде оставена странната станция на мира.

Досега, когато някой бе успял да преодолее страха си от нея и да разгърне тук палатков град, да прекара осветление... Господи, колко разточителни бяха тук с електричеството! Още преди да излязат от тунела и да се качат на перона, на стареца му се наложи да прикрие

очите си с длан, за да не ослепее: под тавана на станцията сияеха възможно най-ярките живачни лампи.

Изумително... Дори Полисът не изглеждаше толкова чисто и тържествено. На стените не беше останала дори следа от прах или сажди, мраморните плочи блестяха, а таванът изглеждаше като белосан едва вчера. Омир не успя да види през отворите на арките нито една палатка — още ли не бяха успели да ги разгънат? А може би щяха да правят тук музей? Това можеше да се очаква от чудаците, управляващи Полиса...

Перонът постепенно се изпълваше с хора. Не обръщаха никакво внимание нито на окичения с оръжия главорез с титанов шлем, нито на ситнещия до него мърляв старец. Когато се вгледа в тях, Омир разбра, че няма сила да направи нито крачка повече: краката му бяха като парализирани...

Всеки от струпващите се на края на платформата хора беше облечен така, сякаш на „Полянка“ се снима филм за двехилядната година; палта и контешки шлифери, пъстри сака с подплънки, светлосини дънки... Къде са ватенките, къде е изпокъсаната свинска кожа, къде е неизменното кафяво на метрото, гробницата на всички цветове? Откъде такъв разкош?!

А лицата... Това бяха лица на хора, на които не им се е случвало за един миг да изгубят целите си семейства. Лица на хора, които порано днес са виждали слънцето, и хора, които в края на краищата просто са започнали деня с горещ душ. Старецът беше готов да си заложи главата за това. И още... Мнозина от тях изглеждаха на Омир неуловимо познати.

Удивителните хора ставаха все повече и повече, трупаха се на края на перона, но не слизаха на линията. Скоро цялата станция — от единия до другия тунел — беше изпълнена с нагиздена тълпа. Все така никой не поглеждаше към Омир. Гледаха където им падне: в стената, във вестниците си, крадешком — и един в друг, любезно или с любопитство, гнусливо или със съчувствие, но само не и към стареца; сякаш той беше призрак.

Защо се бяха събрали тук? Какво чакаха?

Най-накрая Омир дойде на себе си. Къде е бригадирът? Как би обяснил необяснимото? Защо все още не е казал нищо?

Хънтър бе спрял малко по-надалеч. Той съвсем не се интересуваше от станцията, запълнена от хора, излезли от някоя снимка отпреди четвърт век. Беше се вторачил в пространството пред себе си, сякаш бе стигнал до някаква преграда, сякаш на няколко крачки пред него на равнището на очите му във въздуха бе увиснало нещо... Старецът се приближи към бригадира и боязливо надникна под забралото му...

И в този момент Хънтър нанесе удар.

Стиснатият му юмрук разпори въздуха, премести се отляво надясно по странна траектория, сякаш бригадирът искаше да наръга с несъществуващ нож някой невидим. Омир, който за малко да пострада, отскочи встрани, а Хънтър продължи схватката си. Той удряше, отстъпваше, защитаваше се, опитваше се да задържи някого в желязна хватка, а след секунда хриптеше, задушавайки се, едвам се освобождаваше и пак се хвърляше в атака. Боят му се удаваше с все по-големи усилия, невидимият противник надделяваше. На Хънтър му беше все по-трудно да се изправя на крака след безшумните, но съкрушителни удари; движенията му ставаха все по-бавни и неуверени.

Старецът не можеше да се отърве от усещането, че вече е виждал нещо подобно, и то съвсем скоро. Къде и кога? И какво ставаше с бригадира, по дяволите? Омир се опита да го повика, но явно беше невъзможно обезумелият му спътник да го чуе.

А хората на платформата не обръщаха ни най-малко внимание на Хънтър; той не съществуваше за тях точно както и те не съществуваха за него. А и явно бяха загрижени за друго: все по-тревожно поглеждаха часовниците си, недоволно издуваха бузи, разговаряха със съседите си и проверяваха какво изписват красивите цифри на електронните часовници над гърлата на тунелите.

Омир присви очи, вглеждайки се в тях заедно с останалите... Това беше брояч, замерващ времето от момента на преминаването на предишната мотриса. Но таблото изглеждаше неестествено широко, с десет цифри: осем преди мигащото двоеточие и още две — за секундите — след това. Червените чертички, отчитащи пробягващите секунди, се извиваха, от време на време се променяше и последната

цифра от невероятно голямото число преди двоеточието — дванайсет милиона и нещо си.

Разнесе се вик. И хлипане.

Старецът се откъсна от загадъчния часовник. Хънтър, неподвижен, лежеше по корем върху релсите. Омир се хвърли към него и едва успя да преобърне тежкото безжизнено тяло с лицето нагоре. Не, бригадирът дишаше, макар и накъсано, и по него не се виждаха рани, въпреки че очите му бяха затворени като на мъртвец. Дясната му ръка не искаше да се отваря и едва тогава старецът видя, че Хънтър все пак не е бил без оръжие в тази странна битка. От юмрука му се подаваше ръкохватката на черния нож.

Омир плесна бригадира по бузата, Хънтър изстена като махмурлия, замига, надигна се на лакти и изгледа мътно стареца. После с едно движение скочи на крака и тръсна глава.

Мъглата се разсея: хората с шлиферите и пъстрите сака изчезнаха безследно, ослепителната светлина изгасна и стените отново се покриха с трупан от десетилетия прах. Станцията беше черна, пуста и безжизнена — точно такава, каквато я помнеше Омир от предишните си походи.

* * *

До самата „Октомврийска“ никой повече не промълви нито дума; чуваше се само как придружаващите ги караулни си шепнат и пухтят, спъвайки се в траверсите. Саша се ядосваше даже не на музиканта, а на себе си. Той... Той какво? Държеше се така, както и трябваше да се държи. Накрая даже й стана неловко пред Леонид — а дали не беше прекалено рязка с него?

И ето че на „Октомврийска“ вятърът смени посоката си.

Напълно естествено. Просто когато видя тази станция, Саша забрави за всичко на света. През последните няколко дни й се бе наложило да посети места, в чието съществуване по-рано дори не би повярвала. Но „Октомврийска“ надминаваше със своята украса всяка от тях. Гранитният под беше застлан с килими — доста поизтъркани,

но запазили първоначалните си шарки. Светилниците, излети във формата на факли, бяха изчистени до блясък и обливаха пода с равномерна млечнобяла светлина. Зад разположените тук-там маси седяха хора с лъщящи лица, заети да си обменят лениво думи и книжа.

— Тук е толкова... богато — каза смутено Саша, въртейки глава насам-натам.

— На мен станциите на Околовръстната линия ми приличат на нанизани късчета от свинско шишче — прошепна ѝ Леонид. — От които капе мазнина... Между другото, ще похапнем ли?

— Няма време — поклати глава тя, надявайки се, че той няма да чуе къркоренето на червата ѝ.

— О, стига. — Музикантът я хвана за ръката и я поведе. — Тук има едно местенце... Не може да се сравни с нищо, което си яла по-рано... Момчета, нали нямате нищо против да похапнем? — включи той и стражите в компанията. — Не се притеснявай, след два-три часа ще бъдем там, накъдето сме тръгнали. Неслучайно ти споменах за шишчетата. Тук ги правят...

Той ѝ разказа за месото едва ли не в стихове и накрая Саша се предаде. Ако до целта оставаха само два часа път, половинчасовият обяд нямаше да промени нищо... Разполагаха с почти още едно денонощие, а кой знае кога щяха да имат възможност да се хранят отново.

И шишчетата се оказаха достойни за стиховете. Но трапезата не приключи с това — Леонид поръча бутилка брага^[1]. Саша не се съдържа и изпи една чаша от любопитство, музикантът си раздели останалото със стражите. После тя се опомни, изправи се на омекналите си крака и строго нареди на Леонид също да става.

Още повече че докато обядваха, отпусната от сгряващата напитка, тя с леко закъснение беше махнала пръстите му от коленете си. Леки, внимателни пръсти. Нахални. Музикантът веднага вдигна ръце — „Предавам се!“ — но кожата ѝ бе запомнила докосването му. Защо го прогоних толкова бързо, запита се Саша объркано и се самонаказа с ощипване.

Сега трябваше да изтрие тази кисело-сладка обедна сцена от паметта си, като я замени с някакви безсмислени думи.

— Хората тук са странни — каза тя на Леонид.

— С какво? — Той пресуши чашата на екс и най-накрая се измъкна от масата.

— В очите им нещо не достига...

— Глад — определи музикантът.

— Не, не е само това... Сякаш повече нищо не им трябва.

— Това е, защото наистина не им трябва нищо повече — изсумтя Леонид. — Те са сити. Ханза-царицата ги храни. Какво очите? Нормални сънливи очи...

— Когато живеехме с баща ми — Саша стана сериозна, — за три дни би ни стигнало толкова, колкото днес ни остана в чиниите... Може би трябваше да го вземем и да го дадем на някого?

— Нищо, ще нахранят кучетата — отговори музикантът. — Тук не допускат просяци.

— Но нали можехме да ги дадем в съседните станции! Където цари глад...

— Ханза не се занимава с благотворителност — намеси се в разговора един от караулните, онзи, когото наричаха Куката. — Нека сами се грижат за себе си. Само това оставаше — да мъкнем на гърба си безделници!

— А ти самият кореняк ли си, от Околовръстната? — поинтересува се Леонид.

— Винаги съм живял тук! Откакто се помня!

— Тогавя сигурно няма да повярваш, но тези, които не са се родили на Околовръстната, също трябва да ядат понякога — съобщи му музикантът.

— Нека да се ядат едни други! Или може би е по-добре да ни отнемат всичко и да си го поделят, както говорят червените?! — не се предаваше войникът.

— Е, ако всичко продължава в този дух... — започна Леонид.

— Ти какво? Я по-добре млъкни, смотаняк, че вече наговори достатъчно за депортиране.

— Аз отдавна съм наговорил достатъчно за депортиране — отвърна флегматично музикантът. — Нали точно с това се занимаваме сега.

— А мога и да те предам където трябва! Като червен шпионин! — разгорещи се караулният.

— А аз теб — за пиянство по време на дежурство...

— Ах, ти! Та ти самият ни... Ах, ти...

— Не! Извинете ни... Той не искаше да каже нищо толкова — намеси се Саша, вкопчи се в ръката на музиканта и го отстрани от тежко дишащия Куката.

Тя почти насила избута Леонид на коловоза, погледна към часовника на станцията и ахна. Заради обяда и споровете бяха изгубили почти два часа. Хънтър, с когото тя се бе заела да се съревновава в скоростта, със сигурност не беше спирал нито за секунда...

Музикантът зад гърба ѝ се засмя пиански.

През целия път до „Парк на културата“ караулните не спираха да си шушукат злобно. Леонид постоянно напираше да им отговори и на Саша ѝ се налагаше ту да дърпа музиканта, ту да го умилостивява с молби. Опиянението изобщо не изветряваше от главата му, правеше го твърде дързък. Девојката едвам успяваше да отскочи, за да остане извън досега на неговите размахващи се ръце.

— Изобщо ли не ти харесвам? — обиждаше се той. — Не съм твой тип, нали? Ти не обичаш такива, падаш си само по мускули... Пфууу... Защо тръгна с мен?

— Защото ти ми обеща! — Тя отблъсна Леонид от себе си. — Нямах предвид това...

— Аз не съм та-ка-ва! — въздъхна той тъжно. — Вечната тема. Ако знаех, че си такава сухарка...

— Как можеш?! Та там има хора... Живи... Те ще умрат, ако не успеем!

— А аз какво да направя? Едвам си местя краката. Знаеш ли колко са тежки? Ето, опитай... А хората... Така или иначе ще умрат. Утре или след десет години. И аз, и ти. И какво?

— Значи си ме лъгал? Ти си ме лъгал! Омир ми казваше... Предупреждаваше ме... Къде отиваме?

— Не, не съм те лъгал! Искаш ли да ти се закълна, че не съм те лъгал? Ще видиш сама! Ще ми се извиняваш! И после ще се срамуваш и ще ми кажеш: Леонид! Толкова ми е съ-вест-но... — Той сбърчи нос.

— Накъде вървим?!

— Вървим по път труууден... Към града Изумруууден... Защото тарарам... се стига трудно там! — запя музикантът, дирижирайки с показалеца си. После изпусна от омекнала ръка кутията с флейтата, изруга, наведе се да я вземе и за малко да падне сам.

— Вие, пияният! Ще успеете ли изобщо да стигнете сам до „Киевска“? — извика единият от стражите.

— С вашите молитви! — поклони му се музикантът. — И Ели се върна... — продължи да пее той. — И Ели се върна... Бам! Бам! Вкъщи...

* * *

Омир никога не беше вярвал в легендата за „Полянка“ и ето че тя бе решила да му даде урок.

Някои я наричаха Станцията на съдбата и я почитаха като оракул.

Някои вярваха, че поклонението тук в преломен момент от живота може да открене завесата пред бъдещето, да намекне и да даде ключ, да предскаже и да предопредели остатъка от пътя.

Някои... Но всички здравомислещи хора знаеха, че на станцията изтичат отровни подземни газове, предизвикващи халюцинации.

По дяволите скептиците!

Какво можеше да означава видението му? На стареца му се струваше, че е на крачка от разрешаването на загадката, но после мислите му се объркаха. И пред очите му отново заставаше Хънтър, разсичащ въздуха с черното острие. Какво ли не би дал Омир, за да узнае какво му се беше привидяло на бригадира, с кого се бореше, каква е тази битка, която бе приключила с поражението му, ако не и с гибелта му...

— За какво си мислиш?

От изненада старецът усети спазъм в червата. Нито веднъж преди Хънтър не го бе заговарял без причина. Само нареждания и недоволни оскъдни отговори... И как да очакваш задушевен разговор от някой, който няма душа?

— А, просто така... За нищо — запъна се Омир.

— Мислиш. Чувам те — изрече безизразно Хънтър. — За мен. Страх ли те е?

— Сега не — излъга старецът.

— Не се бой. Теб няма да те докосна. Ти... ми напомняш...

— Кого? — попита предпазливо Омир след половинминутно мълчание.

— Нещо за мен самия. Забравих, че в мен е имало такова нещо, а ти ми го напомняш. — Докато изтикваше от устата си тежките думи и ги изричаше една след друга, бригадирът гледаше напред, в тъмнината.

— Затова ли ме взе със себе си? — Омир беше едновременно и разочарован, и озадачен; бе очаквал нещо друго...

— За мен е важно да държа това нещо в съзнанието си. Много е важно — отговори бригадирът. — И за останалите също е важно аз... Иначе може да... Както вече се е случвало.

— Имаш ли проблем с паметта? — Старецът сякаш се движеше по периферията на минно поле. — Случило ли се е нещо с теб?

— Спомням си всичко отлично! — отговори рязко Хънтър. — Само че забравям самия себе си. И се боя да не се забравя съвсем. Ще ми напомняш, нали? Ще ме подсещаш.

— Добре — кимна Омир, макар и Хънтър да не го виждаше в момента.

— Преди във всичко имаше смисъл — каза бригадирът, изричайки думите с усилие. — Във всичко, което вършех. Защищавах метрото, хората. Хората. Имах ясна задача — да отстранявам всяка заплаха. Да я унищожавам. В това имаше смисъл, имаше!

— Но и сега...

— Сега? Не знам как е сега. Искам отново всичко да бъде толкова ясно. Та аз нали не просто така, аз не съм бандит... Не съм убиец! Това е заради хората. Опитах да живея без хората, за да ги предпазя... Но стана страшно. Много бързо забравях себе си... Трябваше да отида при хората. Да ги защитавам, да им помагам... Да помня... И ето че „Севастополска“... Там ме приеха. Там е моето място. Трябва да спася станцията, да им помогна. На каквата и да е цена. Струва ми се, че ако направя това... Когато отстраня заплахата... Това ще е голямо дело, истинско. Може би тогава ще си спомня. Трябва. Затова трябва по-бързо, понеже... То сега излиза все по-бързо.

Непременно трябва да успея за едно денонощие. Да успея с всичко — да отида до Полиса, да събера отряд — и обратно... А дотогава ме подсещай, става ли?

Омир кимна сковано. Страх го беше дори да си представи какво щеше да стане, когато бригадирът окончателно забрави себе си. Кой щеше да остане в тялото му, когато предишният Хънтър заспи завинаги? Дали не онзи... Дали не онзи, от когото бе загубил днес илюзорния бой?

„Полянка“ остана далеч назад: Хънтър бързаше към Полиса като пуснат от каишката подушил плячка вълкодав. Или като спасяващ се от преследвачите си вълк?

В края на тунела се показва светлина.

* * *

Някак достигнаха до „Парк на културата“. Леонид опита да се помири с охраната, покани ги всичките „в един прекрасен ресторант“, но този път стражите бяха нащрек. Успя да измоли много трудно дори да ги пуснат до тоалетната. Единият от придружителите им остана да ги пази, а другият, след като си прошепна нещо с първия, изчезна.

— Останаха ли ти още пари? — попита директно онзи, който дежуреше пред вратата.

— Съвсем малко. — Музикантът сложи върху дланта си пет патрона.

— Дай ги тук. Куката е решил да ви предаде. Смята, че ти си провокатор на червените. Ако е познал — тук има преход към вашата линия, но ти трябва да го знаеш. Ако не — можеш да изчакаш тук, докато контраразузнаването дойде за теб, а с тях вече ще си се договаряш сам.

— Разобличихте ме, а? — Леонид се опитваше да сдържи хълцането си. — Добре! Нека... Ние пак ще се върнем! Благодаря за ескорта! — Той вдигна ръка в непознато приветствие. — Слушай... Остави го този преход! По-добре ни отведи до тунела, а?

Музикантът хвана Саша и с удивителна пъргавина, макар и леко препъвайки се, тръгна отпред.

— Какъв добър се извъди! — мърмореше той под нос. — „Тук има преход към вашата линия“... Самият ти не искаш ли да се качиш? Четирийсет метра дълбочина. Като че ли не знае, че там отдавна всичко е затрупано...

— Къде отиваме? — Саша вече не разбираше нищо.

— Как къде? На Червената линия! Нали чу — провокатор, хванат, разобличен... — мърмореше Леонид.

— Ти червен ли си?!

— Мо-ми-че мое! Сега не ме питай за нищо! Мога или да мисля, или да бягам. По-полезно ще ни бъде, ако мога да бягам... Сега нашият приятел ще вдигне тревога... И ще ни застрелят при задържането... Че нали парите са ни малко, трябва ни и медал...

Гмурнаха се в тунела, оставяйки караулния навън. Придържайки се към стената, се затичаха напред, към „Киевска“. Саша осъзна, че така или иначе няма да успеят да се доберат до станцията. Ако музикантът беше прав и в момента вторият охранител сам показваше накъде са тръгнали бегълците...

И изведнъж Леонид сви наляво, към един светъл страничен тунел — толкова уверено, сякаш си отиваше вкъщи. Още няколко минути — и отпред се показаха знамена, решетки, картечни гнезда, образувани от натрупани чували. Чу се лай на кучета. Гранична застава? Предупредили ли ги бяха вече за бягството? Как смяташе той да се измъкне оттук? И чия земя започваше от другата страна на барикадата?

— Аз при Алберт Михайлович. — Музикантът тикна под носа на притичалия постови странен на вид документ. — Трябва да стигна до другия бряг.

— По обичайната тарифа — каза събеседникът му, поглеждайки в паспорта. — А къде е документът на госпожицата?

— Хайде по двойна тарифа? — Леонид обърна джобовете си, вадейки последните си патрони. — А госпожицата не сте я видели, става ли?

— Хайде без „хайде“. — Граничарят доби суров вид. — Вие какво, да не сте на битак? Тук е правова държава.

— Ама наистина ли? — уплаши се престорено музикантът. — Просто реших, че щом е пазарна икономика, може да се потъргува... Не знаех, че има разлика...

След пет минути и Саша, и Леонид, раздърпан и смачкан, с насинена скула и кръвотечение от носа, влязоха в малка стаичка с кахлени стени.

Желязната врата изщрака.

Настана мрак.

---

[1] Вид руска домашна водка. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА ШЕСТНАЙСЕТА В КЛЕТКА

В пълен мрак останалите сетива на човек се изострят. Миризмите стават по-ярки, звуците — по-силни и обемни. В карцера се чуваше само как някой драска по пода и вонеше непоносимо на урина.

Но заради изпитото музикантът като че ли не изпитваше дори болка. Известно време той си мънкаше нещо под носа, после престана да отговаря и започна да сумти. Не го тревожеше, че сега преследвачите им ще ги настигнат със сигурност. Не го притесняваше какво ще стане със Саша, опитваща се без документи и оправдания да пресече границата на Ханза. И, разбира се, беше напълно равнодушен към съдбата на „Тулска“.

— Мразя те — каза тихо Саша.

На него и това му беше все едно.

Скоро в мрака, в който бе потънала килията, се появи дупка — стъклена шпионка във вратата. Всичко друго си оставаше невидимо, но и тази дупчица беше достатъчна на Саша: внимателно опипвайки чернотата около себе си, тя допълзя до вратата и затропа по нея с леките си юмручета. Тя откликна, загърмя, но когато Саша я остави на мира, тишината се върна. Охраната не искаше да слуша нито грохота, нито виковете на момичето.

Времето бавно потече напред.

Колко щяха да ги държат в плен? А може би Леонид нарочно я бе довел тук? Искаше да я отдели от стареца, от Хънтър? Да я изолира, да я подмами в капан? И всичко това само за да...

Саша заплака заровила лице в ръкава си — той поглъщаше и влагата, и звуците.

— Виждала ли си някога звездите? — чу се глас, все още пиянски.

Тя не отговори.

— Аз също само на снимки — продължи музикантът. — Слънцето едва-едва си пробива път през праха, а те нямат достатъчно сили за това. Сега се събудих от плача ти и си помислих, че изведнъж съм видял истинска звезда.

— Това е шпионка. — Саша преглътна сълзите си, преди да отговори.

— Знам. Но интересното е... — Леонид се изкашля. — Кой тогава по-рано е гледал към нас от небето с хиляди очи? И защо се е отвърнал от нас?

— Там никога не е имало никой! — тръсна глава Саша.

— А на мен винаги ми се е искало да вярвам, че някой ни наглежда — изрече замислено музикантът.

— Дори в тази килия на никой не му пука за нас! — сълзите й отново потекоха. — Ти нагласи нещата така, нали? Да не успеем? — Тя отново заудря по вратата.

— Щом смяташ, че там няма никой, защо удряш? — попита Леонид.

— На теб ти е все едно дали болните ще загинат!

— Такова ли ти е мнението за мен? Обидно е — въздъхна той. — Но ти според мен не се интересуваш от болните. Страх те е, че ако твоят любим отиде да ги избива, също ще се зарази, а няма лекарства...

— Не е вярно! — Саша едвам се сдържа да не го удари.

— Вярно е, вярно е... — с писклив глас я подразни Леонид. — И какво толкова има в него?

Тя не искаше да му обяснява нищо, изобщо не й се говореше с него. Но не можа да се сдържи.

— Аз съм му нужна! Наистина съм му нужна, без мен ще се провали. А на теб не съм. Ти просто нямаш с кого да си играеш!

— Е, да предположим, че си му нужна. Не силно, но все пак си му нужна... А той за какво ти е на теб, този горски санитар? Злодеите те привличат? Или искаш да спасиш пропадащата му душа?

Саша млъкна. Засегна я лекотата, с която музикантът четеше чувствата й. Може би в тях нямаше нищо особено? Или просто тя не можеше да ги скрие? Това фино, неосезаемо нещо, което тя не успяваше да облече в думи, от неговите уста звучеше обикновено или дори пошло.

— Мразя те — изрече тя най-накрая.

— Няма проблем, и аз не се обичам особено — отвърна Леонид с насмешка.

Саша седна на пода. Сълзите ѝ отново потекоха — отначало от яд, после — от безсилие. Докато нещо зависеше от нея, тя не смяташе да се предава. Но сега, в карцера, редом с безчувствения си спътник, нямаше кой да я чуе. Нямаше смисъл да вика. Нямаше смисъл да тропа по вратата. Нямаше на кого да се примили. Нищо нямаше смисъл.

А после изведнъж пред нея изникна картина: високи сгради, зелено небе, летящи облаци, смеещи се хора. И горещите капки върху нейните бузи ѝ се сториха капки от същия онзи летен дъжд, за който ѝ бе разказал старецът. Още секунда — и призрачното видение изчезна, оставяйки подир себе си само леко, вълшебно настроение.

— Искам чудо — упорито, с прехапани устни, каза сама на себе си Саша.

И в този момент в коридора силно изщрака прекъсвачът и килията се изпълни с непоносимо ярка светлина.

* * *

На десетки метри от входа на свещената столица на метрото, мраморната гробница на човечеството, заедно с белите лъчи на живачните лампи се разпространяваше нежната аура на спокойствие и просперитет. В Полиса не пестяха светлината, защото вярваха в нейната магия. Изобилието от светлина напомняше на хората за предишния им живот, за онези далечни времена, когато човек още не е бил нощно животно, не е бил хищник и плячка. И дори варварите от периферията тук се държаха сдържано.

Блокпостът на границата на Полиса приличаше повече не на укрепление, а на приемна в съветско министерство: маса, стол, двама офицери с чисти щабни униформи и фуражки. Проверка на документите, оглед на личните вещи. Старецът напипа в джоба си паспорта. Визите като че ли бяха отменени, не би трябвало да се

появят трудности. Той подаде на офицера зелената книжка и погледна накриво бригадира.

Вгльбен в себе си, Хънтър, изглежда, дори не чуваше въпросите на граничаря. Омир се зачуди дали бригадирът изобщо има паспорт. Но ако нямаше, на какво бе разчитал, бързайки насам?

— Повтарям за последен път — офицерът сложи длан върху лъщящия кобур, — покажете си документите или незабавно напуснете територията на Полиса!

Омир беше сигурен, че бригадирът така и не е разбрал какво искат от него и реагира само на движението на пръстите, плъзгащи се към кобура. Излизайки само за миг от странното си вцепенение, Хънтър мълниеносно изстреля напред разтворената си длан и я заби в адамовата ябълка на постовия. Войникът, посинявайки и хриптейки, рухна назад заедно със стола си; вторият хукна да бяга, но старецът знаеше — няма да успее. В ръката на Хънтър се появи пистолет като асо от ръкава на картоиграч мошеник...

— Почакай!

Бригадирът се засуети за секунда и това беше достатъчно на побягналия боец, за да успее да се качи на перона и да се скрие от куршумите.

— Остави ги! Трябва да отидем на „Тулска“! Длъжен си... Помоли ме да ти напомням... Почакай! — Старецът се задъхваше, без да знае какво да каже.

— На „Тулска“ — повтори тъпо Хънтър. — Да. По-добре да изтърпя до „Тулска“. Прав си.

Той се облегна тежко на масата, остави пистолета до себе си, намръщи се. Възползвайки се от момента, Омир вдигна ръце и се затича напред, срещу скачащите от арката охранители.

— Не стреляйте! Той се предава! Не стреляйте! В името на всичко свято...

Но така или иначе го оковаха, свалиха респиратора му и едва след това му дадоха възможност да говори. Бригадирът, отново изпаднал в странното си вцепенение, не се намеси. Позволи им да го обезоръжат и покорно тръгна към маймунарника. Седна на нара, вдигна глава, срещна погледа на стареца и въздъхна:

— Трябва да намериш един човек. Викат му Мелник. Доведи го тук. Аз ще почакам...

Старецът кимна и започна припряно да си пробива път сред насъбралите се на входа караулни и зяпачи, и в този момент го настигна вик.

— Омир!

Старецът застина смаян: никога по-рано не се беше обръщал към него по име. Върна се към арматурните железа, заварени в неубедителна решетка, и погледна въпросително Хънтър, който като в треска се бе обхванал с огромните си ръчища. С мъртъв, приглушен глас бригадирът каза:

— Но няма да е много дълго.

* * *

Вратата се отвори и вътре плахо погледна един войник — онзи същият, който преди няколко часа беше удрял музиканта по лицето. Последва ритник — и той влетя в килията, като за малко не падна на пода; обърна се и неуверено погледна назад.

На прага стоеше слаб военен с очила. Пагоните на униформата му бяха обсипани със звезди, редките руси коси — сресани назад.

— Хайде, животно — процеди той.

— Аз... аз... — замънка граничарят.

— Не се притеснявай — ободри го офицерът.

— Извинявам се за това, което направих. И... ти... вие... аз не мога.

— Още десет денонощия.

— Удари ме — каза войникът на Леонид, без да знае накъде да гледа.

— А, Алберт Михалич! — присвивайки очи, музикантът се усмихна на офицера. — Откога ви чаках.

— Добър вечер. — Офицерът също присви крайчето на устните си. — Ето, дойдох да възстановя справедливостта. Ще отмъщаваме ли?

— Трябва да си пазя ръцете. — Музикантът се изправи, разкърши кръста си. — Мисля, че вие сами ще го накажете.

— С цялата строгост — кимна Алберт Михайлович. — Един месец арест. И, разбира се, аз се присъединявам към извиненията на тоя тъпак.

— Е, недейте така с лошо. — Леонид потри ударената си скула.

— Това нали ще си остане между нас? — металическият глас на офицера изскърца предателски.

— Аз тук, както виждате, внасям контрабандна стока — музикантът кимна към Саша. — Ще проявите ли снизхождение?

— Ще проявим — обеща Алберт Михайлович.

Провинилият се граничар направо си остана в килията; след като дръпна резето, офицерът ги поведе по тесен коридор.

— Няма да продължа нататък с теб — каза на висок глас Саша на музиканта.

— А ако ти кажа, че наистина отиваме в същия този Изумруден град? — попита много тихо Леонид след кратко забавяне. — Ако ти кажа, че неслучайно знам за него повече от твоя дядо? Че съм го виждал сам и не само съм го виждал? Че съм бил там и не просто съм бил...

— Лъжеш.

— И че ненапразно той — продължи невъзмутимо музикантът, кимайки към крачещия отпред офицер — толкова ми се подмазва: знае откъде съм и се страхува. И че в Изумрудения град твоето лекарство го има със сигурност. И че дотам са останали само две-три станции...

— Лъжеш!

— Знаеш ли какво? — отвърна ядосано Леонид. — Когато се молиш за чудо, трябва да си готова да повярваш в него. Защото ще го пропуснеш.

— Трябва още и да умееш да различаваш чудесата от фокусите — озъби му се Саша. — И ти ме научи точно на това.

— От самото начало знаех, че ще ни пуснат — отвърна той. — Просто... Не исках да пришпорвам събитията.

— Просто искаше да спечелиш време!

— Но не съм те лъгал! Има средство против болестта!

Приблжиха се към заставата. Офицерът, който от време на време ги поглеждаше с любопитство, връчи на музиканта вещите му и му върна патроните и документите.

— И така, Леонид Николаевич — козирува той, — ще вземете ли контрабандата със себе си, или ще я оставите в митницата?

— Взема ме със себе си! — наежи се Саша.

— Тогава ви пожелавам много любов — усмихна се Алберт Михайлович, докато ги съпровождаше покрай трайните редици бруствери, покрай скачащите от местата си картечари, покрай решетките и загражденията от заварени релси. — Мисля, че с вноса няма да има проблеми?

— Ще се справим — усмихна му се в отговор и Леонид. — Не би трябвало да ви казвам това, но никъде няма честни чиновници и колкото по-суров е режимът, толкова по-малка е сумата. Трябва само да знаеш на кого да я дадеш.

— На вас, мисля, ще ви е достатъчна и вълшебната дума — изхъмка офицерът.

— Засега не действа на всички. — Леонид отново потърка скулата си. — Както се казва, не съм вълшебник, а само се уча.

— Ще е приятно да се работи с вас... Когато се изучите. — Алберт Михайлович наведе глава, обърна се и закрачи обратно.

Последният войник отвори пред тях портичката, направена в дебелия решетка, която преграждаше тунела от горе до долу. След нея започваше чист, прекрасно осветен участък, чиито стени на места бяха опушени, на места — нацърбени, сякаш от дълги престрелки, а в самия му край се виждаха нови редици от укрепления и разпънати от пода до тавана знамена.

Само при вида им сърцето на Саша се разтуптя.

— Чия е тази застава? — попита тя музиканта, спирайки рязко.

— Как чия? — погледна я учудено Леонид. — На Червената линия естествено.

* * *

Ах, колко отдавна Омир си мечтаеше да попадне отново тук, от колко отдавна не беше идвал по тези места...

На интелектуалната „Боровинка“, сладко ухаеща на креозот; с нейните уютни апартаментчета, построени точно до арките, и читалнята за монаси брамини наред залата — затрупани с книги дълги маси, ниско висящи лампи с абажури от плат; с поразително точно пресъздадената атмосфера на дискуссионните клубове от кризисните и предвоенните години...

На царствената „Арбатска“, оцветена в бяло и бронзово, почти под кремълските палати, със строгите ѝ порядки, с деловите военни, които продължаваха да се пъчат така, сякаш изобщо нямат нищо общо с Апокалипсиса...

На старата-прастара „Библиотека «Ленин»“, която бяха закъснели да преименуват, докато все още имаше някакъв смисъл от това; която беше стара като света още когато Коля бе дошъл за пръв път в метрото като дете; Библиотеката с нейния романтичен капитански мостик на прохода точно наред платформата, с нейната усърдно, но неумело реставрирана скулптура на протеклия таван...

И на „Александровска градина“, вечно полутъмна, висока и ръбеста, напомняща за ослепяващ и страдащ от подагра пенсионер, който все си спомня за своята комсомолска младост.

Омир винаги се беше питал дали станциите приличат на своите пигмалиони. Могат ли да бъдат смятани за автопортрети на онези, които са ги проектирали? Знаеше едно нещо със сигурност: станциите оставяха отпечатъка си върху своите обитатели, споделяха с тях характера си, заразявайки ги със собственото си настроение и болести.

Но самият Омир със своя начин на мислене, със своите вечни дилеми, със своята неизлечима носталгия принадлежеше естествено не на суровата „Севастополска“, а на Полиса, светъл като самото минало.

Обаче животът бе решил друго.

И даже сега, когато най-накрая беше попаднал тук, не му оставаха излишни минути, за да се разходи по тези кънтящи зали, да се полюбува на статуите и да пофантазира... Трябваше да бърза.

Хънтър с усилие бе успял да обуздае и затвори в клетка някого вътре в себе си — същото страшно същество, което от време на време хранеше с човешко месо. И след като то успееше да разкъса прътите на тази вътрешна клетка, миг по-късно нямаше да остане нищо и от крехката външна решетка. Трябваше да се бърза.

Хънтър го молеше да намери Мелник... Какво означаваше тази дума — име, прякор? Или може би парола? Произнесена на глас, тя имаше необяснимо въздействие върху караулните: разговорите за трибунал над хванатия бригадир стихнаха, а белезниците, които за малко да се щракнат върху китките на Омир, се върнаха в чекмеджето на бюрото. Шишкавият началник на стражата лично се зае да заведе стареца.

Омир и придружителят му се качиха по стълбите, водещи към прохода, прекосиха го и достигнаха „Арбатска“. Спряха при врата, охранявана от двама цивилни, чиито лица подсказваха, че са професионални убийци. Зад гърбовете им се откриваше върволица от служебни помещения. Шишкавият помоли Омир да изчака и се затътри по коридора. Не минаха и три минути и той се върна, изгледа сащисано стареца и го покани да влезе.

Тесният коридор ги отведе до неочаквано просторна стая, чиито стени бяха облепени с карти, схеми, записки, снимки и рисунки. Зад широко дъбово бюро седеше застаряващ мършав човек с толкова широки рамене, сякаш бе облечен с бурка^[1]. Само от левия ръкав на наметнатата върху него куртка се подаваше ръка и когато се загледа внимателно, Омир разбра каква е работата: дясната му ръка липсваше почти изцяло. Ръстът на домакина на кабинета беше гигантски — очите му бяха почти на едно равнище с очите на застаналия прав старец.

— Благодаря. — Той освободи шишкавия, който с явно съжаление затвори вратата от външната ѝ страна. — Кой сте вие?

— Николаев, Николай Иванович — обърка се старецът.

— Прекратете цирка. Щом идвате при мен и казвате, че заедно с вас е най-близкият ми приятел, когото погребях преди година, трябва да имате причина. Кой сте вие?

— Никой... — Омир не си криви душата. — Но работата не е в мен. Той е жив, наистина. Просто трябва да дойдете с мен, и то по-скоро.

— В момента се питам дали това е капан, идиотски номер или просто грешка. — Мелник си запали цигара и издуха дима в лицето на стареца. — Щом знаете името му и идвате точно при мен, трябва да знаете и историята му. Трябва да знаете, че сме го търсили всеки ден повече от година. Че заради това изгубихме няколко души. Трябва да знаете, по дяволите, колко много означаваше той за нас. Може би дори това, че бе дясната ми ръка. — Човекът се усмихна накриво.

— Не, нищо такова не знам... Той не разказва нищо. — Старецът сгуши глава между раменете си. — Моля ви, нека просто отидем на „Боровицка“. Нямаме много време...

— Не, наникъде няма да хукна. И си имам уважителна причина.

Мелник мушна ръка под бюрото, направи странно движение и по удивителен начин се премести назад, без да става от мястото си. Едва след няколко секунди Омир съобрази, че събеседникът му седи в инвалиден стол.

— Така че нека да поговорим спокойно. Искам да разбера какъв е смисълът на вашата поява.

— Господи! — Старецът вече започваше да се отчайва. — Просто ми повярвайте! Той е жив. И е в маймунарника на „Боровицка“. Или поне се надявам, че е все още там...

— Бих искал да ви повярвам. — Мелник замълча, дръпна си дълбоко от цигарата и старецът чу как цигарената хартия пращи, докато се свива и изгаря. — Само че чудеса не се случват. Бръкнахте ми в раната... Добре. Имам предположение кой може да ми е скроил този номер. Но това ще го проверят специално обучени хора... — Той посегна към телефона.

— Защо него толкова го е страх от чернокожи? — попита Омир неочаквано за самия себе си.

Мелник внимателно остави слушалката, така и без да произнесе нито дума в нея. Изпуши цигарата докрай и изплю късата угарка в пепелника.

— По дяволите, отиваме на „Боровицка“ — каза той.

* * *

— Няма да отида! Пусни ме! По-добре да си остана тук...

Саша не се шегуваше, не кокетничеше. Трудно ѝ беше да се сети за някого, мразен от баща ѝ повече, отколкото червените. Те му бяха взели властта, те му бяха счупили гръбнака и вместо просто да го довършат, го бяха обрекли на дълги години унижения и мъки. Баща ѝ не можеше да прости на хората, които се бяха разбунтували срещу него. Не можеше да прости и на онези, които бяха вдъхновявали и подкокоросвали предателите, онези, които ги сравняваха с оръжия и листовки. Самият червен цвят предизвикваше у него пристъпи на бяс. И макар накрая на живота си да говореше, че не изпитва злоба към никого и не иска да отмъщава, на Саша ѝ се струваше, че той просто оправдава собственото си безсилие.

— Това е единственият път — каза объркано Леонид.

— Нали отивахме към „Киевска“! Значи не си ме водил там!

— Ханза воюва от десетилетия с Червената линия, не мога да призная на първия срещнат, че отиваме при комунистите... Наложил се да те излъжа.

— Ти не можеш да живееш без това!

— Вратата се намира след „Спортна“, както ти казах. „Спортна“ е последната станция на Червената линия преди разрушения мост, няма откъде другаде да се мине.

— Как ще попаднем там? Нямам паспорт. — Тя не отместваше напрегнатия си поглед от музиканта.

— Довери ми се — усмихна се той. — Един човек винаги може да се договори с друг. Да живее корупцията!

Без да слуша възраженията ѝ, я хвана за китката и я помъкна след себе си. Прожекторите на втората отбранителна линия осветяваха огромните знамена от червена памучна тъкан, тунелното течение ги вълнуваше и на девойката ѝ се струваше, че вижда пред себе си два блещукащи червени водопада.

Съдейки по онова, което бе чувала за Линията, би трябвало да ги направят на решето още на подстъпите... Обаче Леонид спокойно крачеше напред и уверената усмивка не изчезваше от лицето му. Трийсет метра преди блокпоста в гърдите му се опря дебелият лъч на прожектор. Музикантът остави калъфа с инструмента на пода и смирено вдигна ръце. Саша направи същото.

Учудените проверяващи се приближиха. Изглеждаха сякаш изобщо не им се случваше да посрещат някого, идващ от тази страна на границата. Този път музикантът успя да отведе старшия встрани, преди той да поиска документите на Саша. Прошепна му нещо в ухото, чу се съвсем слабо дрънчане на патрони и звеновият се върна омагьосан, успокоен. Той лично ги преведе през всички постове и дори ги качи върху очакваща ги ръчна дрезина, нареждайки на войниците да карат към „Фрунзенска“.

Те се хванаха за ръчките и запъхтяха, помръдвайки дрезината от мястото ѝ. Саша навъсено разглеждаше лицата и униформите на онези, които баща ѝ я бе научил да нарича „врагове“... Нищо особено. Ватенки, протрити камуфлажни кепета със закачени петолъчки, издадени скули, хлътнали бузи... Да, те не лъщяха като патрулните на

Ханза, но човешкото в тях беше не по-малко. И в очите им се мяркаше съвсем момчешко любопитство, което явно бе съвсем непознато на живеещите на Околовръстната линия. Тези двамата едва ли бяха чували за онова, което се е случило на „Автозаводска“ преди почти десет години. Бяха ли врагове на Саша? Възможно ли е изобщо човек да мрази не формално, а наистина непознати хора?

Войниците не се решаваха да заговорят пътниците, само пъшкаха отмерено, местейки ръчките.

— Как успя да го направиш? — попита Саша.

— Хипноза — намигна ѝ Леонид.

— А какви документи им показваш? — погледна тя с подозрение музиканта. — Как може да те пропускат навсякъде с тях?

— Различни паспорти за различни ситуации — отговори уклончиво той.

— Какъв си ти? — За да не я чува никой друг, се принуди да седне по-близо до Леонид.

— Наблюдател — отговори ѝ той само с устни.

Ако Саша не беше затворила устата си, въпросите щяха да потекат от нея от само себе си; но войниците прекалено явно се опитваха да разберат за какво си говорят, даже започнаха да скърцат с ръчките по-тихо.

Наложи ѝ се да изчака станция „Фрунзенска“ — суха, безцветна, избледняла и гримирана с червени знамена. Нащърбена мозайка по стените, изглозгани от времето колони... Сводовете изглеждаха като тъмни бездни — слабите лампи висяха на кабели между колоните малко над главите на местните жители, за да не се губи нито лъч от скъпоценната светлина. Тук беше поразително чисто: по платформата сновяха няколко неспокойни чистачки. На станцията бе многолюдно, но колкото и да беше странно, в която и посока да погледнеш Саша, пред погледа ѝ всичко се размърдваше, забързано отстъпваше и се заемаше да шумоли с приглушени гласове. Но бе достатъчно да отклони погледа си — и шепотът се прекратяваше, а хората се връщаха към делата си. И никой не смееше да я погледне в очите, сякаш това беше неприлично.

— Тук май не идват често чужденци? — погледна тя към Леонид.

— Самият аз съм чужденец тук — сви рамене музикантът.

— И къде са твоите?

— На едно място, където хората не са толкова убийствено сериозни... — усмихна се той. — Където разбират, че само с плюскане човечеството няма да се спаси. Където не искат да забравят миналото, макар и спомените да им носят болка.

— Разкажи ми за Изумрудения град — помоли Саша тихичко. — Защо те... Защо се криете?

— Управляващите на Града не вярват на жителите на метрото.

Леонид прекъсна разговора, за да се разбере с караулните, дежурещи на входа на тунела, а след като се гмурна заедно със Саша в гъстия мрак, запали със запалката си фитила на маслената си лампа и продължи:

— Не им вярват, защото хората в метрото постепенно губят човешкия си облик. И защото сред тях все още са онези, които причиниха тази страшна война, макар и те да се боят да признаят това дори на приятелите си. Защото хората в метрото са непоправими. От тях можеш само да се боиш, да страниш, да ги наблюдаваш. Ако узнаят за Изумрудения град, ще го изплюскат и избълват, както плюскат всичко, до което се доберат. Ще изгорят платната на великите художници. Ще изгорят книгите и всичко, което е било в тях. Ще бъде избито единственото общество, достигнало справедливост и хармония. Ще рухне обезкървеното здание на Университета. Великият Ковчег ще потъне. И от него няма да остане нищо. Вандали...

— Защо смятате, че не можем да се променим? — Саша се почувства обидена.

— Не всички смятат така. — Леонид я погледна накриво. — Някои се опитват да направят нещо.

— Не се стараят особено — въздъхна Саша, — щом дори моят старец не е чувал за тях.

— Затова пък е чувал това-онова от тях самите — многозначително отговори младежът.

— Ти... музиката ли имаш предвид? — досети се Саша. — Ти си един от онези, които се надяват да ни променят? Но как?

— Втълпяване на прекрасното — пошегува се музикантът.

* * *

Адютантът буташе стола, а старецът крачеше отстрани, като едва смогваше на темпото, и от време на време поглеждаше прикрепения към него едър охранител.

— Ако наистина не знаете цялата история — говореше Мелник, — готов съм да ви я разкажа. Ще развличате с нея съкилийниците си, ако онзи, когото ще видя на „Боровицка“, не е който трябва... Хънтър бе един от най-добрите бойци на Ордена, истински ловец. Усетът му беше просто животински и се отдаваше докрай на делото. Точно той надуши черните преди година и половина... На ВДНХ. Нима не сте чували нищо и за това?

— На ВДНХ... — повтори объркано старецът. — Ами да, неуязвимите мутанти, които са чели мислите и са умеели да стават невидими... Мислех, че ги наричат Тъмните?

— Няма значение — отсече Мелник. — Той пръв проучи слуховете, би тревога, но тогава нямахме нито сили, нито време... Отказах му. Бях зает с други дела. Хънтър отиде там сам. Последния път, когато се свърза с мен, каза, че тези твари потискат волята, хвърлят в ужас всички наоколо. А Хънтър беше просто невероятен боец, роден за това — струваше колкото цял взвод...

— Знам — промърмори Омир.

— И никога не се боеше от нищо. Прати при нас едно момче с бележка, че тръгва към повърхността, за да се разправи с черните. Пишеше, че ако изчезне, значи заплахата е по-сериозна, отколкото е очаквал. Изчезна. Загина. Имаме си своя система за оповестяване. Всеки жив е длъжен веднъж седмично да се свързва. Длъжен е! А той мълчи вече повече от година.

— А какво стана с черните?

— Хубавичко изгладихме цялата местност със „Смърчове“. Оттогава не се чу нищо повече за черните — усмихна се Мелник. — Никой не ни пише и не ни се обажда по повод на тях... Изходите от ВДНХ са затворени, животът там се нормализира. Само онова момче малко се смахна, но доколкото ми е известно, са го излекували. Живее си нормален живот, оженил се е. А виж, Хънтър... ми тежи на съвестта.

Той се спусна по стоманената рампа, заемаща част от стълбите, и стресна събралите се долу монаси. Изчака задъхания старец и добави:

— Това последното по-добре не го казвай на съкилийниците си.

След минута цялата процесия се добра до изолатора. Мелник не отвори вратата на маймунарника; вместо това се облегна на адютанта си, стисна зъби и се надигна. Притисна око към шпионката. Достатъчна му беше и част от секундата.

Изтощено, сякаш при все недъга си е изминал целия път от „Арбатска“ дотук пеша, Мелник се стовари в креслото, плъзна по стареца угасналия си поглед и обяви присъдата си:

— Не е той.

* * *

— Не мисля, че музиката ми принадлежи на мен — каза Леонид неочаквано сериозно. — Не разбирам откъде се взима в главата ми. Струва ми се, че аз съм просто русло... Просто инструмент. Точно както поднасям към устните си флейтата, когато ми се свири, така и някой друг поднася към устните си мен — и се ражда мелодия...

— Вдъхновение — прошепна Саша.

— Ако искаш, го наречи така — разпери ръце той. — Каквото и да е, то не ми принадлежи, а идва отвън. И аз нямам право да го държа в себе си. То... пътешества по хората. Аз започвам да свиря и виждам как около мен се събират всички тези богати и бедни, покрити с циреи и лъщящи от мазнина, и зловни, и недъгави, и велики хора. Всякакви. И музиката ми прави с тях нещо, което ги настройва в една тоналност. Аз съм като камертон... Мога да ги приведа в хармония, макар и за кратко. И те ще звънят толкова чисто... Ще пеят. Как да се обясни това?

— Добре го обясняваш — изрече замислено Саша. — И аз самата го почувствах така.

— Трябва да се опитам да го събудя в тях — добави Леонид. — В някои ще загине, в други ще израсне. Аз никого не спасявам. Нямам пълномощия за това.

— Но защо останалите жители на Града не искат да ни помогнат? Защо дори ти се боиш да си признаеш, че правиш това?

Той замълча и не се обади, докато тунелът не ги отведе до станция „Спортна“ — също унила, бледа, помпозно-тържествена и скръбна, но в същото време ниска, тясна и потискаща като бинтове около главата. Тук миришеше на дим и пот, нищета и гордост. Към Саша и Леонид незабавно беше прикрепен един шпионин, който се мотаеше точно на десетина крачки от тях, където и да отидеха. Девойката искаше веднага да продължат нататък, но музикантът я спря:

— Сега не бива. Ще се наложи да почакаме.

Той приседна на каменната пейка за гости и щракна ключалката на калъфа.

— Защо?

— Вратата може да се отваря само в определени часове. — Леонид извърна поглед.

— Кога? — Саша намери с поглед циферблата; ако беше точен, вече ѝ оставаше по-малко от половината от отреденото ѝ време.

— Ще ти кажа.

— Пак протакаш! — Тя се намръщи, отскочи от него. — Ту обещавах да ми помогнеш, ту се опитваш да ме задържиш!

— Да. — Той събра кураж и посрещна погледа ѝ. — Искам да те задържа.

— Защо? Защо го правиш?

— Не си играя с теб. Повярвай ми, бих намерил с кого да си играя и малцина биха ми отказали. Мисля, че съм влюбен. Виж ти, колко дървено звучи...

— Мислиш... Дори не си го мислиш! Само го казваш!

— Има начин да се различи любовта от играта — каза той сериозно.

— Когато лъжеш, за да спечелиш човека — това любов ли е?

— Истинската любов разбива живота ти, независимо от обстоятелствата. А играта може да се впише в тях...

— На мен ми е по-лесно с тези неща. — Саша го гледаше изпод вежди. — Не съм имала никакъв живот. Води ме към вратата.

Леонид изгледа тежко девойката, облегна се на колоната, скръсти ръце на гърдите си. Няколко пъти си поемаше дъх, сякаш готвейки се да ѝ отговори, но издишваше, без да произнесе нищо. После клюмна, навъси се и си призна:

— Не мога да дойда с теб. Няма да ме пуснат обратно.

— Какво означава това? — попита недоверчиво Саша.

— Не мога да се върна в Ковчега. Изгнаник съм.

— Изгнаник си? Защо?

— Направих нещо. — Той се извърна и сега говореше съвсем тихо, и Саша не чуваше всичко, макар че стоеше само на крачка от него. — Един човек... ме обиди. Библиотекар. Унизи ме пред свидетели. Същата нощ се напих и подпалих библиотеката. Библиотекарят изгоря заедно с цялото си семейство. За съжаление ние нямаме смъртно наказание... Заслужавах си го. Просто ме прогониха. Пожизнено. За мен няма обратен път.

— Защо тогава ме доведе тук?! — Саша сви юмруци. — Защо изгори и моето време?

— Ти можеш да се опиташ да стигнеш до тях — промърмори Леонид. — В страничния тунел, на двайсет метра от вратата, има отметка с бяла боя. Точно под нея, на равнището на пода, има гумен капак, под който е бутонът за звънеца. Трябва да го натиснеш три пъти кратко, три пъти продължително и три пъти кратко — това е условният сигнал на връщащите се наблюдатели...

Той наистина остана на станцията — само помогна на Саша да мине през трите блокпоста и се върна обратно. На прощаване се опита да й пробута един стар автомат, който беше успял да отмъкне отнякъде, но Саша не го взе. Три кратки, три продължителни и три кратки... Това е всичко, което й трябваше сега. И фенерът.

След „Спортна“ започваха мрачни, глухи тунели. „Спортна“ се смяташе за последното обитаемо място на цялата линия и всеки блокпост, през който я превеждаше музикантът, приличаше на малка крепост. Но Саша изобщо не се страхуваше. Тя мислеше само за това, че след час или час и половина ще се озове на прага на Изумрудения град.

А ако Градът не съществуваше, тогава изобщо нямаше от какво да се бои.

Страничният тунел се оказа точно там, където ѝ бе обещал Леонид. Преграден с разбита решетка, в която Саша успя да намери достатъчно голям процеп. След няколкостотин крачки тунелът наистина завършваше със стоманена херметична врата вечна и непоколебима.

Момичето прилежно изброи четирийсет крачки от вратата и откри бялата отметка на мократа, сякаш изпотена стена. Вдигна гумения капак, напипа звънеца и провери колко показва часовникът, даден ѝ от музиканта. Беше успяла! Затвори очи и едвам успя да изтърпи няколкото дълги минути, които оставаха...

Три кратки.

Три продължителни.

Три кратки.

---

[1] Връхна мъжка горна дреха от овча или козя кожа при кавказките народи, разширена в раменете, аналогична на нашия балкански ямурлук. — Бел.прев. ↑

ГЛАВА СЕДЕМНАЙСЕТА КОЙ СЕ ОБАЖДА?

Артъом наведе надолу подскачащата цев. Искаше да избърше с обратната страна на дланта си потта и сълзите, но ръката му не можеше да се добере до очите. Противогазът пречеше. Запита се дали да не го свали. Какво значение имаше вече всъщност...

Изглежда, заразените ревяха по-силно от автоматните откоси. Иначе защо от вагона ще излизат все нови и нови болни срещу урагана от олово? Нима не чуваха грохота, нима не разбираха, че ги разстрелват от упор? На какво се надяваха? Или за тях също вече нищо нямаше значение?

На няколко метра около отворилия се изход на мотрисата платформата беше покрита с подпухнали тела. Някои все още потрепваха, а от дълбините на могилата се чу нечий стон. Потокът от отворената врата изтече докрай — останалите във вагоните ужасено се събраха по-нагъсто, за да се предпазят от куршумите.

Артъом огледа останалите автоматчици: на колко от тях сега им треперят ръцете и се тресат коленете? Никой не изрече нито дума. Отначало мълчеше дори командирът. Чуваше се само как препълненият влак хрипти, опитвайки се да сдържи кървавата си кашлица, и как последният жив под купчината мъртви бълва проклетия.

— Изверги... Мерзавци... Та аз още съм жив... Тежи ми...

Командирът все пак го видя, прилекна и изстреля в него остатъка от пълнителя си — държа спусъка до края. Надигна се, погледна пистолета си и кой знае защо го избърса в панталоните си.

— Запазете спокойствие! — извика хрипливо той. — Опитите да се напусне лазаретът без разрешение ще бъдат наказвани и по-нататък...

— Какво да правим с труповете? — попита някой.

— Обратно във влака. Иваненко, Аксенов, заемете се.

Редът беше възстановен. Артъом можеше да се върне на мястото си и да се опита да заспи: до дежурството му оставаха още два-три часа. Да можеше да поспи поне малко, за да не задреме на пост на другия ден...

Но не се получи.

Иваненко отстъпи назад и поклати глава, отказвайки се да пипа изгнилите, разпадащи се тела. Командирът насочи към него пистолета, забравяйки, че патроните са свършили, и засъска злобно, а после направо натисна спусъка — напразно. Иваненко изкрещя и хукна да бяга.

И в този момент един от кашлящите бойци вдигна автомата си и неловко наръга командира в гърба с щика. Командирът не падна, а бавно се обърна през рамо към онзи, който го беше ударил.

— Ти какво, гадино? — тихо се учуди той.

— Скоро ще ни избиеш всичките... Тук, на станцията, няма здрави! Днес ние тях, а утре ти нас ще вкараш в тези вагони... — развика се срещу него ударилият го, опитвайки се да извади щика от гърба на командира, но неизвестно защо — без да стреля.

Никой не се намесваше. Дори Артъом, който понечи да пристъпи към двамата, застина в очакване. Най-накрая щикът излезе от гърба на командира, който, сякаш в опит да се почеше, посегна към раната си, после падна на колене, опря длани в хлъзгавия под, тръсна глава. Искаше да дойде на себе си? Или да се събуди?

Никой не се решаваше да го доубие. Дори бунтовникът, който го бе наръгал, отстъпи уплашено, а после смъкна противогаза си и закрещя:

— Братя! Стига сме ги мъчили! Пуснете ги! Те така или иначе ще умрат! И ние също! Какво, не сме ли хора?!

— Да не сте посмели... — едва чуто изхриптя командирът, застанал на колене.

Автоматчиците зароптаха, съвещавайки се. На едно място махнаха решетката от вратата на вагона, другаде ги последваха... После някой застреля инициатора в лицето, той залитна назад и падна при другите мъртви. Но вече беше късно: заразената с победния рев тълпа се изсипваше от мотрисата в залата, всички тичаха тромаво на

подутите си крака, взимаха автоматите на сащисаните караулни, разбягваха се кой накъдето свари. И караулните се размърдаха — някои продължаваха да стрелят в болните, а другите се смесиха с тях и хукнаха надалеч от станцията, във всички тунели. Едни — на север, към „Серпуховска“, а други — на юг, към „Нагатинска“.

Артъом стоеше на място, тъпо гледайки в командира. Той не искаше да умира. Отначало запълзя напред на четири крака, после се надигна, подхлъзвайки се, и тръгна нанякъде.

— А сега ви чака изненада... Мислехте, че не съм се подготвил... — мърмореше той.

Блуждаещият му поглед попадна върху Артъом. Командирът застина за миг, после изрева с обичайния си глас, не търпящ неподчинение:

— Попов! Отведи ме в радиозалата! Трябва да наредя на северния блокпост да затвори вратата...

Артъом му подложи рамото си и двамата тежко закрачиха покрай запустялата мотриси, покрай биещите се хора, покарай планината от трупове — към залата, където беше телефонът. Раната на командира явно не бе смъртоносна, но той губеше много кръв. Докато пристигнат, силите съвсем го напуснаха и изгуби съзнание.

Артъом залости вратата с масата, после взе микрофона на вътрешния комутатор и повика северната застава. Приборът пращеше, хриптеше, сякаш дишайки мъчително, и мълчеше. Мълчеше страховито.

Ако се окажеше, че е късно да се затвори тази линия, Артъом трябваше поне да предупреди „Добрининска“! Той се хвърли към телефона, натисна един от двата бутона, изчака няколко секунди... Апаратът все още работеше. Отначало в слушалката шептеше само ехото, после се чу тракане и най-накрая тръгнаха сигналите.

Едно... Две... Три... Четири... Пет... Шест...

Господи, дано отговорят. Ако все още са живи, ако все още не са заразени, нека отговорят, нека му дадат шанс. Нека отговорят, преди болните да се доберат до границите на станцията. Сега Артъом беше готов да си даде душата, само и само на другия край на кабела някой да вдигне слушалката!

И ето че се случи невъзможното! Седмият сигнал се прекъсна по средата, чу се пъшкане, далечна караница и през шумоленето се

открои нечий дрезгав глас, задъхан от вълнение.

— „Добрининска“ слуша!

* * *

Килията бе потънала в полумрак. Но на Омир му беше достатъчна и тази оскъдна светлина, за да види: силуеът на пленника бе твърде хилав, твърде безжизнен, за да принадлежи на бригадира. Сякаш зад решетките седеше чучело — безволево, отпуснато. Изглежда охранител... Мъртъв. Но къде беше Хънтър?!

— Благодаря. Мислех, че няма да дочакам — раздаде се утробен, приглушен глас. — Там ми беше... тясно.

Мелник се завъртя с креслото си по-бързо, отколкото Омир успя да се обърне. В прохода, отсичайки пътя им към станцията, стоеше бригадирът. Ръцете му бяха здраво вкопчени една в друга, сякаш лявата не се доверяваше на дясната и се боеше да я пусне. Беше обърнал осакатената половина на лицето си към хората.

— Това... ти ли си? — бузата на Мелник потрепна.

— Засега — да. — Хънтър се изкашля странно. Ако Омир не знаеше, че бригадирът не може да се смее, би взел този звук за смях.

— Какво е станало с теб? С лицето ти?

Мелник със сигурност искаше да го разпита за съвсем други неща — със замах нареди на охраната да излезе. Омир остана вътре.

— Ти също не си в най-добрата си форма — отново се изкашля бригадирът.

— Дреболия — намръщи се Мелник. — Жалко само, че не мога да те прегърна. Дяволите да те вземат... Къде беше... Толкова те търсихме!

— Знам. Трябваше... да остана сам — изговори насечено Хънтър. — Аз... не исках да се връщам при хората. Исках да си отида завинаги. Но се изплаших...

— А какво се случи тогава, с черните? Това от тях ли ти е? — кимна към лилавите белези Мелник.

— Нищо. Не успях да ги унищожа. — Бригадирът докосна белега си. — Не успях. Те ме... пречупиха.

— Ти се оказа прав — неочаквано разпалено заговори Мелник. — Прости ми, че отначало не ти обърнах внимание, не ти повярвах. Тогава имахме... Спомняш си... Но ние ги намерихме, всички ги изпепелихме. Мислехме, че вече те няма. Че те са те... Аз тях заради теб... За теб. Всички до един!

— Знам — изрече Хънтър хрипливо, мъчително. — И те знаеха, че ще стане така — заради мен. Те знаеха всичко. Дори не можеш да си представиш срещу кого вдигнахме ръка... Той ни се беше усмихнал за последен път... Беше ги изпратил... даде ни още един шанс. А ние... Аз ги обрекох на гибел, а вие изпълнихте присъдата. Защото сме такива. Защото сме чудовища...

— Какво...

— Когато отидох при тях... Те ме накараха да се видя. Гледах като в огледало и виждах всичко такова, каквото е. Разбрах всичко за себе си. За хората. Защо всичко с нас се е случило така...

— За какво говориш?! — Мелник погледна приятеля си разтревожено и бегло се обърна към вратата — дали не съжаляваше, че е побързал да отпрати охраната.

— Казвам ти. Видях себе си през техните очи, като в огледало. Не външността, а вътре... Зад паравана... Те го подмамиха на бял свят, към огледалото, за да ми го покажат. Човекоядеца. Чудовището. А човека не го видях. Уплаших се от самия себе си. Пробудих се. Порано се бях самозалъгвал... Казвах, че защитавам, че спасявам... Лъжех. Просто съм бил гладен звяр, прегризващ гърла. По-лошо от звяр. Огледалото изчезна, но това... това остана. Пробуди се и повече не искаше да заспива. Те мислеха, че ще се самоубия след това. За какво да живея? Но не го направих. Трябваше да се боря. Отначало сам... За да не виждам никого. По-надалеч от хората. Мислех, че мога да накажа сам себе си, за да не ме накажат те. Мислех да го прогоня с болка... — Той докосна белезите си. — После разбрах, че без хората то ще надделее над мен. Защото забравях себе си. Така че се върнах.

— Те са ти промили мозъка! — изрече тежко Мелник.

— Нищо. Вече всичко е минало. — Бригадирът свали ръка от белезите си и гласът му се промени: отново говореше глухо, мъртвешки. — Почти всичко. Тази история отдавна е приключила, каквото станало — станало. Сега тук сме сами. Трябва да се измъкваме сами. Не затова дойдох при теб. На „Гулска“ има епидемия. Може да се

разпространи и на „Севастополска“, и на Околовръстната. Въздушна треска. Онази същата, смъртоносната.

— Не са ми докладвали. — Мелник го гледаше подозрително.

— На никого не са докладвали. Страх ги е. Лъжат. Крийт го. Не знаят какво правят.

— Какво искаш от мен?

— Сам знаеш. Опасността трябва да бъде отстранена. Дай ми жетон. Дай ми хора. Дай ми огнехвъргачки. Трябва да се изчисти „Тулска“. При необходимост — „Серпуховска“ и „Севастополска“. Надявам се, че не е стигнало по-далеч.

— Да избиеш три станции за всеки случай? — попита Мелник.

— За да спася останалите.

— След такава касапница всички ще намразят Ордена...

— Никой нищо няма да узнае. Няма да оставим никой, който би могъл да се зарази... и да види.

— На такава цена?!

— Не разбираш ли? Ако се забавим още малко, няма да има кого да спасяваме. Прекалено късно разбрахме за епидемията. Няма да имаме друга възможност да я спрем. След две седмици цялото метро ще е заразено, а след месец ще бъде гробница.

— Трябва сам да се убедя...

— Не ми вярваш, нали? Смяташ, че съм се побъркал. Не ми вярваше тогава, сега също се съмняваш. Не ми пука. Ще отида сам. Както обикновено. Поне да пощадя съвестта си.

Той се обърна, отблъсна вцепенения Омир и тръгна към изхода. Но последните думи, подхвърлени от него, се врязаха като харпун в Мелник и той се понесе след бригадира.

— Чакай! Вземи жетона! — Той зарови трескаво под куртката си и протегна към застиналия Хънтър съвсем обикновен жетон. — Аз... разрешавам.

Бригадирът загреба жетона от костеливата му длан, кимна безмълвно и изгледа Мелник продължително, без да мига.

— Да се върнеш — проговори сакатият. — Уморен съм.

— А аз — напротив... пълен съм със сили — изкашля се Хънтър. И изчезна.

* * *

Саша дълго време не се осмеляваше да позвъни още веднъж — защо да досажда на стражата на Изумрудения град? Те със сигурност вече я бяха чули, а може би и я бяха разгледали както трябва. И ако все още не бяха отворили вратата, то бе само защото се съвещаваха, без да знаят дали да пуснат чужденката, отгатнала паролата.

Какво щеше да им каже, когато вратата все пак се отвореше?

Щеше да им говори за епидемията, която бушува на „Тулска“? Щяха ли да пожелаят да се намесят? Щяха ли да рискуват? А ако всички те, точно като Леонид, умееха да виждат вътре в човека? Може би трябваше да им разкаже веднага и за треската, поразила самата Саша? Да признае на другите онова, което все още не се бе осмелила да признае и на самата себе си...

И щеше ли изобщо да успее да ги трогне? Та нали те вече отдавна бяха победили страшната болест, защо да не се намесят, защо да не изпратят на „Тулска“ куриер с лекарства? Просто заради страха им от обикновените хора? Или заради надеждата, че морът ще ги унищожи? Дали не бяха изпратили сами те болестта в голямото метро?

Не! Как бе могла да си помисли такова нещо! Леонид казваше, че жителите на Изумрудения град са справедливи и човеколюбиви. Че не извършват екзекуции и дори не лишават от свобода. И че сред тази безкрайна красота, с която са се оградени, никой не се осмелява дори да замисля престъпления.

Защо тогава да не спасят обречените? Защо да не й отворят вратата?!

Тя позвъни отново. И още веднъж.

Зад стоманената врата бе толкова тихо, сякаш беше бутафорна и зад нея не се криеше нищо, освен хиляди тонове камениста почва.

— Няма да ти отворят.

Саша се обърна рязко. На десетина крачки от нея стоеше музикантът — свит, раздърпан, тъжен.

— Тогава опитай ти! Може да са ти простили — погледна го Саша с неразбиране. — Нали затова дойде?

— Няма кой да ми прощава. Там е пусто.

— Но ти нали каза...

— Излъгах. Това не е вход към Изумрудения град.

— А закъде?

— Не знам. И никой не знае — разпери ръце той.

— Но как те пропускаха навсякъде? Нима не си наблюдател? Та ти... И на Околовръстната, и при червените... Сега ме лъжеш, нали? Разприказва се за Града и сега съжالياваш! — Тя жално, трескаво се стараеше да надникне в очите му и да намери там потвърждение на догадките си.

— Аз самият винаги съм мечтал да попадна там. — Леонид упорито гледаше в земята. — Търсих го много години. Събирах слухове, четях стари книги. Само на това място сигурно съм идвал сто пъти. Намерих този звънец. Звънял съм на него цяло денонощие непрекъснато. Безрезултатно.

— Защо ме излъга? — Тя тръгна към него; дясната ѝ ръка сама се плъзна към ножа. — Какво съм ти направила? Защо постъпи така?!

— Исках да те похитя от тях. — Когато забеляза оръжието, музикантът се обърка и вместо да побегне, седна на релсите. — Мислех, че ако остана насаме с теб...

— А защо се върна?!

— Сложно е да се каже... — той я гледаше покорно отдолу нагоре. — Навярно разбрах, че съм пристъпил някаква граница. Когато те изпратих тук... Останах сам и се замислих... Та нали една душа не може да е черна по рождение. Отначало е прозрачна и потъмнява постепенно, петънце след петънце, всеки път, когато си прощаваш за извършеното зло, намираш му оправдание, казваш си, че това е само игра. Но в някой момент черното става повече. Рядко някой съумява да усети този момент, отвътре не се вижда. Изведнъж осъзнах, че именно тук и сега пристъпвам границата и след това ще стана друг. Завинаги. И дойдох да си призная. Защото ти не го заслужаваш.

— Но защо тогава всички толкова ги е страх от теб? Защо ти се подмазват?

— Не е заради мен — въздъхна Леонид. — Заради татко.

— Какво?

— Говори ли ти нещо фамилията Москвин?

— Не — поклати глава Саша.

— Тогава сигурно си единствената в метрото — усмихна се тъжно музикантът. — Общо взето, татко е голям началник. Началник на цялата Червена линия. Издал ми е дипломатически паспорт. Така че ме пропускат. Фамилията е рядко срещана, никой не рискува да се забърква. Само по незнание.

— И ти какво... — Саша отстъпи и го изгледа лошо. — Наблюдаваш? Затова ли са те изпратили там?

— Избавиха се. Татко разбра, че няма да направи човек от мен, и вдигна ръце. И ето че позоря фамилията му тихомълком — усмихна се накриво Леонид.

— Скарал ли си се с него? — присви очи девойката.

— Как мога да се скарам с другаря Москвин? Та той е паметник! Отлъчиха ме и ме проклеха. Разбираш ли, аз от дете бях уродлив. Все ме влечаха красивите картинки, пианото, книжките. Мама развали нещата — много е искала да има момиче. Баща ми се усети — опита се да ме приучи на любов към огнестрелното оръжие и партийните интриги, но късно. Майка ми ме научи да свиря на флейта, баща ми опита да ме отучи с каиша си. Заточи професора, който се занимаваше с мен, назначи на негово място заместник-командир по политическата част. Напразно. Вече бях успял да загния. Червената линия не ми харесваше, струваше ми се твърде сива. Искях ярък живот, исках да се занимавам с музика, да рисувам картини. Веднъж татко ме изпрати да разбия една мозайка, с възпитателна цел. За да знам, че всичко изящно е тленно. И аз я разбих, за да не ме накажат. Но докато я разбивах, запомних всичко в подробности и сега бих могъл да направя сам такава. А баща ми оттогава го намразих.

— Не бива да говориш така за него! — възмути се Саша.

— На мен ми е позволено — усмихна се музикантът. — Виж, останалите ги разстрелват за това. А относно Изумрудения град... За него ми разказваше професорът шепнешком, докато още бях малък. И реших, че непременно ще намеря входа, когато порасна. Че на света трябва да има място, където това, заради което живея, има смисъл. Където всички живеят заради него. Където няма да съм незначителен малък негодник, и не принц готованко, и не наследник на Дракула, а равен сред равни.

— И не го намери. — Саша прибра ножа. Пропускайки непознатите думи, беше успяла да разбере главното. — Защото той не

съществува.

Леонид сви рамене. Изправи се, приближи се към звънеца, натисна го.

— Навярно няма значение дали някой там ме чува, или не. Навярно няма значение дали изобщо на Земята има такова място. Важното е, че смятам, че все някъде го има. И че някой ме слуша. И че просто още не съм заслужил да ми отворят.

— Нима това ти е достатъчно? — попита Саша.

— На цялото човечество винаги му е било достатъчно, на мен също — сви рамене музикантът.

* * *

Старецът изтича на платформата подир изчезналия бригадир и се огледа объркано — Хънтър не се виждаше никъде. От изолатора се измъкна и Мелник — посивял и опустошен, сякаш заедно със загадъчния жетон беше дал на бригадира и душата си.

Защо бе избягал Хънтър и накъде? Защо беше изоставил Омир? Не си струваше да пита Мелник — напротив, трябваше да се скрие по-надалеч от този човек, преди той да си спомни за съществуването му. Правейки се, че догонва бригадира, Омир бързо се отдалечи, очаквайки вик подире си. Но никой, изглежда, вече не се интересуваше от него.

Хънтър бе казал, че се нуждае от стареца, за да не забравя себе си... Излъгал ли беше? Може би просто не искаше да се самозабрави и да започне в Полиса битка, която би могъл да загуби, и по този начин да не се добере до „Гулска“? Инстинктите и умението му да умъртвява бяха свръхестествени, но дори той не би се решил да щурмува сам цяла станция. Ако това беше истината, то старецът вече бе изиграл ролята си, съпровождайки Хънтър до Полиса, и сега беше изхвърлен от действието.

Наистина, изходът на цялата история зависеше и от него. И той бе допринесъл финалът да бъде точно такъв, какъвто го бе планирал бригадирът — или онзи, който действаше вместо него.

Какъв беше този жетон? Пропуск? Знак за власт? Черна отметка? Индулгенция в аванс — за всички грехове, чиято тежест Хънтър

толкова се стремеше да поеме? Каквото и да беше, когато получи от Мелник жетона и одобрението му, бригадирът окончателно си развърза ръцете. Той не възнамеряваше да се изповядва на никого. Да се изповядва! Та страшното нещо, което взимаше връх над него, дори не можеше да говори...

Какво щеше да стане на „Тулска“, щом Хънтър се добереше до нея? Щеше ли да успее да утоли жаждата си, когато потоци в кръв цяла станция или две, или три? Или напротив, това, което растеше в него, от такова подхранване щеше да расте все повече и повече?

Кой от тези двамата викаше Омир със себе си? Този, който ядеше хора, или онзи, който се бореше с чудовища? Кой от тях бе загубил във фантомната битка на „Полянка“? И кой след това беше говорил със стареца, молейки го за помощ?

Ами ако... ако предназначението на Омир се състоеше в това да го убие? Ако остатъците от предишния бригадир, почти задавени и задушени, бяха помъкнали стареца в този поход, за да види той всичко със собствените си очи и от ужас или от милосърдие да убие Хънтър с предателски изстрел в тила в някой тъмен тунел? Не можеше сам да посегне на живота си и затова си бе търсил палач? Палач, когото не трябва да моли за нищо, палач, който е достатъчно досетлив, за да извърши всичко сам, измамвайки онзи другия вътре в Хънтър, онзи, който се раздува с всеки изминал час и не иска да умира.

Но дори и Омир да събереше смелост, да улучеше подходящия момент и да завареше Хънтър неподготвен, с какво щеше да помогне това? Той не можеше да се справи с чумата сам. Значи все пак в този цугцванг на стареца му оставаше само да наблюдава и да записва?

Омир можеше да предположи накъде се е насочил бригадирът. Полумистичният Орден, към който, съдейки по всичко, принадлежаха и Мелник, и Хънтър, според слуховете се беше установил на „Смоленска“, до самия Полис. Неговите легионери бяха призвани да защитават метрото и жителите му от опасностите, с които не биха се справили армиите на обикновените станции... И това беше всичко, което Орденът допускаше да се знае за него.

Старецът не можеше и да си мечтае да попадне на „Смоленска“, непристъпна като замъка Аламут. Но и нямаше смисъл да се опитва — за да се срещне отново с бригадира, просто трябваше да се върне на „Добрининска“... И да изчака коловозът, по който се движеше Хънтър,

неминуемо да го доведе там, на мястото на бъдещото престъпление, на крайната станция на тази странна история.

Да му позволи да се разправи с чумавите, да обеззарази „Тулска“, а после... Да изпълни неизказаната му воля? Старецът мислеше, че предопределението му е в друго — да съчинява, а не да стреля, да дарява безсмъртие, а не да отнема живот. Не да съди и не да се намесва, а да позволи на героите на книгата му да действат сами. Но когато наоколо има кръв до коленете, трудно е да не се изцапаш. Слава богу, че беше пуснал девойката с онзи пройдоха. Поне бе спестил на Саша зрелището на страшната битка, която така или иначе не можеше да се предотврати.

Погледна към часовника на станцията: ако бригадирът се движеше точно по график, на Омир му беше останало още малко време в запас. Два-три часа, за да остане още мъничко самият себе си. И да покани Полиса на последно танго.

* * *

— И как смяташе да си заслужиш правото да влезеш? — попита Саша.

— Е... това е глупост, разбира се... Със своята флейта. Мислех, че тя може да оправи нещата. Разбираш ли... музиката е най-мимолетното, най-ефимерното изкуство. Тя съществува само толкова, колкото звучи инструментът, а после за миг изчезва безследно. Но нищо не заразява хората толкова бързо, колкото музиката, нищо не ги наранява толкова дълбоко и не зараства толкова бавно. Мелодията, която те е трогнала, остава в теб завинаги. Това е екстракт от красота. Мислех, че с него може да се лекува уродливостта на душата.

— Ти си странен — каза тя.

— А сега внезапно разбрах, че прокаженият не може да лекува прокажени. Че ако не си призная всичко пред теб, никога вече няма да ми отворят.

— Мислеше, че ще ти простя? — погледна го остро Саша. — За лъжите ти, за жестокостта?

— Ще ми дадеш ли още един шанс? — Леонид изведнъж ѝ се усмихна. — Нали каза, че всички имаме право на това?

Девојката мълчеше настръхнала — не желаше да бъде ввлечена отново в странните му игри. Току-що почти бе повярвала в неговото разкажание и изведнъж пак същото.

— Във всичко, което ти разказах, имаше една истина — заяви той. — Има средство против болестта.

— Лекарство? — потрепна Саша, готова да бъде излъгана още веднъж.

— Това не е лекарство. Не са таблетки и не е серум. Преди няколко години имахме случаи на тази болест на „Преображенска“.

— Но защо Хънтър не знае за това?!

— Нямаше епидемия. Отшумя от само себе си. Тези бактерии са много чувствителни към радиация. От излъчването с тях става нещо... Изглежда, престават да се делят. Болестта спира. Даже от малки дози. Случайно го откриха. И това е цялото средство. Решението, така да се каже, лежи на повърхността.

— Честно? — Развълнувана, тя го хвана за ръката.

— Честно. — Той сложи длан върху нейната. — Трябва просто да се свържем с тях, да им обясним...

— Защо не ми каза по-рано? Та всичко е толкова просто! Колко хора са умрели през това време... — Саша освободи ръката си, очите ѝ проблеснаха.

— За един ден? Едва ли... Не исках да оставаш с този душегубец... — промърмори той. — От самото начало възнамерявах да ти кажа всичко. Но исках да разменя тази тайна срещу теб.

— А ме замени срещу чуждите животи! — каза гневно Саша. — Не си заслужава нито един живот да се загуби заради мен!

— Аз бих дал моя живот — музикантът помръдна вежда.

— Не решаваш ти! Ставай! Трябва да тичаме обратно... Преди той да се е добрал до „Тулска“. — Девојката тикна пръст в часовника, зашепна, изчислявайки времето, и ахна. — Останали са само три часа!

— Защо? Аз мога да използвам връзките си... Те ще се обадят в Ханза, ще обяснят всичко. Няма да е необходимо и ние да тичаме дотам, още повече че може и да не успеем...

— Не! — поклати глава Саша. — Не! Той няма да повярва. Няма да поиска да повярва. Трябва сама да му кажа. Да му обясня...

— И какво ще стане после? — попита ревниво Леонид. — Ще му се отдадеш от радост?

— Какво ти влиза в работата? — озъби се тя, но веднага, досещайки се интуитивно как може да управлява влюбения мъж, добави по-меко: — Нищо не искам от него. А без теб сега не мога да мина.

— Учиш се да лъжеш от мен... — усмихна се кисело музикантът. — Добре — въздъхна той обречено. — Да вървим.

Достигнаха до „Спортна“ едва след половин час — патрулните се бяха сменили и на Леонид му се наложи отново да им разяснява как е възможно момиче без паспорт да пресече границата на Червената линия. Саша гледаше напрегнато часовника, а музикантът — нея; добре се виждаше, че той се колебае, спори със себе си.

На перона хилави новобранци товареха старинна дрезина със стока, страдащи от махмурлук работници съсредоточено се правеха, че запущват с кълчища пукнали се тръби, деца с униформи разучаваха някаква песен, която изобщо не беше детска. За пет минути на Саша и Леонид на два пъти се опитаха да им проверят документите и поредната проверка — когато вече бяха навлезли в тунела, водещ към „Фрунзенска“ — се проточи отвъд всякакви разумни граници.

Времето си летеше. Девојката вече не беше убедена, че разполага с онези жалки два часа и нещо: нали Хънтър не можеше да го спре нищо. Дори войничетата бяха успели да натоварят дрезината и тя, пуфкаща, започна да набира скорост, приближавайки се към тях. И в този момент Леонид се реши.

— Не искам да те пускам — каза той. — Но и не мога да те задържа. Мислех да направя така, че да закъснееш и вече да няма какво да търсиш там. Но разбирам, че и това няма да те направи моя. Да бъдеш честен е най-лошият начин да съблазниш девојка. Но се уморих да лъжа. С теб през цялото време се срамувам от себе си. Избери сама с кого искаш да останеш.

Измъквайки от туткация се патрулен своя чуден паспорт, музикантът неочаквано ловко го удари по челюстта и го повали на земята, хвана Саша за ръката и заедно скочиха на дрезината, която точно в този момент се беше изравнила с двамата. Смаяният машинист се обърна към тях и видя дулото на револвера.

— Татко сега би се гордял с мен! — извикоти се Леонид. — Колко пъти съм чувал от него, че се занимавам с глупости, че никога няма да имам полза от женската си пищялка. И ето че най-накрая се държа като истински мъж, а той не е наблизно. Колко жалко! Скачай! — извика той на вдигналия ръце машинист.

Човекът, въпреки скоростта, послушно скочи на линията, олюля се с вик и изчезна в следващата ги по петите чернота. Леонид се зае да изхвърля товара и с всеки паднал на релсите вързоп моторът бучеше все по-бодро. Слабият фар, закрепен за дрезината, гледаше напред неуверено — светлината му достигаше само до близките няколко метра. С писък, сякаш драскане по стъкло, изпод колелата на дрезината се разбяга глутница плъхове; някъде отзад сирена нададе истерично сигнал за тревога. Ребрата на тунела мигаха покрай тях все по-бързо — музикантът изстискваше от машината всичко, на което тя беше способна.

Прелетяха покрай „Фрунзенска“. Сварени неподготвени, патрулните наскочаха хаотично като плъховете преди малко и когато дрезината вече се бе отдалечила на стотина метра от станцията, сирената за тревога започна да вие разярено в унисон със „Спортна“.

— Сега ще се започне! — извика Леонид. — Най-важното е да отменим отклонението за Околовръстната линия! Там ще има голяма заставка... Ще се опитат да ни хванат! Ще тръгнем по средното разклонение!

Той знаеше от какво да се страхува: от същото онова странично разклонение, което ги доведе в Червената линия, в очите им блесна прожектор на носещ се насреща им мотолокомотив. Линиите им се съединяваха след няколко десетки крачки, късно беше да се спира. Музикантът заби в пода протрития до блясък педал, Саша зажумя. Оставаше само да се надява, че стрелката е насочена в правилната посока и не ги заплашва челен удар.

Изгърмя картечница, изсвистяха куршуми, които минаха на сантиметри от ушите ѝ. Заля ги нажежен въздух и мирис на изгоряло, чуждият двигател изрева и угасна — машините се разминаха по чудо, мотолокомотивът изскочи на тяхната линия миг след като дрезината им отмина разклонението. Сега тя, тресейки се, се носеше към „Парк на културата“, а бойният мотолокомотив беше запрятан в обратната посока.

Получиха кратка отсрочка — щеше да е достатъчна да стигнат най-близката станция, но после? Дрезината се забави: тунелът тръгна под наклон нагоре.

— Паркът е при самата повърхност... — обясни музикантът, оглеждайки се назад. — А „Фрунзенска“ е на петдесет метра дълбочина... Само да минем изкачването, после ще ускорим!

При приближаването на „Парк на културата“ вече бяха успели да наберат скорост. Станцията — старинна, горда, с високи сводове, полужива, полутъмна — изглеждаше почти необитаема. Сирената ѝ се закашля, прочиствайки ръждясалото си гърло. Иззад тухлените укрепления се показаха главите на хора. Подир дрезината безсилно и злобно залаяха закъснели автомати.

— Може даже да останем живи! — засмя се музикантът. — Още малко късмет — и...

В този момент в тъмнината зад кърмата просветна мъничка искра, после пламна по-силно, заслепявайки ги, догонвайки ги... Прожекторът на мотолокомотива! Насочил напред режещия лъч — като пика, опитваща се да прободне старата дрезина, — преследвачът поглъщаше разстоянието между тях, което с всяка изминала секунда се топеше. Отново загърмя картечница, засвистяха куршуми.

— Още малко! Вече приближаваме „Кропоткинска“!

„Кропоткинска“... Разчертана на квадрати и покрита с еднакви помежду си палатки, занемарена и неподдържана. Нечии груби портрети на стената, нарисувани неотдавна и вече протекли. Знамена — толкова много знамена, че се сливаха в една непрекъсната червена лента, като кървава струя, бликаща от каменната вена.

В този момент подир тях се изхрани подцевен гранатомет и върху дрезината се посипа лавина от мраморни отломки, една от които сръза крака на Саша, но не много дълбоко. Отпред някакви войници спускаха бариера, но дрезината я помете, като за малко не излетя от релсите.

Мотолокомотивът неумоливо се приближаваше — двигателят му беше многократно по-могъщ и без усилия тласкаше обвитата в стомана машина. На Саша и спътника ѝ се наложи да залегнат, да се скрият зад металния скелет на каросерията...

Но след няколко секунди бордовете на двете дрезини просто щяха да се прилепят и войниците щяха да ги вземат на абордаж. Изведнъж Леонид започна да се разсъблича като обезумял.

Отпред се появи застава — бруствери от чували, стоманени заграждения. Краят на пътя. Сега щяха да бъдат заклещени между два прожектора и две картечници, между чука и наковалнята.

След минута всичко щеше да е свършило.

ГЛАВА ОСЕМНАЙСЕТА

ИЗБАВЛЕНИЕ

Веригата се беше разтеглила на няколко десетки метра. Тук бяха само най-добрите севастополски бойци, полковникът бе избирал лично всеки от тях. Малките нашлемни фенери примигваха в тунелния сумрак и в очите на Денис Михайлович целият боен строй приличаше на рояк светулки, носещи се в нощта. В топлата и душна кримска нощ, над кипарисите, към шептящото море. Там, където полковникът би искал да отиде след смъртта си. Той се отърси от гъделичкащите го тръпки, намръщи се, изруга. Все пак на стари години беше започнал да се предава... След като пропусна покрай себе си последния боец, извади от неръждаемата табакера единствената си самоделна цигара, помириса я, щракна със запалката.

Денят беше хубав. Късметът се бе усмихнал на полковника и всичко се развиваше така, както го беше замислил. Минаха „Нагорна“ без загуби и даже единственият безследно изчезнал скоро настигна колоната. Настроението на всички бе превъзходно: да се хвърлят срещу куршумите за тях далеч не беше толкова страшно, колкото да затънат в безкрайно очакване и неизвестност. При това преди похода Денис Михайлович най-накрая им позволи да се наспят както трябва. Само че той самият не бе успял да заспи.

Полковникът винаги беше смятал съдбата за верига от случайности и не разбираше как някой може да ѝ се доверява. За всичките дни, изминали от потеглянето на малката експедиция в каховските тунели, от нея нямаше никакви вести. Всичко можеше да се случи, Хънтър не беше безсмъртен. А и имаше ли право Денис Михайлович да разчита само на бригадира, който в безкрайните си войни може да бе увредил ума си, и на стареца — разказвач на приказки?

Вече не можеше да чака.

План за действие: да преведе основните сили на севастополци през „Нахимовски“, „Нагорна“ и „Нагатинска“, към затворената южна

херметична врата на „Тулска“, а по повърхността да изпрати диверсантска група до затворената станция. Диверсантите да се спуснат през вентилационните кладенци в тунела, да ликвидират охраната, ако все още има такава, да отворят херметичната врата и да пуснат през нея ударната бригада... А по-нататък всичко беше въпрос на техника, който и да бе превзел станцията.

Три дни отидоха в проучвания и разчистване на шахти. Днес на сталкерите им оставаше единствено да пуснат диверсантите вътре. И това щеше да се случи след два часа.

След два часа всичко щеше да се реши и Денис Михайлович отново щеше да може да мисли и за нещо друго, отново щеше да е способен да спи и яде.

Планът беше прост, проверен, безупречен. Но вътре в себе си Денис Михайлович бе напрегнат, а сърцето му туптеше така, сякаш отново е на осемнайсет и отива на първия си бой в онова планинско село. Полковникът успокои тревогата си с дърпане от цигарата, хвърли угарката, сложи си отново маската и закрачи напред, настигайки отряда.

Скоро бригадата достигна до стоманените херметични врати. Сега можеше да си отдъхне преди началото на щурма и да преговори още веднъж с командирите на звена заучените им роли.

В едно Омир се бе оказал прав, усмихна се полковникът. Нямаше защо крепостта да се превзема с щурм, след като можеше да се отвори отвътре. Ход с коня; всъщност не беше ли писал точно Омир за превземането на Троя?

Денис Михайлович провери дозиметъра — радиоактивният фон беше нисък — и свали противогаза. След него същото направиха звеновете, а после и останалите бойци. Нищо, нека засега подишат.

* * *

В Полиса винаги имаше достатъчно зяпачи, едвам добрали се дотук от бедните и мрачни крайни станции и сега блуждаещи по галериите и залите му с широко отворени очи и увиснали от възторг челюсти. Така че Омир не се открояваше с нищо сред останалите, докато обикаляше из „Боровицка“ и разнежено наблюдаваше

стройните колони на „Александровска градина“, или докато оглеждаше любовно и възхитено кокетните полилеи на „Арбатска“, наподобяващи момичешки обеци.

Сърцето му беше уловило предчувствие, което вече не го напускаше: че това е последното му посещение на Полиса. Онова, което щеше да се случи след няколко часа на „Тулска“, щеше да промени целия му живот, а навярно дори и да го прекъсне. Старецът реши: ще направи това, което е длъжен да направи. Ще позволи на Хънтър да избие жителите на станцията и да я изпепели, а след това ще се опита да го убие. Но ако бригадирът заподозре предателство, за миг ще строши врата на Омир. А може би старецът щеше да загине още при щурма на „Тулска“. Ако станеше така — дано да умре побързо. А ако успееше да свърши всичко както трябва, щеше да отиде в затвора, за да запълни всички бели листове между вече готовата завръзка на книгата и финалната ѝ точка, която той щеше да сложи с изстрела в тила на Хънтър.

Щеше ли да успее? Щеше ли да посмее? Дори само при мисълта за това ръцете му се разтреперваха. Нищо, нищо, всичко ще се разреши само. Сега не биваше да мисли за това; прекалените размишления подклаждат съмненията.

И слава богу, че беше отпратил девойката от себе си! Сега Омир дори недоумяваше защо я бе въвлякъл в своята авантюра и как бе могъл да ѝ позволи да влезе в клетката с лъвовете. Заигра се на писател, забрави, че тя не е плод на въображението му...

Романът му нямаше да се получи такъв, какъвто го бе замислял преди. Нямаше да е за същите неща. Но нали още от самото начало Омир се готвеше да поеме върху себе си непосилна тежест. Как да събере в една книга всички хора? Дори да вземеше само тълпата, сред която крачеше в момента — и на нея би ѝ било тясно в книжните страници. Омир не искаше да превръща романа си в братска могила, където надписите върху надгробните камъни дразнят очите и където зад бронзовите букви никога не можеш да видиш лицата и характерите на загиналите.

Не, нищо нямаше да излезе. Дори паметта му — разсъхнала се с годините, отдавна даваща течове — не би приела на борда всички тези хора. И прояденото от вариола лице на търговеца на сладкиши, и бледото остроносо личице на момичето, подаващо му патрон.

Усмивката на майка му, светла като на Богородица, и похотливата, лепкава усмивка на преминаващия наблизно войник. И дълбоките бръчки на просещите тук стари клошари, и смеещите се трапчинки по бузите на трийсетгодишната жена.

Кой от тях е насилник, кой е алчен, кой е крадец, кой е предател, кой е развратник, кой е пророк и кой е праведник, кой е просто неравнодушен човек и кой още не е решил какъв е — Омир не знаеше това. За него беше тайна какво мисли всъщност търговецът на сладкиши, гледайки малкото момиче, какво означава усмивката на майка ѝ, чуждата жена, изчервила се от искрите в погледа на войника, с какво се е занимавал просякът, преди краката да откажат да му служат. И затова не беше Омир този, който имаше право да решава кой заслужава вечност и кой — не.

Шест милиарда бяха загинали, без да оставят следа след себе си — шест милиарда! Не беше ли случайност, че само десетки хиляди бяха успели да се спасят?

Машинистът Серов, на чието място трябваше да заработи Николай седмица след Апокалипсиса, беше страстен запаянко и за него целият живот бе футболен мач. Цялото човечество загуби, казваше той на Николай, а ние с теб още тичаме, без да се замислим: защо? Защото в моя и твоя живот няма определен резултат и съдията ни е дал продължение. И за това продължение ние трябва да проумеем защо сме тук, да успеем да приключим всичките си дела, да оправим всичко и тогава, получили топката, да полетим към сияещата врата... Той беше мистик, този Серов. Омир никога не го попита успял ли е да вкара гол. Но Серов бе успял да го убеди, че на него, Омир, тепърва му предстои да промени личния си резултат. И заради него Омир започна да изпитва увереност, че в метрото няма случайни хора.

Но не е възможно да се пише за всички!

Струваше ли си да продължава да опитва?

И в този момент сред хилядите непознати лица старецът видя онова, което най-малко беше очаквал да види в момента.

* * *

Леонид свали якето си, съблече пуловера си, а след него — и относително чистия потник. Вдигна го като знаме над главата си и започна да го размахва, без да обръща внимание на куршумите, които пробиваха в плътен бод пространството около него. И се случи нещо странно: мотолокомотивът започна да изостава, а от заставата пред тях не откриха огън по дрезината им.

— Ето сега вече татко би ме убил! — съобщи на Саша музикантът, когато двамата с диво скърцане намалиха скоростта пред самите заграждения.

— Какво правиш? Какво правим? — Тя не можеше да успокои дишането си, не можеше да разбере как са оцелели в това преследване.

— Предаваме се! — засмя се той. — Това е отклонението за „Библиотека «Ленин»“, граничната заставка на Полиса. А ние с теб сме бежанци.

Приближилите се патрулни ги свалиха от дрезината, а когато видяха паспорта на Леонид, се спогледаха, прибраха пригответните белезници и съпроводиха девойката и музиканта до станцията. Отведоха ги в караулното и почтително шепнейки си, отидоха да извикат началството.

Леонид, който се бе строполил в орфаното кресло, веднага скочи на крака, погледна през вратата и махна на Саша с ръка.

— Тук са още по-небрежни, отколкото при нас на Линията! — изсумтя той. — Няма охрана!

Те се измъкнаха от стаичката и отначало без да бързат, а после ускорявайки ход все повече и повече, закрачиха по прехода, хванати за ръка, за да не ги раздели тълпата. Скоро зад тях засвистяха трелите на милиционерски свирки, но на тази огромна станция не беше трудно да се изгубят сред тълпата. Тук имаше десет пъти повече народ, отколкото на „Павелецка“. Дори когато Саша си представяше живота преди войната, докато се разхождаше по повърхността, не можеше да си представи такова стълпотворение! И тук беше светло почти като там, на повърхността. Саша закри очите си с длан и зараглежда света наоколо през тънкия процепа между пръстите.

Погледът ѝ постоянно се заковаваше върху вещи, лица, камъни, колони — едни от други по-удивителни, и ако не беше Леонид, ако не бяха стиснатите им ръце, със сигурност щеше да падне и да се изгуби.

Обеща си, че някой ден непременно ще се върне тук. Някога, когато ще има повече време.

— Саша?!

Девојката се обърна и срещна погледа на Омир — изплашен, сърдит, смаян. Саша се усмихна — оказваше се, че старецът бе започнал да ѝ липсва.

— Какво правиш тук? — Едва ли можеше да се зададе по-глупав въпрос на двама избягали заедно млади хора.

— Отиваме на „Добрининска“! — отговори тя, като успокои дишането си и леко забави крачка, за да може старецът да ги следва.

— Що за безумие! Ти не бива... Забранявам ти! — Но забраните му, изречени задъхано, не можеха да я убедят.

Добраха се до заставата на „Боровинка“, преди граничарите да са успели да предупредят за бягството им.

— Имам разрешение от Мелник! Веднага ни пуснете! — сухо нареди Омир на дежурния офицер.

Офицерът понечи да отвори уста, но така и несъобразил как да постъпи, отдаде чест на стареца и им освободи пътя.

— Вие сега излъгахте ли? — учтиво попита музикантът, когато заставата остана далеч назад и съвсем потъна в мрака.

— Какво значение има? — изсумтя сърдито старецът.

— Най-важното е да се върши уверено — увери го Леонид. — Тогава могат да забележат само професионалистите.

— По дяволите лекциите! — намръщи се Омир. — Ще отидем заедно до „Серпуховска“, но няма да ви пусна по-нататък!

— Ти просто не знаеш! — каза Саша. — Намери се средство срещу болестта!

— Как... се е намерило? — старецът забави крачка, закашля се и погледна Саша — плахо, странно.

— Да! Радиацията!

— Бактериите стават безвредни под въздействието на излъчване — притече ѝ се на помощ музикантът.

— Но микробите и вирусите понасят стотици, хиляди пъти по-добре радиацията от хората! А при облъчване имунитетът отслабва! — закрещя старецът, губейки самоконтрол. — Какви си ѝ ги наговорил!

Защо я водиш там?! Осъзнаваш ли какво ще стане сега! Нито аз, нито вие вече можем да го спрем! Отведи я оттук, скрий я! А ти... — Омир се обърна към Саша: — Как можа да повярваш... На професионалист! — презрително изплю той последната дума.

— Не се бой за мен — каза тихо девойката. — Знам, че Хънтър може да бъде удържан. Той има две половини... Аз ги видях и двете. Едната иска кръв, но втората се опитва да спаси хората!

— Какви ги говориш? — плесна с ръце Омир. — Там вече няма никакви части, там е едно цяло. Чудовище, затворено в човешко тяло! Преди година...

Но преразказаният от стареца разговор между обръснатия и Мелник не убеди Саша в нищо. Колкото повече слушаше Омир, толкова по-уверена в правотата си ставаше.

— Просто онзи отвътре, който убива, мами втория. — Тя с усилие подбираше думите си, опитвайки се да обясни на стареца. — Казва му, че няма избор. Единия го гризе глад, а другия — тъга... Затова Хънтър толкова се стреми към „Тулска“ — нататък го теглят и двете му половини! Трябва да бъдат разделени. Ако се появи избор — да спаси, без да убива...

— Господи... Та той дори няма да те изслуша! А теб какво те тегли натам?!

— Твоята книга — лекичко му се усмихна Саша. — Знам, че нещата в нея все още могат да се променят. Краят ѝ не е написан.

— Бълнуване! Ерес! — замърмори Омир отчаяно. — Защо ли ти разказах за нея... Младежо, но поне вие! — Той хвана Леонид за ръката. — Моля ви, вярвам, че не сте лош човек и не сте лъгали злонамерено. Отведете я оттук. Нали това искахте? Вие и двамата сте млади, красиви... Трябва да живеете! Тя не бива да отива там, разбирате ли? И вие не бива да отивате. Там сега... Там ще настане страшна касапница. И вие със своята дребна лъжа не можете да я предотвратите...

— Това не е лъжа — каза музикантът учтиво. — Искате ли да ви дам честната си дума?

— Добре, добре — махна с ръка старецът. — Аз съм готов да ви повярвам. Но Хънтър... Нали го видяхте, макар и бегло?

— Затова пък съм се наслушал за него — изсумтя Леонид.

— Та той... Как ще го спрете? С флейтата си? Или мислите, че ще послуша момичето? Онова там, в него... То вече дори не чува нищо...

— Честно казано — наведе се музикантът към стареца, — вътре в себе си съм съгласен с вас. Но момичето ме помоли! А аз все пак съм джентълмен. — Той намигна на Саша.

— Как не разбирате... Това не е игра! — Омир гледаше умолително ту девойката, ту Леонид.

— Аз разбирам — изрече твърдо Саша.

— Всичко е игра — каза спокойно музикантът.

* * *

Ако музикантът наистина беше синчето на Москвин, бе напълно възможно да знае за епидемията нещо такова, което не е чувал дори Хънтър... Не е чувал или не искаше да говори за това? Омир подозираше, че Леонид е шарлатанин, но какво ако радиацията наистина е способна да пребори треската? Против волята си, въпреки здравия разум старецът се зае да търси доводи в подкрепа на твърдението на музиканта. Не се ли молеше точно за това през последните дни? В такъв случай кашлицата, кръвоизливите от устата, повдигането... са просто симптоми на лъчева болест? Дозата, която бе получил на Каховска линия, със сигурност трябваше да е унищожила заразата...

Дяволът знаеше с какво да съблазнява!

Добре, нека да е така. Но какво ще стане с „Гулска“, с Хънтър? Саша се надяваше, че ще успее да го уговори. И, изглежда, тя наистина имаше странна власт над бригадира. Но ако юздата, която искаше да му сложи девойката, за едната му половина изглеждаше като коприна, за втората му половина бе изгаряща като нажежено желязо. Коя от двете половици щеше да надделее в решителния миг?

Този път „Полянка“ не желаше да показва нищо — нито на него, нито на Саша, нито на Леонид. Станцията им се представи пуста, вкочанена, отдавна предала дух. Можеше ли това да се смята за добро

знамение, или за лошо? Омир не знаеше. Може би надигналото се в тунелите течение — сянка на ветровете, бушуващи на повърхността — просто бе отнесло всякакви упойващи изпарения? Или старецът бе сгрешил в нещо и сега за него вече не съществуваше бъдеще, за което „Полянка“ би могла да му разкаже?

— А какво означава „Изумруден“? — попита изведнъж Саша.

— Изумруд е прозрачен камък със зелен цвят — обясни разсеяно Омир. — „Изумруден“ — това просто означава „зелен“.

— Забавно — отговори замислено девойката. — Значи все пак го има...

— За какво говориш? — оживи се музикантът.

— А, нищо, просто така... Знаеш ли — тя погледна Леонид, — аз също вече ще го търся, твоя Град. И непременно ще го намеря някой ден.

Омир само поклати глава — той така и не успя да убеди себе си, че разкаянието на музиканта, излъгал Саша и напразно подмамил я на „Спортна“, беше искрено.

А девойката все си мислеше за нещо свое си, шепнеше нещо, два-три пъти въздъхна. После погледна въпросително стареца.

— Записа ли всичко, което се е случило с мен?

— Аз... пиша.

— Добре — кимна девойката.

На „Серпуховска“ ставаха лоши неща.

Патрулът на Ханза на входа беше удвоен. Мрачните, несговорчиви войници категорично отказваха да пропуснат Омир и останалите. Нито патроните, с които подрънкваше музикантът, нито документите му не им направиха впечатление. Старецът спаси положението: помоли да го свържат с Андрей Андреевич. Чак след половин час дойде резервният свързочник, размотавайки дебел кабел, и Омир страховито съобщи в слушалката, че те тримата са авангардът на кохортите на Ордена... Тази полуистина се оказа достатъчна, за да ги пуснат в залата — задушна, сякаш са изпомпали целия въздух от станцията, и оживена въпреки нощния час. Отведоха ги в приемната на началника на „Добрининска“.

Андрей Андреевич, изтощен и раздърпан, с хлътнали очи и зловонен алкохолен дъх, ги посрещна сам на прага — ординареца му го нямаше в стаята. Началникът ги огледа нервно и след като не видя Хънтър, изстреля:

— Скоро ли ще дойдат?!

— Скоро... — обеща уверено Омир.

— „Серпуховска“ всеки момент ще се разбунтува. — Началникът крачеше из приемната, залитайки. — Някой се е раздрънкал за епидемията. Никой не знае от какво да се пазят, лъжат ги, че противогазите не помагат.

— Не лъжат — вметна Леонид.

— Блокпостът в един от южните тунели, водещи към „Тулска“, е дезертирал в пълния си състав. Страхливи твари... Постът във втория тунел, където са сектантите, засега си стои... Онези фанатици са го обсадили, вият за Деня на Страшния съд... А вече се започва и на моята собствена станция! И къде са нашите спасители?!

От залата се разнасяха ругатни, нечии викове, подобните на лай псувни на охраната. Така и без да получи отговор, Андрей Андреевич се вмъкна в бърлогата си, откъдето се чу дрънкането на бутилка, удряща се в ръба на чаша. А на бюрото на ординареца просветна червеното око на телефона, сякаш едва дочакало началникът да излезе от стаята. Същият онзи телефон с надпис „Тулска“ върху лейкопласта.

Омир се поколеба за секунда, пристъпи към бюрото, облиза сухите си устни, пое си дълбоко дъх...

— „Добрининска“ слуша!

* * *

— Какво да кажа? — обърна се Артър към началника си.

Командирът беше в безсъзнание. Мътните му очи, сякаш запердени, блуждаеха неспокойно под самото чело. Понякога тялото му се разтърсваше от обезпокоителна кашлица. Белият му дроб е засегнат, помисли си Артър.

— Живи ли сте? — извика той в слушалката. — Заразените се изскубнаха на воля!

После си спомни: та нали от другата страна на линията не знаят какво става в „Тулска“? Трябваше да им разкаже всичко, да обясни... На платформата изпищя жена и се разнесоха картечни изстрели. Звучите проникваха през процепа под вратата, нямаше къде да се скрие от тях. По телефона му отговаряха нещо, разпитваха го, но се чуваше лошо.

— Трябва да затворите входа пред тях! — повтори Артъом. — Стреляйте на месо. Не ги допускайте при вас!

Съобрази, че онези не знаят как изглеждат болните. Как да ги опише? Набъбнали, с напукана кожа, зловонни? Но нали онези, които се бяха заразили по-скоро, на външен вид си бяха съвсем обикновени хора?

— Стреляйте по всички наред! — изрече той машинално.

Ами ако той самият се опиташе да се измъкне от станцията, излизаше, че и него ще го застрелят, че сам се беше осъдил? Не, нямаше да се измъкне. На станцията не бяха останали здрави... И на Артъом изведнъж му стана непоносимо самотно. И страшно, защото на човека, който го слушаше там, на „Добрининска“, нямаше да му остане време, за да си говори с него.

— Моля ви, само не затваряйте! — каза той.

Артъом не знаеше за какво да си говори с непознатия човек и започна да му разказва колко дълго се е опитвал да се свърже, колко го е било страх и как си е мислел, че в цялото метро не е останала нито една жива станция. Хрумна му, че тогава може да е звънял в бъдещето, когато вече не е останал никой жив — каза и това в слушалката. Сега нямаше защо да се притеснява, че ще изглежда глупаво. Искаше само да може да си говори с някого.

— Попов! — изхриптя иззад гърба му командирът. — Свърза ли се със северната застава? Херметичните врати... затворени ли са?

Артъом се обърна и поклати глава.

— Безполезно недоносче... — Командирът изплю кръв. — Слушай ме. Станцията е минирана. Намерих тръби... До повърхността. За оттичане на подпочвените води. Там заложих... Взрив — и цялата „Тулска“ отива по дяволите. Детонаторите за мините са тук, в командната зала. Трябва да се затворят северните врати... И да се провери дали южните се държат. Да се запечата станцията. За да

не отиде водата нататък. Затвори ги, разбра ли? Когато всичко бъде готово, ще кажеш... Връзката със заставата работи ли?

— Тъй вярно — кимна Артъом.

— Само да не забравиш и ти самият да останеш от тази страна на вратите. — Командирът изкриви устни в усмивка и отново избухна в кашлица. — Че иначе няма да е другарско...

— Но как вие... Вие тук ли ще останете?

— Млъквай, Попов — присви очи командирът. — Всеки от нас е роден за нещо. Аз съм роден, за да издавя тия гадове. Ти — за да затвориш люковете и да загинеш като честен човек. Разбра ли?

— Тъй вярно — повтори Артъом.

— Изпълнявай...

* * *

Слушалката замлъкна.

По каприз на телефонните богове самият Омир чуваше доста добре всичко, което му говореше дежурният на „Гулска“. Но последните няколко фрази така и не успя да ги разбере, а след това връзката прекъсна изобщо.

Старецът вдигна поглед. Над него беше надвиснало туловището на Андрей Андреевич; под мишниците на синята му куртка имаше тъмни петна, тлъстите му ръце се тресяха.

— Какво става там? — попита той със спаднал глас.

— Всичко е излязло от контрол. — Омир преглътна тежко. — Прехвърляйте всички свободни хора на „Серпуховска“.

— Няма да се получи. — Андрей Андреевич измъкна от джоба на панталоните си пистолет „Макаров“. — Станцията е в паника. Сложил съм всичките си верни хора на входовете за тунелите на Околовръстната линия, за да може поне никой да не се махне оттук.

— Може да ги успокоите! — възрази нерешително Омир. — Ние открихме... Треската може да се лекува. С радиация. Кажете им...

— Радиация?! — Началникът изкриви лицето си. — Вие самият вярвате ли в това? Давайете, имате благословията ми! — Той отдаде чест палячовски и хлопна вратата, затваряйки се в кабинета си.

Какво да прави? Сега Омир, Саша и музикантът дори не можеха да избягат оттук... Всъщност къде бяха те? Старецът излезе в коридора, като притискаше с ръка разтуптялото се сърце, изтича на станцията и завика името на девойката... Нямаше ги никъде. На „Добрининска“ цареше хаос, жени с деца и мъже с вързопи бяха обсадили отънелите постове, сред преобърнатите палатки сновяха мародери, но вече никой не им обръщаше внимание. Омир бе имал съмнителното щастие да вижда подобно нещо преди: сега щяха да започнат да тъпчат падналите, а после — да стрелят по невъоръжените.

И в този момент застана самият тунел.

Вривата и воплите стихнаха, сменени от възгласи на удивление. Необичайният, мощен звук се повтори... Сякаш ревяха походните тръби на римски легион, заблудил се в хилядолетията и в момента пристигащ на „Добрининска“...

Войниците се засуетиха, отмествайки загражденията, и от гърлото на тунела се показва нещо огромно... Истински брониран влак! Тежка глава-кабина, обшита със стомана, капаци на прозорците, в които се виждаха процепи на бойници, две едрокалибрени картечници, тънко и дълго туловище и втора рогата глава, гледаща в обратната посока. Дори Омир никога не беше виждал подобно чудовище.

Върху бронята седяха безлики идоли, черни като врани. Неразличими един от друг в защитните си екипи, с кевларови жилетки, с невиджани противогази и с раници на раменете, те сякаш изобщо не принадлежаха нито на това време, нито на този свят.

Влакът спря. Окованите в доспехи пришълци, без да обръщат внимание на притичалите зяпачи, наскачаха на платформата и се строиха в три редици. После се обърнаха синхронно — като един човек, като машина — и замаршируваха към прехода за „Серпуховска“, заглушавайки с тропота си благоговейния шепот и детския плач. Старецът се забърза подир тях, опитвайки се да определи кой от десетките бойци е Хънтър. Всички бяха с почти еднакъв ръст, на всички безформените непроницаеми екипи им стояха като излети. Всички бяха въоръжени еднакво страховито — ранични

огнепръскачки и винторези със заглушители. Никакви кокарди, никакви гербове, никакви отличителни знаци.

Може би един от тримата, крачещи най-отпред?

Старецът заобиколи тичешком колоната и заразмахва ръка, загледан в бойниците на противогазите. Натъкваше се на погледи, в еднаква степен безстрастни и равнодушни. Никой от пришълците не реагираше, никой не разпознаваше Омир. Беше ли сред тях Хънтър? Длъжен бе да се появи!

По пътя през прехода старецът не видя нито Саша, нито Леонид. Нима благоразумието все пак беше надделяло и музикантът бе отвел девойката някъде на спокойствие? Омир се молеше двамата да преживеят някъде тази касапница, а после той щеше да се договори по някакъв начин с Андрей Андреевич, стига началникът да не си теглеше куршум в челото.

Разсичайки тълпата, строят се носеше напред като запратен от тежкоатлет чук; никой не смееше да застане на пътя им, дори граничарите от Ханза безмълвно отстъпваха. Омир реши да върви подир колоната — трябваше да се увери, че Саша няма намерение да предприеме нещо. Никой не се опита да изгони стареца — обръщаха му не по-голямо внимание отколкото една дрезина би обърнала на лаещо подире ѝ кутре.

Когато стъпиха в тунела, тримата в челото на колоната запалиха невероятно ярки фенери, изгарящи тъмнината пред себе си. Никой от бойците не заговори; тишината беше потискаща, неестествена. Разбира се, обучението си казваше думата; но старецът не можеше да се избави от усещането, че докато тренираха тези хора на навици на тялото, потискаха навиците на душата. И сега пред него бяха съвършени механизми за умъртвяване, всички елементи на които бяха безволеви, и само един, външно неотличим от останалите, носеше програмата им. И когато той изкомандваше „огън“, останалите, без да се замислят, щяха да предадат на огъня и „Тулска“, и всяка друга станция, заедно с всичко живо в нея.

Слава богу, вървяха не по този участък, в който беше мотрисата със сектантите. Клетниците бяха получили малка отсрочка преди Деня на Страшния съд; бойците първо щяха да се разправят с „Тулска“ и едва след това щяха да се заемат със сектантите.

Подчинявайки се на незабележим за Омир сигнал, колоната внезапно забави ход. След минута и той разбра каква е работата: станцията вече беше съвсем близо. Нечии ужасени вопли пробиваха като с пирон прозрачната като стъкло тишина.

Чуваше се и още нещо — срещу пришълците капка по капка се точеше тиха, абсолютно неуместна, удивителна музика, караща стареца да се съмнява в разсъдъка си.

* * *

Телефонът обсеби мъжа изцяло — той вече не забелязваше нищо, освен пресекливия глас, квакащ в слушалката. И Саша реши, че не може да намери по-подходящ момент за бягството си.

Тя се измъкна крадешком от приемната, изчака навън Леонид и го поведе след себе си — отначало към прехода за „Серпуховска“, после — в тунела, който щеше да я отведе при онези, които се нуждаеха от нея. Към онези, чийто живот тя можеше да запази.

Освен това този тунел трябваше да я срещне с Хънтър.

— Не те ли е страх? — попита Саша музиканта.

— Страх ме е — усмихна се той. — Но затова пък имам подозрение, че най-накрая правя нещо истинско.

— Не си длъжен да идваш с мен... А ако умрем? Може да останеш на станцията и да не ходиш никъде!

— Бъдещето на човек е скрито за самия него — заяви с дълбокомислен вид Леонид, вдигна пръст нагоре и се изпъчи.

— Ти сам решаваш какво ще бъде то — възрази Саша.

— О, стига — усмихна се младежът. — Ние всички сме просто плъхове, които тичат из лабиринт. На места има подвижни вратички. И онези, които ни изучават, понякога ги повдигат, понякога ги спускат. И ако сега вратата на „Спортна“ е спусната, каквото и да направиш, няма да минеш през нея. А ако след следващата има капан, така или иначе ще се хванеш в него, дори и да предчувстваш, че има нещо нередно — просто защото няма друг път. Единственият избор е дали да продължиш да тичаш, или да издъхнеш в знак на протест.

— Нима не ти е обидно, че живееш по този начин? — намръщи се Саша.

— Обидно ми е, че строежът на гръбначния ми стълб не позволява да вдигна глава нагоре и да погледна онзи, който прави експеримента — отговори музикантът.

— Няма никакъв лабиринт — прехапа устни Саша. — А плъховете могат да прегризат дори цимент.

— Ти си бунтарка — засмя се Леонид. — А аз съм приспособенец.

— Не е така — поклати глава тя. — Ти вярваш, че можеш да промениш хората.

Преминаха през набързо изоставена застава: в неугасналия, още дишащ огън се преливаха живи главни, встрани беше захвърлено зацапано, смачкано списание с голи хора; от стената самотно висеше полусъдрано походно знаме на Ханза.

След още десет минути се натъкнаха на първия труп. В мъртвия беше трудно да се разпознае човек. Ръцете и краката му — разперени широко, сякаш е бил уморен и е искал да си почине — бяха толкова дебели, че дрехите върху тях се бяха пръснали. Лицето му беше пострашно от муцуните на всички чудовища, които Саша бе успяла да види през живота си.

— Внимателно! — Леонид я хвана за ръката, решен да не я допусне до мъртвеца. — Той е заразен!

— Какво значение има? — попита Саша. — Нали има средство! Ние отиваме там, където всички са заразени.

Отпред загърмяха изстрели, чуха се далечни виковете.

— Много навреме пристигаме — отбеляза музикантът. — Вероятно са решили да не чакат приятеля ти...

Саша го погледна изплашено и изрече страстно, с убеденост:

— Нищо, просто трябва да им кажем! Те си мислят, че всички са обречени... Трябва просто да им дадем надежда!

До разтворените крила на херметичната врата лежеше още един убит — този път човек. До него отчаяно кашляше и съскаше желязната кутия на устройството за свързка. Изглежда, някой се опитваше да събуди патрулния.

На самия изход от тунела, скрити зад разхвърляните чували, лежаха няколко души. Сред тях имаше един картечар и двама-трима с

автомати — и това беше цялата отбрана.

А далече напред, там, където тесните стени на тунела се разширяваха, където започваше платформата на „Тулска“, кипеше зловеща тълпа, напиреща към обсадените. В нея имаше и заразени, и обикновени хора, и обезобразени от болестта изроди. Някои имаха фенерчета, други вече не се нуждаеха от светлина.

Тези, които лежаха, отбраняваха тунела. Но патроните им свършваха, изстрелите звучаха все по-рядко и все по-наглата тълпа се приближаваше повече и повече.

— Подкрепление?! — обърна се към Саша един от обсадените. — Момчета, позвънили са до „Добрининска“! Подкрепление!

Многоглавото чудовище също се развълнува, втурна се напред...

— Хора! — закрещя Саша. — Има лекарство! Намерихме лекарство! Няма да умрете! Потърпете! Моля ви, потърпете!

Тълпата изяде думите ѝ, оригна се недоволно и отново се хвърли към отбраняващите. Картечарят я шибна злобно с един откос, няколко души със стонове паднаха на земята, други се озъбиха с автоматни откоси. Кипейки, масата неудържимо се понесе напред, готова да смачка и разкъса и обсадените, и Саша, и Леонид.

Но нещо се случи.

Отначало плахо, после все по-уверено и мощно нададе глас флейта. Не би могло да има нищо по-глупаво, нищо по-неуместно в тази ситуация. Отбраняващите се възнаградиха музиканта с начумерени погледи, тълпата изръмжа, закряка и отново потегли напред... На Леонид му беше все едно. Той свиреше — навярно не за тях, а за себе си — ту най-удивителната мелодия, която беше очаровала Саша, ту същата, която всеки път като вихър привличаше към себе си десетки слушатели.

Може би именно защото не можеше да се измисли по-лош начин да се потуши бунтът и да се усмирят заразените, именно заради трогателния идиотизъм на онзи, който бе решил да постъпи така, а не заради вълшебството на флейтата, тълпата леко отслаби натиска. А може би все пак музикантът успя да напомни за нещо на онези, които го обкръжаваха и се готвеха да го пометат...

Изстрелите утихнаха и Леонид, без да пуска флейтата, пристъпи напред... Сякаш пред него имаше обикновена публика, която всеки момент ще избухне в аплодисменти и ще го обсипе с патрони.

За част от секундата на девойката ѝ се стори, че вижда сред слушащите баща си — умиротворен, усмихнат. Ето къде я чакаше...

Саша си спомни: Леонид ѝ беше казал, че тази мелодия умее да успокоява болката.

* * *

В желязната утроба изръмжа херметична врата — внезапно, преждевременно.

Десантът изпреварваше графика? Значи ситуацията на „Тулска“ не беше толкова сложна! Може би бандитите отдавна бяха напуснали станцията, оставяйки херметичните врати затворени?

Групата се разпръсна, бойците се скриха зад издатъците на тубингите и едва четирима останаха край Денис Михайлович — до самата врата, насочили оръжията си напред.

И това беше краят. Сега крилата бавно щяха да се отместят встрани, а след две минути четирийсет тежковъоръжени севастополски щурмоваци щяха да нахлуят на „Тулска“. Всяка съпротива ще бъде потушена и станцията ще бъде превзета мигновено.

Всичко се оказа много по-лесно, отколкото очакваше полковникът.

Денис Михайлович не успя да даде заповед за слагане на противогазите.

* * *

Колоната се преля, стана по-дебела — сега във всяка редица имаше по шестима души, заемащи ширината на целия тунел. Първата редица насочи напред огнехвъргачките, втората приготви винторезите. Плъзнаха се напред като черна лава — бавно, уверено.

Омир, надничащ иззад широките гърбове на пришълците, видя в белите лъчи на прожекторите сцената в нейната цялост: и шепата

войници, държащи отбраната, и двете слаби фигури на Саша и Леонид, и обкръжаващата ги тълпа от кошмарни създания. И всичко в стареца се скъса.

Леонид свиреше. Чудесно, невероятно, вдъхновено, както никога по-рано. И ордата от уродливи същества го слушаше жадно, а залегналите войници се бяха надигнали, за да виждат по-добре музиканта. А мелодията му като призрочна стена разделяше враждуващите, без да им позволява да се хвърлят едни срещу други в последна гибелна схватка.

— Готови! — изрече изведнъж един от десетките черни хора. Кой?!

Цялата първа редица моментално падна на едно коляно, втората вдигна винторезите.

— Саша! — извика Омир.

Девојката рязко се обърна към него, примижа от прекалено ярката светлина, протегна дланта си пред себе си и тръгна срещу изригващия от фенерите поток бавно, сякаш срещу ураганен вятър.

Тълпата, опарена от лъчите, замърмори, застана, сви се...

Пришълците изчакваха.

Саша се приближи плътно към строя им.

— Къде си? Трябва да поговоря с теб, моля те!

Никой не ѝ отговори.

— Намерихме средство против тази болест! Тя може да се излекува! Не е необходимо да се убива никого! Има лекарство!

Фалангата от черни каменни статуи мълчеше.

— Моля те! Знам, че не искаш... Ти само се опитваш да ги спасиш... Тях, и себе си...

И в този момент над бойния строй се разнесе приглушена, сякаш неизречена от някой отделен човек фраза:

— Отдръпни се. Не искам да те убивам.

— Не е необходимо да убиваш никого! Има лекарство! — повтори отчаяно Саша, докато вървеше покрай еднаквите хора с маски и се опитваше да намери единствения сред тях.

— Няма лекарство.

— Радиацията! Радиацията помага!

— Не вярвам.

— Моля те! — Гласът на Саша премина във вик.

— Станцията трябва да бъде изчистена.

— Нима не искаш да промениш всичко?! Защо повтаряш онова, което вече си направил веднъж? Тогава, с черните?! Защо не искаш опрощение?

Идолите вече не отговаряха; тълпата започна да се приближава.

— Саша! — прошепна умолително Омир на девойката. Тя не го чуваше.

— Няма какво да се променя. Няма от кого да се иска опрощение — стовариха се най-накрая думите му. — Аз вдигнах ръка срещу... срещу... И съм наказан.

— Всичко е вътре в теб! — не отстъпваше Саша. — Ти можеш сам да освободиш себе си! Можеш да докажеш на себе си! Как не виждаш, та това е огледало! Това е отражение на онова, което си направил тогава, преди година! И сега можеш да постъпиш различно... Да изслушаш. Да дадеш шанс... И ти самият заслужаваш шанс!

— Трябва да унищожа чудовището — изрече строят дрезгаво.

— Не можеш! — закрещя Саша. — Никой не може! То е и в мен, то спи във всеки! Това е част от тялото, част от душата... И когато то се събуди... Не може да бъде убито, не може да бъде изрязано! А може само да бъде приспано отново...

През изродите си проби път чумаво войниче, промъкна се покрай замрелите черни редици, изтича до херметичните врати, към желязната кутия на предавателя, хвана микрофона, извика нещо в него... Но в този момент се чу кратко изпукване на заглушител и войничето клюмна. Усещайки кръвта, тълпата веднага оживя: набъбна, зарева разгневено.

Музикантът приближи към устните си флейтата, засвири, но магията се беше разсеяла; някой стреля към него, той изпусна инструмента, хвана се с двете ръце за корема...

Тръбите на огнехвъргачките изпуснаха езичета пламък. По фалангата израснаха нови стволове и тя пристъпи напред.

Саша се хвърли към Леонид, готова да се вреже в тълпата, която вече го беше обгърнала и не желаше да го дава на девойката.

— Не, не! — повече не можеше да се сдържа.

После, изправена сама против стотици кошмарни изроди, сама против легион убийци, сама против целия свят, извика упорито:

— Искам чудо!

Някъде далеч се разнесе гръм, сводовете потрепериха, тълпата настръхна и отстъпи, пришълците също отстъпиха. По земята потекоха тънки ручейчета, от тавана започнаха да падат първите капки, зашуртяха все по-шумни тъмни струи...

— Пробив! — закрещя някой.

Черните хора бързо се оттеглиха от станцията и се насочиха към херметичните врати, старецът побягна след тях, оглеждайки се за Саша. Тя не помръдваше от мястото си. Подложила лице и длани под шуртящата върху нея вода, девойката... се смееше.

— Та това е дъжд! — крещеше тя. — Той ще отмие всичко! Всичко може да започне отначало!

Черният отряд излезе извън херметичните врати, и Омир заедно с тях. Няколко пришълци се нахвърлиха върху крилата на херметичната врата, опитвайки се да затворят „Тулска“ и да задържат водата. Крилата поддадоха и тежко тръгнаха едно към друго. Уловиха стареца, който се хвърли назад, към останалата на потъващата станция Саша.

И тогава един от черните внезапно се метна към стесняващия се процеп, протегна ръка и извика на девойката:

— Насам! Нужна си ми!

Водата вече беше до кръста; и изведнъж белокосата глава потъна и изчезна.

Черният човек отдръпна ръката си и вратата се затвори.

* * *

Вратата така и не се отвори. Тунелът се разтърси, от другата страна на металната плоча се удари ехото на взрив. Денис Михайлович доближи ухо към желязото, заслуша се... Изтри влагата от бузата си, погледна смаяно мокрия таван.

— Оттегляме се! — нареди той. — Тук всичко е приключено.

ЕПИЛОГ

Омир въздъхна и обърна листа. В тетрадката оставаше съвсем малко свободно място — само две страници. Какво да напише и какво да пожертва? Той протегна длан към огъня — за да нагрее измръзналите си пръсти, да ги успокои.

Старецът сам помоли да го назначат в южния патрул. Тук, с лице към тунелите, работата му спореше повече, отколкото вкъщи на „Севастополска“, сред купищата мъртви вестници, колкото и да се опитваше Елена да му осигурява спокойствие.

Бригадирът седеше по-надалеч от останалите патрулни, на границата между светлината и мрака. Интересно, защо беше избрал точно „Севастополска“, запита се старецът. Явно все пак имаше нещо в тази станция...

Хънтър така и не разказа на стареца кой му се бе явил тогава, на „Полянка“, но Омир сега знаеше: видяното от него не е било пророчество, а предупреждение.

Водата от потопената „Гулска“ се беше оттекла след седмица; остатъкът бе изсмукан с огромни помпи, доставени от Околовръстната. Омир доброволно отиде там заедно с първите разузнавачи.

Почти триста трупа. Забравил за отвлъчението, забравил за всичко, сам обръщаше страшните тела, търсеше я, търсеше я...

По-късно седя дълго време на мястото, където видя Саша за последен път. Тогава, когато не успя, не се реши да се хвърли към нея — и да я спаси или да загинат заедно.

А покрай него в безкрайна върволица преминаваха болните и здравите — към „Севастополска“, към целебните тунели на Каховска линия. Музикантът не беше излъгал: излъчването наистина спираше болестта.

А може би той изобщо не лъжеше? Може би някъде го имаше истинския Изумруден град, само трябваше да се намери вратата... А може би Леонид бе намерил и точната врата, но просто тогава още не е бил заслужил да му отворят?

„А когато се оттекоха водите...“ се е оказало твърде късно.

Но не Изумруденият град беше ковчег; истинският Ноев ковчег беше самото метро. Последният приют, укрив от тъмните бурни води и Ной, и Сим, и Хам; и праведника, и равнодушния, и подлеца. По чифт от всяка твар. Всеки с неоткрит резултат — или неплатени сметки.

Те бяха твърде много и със сигурност нямаше да се поберат в този роман. Свободните листове в тетрадката на стареца бяха съвсем малко. Неговата книга не беше ковчег, а хартиено корабче — не можеше да вземе на борда си всички хора. На Омир му се струваше, че ще успее да нанесе на страниците с предпазливи щрихи нещо много важно... Не за хората, а за човека.

Спомените за отишлите си не изчезват, мислеше си Омир. Целият ни свят е изтъкан от делата и мислите на други хора, точно както всеки от нас е съставен от безброй късчета мозайка, наследени от хиляди предци. Те са оставили след себе си следи, оставили са за потомците късчета от душата си. Трябва само да се вгледаш.

И неговият кораб, изграден от хартия, от мисли и спомени, може да плува по океана на времето безкрайно дълго, докато не го прибере някой друг, не го изглади и не проумее, че човекът никога не се е променял, че дори след гибелта на света е останал верен на себе си. И че небесният огън, който е бил заложен веднъж в него, се е сражавал с вятъра, но не е угаснал.

Сега личният му резултат беше открит.

Омир затвори очи и се озова на сияеща станция, облята от ярка светлина. На перона се бяха събрали хиляди пременени хора, принадлежащи на времето, когато той беше още млад, когато още никой не си и помисляше да го нарича нито Омир, нито дори да се обръща към него по име и фамилия. После към тях се присъединиха и сегашните, живеещи в метрото хора. Едните не се учудваха на другите. Всички тях нещо ги свързваше.

Те чакаха нещо и всички се вглеждаха в тъмните сводове на далечния тунел. Сега старецът разпознаваше тези лица. Тук бяха и жена му с децата, и колегите, и съучениците, и съседите му, и двама от най-близките му приятели, и Ахмед, и любимите му актьори. Тук бяха всички, които той все още помнеше.

И ето че тунелът се озари и на станцията беззвучно изплува мотриса — с живи, светещи прозорци, с изчистена обшивка, със смазани колела. Кабината на машиниста беше празна — вътре висяха изгладена куртка и бяла риза.

Това е моята униформа, помисли си старецът. И моето място.

Той влезе в кабината и отвори вратите на вагоните. Подаде сигнал. Тълпата се изля вътре и насяда по седалките. Имаше достатъчно места за всички; успокоените пътници сега се усмихваха. Усмихваше се и старецът.

Омир знаеше: когато постави последната точка в книгата си, тази светеща мотриса, пълна с щастливи хора, ще потегли от „Севастополска“ право към вечността.

И изведнъж, изтръгвайки го от вълшебното видение, съвсем наблизко се чу приглушен, нечовешки стон. Омир потрепна, сграбчи автомата си...

Бригадирът стенеше. Старецът се надигна, искаше да се приближи и да види какво става с Хънтър, но той изстена отново... Малко по-високо... И пак... сега малко по-ниско...

Без да вярва на ушите си, Омир се заслуша и го побиха тръпки.

Хрипливо, неумело, бригадирът пееше. Грешеше, връщаше се в началото и упорито повтаряше, поправяйки се... Пееше тихо... сякаш приспивна песен.

Мелодията беше същата онази, на която Леонид така и не бе дал заглавие.

А Омир така и не намери тялото на Саша на „Тулска“.

Какво още?

Издание:

Дмитрий Глуховски. Метро 2034

Руска. Първо издание

ИК „Сиела софт енд паблишинг“ АД, София, 2010

Отговорен редактор: Наталия Петрова

Редактор: Вихра Манова

Коректор: Мила Белчева

Предпечатна подготовка: Петър Дамянов

Технически редактор: Божидар Стоянов

Художник на корицата: Дамян Дамянов

ISBN 978-954-28-0714-8

Формат 60/90/16

Печатни коли 22,25

Книгата е отпечатана на хартия от устойчиво управлявани гори от мрежата PEFC CHAIN OF CUSTODY.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.